

DARWINYA

—Philip K. Dick Ödüllü yazar—
ROBERT CHARLES WILSON

“Şu anda yazmakta olan bilimkurgu yazarları arasında muhtemelen en iyisi.”

—STEPHEN KING

ROBERT CHARLES WILSON

DARWINYA

Çeviren:

Sönmez Güven

Orijinal Adı:

Darwinia

Kazandığı ödüller arasında John W. Campbell Anma Ödülü, Philip K. Dick Ödülü, Theodore Sturgeon Anma Ödülü bulunan ve yaşıayan en iyi bilimkurgu yazarlarından biri olan Robert Charles Wilson'dan, mucize kıta Darwinya'nın gizemli öyküsünün anlatıldığı nefes kesici bir roman.

1912'de insanlık tarihi bir mucizeyle altüst olur. Avrupa topraklarında artık Darwinya adlı yeni bir kıta ortaya çıkmıştır. Amerika'dan Darwinya'ya keşfe giden Guilford Law, hayal edebileceğinin çok ötesinde bir kaderle yüz yüze gelir. Usta yazar Robert C.Wilson, çok farklı bir yirminci yüzyılı anlattığı bu bilimkurgu romanında, sadece tarihe ve evrime bir alternatif getirmiyor, aynı zamanda modern insanın ve yaşadığımız dünyanın "öteki"sine yönelik tekinsiz bir yorum sunuyor.

Robert Charles Wilson 1953'te A.B.D'de doğan, ancak daha sonra Kanada vatandaşlığına geçen R. C. Wilson, bugüne kadar birçok romana ve öyküye imza attı. Özellikle bilimkurgu alanında verdiği eserlerle tanınan R. C. Wilson, üç kez Prix Aurora Ödülü'nü kazandı. Ayrıca kazandığı ödüller arasında John W. Campbell Anma Ödülü, Philip K. Dick Ödülü, Theodore Sturgeon Anma Ödülü de bulunuyor. Wilson, *Spin* başlıklı romanıyla 2006 Hugo Ödülü'nün de sahibi oldu. Yurtdışmda *Grand Prbc de l'Imaginaire* (Fransa), *Seiun Ödülü* (Japonya), *Kurd Lasswitz Ödülü* (Almanya) gibi ödüller de kazandı. Çağdaşı Stephen King'in "Şu anda yazmakta olan bilimkurgu yazarları arasında muhtemelen en iyisi" ve "Muazzam bir hikâye anlatıcısı" diye tanımladığı Wilson, halen yazmaya devam ediyor.

PNH ve TNH'ye, sabırları ve öğütleri için; Shawna'ya, eserime inandığı için; ve etraftaki tüm suçlanmamış komploculara (siz kim olduğunuzu biliyorsunuz)...

GİRİŞ

1912: MART

Guilford Law, Dünya'nın değiştiği gece on dördüne bastı.

Tarihin dönüm noktası, olacağı olmuştan ayıran geceydi ama bunların hepsinden önce onun yaş günüydü sadece. Kış gölleri kadar derin, soğuk ve bulutsuz bir gök altındaki, mart ayının bir cumartesi günüydü. Bütün öğleden sonrayı abisiyle çember çevirerek ve dondurucu havaya buğulu nefesler üfleyerek geçirdi.

Akşam olduğunda annesi, Guilford'ın en sevdiği yemeği, domuz etli fasulyeyi hazırlamıştı. Güveç, gün boyunca fırında usul usul pişmiş ve mutfağı tatlı bir zencefil ve şurup kokusuyla doldurmuştu. Bir de yaş günü armağanı vardı: içine resimler çizebileceği ciltli, boş bir defter. Ve gemici mavisini, büyük beden yeni bir süveter.

Guilford 1898 yılında, neredeyse yeni yüzyıla birlikte doğmuştu. Üç kardeşin en küçüğüydü. Guilford, anne ve babasının hâlâ “yeni yüzyıl” dedikleri şeye hem erkek hem de kız kardeşinden daha fazla aitti. Bu onun için yeni bir şey değildi. Hayatının neredeyse tamamını onun içinde geçirmişti. Elektriğin nasıl işlediğini biliyordu. Radyodan bile anlıyordu. Tozlu, gaz lambalı ve naftalinli geçmişi içten içe hor gören bir yirminci yüzyıl insanıydı o. Cebinde parasının olduğu ender zamanlarda, *Modern Elektriğin* son sayısını satın alır ve sayfaları dağılıncaya dek okurdu.

Aile, orta halli bir Boston evinde yaşıyordu. Babası şehirde dizgicilik yapmaktaydı. Üst katta, tavan arası merdivenin bitişiğindeki odada kalalı büyükbabası; İç Savaş'ta, 13. Massachusetts Bölüğü'nde savaşmıştı. Guilford'ın annesi yemek pişirir, evi temizler, bütçeyi denkleştirir ve ufacak arka bahçelerinde domates ile çalı fasulyesi yetiştirirdi. Abisi, herkesin dediğine göre, bir gün bir doktor ya da avukat olacaktı. Ablası sıska ve sessizdi, ayrıca babasının hiç tasvip etmediği Robert Chambers romanları okurdu.

Gökyüzü yangın yeri gibi aydınlandığında Guilford'ın yatma vakti çoktan gelip geçmişti ama onun uyanık kalmasına ya genel hoşgörü havasından ya da sırf biraz daha büyüdüğü için izin verilmişti. Abisi ev ahalisini pencereye çağırđında, Guilford ne olup bittiğini anlamamış ve büyükbabası dâhil herkes durup gökyüzüne bakmak için mutfak kapısından dışarı üşüştüklerinde bütün bu heyecanın onun yaş günüyle bir şekilde ilintili olduğunu sanmıştı. Bunun yanlış bir fikir olduğunu biliyordu ama ne de güzel olurdu. Onun yaş günüydü. Evinin üzeri gökkuşağının ışıklarıyla kaplıydı. Gökyüzünün doğusu tutuşmuştu sanki. Belki bir şeyler yanıyor, diye düşündü. Denizde, uzaklarda...

“Kuzey ışıkları gibi,” diye fısıldadı annesi, tereddütlü bir sesle.

Hafif rüzgârdaki bir perde gibi parıldayan bir kuzey ışığıydı bu ve beyaz renkli çitle kış kahverengisi bahçenin üzerine belirsiz gölgeler düşürüyordu. Bir an şişe camı gibi yeşile çalan, bir an akşam denizi gibi mavileşen büyük ışık duvarı hiç ses çıkarmıyordu. Tıpkı iki yıl önce Halley Kuyruklu Yıldızının olduğu gibi sessizdi.

Annesi de kuyruklu yıldızı düşünüyor olmalıydı, çünkü o zaman ne dediyse yine aynısını demişti: “Dünyanın sonu geldi sanki...”

Bunu niçin demişti? Niçin ellerini büküp gözlerine siper yapmıştı? Aslında durumdan çok memnun olan Guilford, Dünya'nın sonunun geldiğini hiç sanmıyordu. Kalbi bir saat gibi atıyor ve gizlice zaman tutuyordu. Bir şeylerin başlangıcıydı belki de. Bir dünya sona ermiyor, yeni bir dünya başlıyordu. Yeni bir yüzyıl gibi, diye düşündü.

Guilford, yeni olan şeylerden korkmuyordu. Gökyüzü onu korkutmamıştı. Bilime inanıyordu;

dergilere göre bilim doğanın tüm gizemlerini açıklıyor, sabırlı ve inatçı sorularla insanlığın kadim cehaletini yıkıyordu. Guilford, bilimin ne olduğunu bildiğini sanıyordu. Meraktan öte bir şey değildi... alçakgönüllülükle kuvvetlendirilen, sabırla disipline edilen.

Bilim *bakmak* demektir... özel bir tarzda bakmak. Özellikle de anlamadığınız şeylere dikkatle bakmak. Söz gelimi yıldızlara bakmak ve onlardan korkmamak, onlara tapmamak, sadece sorular sormak, bir sonraki ve onun ardındaki sorulara açılacak kapıların anahtarlarını bulmak.

Diğerleri birbirlerine sokulmak için salona kaçarken, Guilford kırık dökük arka merdivenlere korkusuzca oturdu. Bir an için de olsa, sıcacık yeni süveterinin içinde, nefesinin buharı gökyüzünün soluksuz ışıltısında kıvrılarak yükselirken, mutluluk içinde yapayalnızdı.

Sonra, akıbeti izleyen aylar, yıllar ve yüzyıllar boyunca, sayısız benzetmeler yapılacaktı. Tufanla, kıyametle, dinazorların yok oluşuyla ilgili... Ama doğrudan bu olayın ve arda kalan insanlar üzerindeki etkisinin ne eşi olmuştu ne de benzeri.

Astronom Giovanni Schiaparelli, 1877 yılında, Mars kanallarının haritasını çıkarmıştı. Bunu izleyen onlarca yıl boyunca onun haritaları kopyalanmış, arıtılmış ve daha iyi mercekler, kanalların bir yanılısına olduğunu ortaya koyuncaya dek doğru oldukları varsayılmıştı... Tabii o zamandan beri Mars'ın kendisi değişmemişse, ki Dünya'ya olanların ışığında bu hiç de düşünülemeyecek bir şey değildi. Belki bir şey, Güneş Sistemi'nin içinde nefesimizin uçurduğu bir iplik parçası gibi dolaşmıştı, kısa süren ama aklın alamayacağı kadar muazzam bir şey dış gezegenlerin soğuk dünyalarına dokunmuş; kayanın, buzun, donmuş yer kabuğunun, ölü coğrafyaların içinden gelip geçmişti. Dokunduğunu değiştiriyor, Dünya'ya doğru ilerliyordu.

Gökyüzü, belirti ve alametlerle dolmuştu: 1907 yılında Tunguska'daki ateştopu, 1910'da Halley Kuyruklu Yıldızı. Guilford Law'un annesi gibi kimileri bunun Dünya'nın sonu olduğunu düşünmüşlerdi. Daha o zamandan.

Gökyüzü o mart gecesinde, kuzeydoğu Atlantik Okyanusu üzerinde, kuyruklu yıldızın geldiği günlerde olduğundan çok daha parlaktı. Ufuk, saatler boyunca mavi ve menekşe renkli bir ışıkla yanmıştı. Tanıklar, ışığın bir duvara benzediğini söylemişti. Zirveden aşağı dökülmüştü. Suları ikiye bölmüştü.

Hartum'dan (ama kuzey ufkunda) ve Tokyo'dan (batıda, belli belirsiz) görülebiliyordu.

Hafifçe dalgalanmakta olan ışık; Berlin, Paris, Londra ve Avrupa'nın bütün başkentlerinde gökyüzünün tamamını sarmıştı. Bu soğuk kristalin altında yüz binlerce uykusuz izleyici doldurmuştu caddeleri. Gece yansına on dört dakika kalıncaya dek New York habere boğulmuştu.

Doğu saatiyle 11.46'da, transatlantik kablo ansızın kopmuş ve açıklanamaz biçimde susmuştu.

Olağanüstü gemilerin çağıydı; Büyük Beyaz Filo, Cunard ile *Teutonic* ve *Maurutania* gibi imparatorluğun canavarlarının da içinde olduğu White Star transatlantikleri.

Aynı zamanda Marconi telsizinin de çağıydı. Atlantik kablosunun sessizliği bir yığın basit felaketlerle açıklanabilirdi. Avrupa'daki telsiz istasyonlarının suskunluğu ise çok daha kaygı vericiydi.

Telsizciler, Kuzey Atlantik'in soğuk, durgun sularından öteye iletiler ve sorular gönderdiler. Ne bir CQD vardı, ne de yeni imdat işareti SOS. Batmakta olan bir geminin dramı yaşanmıyordu, ama belirli tekneler, White Star'ın *Olympic*'i ve Hamburg-American'ın *Kronprinzessin Cecilie*'i, gizemli biçimde sessizdiler... İkisi de birkaç dakika önce bir düzine milletten zengin insanların, kış denizinin karanlık sularından heybetle yansıyan bu sıradışı olayları izleyebilmek için buzlu

korkuluklarına yaslandıktan amiral gemileri idi.

Gökyüzündeki görkemli ve açıklanamaz ışıklar, günün ağarmaya başlamasından hemen önce ansızın kaybolup, ufuktan alevli bir orak gibi çekildiler. Güneş, büyük daire rotasının üzerindeki huzursuz gökyüzüne yükseldi. Deniz dalgalı, rüzgâr hırçındı ve günün ilerleyen saatlerinde şiddetleri daha da arttı. Sıfır boylamının yaklaşık olarak 15 derece batısı ile ekvatorun 40 derece kuzeyinin ötesinde ise sessizlik kesintisiz ve mutlak kaldı.

New York telgraf işletmesinin şimdiden “Gizem Duvarı” diye adlandırmaya başladığı hattı ilk geçen, White Star'ın New York'tan hareketle Queenstown ve Liverpool'a gidecek olan eskimeye başlamış yolcu gemisi Oregon olmuştu.

Geminin Amerikalı kaptanı Tnmon Davies, nelerin dönmekte olduğunu diğerlerinden daha iyi kavramasa da, durumun aciliyetini anlamıştı. Marconi sistemine hiç mi hiç güvenmiyordu. Oregon'un haberleşmesi, menzili yüz mili zar zor bulan, hantal bir telsiz telgrafla sağlanıyordu. Mesajlar birbirine karışabiliyordu; felaket söylentileri genellilikle abartılıydı. Ama o, 1906 yılında San Fransisco'daydı, Market Caddesi boyunca, alevlerin hemen önünde koşmuştu ve eğer fırsatını bulursa, doğanın ne tür hınzırlıklar yapacağını pekâlâ biliyordu.

Önceki gece yaşanan olaylar boyunca uyumuştur. Yolcuların gökyüzüne ağızları açık bakarak uykusuz kalmalarını umursamaz, kamarasındaki yatağının huzur veren rahatlığını tercih ederdi. Davies, şafaktan hemen önce asabı bozuk bir telsizci tarafından kaldırıldıktan sonra Marconi trafiğini gözden geçirdi, sonra başmühendise kazanları canlandırmasını, başkamarota da herkes için sıcak kahve hazırlatmasını emretti. Hem *Olympic* hem de *Kronprinzessen Cecilie, Oregon* sadece birkaç saat doğusundaydı. Eğer gerçekten bir CQD varsa gemiyi buna göre hazırlamasını ikinci kaptandan isteyecekti; o zamana kadar... Eh, tetikte olmakta fayda vardı.

Sabah boyunca telsizi izlemeyi sürdürdü. Deniz telsizcilerinin cüceleri anımsatan kardeşliğinin neşeli ama biraz da huzursuz selamlarıyla (“GM” - *günaydın, moruk!*) birlikte gelen sorularından başka bir şey yoktu. İçindeki endişe giderek arttı. Makinelerin aniden şiddetlenen gümbürtüsüyle daha da tahrik olan yolcular, bir açıklamada bulunması için ona baskı yapıyorlardı. Öğle yemeğinde, tasaya düşmüş bir grup birinci mevki yolcusuna “buz koşulları” nedeniyle uğradıktan zaman kaybını telafi etmeye çalıştıklarını açıklamış ve Marconi halen tamirde olduğu için şu sıralarda telgraf çekmeye kalkışmamalarını rica etmişti. Kamarotları bu yanlış bilgiyi ikinci ve üçüncü mevkilere iletiler. Davies'in deneyimlerine göre yolcular tıpkı çocuklar gibiydi, dudaklarını kıvrıp önemli adam havalalarına girer ama içten içe duyduktan o ağza alınmaz deniz korkularını başarabilecek en saçma açıklamaya bile dört elle sanlırlardı.

* **

Öğleye doğru sert esen rüzgâr dindi, dalgalı deniz duruldu. Hık bir gün ışığı bulut örtüsünü deldi.

O gün öğleden sonra burundaki gözcü kuzeydoğu yönünde bir enkazın, belki de alabora olmuş bir kurtarma sandalının yüzmekte olduğunu bildirdi. Davies makineleri yavaşlattı ve yaklaşmak için manevra yapmaya başladı. Tam sandalların indirilmesini ve yük ağlarının hazırlanmasını emretmek üzereydi ki üçüncü kaptan dürbününü indirerek, “Bunun bir enkaz olduğunu sanmıyorum, efendim,” dedi.

Yanaştılar. Bu bir enkaz değildi.

Kaptan Davies'in canını sıkkan şey onun *ne* olduğunu bilememesiydi.

Dalgalarla birlikte, bir ölüm tembelliğiyle inip çıkıyor, kış güneşi uzun böğürlerinden yansıyor.

Muazzam, şişmiş bir mürekkep balığı ya da ahtapot mu? Bir vakitler canlı olan bir şeyin parçası olduğu kesindi ama Davies'in denizde geçirdiği yirmi yedi yıl boyunca gördüğü hiçbir şeye benzemiyordu.

Genç ikinci kaptan Rafe Buckley, *Oregon'un* pruvasına vurduktan sonra soğuk, durgun suda saat istikametinin tersine dönerek yavaş yavaş uzaklaşan nesneye baktı. "Efendim," dedi, "sizce bu ne olabilir?"

"Ne olabileceğine dair hiçbir fikrim yok, Bay Buckley." Keşke hiç görmemiş olsaydım, diye geçirdi içinden.

"Sanki bir... bir solucana benziyor."

Bir solucan gibi halkalıydı. Ama onun bir solucan olduğunu söylemek Oregon'un bacalarından birini rahatlıkla yutabilecek bir solucanı hayal etmek demektir. Yaratığın bedeninden düzenli aralıklarla çıkan lime lime, yapragımsı uzantılara -yüzgeçler mi? bir çeşit solungaç mı?- hiçbir solucanda rastlamak tabii ki mümkün değildi. Ayrıca rengi, boğulmuş bir adamın başparmağı gibi yapışkan bir pembeyle yağlı bir mavinin karışımıydı. Bir de başı... eğer o testere dişli, gözsüz ağza baş denebilirse.

Solucan, geminin kış tarafına doğru uzaklaşırken sırtüstü döndü ve köpekbalıkları tarafından parçalanmış beyaz, kaygan bir karın ortaya çıktı. Yolcular gezinti güvertesini doldurmuştu ama koku, içlerinden en dayanıklılar dışındakileri tekrar aşağı göndermekte gecikmedi.

Buckley bıyığını sıvazladı. "Tanrı aşkına, onlara ne söyleyeceğiz?"

Onun bir deniz canavarı olduğunu söyle, diye düşündü Davies. *Onun Kraken olduğunu söyle. Yalan da sayılmaz hani.* Ama Buckley ciddi bir yanıt bekliyordu.

Davies endişeli ikinci kaptanını uzun bir an için süzdü. "Ne kadar az söylersek," dedi, "o kadar iyi."

Deniz sırlarla doluydu. Davies işte bu yüzden nefret ediyordu ondan.

Oregon, sahil ışıklarının ya da fenerlerin yardımı olmaksızın manevra yaparak Cork Liman'na ulaşan ilk tekne olmuştu. Kaptan Davies gemiyi Queenstown'ın işlek limanı ile rıhtımlarının olduğu ya da olması gerektiği Great Island'ın açıklarına demirledi.

Kabul edilemez gerçek de buradaydı işte. Şehirden iz yoktu. Doğal liman olduğu gibi duruyordu. Queenstown'ın tüccarlarla, vinçlerle, işçilerle, trlandalı göçmenlerle dolu olması gereken sokaklarının yerinde kayalık bir kıyıya doğru inen balta girmemiş bir orman vardı.

Bu hem tartışmasız hem de olanaksızdı ve düşüncesi bile Kaptan Davies'e bulantılı bir baş dönmesi vermeye yetiyordu. Navigatörün onları yanlışlıkla el değmemiş bir koya, hatta yanlış kıtaya getirdiğine inanmak istiyordu ama gerek adanın hatlarını, gerekse County Cork'un sisli kıyıların karıştırmanın imkânı yoktu.

Burası Queenstown'dı, burası Cork Harbor'dı ve burası İrlanda'ydı... insan uygarlığının her izinin silinmiş ve örtülmüş olması dışında.

"Ama bu mümkün değil," dedi Buckley'e. "Gördüğümü inkâr etmiyorum ama daha altı gün önce Queenstown'dan ayrılan gemiler şu anda Halifax rıhtımında demirliler. Eğer bir deprem ya da deprem dalgası vurmuş olsaydı, eğer yıkıntıya dönüşmüş bir şehir bulsaydık, anlardım.. ama bu!" Davies, geceyi ikinci kaptanla birlikte köprüde geçirmişti. Makinelerin sessizliğinin uyandırdığı yolcular, güvertelerin tirabzanlarına yığılmaya başlamışlardı yine. Sorularla doluydular. Ama bu

konuda yapacak hiçbir şey yoktu; Davies ne bir teselli ne de açıklama verebiliyor, hatta teskin edici ufacak bir yalan bile düşünemiyordu. Kuzeydoğudan nemli bir rüzgâr esmeye başlamıştı. Soğuk çok geçmeden meraklıları içeri kaçırdı. Belki Davies onları akşam yemeği sırasında sakinleştirebilirdi bir şekilde.

“Üstelik yemyeşil,” dedi bu düşüncelerden kaçmayı ya da onları bastırmayı başaramayarak. “Yılın bu zamanı için fazlaca yeşil. Ne tür bir ot mart ayında yetişir ve bir İrlanda şehrini toptan yutar?”

Buckley, “Hiç *doğal* değil,” diye kekeledi.

İki adam birbirlerine baktılar. İkinci kaptanın vardığı sonuç o kadar besbelli ve o kadar yürektendi ki Davies gülmek için kendini zor tuttu. Güven verici olduğunu umut ettiği bir şekilde gülümsedi. “Belki yarın kıyıya bir keşif grubu çıkarırız. Pek beceremediğimize göre o zamana kadar tahmin yürütmesek sanırım daha iyi olacak.”

Buckley zayıf bir gülümsemeyle karşılık verdi. “Gelen başka gemiler de olacak..”

“...ve çıldırmış olmadığımızı o zaman mı anlayacağız?” “Eee, evet, efendim. Öyle de denebilir.”

“O zamana kadar temkini elden bırakmayalım. Telsizci ne dediğine dikkat etsin. Dünya çok yakında öğrenecek zaten.”

Sabah ayazının kasvetinde sustular. Bir garson, dumanı tüten iki fincan kahve getirdi.

“Efendim,” diye lafa girdi Buckley, “bizi New York’a geri götürmeye yetecek kadar kömür taşımıyoruz.”

“Bu durumda başka bir limana...”

“Eğer Avrupa’da başka bir liman varsa.”

Davies kaşlarını kaldırdı. Bu aklına gelmemişti. Bazı fikirlerin, insan havsalasının alamayacağı kadar müthiş olup olamayacaklarını merak etti.

Omuzlarını doğrulttu. “Biz bir White Star gemisiyiz, Bay Buckley. Amerika’dan şileple kömür yollamak zorunda kalsalar bile bizi terk etmezler.”

“Evet, efendim.” Bir zamanlar ilahiyat okuma hatasını işlemiş genç bir adam olan Buckley kaptana acıklı bir bakışla baktı. “Efendim.. bu bir mucize mi?”

“Bence bir trajediye daha çok benziyor. En azından İrlandalılar için.”

***

Rafe Buckley mucizelere inanırdı. Metodist bir rahibin oğluydu ve Musa’yla yanan çalının, mezarından doğrulan Lazarus’un, ekmekle balığın çoğalmasının öykülerini dinleyerek büyümüşü. Yine de bir mucizeye *tanık olmayı* hiç beklemiyordu. Mucizeler de, tıpkı hayalet öyküleri gibi, onu huzursuz ederdi. Mucizelerin, bir nüshasını kamarasında bulundurduğu ve utanmadan arada sırada başvurduğu Kral James Incili’nin ciltleri arasında saklı kalmalarını tercih ederdi.

Bir mucizenin *içinde* olması, mucizenin onu bir ufuktan diğerine sanıp sarmalaması, toprağın ayaklarının altında yarılması gibi bir his vermişti içine. Bir türlü uyku tutmamıştı. Ertesi sabah tıraş olmak üzere aynanın karşısına geçtiğinde gözleri kanlı, yüzü ise solgundu ve ustura elinde titriyordu. Kaptan Davies’in emirleri doğrultusunda bir sandalı suya indirmedi ve bir grup sinirli denizciyi bir zamanlar Great Island denilen yerin çakıllı sahiline doğru götürmeden önce, koyu kahveyle viskiyi karıştırarak kendine gelmeye çalıştı. Rüzgâr yükseliyordu, deniz çalkantılıydı ve kuzeyden yana yağmur bulutlan geliyordu. Soğuk, tatsız bir havaydı.

Kaptan Davies, eğer gerekirse yolcuları kıyıya çıkarmanın uygun olup olmayacağını bilmek istemişti. Bu iş Buckley'nin aklına daha başından pek yatmamıştı, şimdi ise hiç yatmıyordu. Sandalı gelgite karşı emniyete aldı, sonra ayakları ıslak, paltosu, saçı ve bıyıklan serpintiyle tuza batmış bir halde kıyı boyunca yürüdü. Sert sakallarıyla beş adet White Star denizcisi çakılların üzerinden, hiç konuşmadan, ağır adımlarla onu izlediler. Burası, Queenstown limanının bir zamanlar bulunduğu yer olabilirdi ama Buckley, balta girmemiş orman bütün muazzamlığı, çekiciliği ve korkutuculuğuyla önünde yükselirken, kendini yeni bir kıtaya ayak basan Columbus ya da Pizarro gibi huzursuz hissediyordu. Ağaçlara ulaşmadan dur emrini verdi.

Bir çeşit ağaçlara. Buckley zihninde onlara ağaç demişti. Ama daha *Oregon'un* köprüsünden baktığında bile onların hayal edebildiği hiçbir ağaca uzaktan bile benzemeyen, üzerlerinde iğnelerin kümeler halinde büyüdüğü, mavi ya da pas kırmızısı muazzam gövdeleri olduğu aşikârdı. Ağaçlardan bazılarının tepeleri eğretili otlar gibi kıvrılıyor ya da bir fincan veya mantarimsı kubbelerle sonlamıyordu. Bu bitkilerin aralarındaki boşluk dar olmasının yanında bir porsuk yuvası gibi karanlıktı ve sisle kaplıydı. Havada bir çam kokusu var gibi gelmişti Buckley'e, ama nane ya da kâfur karışmışçasına bir acılık ve tuhaflıkla.

Bir orman böyle görünmemek ve kokmamalıydı, daha da kötüsü böyle *sesler de* çıkarmamalıydı. Bir ormanda, diye düşündü, kendini bilen rüzgârlı bir kış ormanında, çocukluğunun Maine ormanlarında, kırılan dalların, yapraklara çarpan yağmur damlalarının bildik sesleri olurdu. Ama burada hiçbiri yoktu. Bu ağaçların içi boş olmalı, diye düşündü Buckley, kıyıdaki birkaç odun parçasının içleri saman gibi boştu; rüzgâr, ağaçlarda uzun, alçak, hüznü sesler çıkarıyordu, iğne demetleri hafiften tıkırdıyorlardı. Tahta ziller gibi. Kemikler gibi.

Ona geri dönme isteğini her şeyden çok bu sesler vermişti. Ama aldığı bir emir vardı. Bütün iradesini topladı ve keşif grubunu çakıllı sahilden yukarı, yabancı ormanın sınırına dek götürdü; orada sert, siyah topraktan diz boyu fişkırarak sarı kamışların arasında ilerlemeye başladı. Bir bayrak dikmesi gerekmiş gibi geliyordu... ama kimin bayrağını? Amerikan bayrağı olmazdı, Birleşik Krallık da. Belki White Star Line'in yıldız ve çemberi. Bu topraklara Tanrı ve J. Pierpont Morgan¹ adına el koyuyoruz.

Denizcilerden birisi, "Ayağımıza dikkat edin, efendim," diye uyardı geriden.

Buckley başını hızla eğince sol postalından öteye bir şeyin kaçtığını gördü. Soluk renkli, çok bacaklı ve bir kürek sapı kadar uzun bir şeydi bu. Yaratık, Buckley'i ürkütüp yüreğini ağzına getirdikten sonra, ıslık gibi bir çığlıkla birlikte kamışların arasında kaybolmuştu.

"Aman Tanrım!" diye bağırdı. "Bu kadarı yeter! Yolcuları buraya indirmek çılgınlık olur. Kaptan Davies'e diyeceğim ki..."

Ama onu uyaran denizcinin gözleri hâlâ yerdeydi.

Buckley içinden hiç gelmese de yere yeniden baktı.

O yaratıklardan biri daha oradaydı. Bir kırkayağı andırıyor, diye düşündü, ama bir anakonda kadar da şişman ve olarla aynı iğrenç san renkte. Bir tür kamuflaj olmalı. Doğada sık rastlanır. Hem korkutucu Kem de ilginçti. Yaratığın aniden fırlamasını bekleyerek yarım adım geri çekildi.

Yaratık fırladı, ama onun umduğu yönde değil. Çılgınca bir hızla *ona doğru* geldi ve tek bir hareketle gergin bir yaydan fırlamışçasına sağ bacağına doğru zıpladı ve dolandı. Yaratığın bir kamayı andıran burnu önce pantolonunun, sonra derisini delerek dizinin üst kısmına saplandığında, Buckley bir sıcaklık ve iğnelenme hissi duydu.

Yaratık onu *ısırmıştı*.

Buckley bağırarak bir tekme savurdu. Canavarı üzerinden atmak için bir alet arandı; bir sopa, bir bıçak, ama şu kırılğan, işe yaramaz yabancı otlardan başka bir şey yoktu.

Sonra yaratık yine aniden çözüldü, sanki tadımdan hoşlanmamış gibi, diye düşündü Buckley ve yaratık otların arasından kıvrılarak gözden kayboldu.

Buckley kendini topladı ve olayı dehşet içinde izleyen denizcilere doğru döndü. Bacağı pek ağrımıyordu. Bir dizi derin nefes alıp verdi. Teskin edici bir şeyler söylemek, adamlarına korkmamalarını telkin etmek istedi. Ama düşüncelerini kelimelere dökmeden bayıldı.

Denizciler onu sandala geri taşıdılar ve Oregon'a doğru açıldılar. Şimdiden şişmeye başlamış olan bacağına dokunmamaya özen gösteriyorlardı.

Aynı gün öğleden sonra ikinci mevki yolcularından beş kişi köprüyü basıp gemiden ayrılmak istediklerini bildirdiler. İrlandalıydılar ve Cork Harbor'ı bu değişmiş haliyle bile tanıyabilmişlerdi; kıyının biraz içerisinde aileleri vardı ve hayatta olup olmadıklarını gidip görmek istiyorlardı.

Keşif grubunun raporu Kaptan Davies'e iletilmişti. Yaban hayatı olmasa bile korku ve batıl inançların bu adamları daha birkaç metre gitmeden geri çevireceğinden kuşkulanıyordu. Adamların bakışlarına aynı sertlikte cevap verdi ve onları yine alt güverteye inmeye zor da olsa ikna etti, ancak bu olay canını sıkmişti. Subaylarına tabanca dağıttı ve başka bir gemiyi ne zaman görebileceklerini telsiz görevlisine sordu.

"Çok beklemeyiz, efendim. Bir saatten daha yakınımda bir Canadian Pacific yük gemisi var."

"Pekâlâ. Onlara burada olduğumuzu söyleyebilirsiniz... ve onları neyin beklediği konusunda uyarmayı da ihmal etmeyin."

"Evet, efendim, ama..."

"Ama ne?"

"Nasıl söyleyeceğimi bilmiyorum, efendim. Her şey çok tuhaf."

Davies elini telsizcinin omzuna koydu. "Zaten kimse anlamıyor. Mesajı ben yazarım."

Akşam olduğunda Rafe Buckley'nin ateşi hâlâ düşmemişti. Ama bacağındaki şiş artık inmiş olduğu için yürümeye başlamış ve Davies'in, yemeği kaptan masasında yemesi yönündeki teklifini kabul etmişti.

Buckley azar azar yedi, bolca terledi ve Davies'i hayal kırıklığına uğratarak çok az konuştu. Davies, gemi subaylarının şimdiden "Yeni Dünya" diye adlandırdıkları yer hakkında bir şeyler duymak istiyordu. Buckley bu yabancı diyara ayak basmakla kalmamış, yaban hayat tarafından tadılmıştı da.

Ama Buckley daha rostosunu bitirmeden tereddütle ayağa kalktı, revire gitti ve kaptanı şaşkınlığa düşürerek, gece saat yarım sıralarında ansızın öldü. Gemi doktoru, karaciğer yetmezliğinden şüpheleniyordu. Yeni bir toksin olabilirdi. Otopsi yapılmadan kesin bir şey söylemek zordu.

Bir düş gibi, diye düşündü Davies, tuhaf ve korkunç bir düş. Queenstown'a, Liverpool'a, Fransız limanlarına ulaşmaya başlayan gemilere telgraflar çekerek ölüm haberini ilettiler ve en azından uzun çizmeler ve ateşli bir silah olmadan karaya çıkmamaları konusunda uyardı.

White Star şirketi, olanların muazzamlığı, gelen telgrafların ve alarmların keşmekeşi içinden belirginleştikçe, Halifax ve New York'tan kömür şilepleri ve destek gemileri yola çıkarmıştı. Ortadan kaybolan sadece Queenstown değildi; ne İrlanda vardı, ne İngiltere, ne Fransa, ne Almanya

ne de İtalya... Kahire'nin kuzeyinden, batıda Rus bozkırlarına kadar vahşi araziden başka bir şey yoktu, sanki gezegen yarılmış ve yarığa yabancı bir doku nakledilmişti.

Davies, Rafe Buckley'nin Maine'deki babasına bir telgraf gönderdi. Çok zor bir şey, diye düşündü, ama tuttukları yasta yalnız olmayacaklar. Çok geçmeden bütün dünya yas tutacak.

1912: AĞUSTOS

Sonraları, yoksulların ve evsizlerin sayısının çarpıcı biçimde arttığı, kömürün ve petrolün öylesine pahalılaştığı, Common'da ekmek isyanlarının yaşandığı ve annesiyle ablasının Minnesota'daki teyzelerinin yanına taşındıktan (süresini kim bilebilirdi?) o zor günlerde Guilford, babasıyla birlikte sık sık matbaaya gitti.

Evde yalnız bırakılmazdı, okulu genel grev sırasında kapatılmıştı ve babasının ona bakıcı tutacak parası yoktu. Böylece Guilford babasıyla birlikte işe gitti ve baskı kalıbıyla taş baskının esaslarını öğrendi ve iş alamadıkları uzun aralarda radyo dergilerini tekrar okudu, yazarların hayal ettikleri büyük telsiz projelerinin bir gün gerçekleşip gerçekleşmeyeceklerini, Amerika'nın başka bir DeForrest tüpü' yapıp yapamayacağını ya da büyük keşifler çağının bitip bitmediğini merak etti.

Sıklıkla, babasının matbaanın kalan diğer iki işçisi olan Ouillette adlı Fransız-Kanadalı bir kabartma baskı ustası ve Kominski adlı asık suratlı bir Rus Yahudisiyle yaptığı konuşmalarını dinlerdi. Genellikle alçak sesle konuşur ve iç karartıcı şeylerden bahsederlerdi. Birbirleriyle, Guilford sanki odada değilmiş gibi konuşurlardı.

Borsanın çöküşünden ve kömürcülerin grevinden, Emekçi Birlikleri'nden ve yiyecek krizinden, hemen her şeyin artmakta olan fiyatlarından söz ettiler.

Yeni Dünya'dan, yeni Avrupa'dan, haritanın büyükçe bir kısmını işgal eden ham ve yabancı araziden söz ettiler.

Başkan Taft''tan ve Kongre'nin başkaldırısından söz ettiler. Britanya İmparatorluğu'ndan kalanları Ottawa'dan yönetmekte olan Lord Kitchener'dan*** söz ettiler; rakip Papalıklardan ve İspanya'nın, Almanya'nın, Portekiz'in sömürgelerini kasıp kavuran koloni savaşlarından söz ettiler.

Sıklıkla da din hakkında konuştular. Guilford'ın babası, doğumdan Episkopalyan, evlilikten ise Uniteryandı. Başka bir deyişle, belirgin dogmaları yoktu. Bir Katolik olan Ouillette, Avrupa'nın geçirdiği değişimi çok özel bir "mucize" olarak adlandırıyordu. Kominski bu iddialardan rahatsızdı ama o da Yeni Dünya'nın ancak ilahi bir müdahaleyle yaratılmış olabileceğini açıkça kabul ediyordu, başka nasıl olabilirdi ki?

Guilford lafa kaşmamaya ya da yorum yapmamaya özen gösteriyordu. Ondan fikir yürütmesi ya da herhangi bir fikre sahip olması beklenmiyordu. O ise içten içe bütün bu mucize tartışmasının bir hata olduğunu düşünüyordu. Aslında neresinden bakarsanız bakın Avrupa'nın geçirdiği değişim bir *mucize* sayılırdı, beklenmedikti, açıklanamıyordu ve doğa yasalarının kapsamının çok ötesinde olduğu apaçıktı.

Ama öyle miydi?

Bu kaynağı olmayan bir mucize, diye düşündü Guilford. Tanrı onu gökten indirmedi. Oluverdi işte. Tuhaf ışıkların öncülük ettiği, garip hava değişiklikleri (Hartum'u kasırgaların vurduğunu okumuştun) ve jeolojik hareketliliklerle meydana gelen (Japonya'da yıkımlara sebep olan depremler ve Mançurya'da daha da kötüsünün söylentileri) bir olaydı bu.

Bir mucizeye göre, diye düşündü Guilford, çok fazla yan etkiye yol açtı... Bir mucizeye yakışır biçimde temiz ve kesin değildi. Ama babası bu sorulardan bazılarını yüksek sesle sorduğunda

Kominski küçümseyen bir tavır takınmıştı. “Tufan,” demişti, “hiç de derli toplu değildi. Sodom’un mahvedilişi. Lut’un kansı. Tuz sütununa dönüşmek ne kadar *mantıklı*?”

Belki de değil.

Guilford, babasının çalışma odasındaki masasında bulundurduğu kürenin yanına gitti. İlk tereddütlü gazete çizimleri, haritaların üzerine çizilmiş bir halka gösteriyordu. Halka İzlanda’yı ikiye bölüyor, İspanya’nın güney ucuyla Kuzey Afrika’yı yarım ay tarzında çevreliyor, Kutsal Topraklar’ı geçtikten sonra Rus bozkırlarıyla Arktik Kutup çizgisine dek belirsiz bir şekilde kıvrılıyordu. Guilford avucunu eski isimleri örtecek biçimde Avrupa’nın üzerine koydu. *Terra incognita*,’ diye düşündü. Gazeteler, ulusal dinsel uyanışın peşine takılarak yeni kıtayı şaka yollu “Darwinya” diye adlandırıyor ve bu mucizenin doğa tarihini gözden düşürdüğünü ima ediyorlardı.

Ama öyle olmamıştı. Guilford, yüksek sesle dile getirmeye cesaret edemese de, buna yürekten inanıyordu. Bir mucize değil, diyordu, bir *gizem*. Açıklanamıyor, ama belki de *özünde* açıklanamaz değil.

Bütün bu kara kütlesi, okyanus derinlikleri, dağlar, donmuş düzlükler, bir gecede hepsi değişti... Korkutucu, diye düşündü Guilford, elinin örttüğü bilinmeyen arazileri düşününce daha da korkutucu, insana kendini çok güçsüz hissettiriyordu.

Bir gizem. Diğer her gizem gibi o da bir soruyu bekliyordu. Birkaç soruyu. İnatçı bir kilide, el yordamıyla sokulmuş anahtar gibi soruları.

Gözlerini yumdu ve elini kaldırdı. Efsaneleri bilinmeyen bir dilde yeniden yazılmış, boş bir toprak parçası hayal etti.

Sayısız gizem..

Ama bir kıtayı nasıl sorgulayabilirsin ki?

* Latince: Bilinmeyen yer. *-yhn*

BİRİNCİ KİTAP

İLKBAHAR, YAZ 1920

“*Ey siz ikiyüzlüler, gökyüzünün farkındasınız; ama zamanımızın alametlerinin farkında değilsiniz?*”

—ST. MATTHEW İNCİLİ

— BİRİNCİ BÖLÜM —

Sag kalabilen buharlı gemilerin mürettebatı kendi efsanelerini yaratmışlardı. Hepsi de düpedüz yalan olan masallardı ve *Odense* on beşinci boylam dairesini geçene dek Guilford Law bunların çoğunu duymuştu.

Sarhoş bir güverte garsonu ona iki okyanusun birleştikleri yerden söz etmişti; iki Amerika kıtasının Eski Atlantik’i ve Danvinya’nın Yeni Atlantik’i. Garsona göre sınır çizgisi bir kasırga hattı kadar belirgin ve iki kat daha güvenilmezdi. Denizlerden biri diğerinden daha yağlı ve yapışkandı ve geçmeye kalkışan yaratıklar kaçınılmaz biçimde ölüyordu. Sonuçta o bölge hem bildik hem de tuhaf hayvanların leşleriyle dolmuştu; yunuslar, köpekbalıklar, balinalar, ayrıca kemikliler, deniz fiçılan, kabarcıkbalıklar, bayrakbalıklar. Suyun üzerinde donuk gözleriyle yan yana, kuyruk kuyruğa sürükleniyorlardı. Buzlu suda hiç de doğal olmayan bir biçimde korunmuş olmaları, sık ve kokmuş

saflarının arasından geçmeye kalkışacak ahmaklıktaki tekneler için ciddi bir uyandı.

Guilford bunun bir hurafe, safdilleri korkutmaya yarayan bir masal olduğunu pekâlâ biliyordu. Ama her hurafe gibi, uygun zamanda yutturulursa, kolayca inanılıyordu.

Atlantik'in ortasında, gün batınına doğru Odense'nin küpeşte korkuluğuna yaslandı. Rüzgâr, çırpıntılı denizin serpintisini getiriyordu, ama batıda bulutlar aralanmaya ve güneş uzun parmaklarıyla suları taramaya başlamıştı. Doğu ufkunun ötesinde bir yerde yeni bir dünyanın, değişime uğramış bir Avrupa'nın, gazetelerin hâlâ Darwinya diye adlandırdığı mucize kıtanın tehdit ve vaatleri bekliyordu. Geminin çevresini kabarcıkbalıkları doldurmuş olmayabilirdi ve dünyanın her kıyasına aynı tuzlu su vuruyordu, ama Guilford gerçek bir sınırı geçtiğini biliyor, ağırlık merkezi tanıdıktan tuhafa doğru kayıyordu.

Elleri korkuluğun bronzu kadar üşümüş halde geri döndü. Yirmi iki yaşındaydı ve geçen cumaya dek hiç denize açılmamıştı. İyi bir denizci olamayacak kadar uzun boylu ve zayıf olan Guilford, Mucize'den önce bir Danimarka şirketinin yolcu gemisi olan *Odense*'nin omuz çürüten labirentlerinde dolaşmaktan nefret ediyordu. Zamanının büyük kısmını kamarasında Caroline ve Lily ile birlikte ya da, soğuk hava izin verdiğinde, burada, güvertede geçiriyordu. On beşinci boylam, yerküreye oyulan büyük çemberin batı sınırıydı ve bu çizginin ötesinde Darwinya deniz canlılarından örnekler görebilmeyi umuyordu. "Boğulmuş bir kadının saçları" gibi birbirine dolaşmış binlerce kemikli ölüsü değil ama belki akciğer keselerini doldurmak üzere yüzeye çıkmış bir fiçibalığı. Sadece bir balık bile olsa yeni kıtadan bir iz görmeye can atıyordu ama bunun toyca bir heves olduğunu da biliyor ve keşif grubunun diğer üyelerine belli etmemeye özen gösteriyordu.

Alt güvertelerin havası basık ve nemliydi. Guilford ve ailesine geminin ortalarında küçük bir kamara ayrılmıştı; Caroline kamarayı nadiren terk ediyordu. Boston limanından çıktıkları gün onu deniz tutmuştu. Şimdi daha iyi olduğunda ısrar ediyordu ama Guilford onun mutlu olmadığını biliyordu. Gemiye neredeyse tamamen kendi arzusuyla bindiği halde bu yolculuktaki hiçbir şey onu mutlu etmemişti.

Yine de onun beklediği odaya doğru yürümek yeni baştan âşık olmak gibi bir şeydi. Caroline yatağın kenarına oturmuş, sedef bir fırçayla saçlarını tarıyor, dalgın fırça darbeleri boynunun kıvrımını izliyordu. İri gözleri yan kapalıydı. Sade bir güzelliği var, diye düşündü Guilford. İçinden, ilk kez değildi bu, onun fotoğrafını çekmek geldi. Evlenmelerinden hemen önce onun bir portresini çekmiş ama sonuçtan tatmin olmamıştı. Fotoğraflar yüzündeki ifadenin ayrıntılarını, saçlarındaki siyahın yedi tonunu yakalayamıyordu.

Onun yanına oturdu ve kaşkorsesinin üzerindeki çıplak omzuna dokunmamak için kendini zor tuttu. Caroline son günlerde onun dokunmasından hoşlanmıyordu.

Caroline, "Deniz gibi kokuyorsun," dedi.

"Lily nerede?"

"Doğanın çağrısına cevap veriyor."

Öpmek için kadına yanaştı. Kadın ona baktı, sonra yanağını uzattı. Yanağı soğuktu.

"Akşam yemeği için giyinmeliyiz," dedi kadın.

Karanlık gemiyi sarmıştı. Tek tük elektrik lambalarının oluşturduğu gölgeler, koridorları daha da daraltmıştı. Guilford, Caroline ve Lily'yi yemek salonu yerine geçen loş odaya götürüp geminin şişman ve alkolik bir Danimarkalı olan doktorunun masasında, keşif heyetinin bilim adamlarının yanına oturttu.

Doğabilimcileri, canlılara sınıflandırılmasını tartışıyorlardı. Doktor, peynirler hakkında konuşuyordu.

“Ama tamamen yeni bir Linnean sistemi oluşturursak...”

“Durumun gerektirdiği de tam olarak budur!”

“...soyların bağımlılıkları, aksi halde iyi tanımlanmış olan türlerin benzerlikleri fikrine çanak tutmuş oluruz...” “Çedar peyniri! O günlerde kahvaltı masamızda bile çedar peynirimiz olurdu. Portakal, jambon, sosis, çavdar ekmeği ve havyar. Her yemek gerçek bir şölendi. Böyle yoksul sofrası değildi. Ah!” Doktor, Guilford’ı fark etti. “Fotoğrafçımız. Ailesi de. Ne hoş bir hanımefendi! Bir de küçük hanım!” Masadakiler kalktılar ve onlara yer açtılar. Guilford, doğa bilimcilerinden bazıları, özellikle de Sullivan adlı botanikçiyle dostluk kurmuştu. Caroline, her ne kadar varlığıyla büyük kabul görse de bu yemeklerde konuşacak çok az şey bulabiliyordu. Ama masanın asıl gözdesi Lily idi. Lily henüz dört yaşındaydı ama annesi ona görgünün temel kurallarını öğretmişti ve bilim adamları onun çok soru sormasından rahatsız olmuyorlardı, geminin çocuklardan hiç hazzetmeyen baş doğabilimcisi Preston Finch dışında. Ama Finch, bir Harvard yerbilimcisini tekeline almış halde, uzun masanın öbür başında oturuyordu.

Doktorun neşesi yerindeydi... Belki biraz da sarhoşça, diye düşündü Guilford. “Genç Lilian mutsuz görünüyor. Bir parça domuz pizolması ister miydin, Lily? Evet mi? Az ama lezzedi. Ya elmalı sos?”

Lily, fazlaca çekingen davranmamaya çalışarak, başını salladı.

“İyi. İyi. Lily, büyük denizin orta yerindeyiz. Koca Avrupa kıtasının yan yolundayız. Memnun musun?”

“Evet,” dedi Lily minnetle. “Ama biz sadece İngiltere’ye gideceğiz. Babacığım Avrupa’ya gidecek.”

Birçokları gibi Lily de İngiltere ile Avrupa’yı ayırt etmeyi öğrenmişti. Her ne kadar İngiltere de Mucize’den sonra en az Almanya ya da Fransa kadar değişmiş olsa bile, İngilizler toprak bütünlüklerine sahip çıkmış, Londra’yı ve diğer limanları yeni baştan inşa etmiş ve deniz filolarını yakından denetlemeyi sürdürmüşlerdi.

Preston Finch ilgilenmeye başlamıştı. Masanın öbür ucunda, fırça bıyığının ardından somurttu. “Kızınız yanlış bir ayrımda bulunuyor, Bay Law.”

Odense’deki masa sohbeti Guilford’ın beklediği kadar canlı olmamıştı. Sorunun büyük kısmı, 1912 Mucizesi’nden önce Nuh’tan kalma doğabiliminin kutsal kitabı sayılan *Görüntüde* ve Özde’nin yazarı Finch’in kendisiydi. Finch uzun boylu, asık suratlı ve kendi şöhretiyle şişinen biriydi. Ehliyeti kusursuzdu; Colorado ve Rouge nehirleri boyunca küresel selin belgelerini toplayarak iki yıl geçirmişti ve Mucize’den sonraki Nuhçu Uyanış’ta büyük bir rol oynamıştı. Diğerleri ise, Finch’ten daha yaşlı olan ve onu Wallace ya da Darwin’den alıntılar yaparak taciz edecek kadar kendine güvenen botanikçi Dr. Sullivan dışında, ıslah olmuş günahkârların hafiften utangaç havasıyla davranıyorlardı. Daha az kıldeme sahip, ıslah olmuş evrimciler daha dikkatli olmak zorundaydılar. Her ne ise, ortam sohbetin daha geğgin ve temkinli olmasını gerektiriyordu.

Guilford pek konuşmadı. Keşif heyetinin fotoğrafçısından bilimsel fikirler sunması beklenmiyordu ve belki de böylesi daha iyiydi.

Geminin cerrahı Finch’e kaşlarını çatarak baktı ve Caroline’ın dikkatini çekmek için bir teşebbüste bulundu. “Londra’da kalmak için bir yer ayarladınız mı, Bayan Law?”

“Lily ve ben bir akrabamızla kalacağız.”

“Sahi mi? Bir İngiliz kuzen demek! Asker mi, tuzakçı mı, dükkan sahibi mi? Londra’da sadece üç çeşit insan var.”

“Eminim haklısımızdır. Aile bir nalbur dükkânı işletiyor.”

“Cesur bir kadınsınız. Ücra bölgelerde yaşamak...”

“Sadece bir süre için, Doktor.”

“Erkekler canavar avındayken!” Doğabilimcilerden birkaçı ona boş gözlerle baktılar. “Lewis Carroll! Bir İngiliz! Hiçbirinizin haberi yok mu?”

Sessizlik. Sonunda Finch konuştu. “Avrupalı yazarlar Amerika’da pek tutulmaz, Doktor.”

“Tabii ki. Özür dilerim. İnsan unutuyor. Eğer şanslıysa.” Cerrah, Caroline’a meydan okurcasına baktı. “Londra bir zamanlar dünyanın en büyük kentiydi. Bunu biliyor muydunuz, Bayan Law? Şimdiki gibi kaba saba bir yer değildi. Sırf kulübeler, helalar ve çamur. Ama Kopenhag’ı size gösterebilmeyi isterdim. İşte o, bir şehirdi! O, *uygar* bir şehirdi.”

Guilford cerrah gibilerine daha önce de rastlamıştı. Boston’ın her sahil meyhanesinde bunlardan bir tane bulunurdu. Başiboş Avrupalılar, Londra’ya, Paris’in, Prag’ın ya da Berlin’in şerefine kadeh kaldırır, katılabilecekleri bir kulüp, bir demek ya da bunun gibi bir şey, sanki çoktan ölmüş ya da ölmekte değilmişçesine sadece kendi dillerini duyabilecekleri bir mekân ararlardı.

Caroline yemeğini sessizce yedi. Hatta Lily bile uysallaşmıştı. Masadakilerin hepsi yarı yolu geçtiklerinin, onları bekleyen gizemlerin karşılarında Washington ya da New York’un kasvetli gerçekliklerinden kat kat daha büyüdüğünün içten içe farkındaydı. Sadece Finch etkilenmemişe benziyordu ve onu dinlemeye kalkan herkesle çakmak taşının tüfeklerdeki önemini hararetle tartışmaya hazırды.

Guilford, Preston Finch’i ilk kez Boston’lı bir bilimsel kitaplar yayıncısı olan Atticus and Pierce’in bürosunda görmüştü. Onlan Liam Pierce tanıştırmıştı. Guilford, geçen yıl boyunca Gallatin Nehri ve Deep Creek Kanyonu araştırmalarının resmi fotoğrafçısı Walcott’la birlikte batıda bulunmuştu. Finch, Güney Avrupa içlerinin haritalanması için bir keşif seferi örgütlemekteydi. Bol paralı destekçileri vardı ve Smithsonian Enstitüsü’nün de desteğine sahipti. Deneyimli bir fotoğrafçı daha arıyordu. Guilford’ın nitelikleri uygundu ve her ne kadar Pierce’ın Caroline’ın amcası olması gerçeğinin katkısı yadsınamasa da, onu Pierce’a takdim etmesinin asıl nedeni bu olsa gerekti.

Guilford aslında, Pierce’ın onu bir süre daha şehir dışında tutmak istediğinden kuşkulanıyordu. Başarılı yayıncıyla yeğenin kocasının yıldızlan, ikisi de Caroline’a gerçekten değer verseler de, her zaman barışık değildi. Öyle olsa bile, Guilford yeni dünyada Finch’e katılma fırsatını yakaladığı için memnundu. O günkü koşullar için çok iyi bir ücret ödeniyordu. Bu iş, meslekteki itibarını artırabilirdi. Üstelik Avrupa kıtası onu büyülüyordu. Donnegan keşif seferinin (Pirene Dağları’nın etekleri boyunca Bordeaux’dan Perpigna’ya, 1918) raporlarını okumakla kalmamış, *Argosy v e All-Story Weekly* dergilerindeki bütün Darwinci öyküleri de, Edgar Rice Burroughs’unkiler başta olmak üzere, (gizlice) elden geçirmişti.

Pierce’ın unuttuğu tek şey Caroline’ın inatçılığıydı, işin içindeki para miktarına ya da ona gündelik dadı tutacağı vaatlerine aldırmadan, bir mevsim için bile olsa Lily ile bir kez daha yalnız bırakılmak istemiyordu. Guilford da onu yalnız bırakmaya hiç hevesli değildi ama bu keşif seferi onun kariyerinde önemli bir aşama olacaktı ve belki de yoksullukla güvencede olmak arasında bir dönüm noktası oluşturacaktı.

Ama Caroline hiç ödün vermiyordu. Onu terk etmekle (anlamsız da olsa) tehdit etmişti. Guilford

bütün itirazlarını sükûnet ve sabırla yamtlasa da bir adım bile gerilememişti.

Sonunda Caroline yumuşamış ve Guilford Avrupa'nın yolunu tutarken, masraflar Finch'ten olmak üzere Londra'da, ailesiyle kalmaya rıza göstermişti. Mucize, anne ve babasının bir Londra ziyareti sırasında gerçekleşmişti ve Caroline onların öldüğü yeri görmek istiyordu.

Tabii Mucize sırasında insanların öldüğünün dile getirilmemesi gerekiyordu: Onlar ya "alınmış" ya da "intikal etmişti", sanki iki nefes arasında sonsuzluğa geçivermişler gibi. Guilford, kim bilebilir, diye düşündü. Belki aslında böyle olmuştu. Ama gerçekten de birkaç milyon insan, çiftlikleri, şehirleri, bitki örtüsü ve hayvanlarıyla beraber yeryüzünden yok olmuştu ve Caroline, Mucize'yi affedemiyor, onu sert ve acımasız görüyordu.

Odense'de yanında bir kadın ve bir de çocuk taşıyan tek erkek olması kendini tuhaf hissetmesine yol açıyordu ama hiç kimse düşmanca bir söz sarf etmemişti ve Lily de bazı kalpleri çoktan çalmıştı. Böylece Guilford kendini şanslı saymaktan çekinmedi.

Akşam yemeğinin ardından kalabalık dağılmıştı; geminin cerrahı bir şişe Kanada çavdar viskisi ile çekilmiş, bilim adamları paçavraya dönmüş çuha masalarda kâğıt oynamak için sigara salonuna geçmişler, Guilford ise Lily'ye güzel bir Amerikan masalı olan *Oz Ülfeesi*'nden bir bölüm okumak için kamarasına geri dönmüştü. Eski Avrupa'nın kirliliğini anımsatan Grimm Kardeşler ve Andersen gözden düştü düşeli Oz kitapları her yerde bulunabiliyordu. Lily, şükür ki, kitapların siyasi olabileceklerini bilmiyordu. Dorothy'yi çok seviyordu sadece. Kansas'lı kızdan Guilford bile hoşlanmaya başlamıştı.

Sonunda Lily başını yastığına koymuş ve gözlerini yummuştu. Onun uyumasını seyrederken Guilford, bir an için kafasının karıştığını hissetti. Yaşamın her şeyi birbirine karıştırması ne kadar da tuhaftı. Ne olmuştu da kendini Avrupa'ya giden buharlı bir gemide bulmuştu? Yaptığı hiç de akıllıca değildi belki.

Ama artık geri dönmek olanaksızdı.

Lily'nin üzerini battaniyeyle örttü, ışığı söndürdü ve yalağa, Caroline'ın yanına gitti. Caroline, sırtını ona dönmüş, sıcacık uyuyordu. Ona yaslanarak kıvrıldı ve makinelerin mırıltısının onu uyutmasını bekledi.

Güneşin dogmasından hemen sonra huzursuzluk içinde uyandı; giyindi ve eşini ya da kızım uyandırmadan kamaradan sessizce çıktı.

Güvertenin havası soğuk ve nemli, gökyüzü bir porselen gibi maviydi. Doğu ufkunda birkaç saçak bulut vardı sadece. Guilford, genç bir subay ona katılıncaya dek belirli bir şey düşünmeksizin rüzgara karşı korkuluğa yaslandı. Denizci ona adını ya da rütbesini söylememiş, sadece dondurucu bir şafak vakti iki erkeğin dostluğu içinde gülümsemişti.

Gökyüzüne baktılar. Bir süre sonra denizci başını çevirdi ve "Yaklaşıyoruz," dedi. "Rüzgârda kokusunu alabiliyorsunuz."

Guilford bir masal daha dinlemek zorunda kalacağından korkarak suratım astı. "Neyin kokusunu?"

Denizci Amerikalıydı; Mississippi yöresinin yavaş şivesiyle konuşuyordu. "Biraz tarçın gibi. Biraz keklük üzümü. Biraz da daha önce hiç koklamadığınız bir şey. Daha önce hiçbir beyaz adamın ayak basmadığı bir yerden gelmiş eski bir baharat sanki. Eğer gözlerinizi kaparsanız kokuyu daha iyi alırsınız."

Guilford gözlerini yumdu. Soluğu, burun deliklerini üşütüyordu. Bu rüzgârda en ufak bir koku alabilmesi bile bir mucize olacaktı. Ama yine de...

Karanfil mi, diye merak etti. Kakule mi? Tütsü mü?

“Nedir bu?”

“Yeni dünya, dostum. Her ağacı, her nehri, her dağı, her vadisi. Koca bir kıta, rüzgâra binmiş okyanusu aşıyor. Kokusunu alabiliyor musun?”

Guilford alabiliyordu.

— İKİNCİ BÖLÜM —

Eleanor Sanders-Moss tam da Elias Vale’in beklediği gibiydi; artık pek de genç sayılmayan iri göğüslü bir Güneyli aristokrat, omuzlan dik, başı yukarıda, yağmur ipek bir şemsiyeden süzülürken gençliğinin yıkıntılarına gurur yerleşmiş. Bir faytona kaldırımın kenarında beklemesini söylemişti; besbelli ki otomobil rönesansı Bayan Sanders-Moss’ta bir iz bırakmamıştı. Yıllar bırakmıştı oysa. Gözlerinin çevresinde kırışıklıklardan ve tereddütten mustarıptı. Kınışıklıklar saklanacak gibi değildi; tereddütü gizlemeye çalıştığı ise açıkça görülebiliyordu.

“Elias Vale?”

Kadının resmîyetine meydan okuyarak ve avantajı ele geçirmeye çalışarak gülümsedi. Her duraklama bir silahtı. Bu işlerde iyi sayılırdı. “Bayan Sanders-Moss,” dedi, “içeri geliniz.”

Kadın kapıdan içeri girdi, şemsiyesini katladı ve fil ayağı şeklindeki şemsiyeliğe rastgele bıraktı. Adam kapıyı kaparken gözlerini kırptı. Vale, ışıkların loş olmasını tercih ederdi. Bugünkü gibi kasvetli günlerde gözün alışması daha güç oluyordu. Hareket etmek sakıncalı bir hale geliyordu ama aslolan ortamın havasıydı; ne de olsa görünmez ticaretini yapıyor sayılırdı.

Ortamın havası Bayan Sanders-Moss’u etkilemeye başlamıştı. Vale manzarayı, Potomac Nehri’nin yanlış kıyısındaki bu kiralık evin solup gitmiş görkemini, onun gözüyle görmeye çalıştı. Büfelerde Viktorya döneminden kalma bronz heykelcikler; Yunan güreşçileri, dişi bir kurdu emen Romus ve Romulus. Gölgelelerin içinde Japon baskıları. Bir de Vale’in kendisi, vaktinden önce ağarmış saçlar (bir kazançtı aslında), kadife ceket, ateşli ve keskin gözlerin kurtardığı evcimen bir surat. Yeşil gözler. Şanslı doğmuştu; saçlarıyla gözlerinin ona güvenilirlik kazandırdığına inanıyordu.

Vale odayı sessizlikle dolduruyordu. Bayan Sanders-Moss huzursuzlandı ve sonunda, “Bir randevumuz vardı...” dedi.

“Tabii ki.”

“Bayan Fowler’ın tavsiyesiyle...”

“Biliyorum. Lütfen çalışma odama geçelim.”

Vale yine gülümsedi. Bu kadınların aradıkları *outrt* birisiydi, dünya dışı... Bir canavar belki, ama *onların* canavarı; eve alınmış ama tam anlamıyla evcilleşmemiş. Bayan Sanders-Moss’u kadife perdelerin ötesine, duvarları kitaplarla dolu daha küçük bir odaya götürdü. Kitaplar eskiydi, ağır ciltlerdi, sırtlarındaki soluk yazıları deşifre etmeye zahmet etmezseniz etkileyiciydiler; on dokuzuncu yüzyıldan kalma ve Vale’in bir mezattan üç kuruşa topladığı vaaz ciltleri. Gören de bunları *Kadim Sırlar* sanıyordu.

Bayan Sanders-Moss’u etkilemeyi çok istiyordu.

Kadın, ellerini kucağında kavuşturdu ve ona içtenlikle baktı. “Bayan Fowler sizden övgüyle söz etti, Bay Vale.” “Doktor,” diye düzeltti.

“Dr. Vale.” Hâlâ temkinliydi. “Ben bir budala değilim. Kural olarak ispritzmacılara başvurmam.

Ama Bayan Fowler sizin yorumlarınızdan çok etkilenmişti.”

“Ben yorum yapmam, Bayan Sanders-Moss. Kahve falı açmıyoruz. Avcunuza bakmayacağım. Kristal küremiz yok. Tarot kartları da.”

“Öyle demek istememiştim...”

“Gücenmedim.”

“Sizden övgüyle söz etti. Bayan Fowler, yani.” “Hanımefendiyi anımsıyorum.”

“Ona kocası hakkında söyledikleriniz...”

“Memnun kalmış olduğuna sevindim. Şimdi... Siz niçin buradasınız?”

Kadın ellerini kucığına bıraktı. Kaçmak dürtüsünü bastırır gibiydi.

“Yitirdiğim bir şey var,” diye fısıldadı.

Vale bekledi.

“Bir tutam saç...”

“Kimin saç?”

Gurur uçup gitmişti. Sıra itiraftaydı. “Kızımın. İlk kızımın. Emily. İki yıl önce öldü. Difteri. Mükemmel küçük bir kızdı. Hasta olduğunda saçından bir bukle kestim ve ona ait birkaç şeyle birlikte sakladım. Bir çingirak, bir vaftiz giysisi...”

“Hepsi de kayıp mı?”

“Evet! Ama en büyük kayıp... saçları. Ondan bana kalan tek şeydi aslında.”

“Benden bu nesnelere bulmamı mı istiyorsunuz?”

“Sizce çok önemsiz değilse.”

Vale sesini yumuşattı. “Hiç de önemsiz değil.”

Kadın ona büyük bir rahatlamayla baktı; kendini incinebilir kılmıştı ve adam onu incitecek hiçbir şey yapmamış, anlamıştı. Hep bu nakarat değil mi, diye düşündü Vale, önce utanç, ardından da kurtuluş. Zührevi hastalıkları tedavi eden doktorların da aynı şeyleri hissedip hissetmediklerini merak etti.

“Bana yardım edebilir misiniz?”

“Bütün samimiyetimle söyleyeyim ki, bilmiyorum. Deneyebilirim. Ama bana yardım etmelisiniz. Elimi tutar mısınız?”

Bayan Sanders-Moss masanın diğer yanından çekinerek uzandı. Eli küçüktü ve soğuktu; adam onu kendi elinin içinde sımsıkı tuttu.

Bakışları birleşti.

“Görüp duyacağınız hiçbir şeyden ürkmemeye çalışınız.”

“Konuşan borular... Bunun gibi mi?”

“Çok bayağı. Burası bir çadır gösterisi değil.”

“Ben demek istemiştim ki...”

“Boş veriniz. Ayrıca, sabırlı olmanız gerekebileceğini de unutmayınız. Diğer dünyayla iletişim kurmak genellikle zaman alır.”

“Gidecek yerim yok, Bay Vale.”

Böylece ön hazırlıklar tamamlanmıştı ve Vale'in tek yapacağı dikkatini yoğunlaştırıp Tanrı'nın, yüreğinin derinliklerinden, Hindu mistiklerinin "alt şakra" dedikleri yerden yükselmesini beklemektir. Bundan çok da hoşlanmıyordu. Acı ve utanç veren bir deneyim olmuştu hep.

Her şeyin bir bedeli var, diye düşündü.

tanrı'nın konuştuğunu sadece o duyabiliyordu (ona kendi sesini ödünç verdiğinde) ve tanrı konuştuğunda başka hiçbir şeyi duyamıyordu. Bunu ilk kez 1914 yılının ağustos ayında duymuştu.

Mucize'den önce geçimini gezici bir gösteri grubuyla kıt kanaat sağlayabiliyordu. Vale ve iki ortağı, Racine'deki bir cenaze evinin arka kapısından satın aldıkları mumyalanmış bir cesetle birlikte ülkenin iç bölgelerini dolaşıyor ve kadavrayı John Wilkes Booth olarak tanıtıyorlardı. Gösteri en çok işi, demiryolunun uzağında, pamuk tarlalarının, buğday tarlalarının, Kentucky kendir tarlalarının derinliklerindeki, hiçbir sirkin uğramadığı sapa kasabalarda yapıyordu. Vale, malı methetmeyi ve kalabalıkları dolduruşa getirmeyi iyi beceriyordu. Ağzı iyi laf yapıyordu. Ama bu daha Mucize'den önce bile ölmekte olan bir zanaattı ve Mucize onu öldürmüştü. Kırsal bölgelerden elde ettikleri gelir baş aşağı düşmüştü; ceplerinde harcayacak parası olan üç beş kişi de sırf bir katilin muşambaya dönmüş kadavrasını görebilmek için paracıklarından ayrılmaya razı değildi. İç Savaş başka bir neslin kıyameti idi. Bu neslin kendi kıyameti vardı. Ortaklan Bay Booth'u bir Iowa mısır tarlasında terk ettiler.

O yılın kavurucu ağustos ayında Vale tek başına kalmış, sıklıkla yük vagonlarında seyahat edip eski püskü bir sandığa doldurduğu Incil'leri satmaya başlamıştı. İki kez hırsızların saldırısına uğramıştı. Saldımlara direnmişti; Incil'lerini kurtarmayı başarmış ama temiz yakalıklarının yanı sıra irisinin yeşili hafifçe ve kalıcı biçimde bulutlanan tek gözünün görme yetisini de kısmen yitirmişti (ama bu da işine yaramıştı).

O gün çok yürümüştü. Sıcak bir Ohio Vadisi günüydü. Hava nemli, gökyüzü donuk bir beyaz, ticaret kesattı. Olympia Lokantası'nda (nehirin batıya doğru tembel bir duman gibi kıvrıldığı, adı unutulmuş bir kasabada), garson kız gök gürlemesi duyduğunu iddia etmişti. Vale cebindeki son parayı da tavuklu bir sandviçe harcadı ve uyuyacak bir yer bulmaya çıktı.

Gün batımından sonra kasabanın kıyısında boş bir tuğla fabrikası buldu. Muazzam binanın içindeki hava basık ve rutubetliydi; ayrıca küf ve motor yağı kokuyordu. Terk edilmiş fırınlar, karanlıkta müstehcen putlar gibi yükseliyordu. Tepenin yamacındaki çöplükten bulunduğu lekeli bir döşeği sürükleyerek kendini güvende hissedebileceği yüksekçe bir iskelede bir yatak yaptı. Ama uykuya dalmak hiç de kolay olmadı. Gece rüzgârı fabrika pencerelerinin boş çerçevelerinde inliyordu ama içerideki hava basık ve bunaltıcı olmayı sürdürüyordu. Gecenin ilerleyen saatlerinde yağmur yağmaya başlamıştı. Yağmurun binlerce çatlaktan sızarak çamurlu zeminde birikmesini dinledi. Erozyon taşı ve demiri kemiriyor, diye düşündü.

Ses ona -henüz bir ses değil ama uyaran, yansıyan bir gök gürültüsü- gece yarısından çok sonra, habersizce geldi.

Onu olduğu yere mıhladı. Kımıldayamıyordu. Sanki muazzam bir ağırlığın altında kalmıştı ama bu ağırlık bedeninde elektrik gibi atıyor, parmak uçlarında kıvılcımlanıyordu. Yıldırım çarptığını sandı. Öleceğini sandı.

Sonra ses konuştu ve kelimelerle değil ama nasılsa *anlamlarla* konuştu; onu kelimelere dökmeye çalıştığında cansız bir tahminden öteye gidemiyordu. Adımı *biliyor*, diye düşündü Vale. *Hayır, adımla değil, kendi hakkımdaki gizli fikrimi.*

Elektrik, onu gözkapaklarım açmaya zorladı. tanrı'nın karşısında durduğunu gördü istemeden, korkuyla. Canavarca bir Tanrı'ydı bu. Çirkindi, kadimdi, bir böceği andıran bedeni şeffaf yeşildi, yağmur damlaları içinden geçiyordu. Pis bir koku yayıyordu; Vale'e tinerle katran ruhunu çağırıyordu.

O gece öğrendiklerini nasıl toparlayabilirdi? Tarifsizdi, ağza alınamazdı; onu bir lisanla kirletmek gelmiyordu içinden.

Yine de, zorlanırsa, şunları söyleyebilirdi:

Hayatta bir amacımın olduğunu öğrendim.

Bir yazgımın olduğunu öğrendim.

Seçilmiş olduğumu öğrendim.

Birkaç tanrının olduğunu ve adımı bildiklerini öğrendim.

Dünyanın altında bir dünyanın olduğunu öğrendim. Güçlülerin arasında dostlarının bulunduğunu öğrendim. Sabırlı olmam gerektiğini öğrendim.

Sabrımın mükâfatını göreceğimi öğrendim.

Hepsinden daha önemlisi, ölmem gerekmediğini öğrendim.

“Bir hizmetçiniz var,” dedi Vale. “Zenci bir kadın”

Bayan Sanders-Moss, korkutucu bir hocanın çağırdığı bir öğrenci gibi gözlerini açmış, dimdik oturuyordu. “Evet. Olivia... adı Olivia.”

Vale konuşmakta olduğunun bilmemde değildi. Kendini tamamen başka bir varlığa teslim etmiş. Dudaklarının ve dilinin lastiğimsi hareketlerini, sanki ağzının içinde bir sülük kıvrıyormuşçasına, yabancı ve tiksinti verici bir şey gibi hissediyordu.

“Şu Olivia... çok uzun bir süredir sizinle.”

“Evet, çok uzun bir süredir.”

“Kızınız doğduğunda sizin yamuzdaydı.”

“Evet.”

“Kızınıza o baktı.”

“Evet.”

“Kız öldüğünde ağladı.”

“Hepimiz ağladık. Bütün ev.”

“Ama Olivia'nın duyguları daha derindi.”

“Öyle miydi?”

“Kutuyu biliyor. Bir tutam saç, vaftiz giysisini.” “Sanırım biliyordur. Ama...”

“Onlan karyolanın altında saklıyordunuz.”

“Evet!”

“Olivia karyolanın altının tozunu alıyordu. Kutuya ne zaman baktığınızı biliyor. Bunu tozun bozulmasından anlıyor. Toza dikkat ediyor.”

“Bu mümkündür, ama...”

“Kutuyu uzun bir süredir açmadınız. Bir yıldan fazla.” Bayan Sanders-Moss bakışlarım indirdi. “Ama onu hep *düşündüm*. Onu *unutmadım*.”

“Olivia kutuyu kutsalmiş gibi görüyor. Ona tapıyor. Siz evden çıktığınızda kutuyu açıyor. Onu kendininmiş gibi görüyor.”

“Olivia...”

“Kızınızın anısına haksızlık ettiğinizi düşünüyor.”

“Bu doğru değil!”

“Ama o buna inanıyor.”

“Kutuyu Olivia mı aldı?”

“Bunu bir hırsızlık olarak görmüyor.”

“Lütfen... Dr. Vale... *kutu nerede?* Emniyette mi?” “Oldukça emniyette.”

“*Nerede?*”

“Hizmetçi odasında, bir dolabın ardında.” (Bir an için Vale tahta kutuyu zihninde eski çarşafalara sarılmış küçük bir tabut gibi canlandırdı; kâfur ve toz ve inzivaya çekilmiş keder kokusu geldi burnuna.)

“Ona *güvenmiştim!*”

“O da kızı çok sevmişti, Bayan Sanders-Moss. Hem de çok.” Vale zorlu, derin bir nefes aldı; yine kendine dönmekte olduğunu, Tanrı'nın onu terk edip saklı dünyaya geri çekildiğini hissetti. Ferahlamak harikuladeydi. “Size ait olanı geri alınız. Ama lütfen, Olivia'ya sert davranmayınız.”

Bayan Sanders-Moss, ona çok memnuniyet verici bir huşu ile baktı.

Ona hararetle teşekkür etti. Vale para teklifini geri çevirdi. Kadının hem tereddütlü gülümsemesi hem de sarsılmış hali cesaretlendirici ve gerçekten de ümit vericiydi. Ama her şeyi zaman gösterecekti tabii ki.

Kadın şemsiyesini alıp gittiğinde Vale bir şişe konyak açtı ve yağmurun buzlu bir cama vurduğu, gaz lambalarının sonuna dek yandığı ve görünürdeki tek kitabın *Metresinin Jüponu* adlı yıpranmış bir cep kitabı olduğu bir üst kat odasına çekildi.

Dışarıdan bakıldığında Tanrı'nın tezahürü ile onda oluşan değişim pek de belirgin sayılmazdı. İçten içe ise kendini tükenmiş, neredeyse yaralı hissediyordu. Kollarında ve bacaklarında acıdan ziyade bir hamlık vardı. Gözleri yanıyordu. İçkinin yardımı olmuştu olmasına ama tam anlamıyla kendine gelebilmesi için bir gün geçmesi gerekecekti.

Şansı varsa, konyak, bir tezahürün ardından gördüğü düşleri yumuşatırdı. Düşlerinde kendini kaçınılmaz olarak soğuk bir ıssızlıkta, sınırları olmayan muazzam ve kasvetli bir çölde bulur ve ne zaman yersiz bir merakla ya da sırf edepsizlik olsun diye bir taşı kaldıracak olsa açılan delikten dışarı çok bacaklı, kıskaçlı, zehirli, türü belirsiz böcekler boşanıp kollarından yukarı üşüşür, kafatasının içine dolarlardı.

Dindar bir adam değildi. Ruhlara, astrolojiye ya da İsa'nın yeniden dirilişine hiçbir zaman inanmamıştı. Bunlardan herhangi birine şimdi de inandığından emin değildi; inancının toplamı ona müthiş ve dayanılmaz bir teklifsizlikle dokunan tek Tanrı'smdan ibaretti.

Bir dolandırıcının yeteneklerine sahipti ve kârlı bir hırsızlığa kesinlikle hayır demezdi, ama örneğin Bayan Sanders-Moss'un vakasında hiçbir hile hurda olmamıştı; kadın onun için tam bir gizemdi, tıpkı hizmetçi kız Olivia ve ayakkabı kutusundaki *memento mori* gibi. Kehanetlerine kendi de şaşırmıştı. Ona ait olmayan sözcükler dudaklarından olgun meyveler gibi dökülürmüşü.

Hani kelimeler onun işine gelmemiş de değildi. Ama başka bir amaca da hizmet etmişlerdi.

Hırsızlık, buna kıyasla, çok daha basit olurdu.

Ama bir bardak konyak daha aldı ve kendi kendini teselli etti: *Ölümsüzlüğe kestirmeden ulaşmak olmaz.*

Bir hafta geçti. Endişelenmeye başladı.

Sonra öğleden sonra postasıyla bir not geldi:

Dr. Vale,

Hazineler kurtarıldı. Sonsuz şükranlarımla. Önümüzdeki perşembe akşamı saat altıda akşam yemeği ve sohbet için konuklarım olacak. Sizin de katılmanızdan mutluluk duyarım.

RSVP²

Bayan Edward Sanders-Moss

Notu *Eleanor* diye imzalamıştı.

— ÜÇÜNCÜ BÖLÜM —

Ödeme, Thames Nehri'nin bataklık ağzında, imparatorluğun ileri karakollarından toplanmış kömür şileplerinin, tankerlerin, kuru yük gemilerinin ve yelkenlilerin oluşturduğu labirentin ortasındaki eğreti rıhtıma yarıaşn. Guilford Law, ailesi, Finch keşif heyetinin üyeleri, pusulaları, teodolitleri, kurutulmuş yiyecekleri ve diğer ıvır zıvıyla hep beraber Thames boyunca Londra'ya gidecek olan bir feribota geçtiler. Guilford özenle sandıklara yerleştirilmiş 20x25 cm cam levhalar, kamera, mercekler ve üç ayaklı sehpadan oluşan fotoğrafçılık ekipmanının yüklenmesine bizzat nezaret etti.

Feribot soğuk ve gürültülü bir buharlıydı ama çok sayıda pencereye sahipti. Caroline, sen tahta sıralardan hiç hoşlanmayan Lily'yi teselli ederken Guilford kendini kıyıyı izlemeye vermişti.

Yeni dünyayı ilk kez gerçekten görüyordu. Thames Nehri'nin ağzı ve Londra şehri, kıtadaki yegâne kalabalık yerleşim yeri idi; en çok bilinen, en çok görülen, sıklıkla fotoğraflanan, ama hâlâ yabancı... Yabanılığın içinde halinden memnun, diye düşündü Guilford. Uzak layı yabana bir bitki örtüsüyle kaplıydı; içi boş flüt ağaçları ve kamış otları soğuk bir öğle üzerinin uzayan gölgelerini gizliyordu. Bütün bunların tuhafılığı Guilford'ın içinde bir kömür parçası gibi yanıyordu. Okuduğu ve düşlediği onca şeyden sonra elle tutulur ama olanaksız gerçekle yüz yüzeydi işte; bu, kitaptaki bir resim değil ışığın ve gölgenin ve rüzgârın oluşturduğu yaşayan bir mozaikti. Nehir, kubbeli yaprakları suda koloniler halinde sürüklenen yalancı nilüferlerle yemyeşil kesilmişti; ona söylendiğine göre özellikle yaz aylarında Cotswold'dan sık topluluklar halinde gelen nilüfer filizleri, buharlıların çarklarını tıkayarak gemicilik için ciddi bir sakınca oluşturuyorlardı. Cam duvarlı gezinti güvertesinde bir an için John Sullivan'ı gördü. Sullivan, 1918 yılında Avrupa'ya gitmiş, Ren Nehri'nin ağzından örnekler toplamış, ama bu deneyim belli ki onun hızını kesmemişti; botanikçi, her türlü konuşmayı daha başlamadan bitiren bir dikkatle gözlüyordu kıyıyı.

Çok geçmeden kıyı boyunca çocuklar, kaba saba kulübelere, terk edilmiş bir çiftlik evi, içten içe yanmakta olan bir çöplük belirdi ve sonra doğrudan doğruya Londra limanının Caroline'ın bile ilgisini çeken dış mahalleleri.

Şehit, nehrin kuzey kıyısında rastgele bir araya gelmiş bir yığın gibiydi. Lord Kitchener'ın

sömürgelerden geri çağırıldığı askerleT ve kralcılar tarafından, yabanılığın içine oyulmuştu ve Christopher Wren'in Londra'sını uzaktan bile andırmıyordu; Guilford'a herhangi bir sınır kasabasıymış gibi görünen bir kereste bıçkışhaneleri, oteller, rıhtımlar ve depolar topluluğuydu. Şehrin yegâne tanınmış anıtının, 1912 kayıplarının anısına Güney Afrika mermerinden yontulmuş sütunun siluetini gördü. Mucize, insanlığa merhamet etmemişti. Kayaların yerlerine başka kayalar, bitkilerin yerine daha tuhaf bitkiler, hayvanların yerine aşağı yukarı aynı tür yaratıklar koymuştu ama ortadan kaybolan insan nüfusundan geriye bir iz bile kalmamıştı. Anıt sütundan daha yüksek demir vinçler nehrin dibini tarıyor ve limanı ıslah ediyorlardı. En çarpıcı olan ise, vinçlerin de ardında, Ludgate Tepesi olması gereken yerin bitişiğinde yapılmakta olan yeni St. Paul Katedrali'nin iskeletiydi. Thames üzerinde hiç köprü yoktu; bir tanesinin yapılması planlanıyor olsa da halen nehir geçişleri feribotlarla sağlanıyordu.

Lily'nin ceketini çekiştirdiğini fark etti. "Babacığım," dedi kız ciddiyetle. "Bir canavar."

"Ne dedin, Lily?"

"Bir canavar! *Bak.*"

Kızı, gözlerini iri iri açmış, teknenin pruvasından öteyi, nehrin yukarısını işaret ediyordu.

Guilford daha kalbi hızla atmaya başlarken kızma canavarın adını söylemişti bile; bir *balçık yılanı* diyorlardı yerleşimciler ona, ya da bazen bir *nehir yılanı*. Çene çalmakta olan kalabalığın sesi kesilirken Caroline kolunu sımsıkı tuttu. Balçık yılanı, altı metrelik bir boynun ucundaki kama şeklinde ve bir çocuk tabutu büyüklüğündeki kafatasına rağmen şaşırtıcı ölçüde yumuşak bir hareketle başını geminin pruvasından yukarı kaldırdı. Guilford, yaratığın zararsız olduğunu biliyordu, uysal bir nilüfer yiyicisiydi ama büyüklüğüyle korkutuyordu.

Su düzeyinin altında, yaratık kendini çamura demirlemiş sayılırdı. Balçık yılanının bacakları nehrin akıntılarına karşı koyabilecek biçimde kemiksiz, kıkırdaklı çıkıntılardı. Derisi yağlı beyaz renkteydi ve yer yer yosun yeşiliyle lekelenmişti. Yaratık, kıyıda insan faaliyetlerinden büyülenmiş gibiydi. Bitişik duran gözlerini sırayla vinçlere doğru çevirdi, gözlerini kırıştırdı ve ağzını sessizce açtı. Sonra suda sürüklenmekte olan bir nilüfer yaprağı yığını gördü ve tekrar Thames Nehri'ne dalmadan önce onları tek bir hareketle ağzına aldı.

Caroline başını Guilford'ın omzuna gömdü. "Tanrı yardımcımız olsun," diye fısıldadı. "Cehenneme geldik!"

Lily bunun gerçek olup olmadığını öğrenmek istedi. Guilford gerçek olmadığına dair temin etli onu; burası sadece Londra'ydı, yeni dünyadaki yeni Londra... Ama gün batımının renkleri, limanın gürültüsü ve nehrin canavarı bir araya geldiğinde karıştırmak işten bile değildi.

Feribotun boşaltılmasını Stevedores üstlendi. Finch, Sullivan ve keşif grubunun geri kalanı Londra'nın en büyük oteli İmperial'e yerleştiler. Caroline ve Lily ile birlikte limandan gelirlerken Guilford, binanın kurşunlu pencerelerine ve dökme demirden balkonlarına özlemle baktı. Aslında kumaş tavanı ve zayıf yaylarıyla bir at arabasından ibaret olan bir Londra taksisi tutmuşlardı; Caroline'ın amcası, Jered Pierce'in evine gidiyorlardı. Bagajları ertesi sabah gelecekti.

Bir lamba yakıcısı loş sokaklarda, gürültücü kalabalığın arasından kendine yol açıyordu. Eğer bu denizci güruhu ve yaygaracı kadınlar bir örneğe, dillere destan İngiliz terbiyesinden eser kalmamış demektir. Londra nüfusu, genelde Kraliyet Donanması'nın ayak takımı arasından devşirilmiş bir sınır kasabasından ibaretti. Kömür ve petrol kısıtlı olabilirdi, ama meyhaneler çok iyi iş yapıyorsa benziyorlardı.

Lily, başını Guilford'ın kucağına koydu ve gözlerini kapattı. Caroline uyanık ve tetikteydi. Guilford'ın eline uzandı ve sıktı. Yengesiyle amcasını kastederek, "Liam iyi insanlar olduğunu söylüyor ama daha önce onlarla hiç tanışmadık," dedi.

"Onlar ailen, Caroline. İyi olduklarından eminim."

Pierceların dükkânı iyi aydınlatılmış bir alışveriş caddesindeydi ama şehirdeki diğer hemen her şey gibi onun da eğreti ve köhne bir havası vardı. Caroline'ın amcası Jered, dükkândan dışarı fırladı ve yeğenine sımsıkı sarıldı, Guilford'ın elini kuvvetle sıktı ve Lily'yi kucağına alarak sanki çok kaliteli bir çuval unmuşçasına evire çevire inceledi. Sonra önlerine düşüp onları içeri aldı, demir bir merdivenden yukarı, ailenin yaşadığı dükkânın ikinci katma çıkardı. Kaldıkları yer dardı ve çok az mobilya vardı ama bir odun sobasıyla sıcacık ısınmıştı. Jered'in eşi Alice, her birini tekrar kucaklayarak karşıladı. Guilford gülümsedi ve işin konuşma kısmını Caroline'a bıraktı. Bir kez ayağını toprağa bastıktan sonra üzerine bir bezginlik çökmüştü. Jered, ateşin üzerine içi oyuk bir kütük bıraktı. Yanan odunun gülsuyu gibi tatlı ve keskin bir kokusu vardı.

Mucize, Pierce ailesini dağınık durumda yakalamıştı. Caroline, Jered'in erkek kardeşi Liam ile birlikte Boston'daydı; anne ve babası ise Caroline'ın ölüm döşeğindeki büyükbabasının yanına, Londra'ya gitmişlerdi. Jered ve Alice, Capetown'daydılar ve 1916 karışıklıklarına dek de orada kalmışlardı; aynı yılın ağustos ayında Liam'dan aldıkları hatırı sayılır miktardaki borç ve bir manifaturacı dükkânı açma planlarıyla beraber deniz yoluyla ayrılmışlardı. İkisi de güçlü kuvvetli ve gözüpek tiplerdi ve Guilford ikisinden de derhal hoşlanmıştı.

İlk uyuyan, bir dolaptan azıcık daha geniş bir odada Lily olmuştu ve onu koridorun aşağısında Guilford ile Caroline izlemişlerdi. Yatakları dört direkli pirinç bir karyolaydı ve müthiş rahattı. Pierce ailesi bir döşeğin nasıl yapılması gerektiğini *Odense*'nin pinti levazımatçılarından daha iyi biliyorlardı. Guilford bunun -uzun bir süre için- uyuyabileceği son uygar yatak olduğunun bilincindeydi ve tadını çıkarmaya kararlıydı ama yatar yatmaz uyuyakaldı ve daha ne olduğunu anlayamadan sabah olmuştu bile.

Finch keşif heyeti, ikinci parti malzeme sevkiyatını Londra'da bekledi. New York'tan bir sonraki seferle gelmesi beklenen bu partinin içinde beş adet Stone-Galloway düz tabanlı mavna ve dıştan motorlu altı metrelik tekneler vardı. Guilford, iki gününü loş bir gümrük binasında envanter çıkararak geçirirken Preston Finch çeşitli eksik ya da bozuk kalemleri tamamlamıştı: bir palanga takımı, bir katranlı muşamba, bir pres.

Bunun ardından, Guilford, ailesine zaman ayırabilmişti. Dükkâna yardımcı oldu, Lily'nin yumurtalı kahvaltılarının, sosisli akşam yemeklerinin ve çok sayıda şekerli bisküvinin hakkından gelmesini izledi. Jered'in bizzat Lord Kitchner tarafından imzalanmış ve dükkânın duvarında başköşeye asılmış İmparatorluk Gönüllüleri Belgesi'ne takdirle baktı. Geri dönen her İngiliz'e bundan bir adet verilmişti ama Jered gönüllü olmayı ciddiye alıyordu ve imparatorluğun yeniden inşasından söz ederken hiç de iğnelercesine konuşmuyordu.

Bütün bunlar çok ilginçti ama Guilford'ın özlemini çektiği Avrupa'ya, insan elinin değmediği ham ve yeni kıtaya, uymuyordu. Jered'e birkaç gün şehri keşfetmek istediğini söyledi.

"Korkarım ki görececek pek fazla bir şey yok. Güneşli bir günde Candlewick'ten St. Paul'e ya da antrepoların ötesinde Thames Caddesi boyunca yürünebilir. Doğudaki yollar çamur deryasından ibaret. Tasfiye satışlarından da uzak dur." "Çamura aldırمام," dedi Guilford. "Önümüzdeki birkaç ay içinde bol bol görmeyi bekliyorum."

Jered huzursuzca somurttu. "Bu konuda haklısın galiba." Guilford, küçük dükkânların önünden

yürüyerek geçti ve limanın gürültüsünden uzaklaştı. Güneşli bir sabahı ve havada hoş bir serinlik vardı. Çok sayıda atla ve at arabasıyla karşılaştı ama otomobil yok denecek kadar azdı ve şehrin belediye hizmetleri henüz işin başındaydı. Yeni mahallelerin lağımları açıkta akıyordu; iki adet sırtı çökmüş beygir tarafından çekilen berbat kokulu bir çöp arabası, Candlewick Caddesi'nden aşağı takırdayarak geçti. Şehir ahalisinden bazıları ağız ve burunlarını beyaz mendillerle kapatmışlardı ve feribot rıhtıma yanaştığı andan itibaren Guilford bunun nedenini gayet iyi anladı; insan ve hayvan dışkısı, kömür dumanı ve nehrin karşısındaki kâğıt fabrikasından çıkan kokuların karışımından oluşan sersemletici bir hava çökmüştü şehrin üstüne.

Ama aynı zamanda canlı ve iyi huylu bir şehir de sayılırdı; diğer yayalar Guilford'ı neşeyle selamlıyorlardı. Bir Ludgate birahanesinde öğle yemeği için durdu ve yorgunluğunu giderdi. Yeni St. Paul'un ötesinde şehir, ziftli kâğıt kaplı kulübelere, çitlik evlerine ve nihayet ormana dönüşüyordu. Cadde, tekerlek izleriyle kaplı toprak bir patika haline gelmişti; kubbe ağaçları, yeşil taçlarıyla yolu gölgeliyordu ve hava aniden çok daha temiz olmuştu.

Mucize için genellikle kabul gören açıklama, tam da adına uygundu: muazzam ve ilahi bir müdahale. Preston Finch buna inanıyordu ve Finch hiç de aptal değildi. Bunun doğru olmadığını iddia etmek de mümkün değildi. Genellikle doğal bir yasa olarak kabul edilen her şeyi hiçe sayan bir şey gerçekleşmiş ve tek bir gece içinde dünya yüzeyinin önemli bir kısmını kökten değiştirmişti. Buna benzer şeyler sadece kutsal kitaplarda olurdu. Avrupa'nın geçirdiği değişimden sonra, hele ki Finch gibi dogabilimciler jeolojik kanıtlar bulmaya hazırlanırken, söz gelimi tufandan kim şüphe edebilirdi ki? İnsan niyet eder, Tanrı hallederdi; belki niyetini değil ama bir şeyin tanrı'nın eseri olduğunu anlamamak mümkün değildi.

Ama Guilford rüzgârda hafifçe salman yabancı bitkilerin arasında durup kendilerine ait bir geçmişleri olduğuna inanmadan edemiyordu.

Şüphesiz ki Avrupa, 1912 yılında sil baştan yapılmıştı; yine şüphesiz ki bu ağaçlar şu andakinden sekiz yıl daha gençti ve bir gecede ortaya çıkmıştı. Ama hiç de yeni yapılmış gibi durmuyorlardı. Tohum (sporlar, tam olarak, ya da yeni taksonomiye göre *germinae*) üretiyorlardı ve bu da tarih, kalıtım, hatta evrim anlamına gelirdi. O ağaçlardan birini gövdesinden kestiğinizde sekizden çok sayıda halka bulacaktınız. Yıllık halkalar, mevsimsel ısı farklarına ve gün ışığına göre büyük ya da küçük olacaktı... *bu bitkiler yeryüzünde ortaya çıkmadan önceki* mevsimlere göre.

Peki, nereden gelmişlerdi?

Yolun kenarında, omuz hizasına kadar büyümüş bir grup şebboyun yanında durdu. Fincanı andıran tomurcuklardan birinin içinde bir böcek mavi stamenli başakların arasında dolaşıyordu. Böceğin her hareketinde polenler ılık bahar havasına mavi bulutçuklar halinde dağılıyorlardı. Buna "doğüstü" demek, doğanın özüne karşı çıkmaktır, diye düşündü Guilford.

Diğer taraftan, ilahi bir müdahalenin sınırları ne olabilirdi? Evrenin yaratıcısı yarattıklarından birine sahte bir özgeçmiş vermek istese bunu kolayca yapabilirdi; insan mantığı yaratıcının umurunda mıydı sanki? Tanrı evreni belki daha dün yıldız tozundan yaratmış ve insanın belleğine bir yanılsamayla birlikte yerleştirmişti. Kimin haberi olacaktı ki? Sezar ve Kleopatra gerçekten yaşamışlar mıydı? Ya değişimin olduğu gece ortadan kaybolan insanlar? Eğer Mucize gezegenin bir kısmını değil de tamamını kapsamış olsaydı yanıt muhakkak ki *hayır* olacaktı... ne Guilford Law, ne Woodrow Wilson, ne Edison ya da Marconi; ne Roma, ne Yunanistan, ne Kudüs; ne de Neanderthal Adamı. Hatta ne Âdem ne de Havva.

Eğer böyleyse, diye düşündü Guilford, *bir tımarhanede yaşıyoruz demektir.* Hiçbir şeyi hiçbir

zaman tam olarak anlayamayız... tanrı'nın iradesi dışında belki.

Bu *durumda en doğrusu vazgeçmek*. Bilgi olsa olsa geçiciydi ve bilimin ise uygulanabilirliği yoktu. Ama o, buna inanmayı reddetti.

Dikkatini şebboylardan ve felsefeden ayıran duman kokusu oldu. Patikayı hafif bir yokuştan yukarı, kubbe ve çan ağaçlarının biçilip kuru otlarla birlikte bir yığın halinde yakıldıkları bir açıklığa kadar izledi. Tepeden tırnağa dek isle kaplanmış bir grup adam yolun kenarında durmuş ateşi kontrol ediyorlardı.

İşçi tulumu ve denizci fanilasını giymiş iri yarı bir adam -Guilford işçilerin başı olduğunu tahmin etti- ona sabırsız bir el işareti yaptı. "Korkarım ateş yeni yandı. En iyisi ya çırpıcıların arkasında durun ya da geri dönün. Bir ya da ikisi bizi geçebilir."

"Bir ya da iki ne?" dedi Guilford.

Bu soru, içlerinden yaklaşık yarım düzinesi ellerinde kalın, tahta sopalar taşıyan kalabalıktan bir kahkaha tufanı yükselmesine neden olmuştu.

Ekip başı, "Amerikalı mısınız?" diye sordu.

Guilford onayladı.

"Buralarda yeni misin?"

"Sayılır. Dikkat etmem gereken nedir?"

"Kökkoşanlar, Tanrı aşkına! Şu haline bak, çizmen bile yok! Eğer uygun giyinmemişsen açıklıklardan uzak duracaksın. Keserken ve yığarken sorun olmaz, ama ateş onları mutlaka dışarı uğratar. Ateş sönene kadar çırpıcıların gerisinde durursan güvende olursun."

Guilford patikayla açıklık arasında bir barikat oluşturan adamların gerisinde, ekip başının ona gösterdiği yerde durdu. Güneş sıcak, rüzgârın ters estiği zamanlarda duman boğucuydu. Guilford bu beklemenin bütün öğleden sonra boyunca sürüp sürmeyeceğini merak etmeye başladığı sırada adamlardan biri, "Dikkat!" diye bağırdı ve sopasını kaldırıp dizlerini gererek açıklığa doğru döndü.

"Keratalar toprağın altında yaşıyor," dedi ekip başı. "Ateş onları dışarı sürüyor. Yollarına çıkmak işlemezsin."

İşçilerin ötesinde, açıklığın kavrulmuş toprağında bir kıpırtı gördü. Kökkoşanlar, eğer Guilford yanlış hatırlamıyorsa, sıklıkla yaşlı kubbe ağaçlarının köklerinde bulunan, tünel kazıcı iri böceklerdi. Gelip geçenlere nadiren zarar verirdiler, ama kışkırtıldıklarında zehirliydi. Hem de çok zehirli.

Bu açıklıkta en az bir düzine kalabalık yuva olmuş olsa gerekti.

Böcekler, topraktan öbekler halinde çıktılar ve ateşlerin arasında ışıldayan kara bir yağ gibi aktılar. Açıklıkta birbirinden ayrı birkaç sürü vardı ve her yöne dönüyor, çarpışıyor ve yine dönüyorlardı.

Çırpıcılar, sopalarıyla toprağı dövmeye başladılar. Uyum içinde dövüyor, toz bulutlan kaldıyor ve çılgın gibi bağıyorlardı. Ekip başı, Guilford'ın kolunu sımsıkı tuttu. "Hareket etme!" diye bağırdı. "Burada güvendesin, imkân bulsalar bize saldınrlardı ama şu anda yumurta keselerini alevlerden uzaklaştırmaya bakıyorlar."

Kökkoşanlar dikkatlerini onlara çevirinceye kadar uzun çizmeli adamlar toprağı dövmeye devam ettiler. Oluşturdukları kitle ile toprağı neredeyse görünmez hale getiren böcek sürüleri ateşlerin çevresinde canlı kasırgalar gibi döndüler, sonra adamların çıkardıkları patırtıdan

uzaklaşarak ormanın gölgelerine bir havuzdan boşalan su gibi aktılar.

“Boşta kalmış bir kovanın ömrü uzun olmaz. Yılanlar, fareler, atmacalar ve zehirlerini tolere edebilecek her şey için av olurlar. Ateşleri birkaç gün daha besleyeceğiz. Haftaya tekrar gelersen burayı tanıyamayacaksın.”

İş, yaratıkların sonuncusu da gözden kayboluncaya kadar sürdü. Soluk soluğa kalan çırpıcılar bitkin ama rahatlamış halde sopalarına yaslandılar. Guilford, böceklerin küf ya da amonyağa benzeyen kokularını dumanlı havadan alabiliyordu. Yüzünün isle kaplı olduğunu fark ederek elinin tersiyle burnunu sildi.

“Bir daha şehir dışına çıkacak olursanız ona göre giyinin. Burası New York City değil.”

Guilford hafifçe gülümsedi. “Bunu anlamaya başladım.” “Uzun süre kalacak mısınız?”

“Birkaç ay. Burada ve kıtada.”

“Kıtada ha! Böyle konuştuğum için affedin ama kıtada vahşi araziden ve zırdeli Amerikalılardan başka bir şey yok.” “Bir bilim heyetiyle birlikteyim.”

“Eh, umarım şu ayagınızdakiler gibi botlarla pek fazla yürümeyi düşünmüyorsunuzdur. Yoksa kıta sakinleri sizi öldürüp bacaklarınızı kemirirler.”

“Biraz yürümemiz gerekebilir,” dedi Guilford.

Piercelarm evine geri dönmekten, temizlenmekten ve akşamı yağ lambalarının sarı ışığında geçirmekten memnundu. Zengin bir akşam yemeğinin ardından Caroline ve Alice mutfığa kapandılar, Lily yatmaya gönderildi ve Jered raftan Avrupa'nın, krallar ve ulusların eski Avrupa'sının 1910 baskısı bir atlasını indirdi. Toprağın üzerine delirmiş bir tanrının hezeyanları gibi kazınmış sınırlar sadece sekiz yıl içinde ne kadar anlamsızlaştı, diye düşündü Guilford. Bu sınırlar boyunca savaşlar yapılmıştı. Şimdi ise geometrik birkaç çizimden, bir düşler mozaiğinden ibarettiler.

“Sandığın kadar çok değişmedi,” dedi Jered. “Eski bağlar çabuk kopmuyor. Partizanları biliyorsun.”

Partizanlar, milliyetçi topluluklardı... Sömürgelerden gelip hâlâ Alman, İspanyol ya da Fransız saydıkları bölgeler üzerinde hak iddia ediyorlardı. Çoğu Danvinya'nın yabanıl arazisinde yitip gitmiş, ya yan aç yaşamaya çalışmış ya da vahşi hayvanlar tarafından telef edilmişti. Diğerleri ise çeteler halinde bir araya gelip istilacı olarak gördükleri yerleşimcileri yağmalamaya girişmişlerdi. Partizanlar gerçekten de potansiyel bir tehdit oluşturuyorlardı. Sürgündeki çeşitli

Avrupa ulusları tarafından teşvik edilen kıyı korsanlığı, ikmalî büyük bir sorun haline getirmişti. Ama tıpkı diğer yerleşimciler gibi partizanlar da henüz kıtanın yolu olmayan iç kesimlerine sızmayı başaramamışlardı.

“Bu doğru olmayabilir,” dedi Jered. “Onlar iyi silahlanmış, en azından bazıları. Duyduğum kadarıyla Saar bölgesindeki madencilere partizan saldırıları yapılmış. Amerikalılara karşı da pek iyi hisler beslemiyorlar.”

Guilford korkmamıştı. Donnegan keşif grubu, Aquitaine düzlüklerinde vahşiler gibi yaşamaya çalışan üç beş kılıksız partizandan başkasıyla karşılaşmamıştı. Finch keşif grubu Ren Nehri'nin Amerikalıların elinde olan ağzında kıtaya ayak basacak ve nehrin el verdiği sürece teknelerle Rheinfelden üzerinden Bodensee'ye gideceklerdi. Sonra Alpler'de, eski Roma yollarının geçtiği kullanılabilir bir geçit arayacaklardı.

“Oldukça iddialı,” dedi Jered, fazla yoruma girmeden. “Gerekli teçhizata sahibiz.”

“Tabii ki her tehlikeyi önceden kestiremezsiniz...”

“Amaç da bu zaten, insanlar Alpler’i yüzyıllardır aşıyor. Yaz mevsiminde o kadar da güç bir yolculuk değil. Ama *bu* Alpler hiç aşılmadı. Nelerin değiştiğini kim bilebilir? Bizim öğrenmek istediğimiz de bu işte.”

“Sadece on beş adam,” dedi Jered.

“Ren Nehri’nden yukarı buharlıyla gidebileceğimiz kadar gideceğiz. Sonra sıra, altı düz teknelere ve karadan nakle gelecek.”

“Kıtayı tanıyan birine ihtiyacınız olacak. Artık ne kadar tanınıyorsa.”

“Ren üzerindeki Jeffersonville’de avcı ve tuzakçılar var. Neredeyse Mucize’den beri orada olan insanlar.”

“Sen fotoğrafçıymışsın, Caroline’ın dediğine göre.”

“Evet efendim.”

“İlk seferin mi?”

“Kıtadaki ilk ama geçen yıl Gallatin Nehri’nde Walcott’la beraberdim. Deneyimsiz sayılmam.”

“Bu sefere katılmam Liam mı sağladı?”

“Evet.”

“Şüphesiz ki doğruyu yaptığımı sanıyordu. Ama okyanus Liam’ı koruyor. Parası da. Seni soktuğu durumu tam olarak değerlendiremiyor olabilir. Kıtanın ateşi biraz yüksektir. Ha, Wilson Doktrini’ni ben de duydum, Avrupa herkese açık boş bir arazi falan ve kendince soylu bir fikir de sayılır. Ancak İngiltere’nin ayrıcalıklı olmayı kabul ettirmesinden çok memnunum. Gerçi sözde devletleri hizaya gelmeden önce birkaç Alman ve Fransız gambotunu batırmak da gerekmedi değil. Hatta yine de...” Puposunun tütününü sıkıştırdı. “Tehlikeye atılıyorsun. Eminim bunu Liam da biliyordur.”

“Kıtadan korkmuyorum.”

“Caroline’ın sana ihtiyacı var. Lily’nin de. Kendini ve aileni korumanın korkaklıkla ilgisi yok.” Guilford’a doğru eğildi. “Burada istediğin kadar kalabilirsin. Liam’a yazar ve durumu açıklarım. Bir düşün, Guilford.” Sesini alçalttı. “Yeğenimin dul kalmasını istemiyorum.”

Caroline mutfak kapısından çıktı. O güzelim saçları hafifçe dağılmış halde Guilford’a ciddi bir bakış attı, sonra oda ışığına boğuluncaya dek gaz lambalarını teker teker açtı.

[1](#)

Yaşadığı dönemde (1837-1913) finans, bankerlik ve sanat koleksiyonerliği konusunda önde gelen, White Star Line hissedarı Amerikalı işadamı. -yhn

[2](#)

RSVP (Répondez s’il vous plaît): Basit çevirisi “lütfen cevap veriniz” olan, davet edilenin katılım durumunu iletmesi ricasıdır, -yhn

— DÖRDÜNCÜ BÖLÜM —

Sanders-Moss malikânesinde vakit geçirmek testislerinin alınması gibiydi. Kadınlar için evcil bir hayvandan farkı yoktu; erkekler için ise sadece bir harem ağasıydı.

Övünülecek bir şey değil kesinlikle, diye düşündü Elias Vale, ama beklenmedik de değil. Eve bir harem ağası olarak girmişti, çünkü diğer her yol ona kapalıydı. Zamanla kapıların sahibi o olacaktı. Eğer keyfi isterse konağı dümdüz edecekti. Harem onun olacak ve prensler gözüne girebilmek için yarışacaklardı.

O gece çoktan unuttuğu bir vesileyle yapılan bir soiree kutlaması vardı; bir yaş günü, bir yıl dönümü. Ondan şerefe kadeh kaldırması beklenmediği için önemli değildi. Önemli olan Bayan Sanders-Moss'un onu, davetlerinden birini renklendirmesi için yine çağırmasıydı; onu kabul edilebilir bir eksantrik olarak görüyor, sıkmadan hoşça gitmesini bekliyordu. Yani içkinin ucunu kaçırmayacak, kadınlara sarkmayacak ya da güçlülere eşit muamelesi yapmayacaktı.

Akşam yemeğinde kendine gösterilen yere oturdu; bir senatörün kızıyla alt düzeyden bir Smithsonian yöneticisini, ikinci elden ve gülünç ruh çağırma öyküleriyle eğlendirdi. Ruhçuluk bu sofuluk günlerinde bir sapkınlık olarak görülüyordu ama bu bir Amerikan sapkınlığıydı ve örneğin Latin kitlelerinden ve Avrupalı papalardan yoksun bir Katolikliğe oranla daha çok kabul görebilirdi. İlginçlik işlevini tamamladığında ise sadece gülümsedi ve onun varlığına aldırmadan bir taşın çevresini dolaşan su gibi akıp giden konuşmaları dinledi.

Zor olan ise, en azından işin başında, bu kadar lüks karşısındaki duruşunu koruyabilmekteydi. Lükse çok yabancı da sayılmazdı hani. Yeterince iyi sayılabilecek bir New England evinde büyümüştü. Asi bir melek gibi düşmüştü oradan. Yemekte kullanılacak çatalı tatlıda kullanılacak çataldan ayırt edebiliyordu. Ama o zamandan beri çok sayıda soğuk köprü altında uyumuştü ve Sanders-Moss malikânesi, anımsadığı her şeyden çok daha muhteşemdi. Elektrik ışığı ve hizmetçiler; kâğıt inceliğinde kesilmiş biftek; naneli sosla hazırlanmış kuzu eti.

Masaya, başında hep eğreti duran kepiyle hoş ve ürkek bir zenci kızı olan Olivia hizmet ediyordu. Vaftiz elbisesinin kurtarılmasından sonra Vale onu cezalandırmaması için Bayan Sanders-Moss'a baskı yapmıştı ve bu da iki amaca birden hizmet etmişti; kendi iyi yürekliliğine dikkat çekmek ve bu yardımla birlikte göze girmek ki bu hiç de fena bir şey değildi. Ama Olivia ondan hâlâ usanmadan kaçırıyordu; onun kötü bir ruh olduğunu sanıyor gibiydi. Bu da, her ne kadar Vale sıfata itiraz edecek olsa da, gerçekten çok uzak değildi. Evren, zavallı Olivia'nın hiçbir zaman bilemeyeceği kadar çok eksen üzerinde dönüyordu.

Olivia tatlıları getirdi. Masadaki konuşma, İngiltere'ye varan ve Manş Denizi'ni geçmeye hazırlanan Finch keşif seferine odaklanmıştı. Vale'in solundaki senatör kızı, seferi çok cesurca ve ilginç buluyordu. Yumuşakçaların ya da her neyse onun alt düzeydeki yöneticisi, keşif grubunun kıtada İngiltere'ye oranla daha güvende olacağı fikrindeydi.

Senatör kızı bu görüşe katılmadı. "Asıl korkmaları gereken Avrupa'nın kıta bölümüdür." Kaşlarını sevimlice çattı. "Ne derler bilirsiniz. Orada yaşayan her şey çirkin ve çoğu da ölümcüldür."

"İnsanlar kadar ölümcül değil." Genç görevli, öte yandan müstehzi olmaya çalışıyordu. Bunun onu daha olgun göstereceğine inanıyordu belki de.

"Çamur atma, Richard."

"Nadiren de o kadar çirkin."

"Onlar *cesur*."

“Belki yeterince cesur, ama onların yerinde olsaydım partizanları dert ederdim. Ya da İngilizleri.”

“Henüz bu noktaya gelinmedi.”

“Henüz. Ama İngilizler bizim dostumuz değildir. Bildiğiniz üzere Kitchener, partizanlara malzeme sağlıyor.”

“Bu bir dedikodudan ibaret ve sen de tekrarlamamalısın.”

“Avrupa politikamızı tehlikeye atıyoruz.”

“Finch seferinden söz ediyorduk, İngilizlerden değil.” “Preston Finch’in bir nehirde nasıl gidileceğini bildiğinden eminim, ama kurşunlar onlara çağlayanlardan daha çok kayıp verdirecektir. Ya da canavarlardan.”

“*Canavarlar* deme, Richard.”

“Tanrı’nın cezaları.”

“Bunun düşüncesi bile beni ürpertiyor. Ne de olsa partizanlar sadece insan.”

“Sevgili kızım, sanırım kadınlar romantik görüşlere daha meyilli olmasalardı Dr. Vale işsiz kalırdı. Üyle değil mi?” Vale en iyi ve dalkavukça gülümsemesini sergiledi. “Kadınlar sonsuzu daha iyi görebilir. Ya da ondan daha az korkarlar.”

“İşte!” Senatör kızı mutluluktan kızarmıştı. “*Sonsuz*, Richard.”

Vale ona sonsuzu gösterebilmeyi diledi. Sonsuz onun *güzel* gözlerini *kavurmuştu*, diye geçirdi aklından. *Kafasının derisini yüzerdi*.

Akşam yemeğinin ardından, erkekler konyaklarıyla beraber kütüphaneye geçtiler ve Vale, kadınlarla birlikte kaldı. Silahlı kuvvetlerdeki yeğenlerden ve nadiren arayıp sorduklarından, bakanlıklarda görevli kocaların geç saatlere kadar çalıştıklarından bolca söz edildi. Bu işaretler Vale’de belirli çağrışımlar yapıyordu ama onların nihai önemlerini kestiremiyordu. Savaş mı? İngiltere ile savaş mı? Japonya ile savaş mı? İkisi de akla yatkın değildi, ama Wilson öldü öleli Washington kolayca zehirlenebilen karanlık ve yosunlu bir kuyuya dönüşmüştü.

Akıl vermesi için zorlanan Vale, kendini misafir odası kerametleriyle sınırladı. Kayıp kediler ve yaramaz çocuklar; san hummanın, çocuk felcinin ve gribin korkunçlukları. Onun öngörülleri zararsızdı ve hiç de doğaüstü sayılmazdı. Özel sorularla işyerinde ilgilenebilecekti ve gerçekten de Eleanor’la iki ay önce ilk kez tanıştığından beri müşteri kitlesi iki kat artmıştı. Yaşlanmakta olan mirasyedi kadınlar neslinin baş günah çıkancısı olma yolunda emin adımlarla ilerliyordu. Dikkatlice not tuttu.

Vakit geçmek bilmiyordu ve ortada dişe dokunur bir şey yoktu; bu gece günlüğe yazacak şey çıkmadı, diye düşündü Vale. Yine de bulunması gereken yerdeydi. Hani kesinlikle hoş bir yan etki olmasına rağmen sırf cebini doldurmak için de değildi. Belki pek de ona ait olmayan çok daha derin bir dürtüye uyuyordu. Tanrısı onun orada bulunmasını istiyordu.

Kişi, *tanrısının istediğini yapar, çünkü tanrılığın doğasında bu vardır*, diye düşündü; *itaat edilmek. Her şeyden öte*.

Tam kalkmaya hazırlanırken Eleanor, sarhoş olduğu her halinden belli bir adamı ona doğru sürükledi. “Dr. Vale? Bu Profesör Randall. Tanıştırılmıştımız, öyle değil mi?”

Vale ak saçlı muhteremle el sıkıştı. Eleanor’un akademisyenler ve önemsiz memurlar koleksiyonunun neresindeydi bu adam? Randall, ah, Doğa Tarihi Müzesi’nde bir şeydi, bir müdür... Paleontoloji olabilir miydi? Hani şu öksüz kalmış bilim.

“Onu otomobiline götürür müsün, lütfen?” dedi Eleanor. “Eugene, Dr. Vale ile git. Açık havada yürümek sana iyi gelecektir.”

Gece çiçek ve çiy kokuyordu, en azından profesör rüzgâra karşıyken. Vale, yol arkadaşını daha dikkatlice süzdü, RandalTm cildinin altında soluk yapılar gördüğünü hayal etti. Yaşın getirdiği mercan kayalıkları (kurumuş deri, romatizmalı mafsallar), derindeki ruhu gizliyordu. Eğer paleontologların ruhları varsa.

“Finch çıldırmış,” diye mırıldandı Randall, bitmiş bir konuşmayı sürdürerek. “Eğer... eğer ispatlayacağını sanıyorsa...”

“Bu gece ispatlanacak bir şey yok, beyefendi.”

Randall başım iki yana salladı ve belki de ilk kez görerek kısık gözlerle Vale’e baktı. “Sen... Ah! Sen falcısın, değil mi?”

“Bir bakıma.”

“Geleceği görüyorsun, ha?”

“Karanlık bir aynadan.”

“Dünyanın geleceğini mi?”

“Aşağı yukarı.”

“Avrupa’dan bahsediyoruz,” dedi Randall. “Öylesine günah dolu bir Sodom’du ki tasfiye ateşine geri atıldı. Biz de Avrupacılığın tohumlarını nerede bulursak ayıklıyoruz, bu da her ne demekse. En büyüğünden bir riyakârlık tabii. Siyasal bir heves. Avrupa’yı görmek istiyor musun?” Eliyle beyaz sutunlu Sanders-Moss malikânesini gösterdi. “İşte burada! Versailles Sarayı. Bir farkı yok sonuçta.”

Yıldızlar ilkbahar gökyüzünde capcanlı parlıyorlardı. Son sıralarda Vale yıldızlı göklerde bir çeşit derinlik, ona ormanları ve çayırları, etobur avcılarının kol gezdiği sık çalılıktan anımsatan bir dinginlik algılıyordu. Yukarısı nasılsa aşağısı da öyleydi.

“Finch gibilerin ağızlarına sakız ettikleri şu yaratıcı,” dedi Randall. “İnanmak işimize geliyor tabii. Ama fosillerin üzerinde parmak izi yok ki. Tufan sırasında yıkanmış olmalı.”

Randall'ın bunların hiçbirini söylememiş olması gerekiyordu elbette. Mucizeden beri fikirlerin ağırlık merkezi yer değiştirmişti ve Randall gibi adamlar bir çeşit yaşayan fosil olup çıkmışlardı. Bir buz çağında kısıp kalmış mamutlar gibiydiler. Bir kemik toplayıcısı olan Randall, Vale’in de bir boşboğazlık toplayıcısı olduğunu tabii ki bilemezdi.

Randall’ın Preston Finch hakkındaki düşüncelerini öğrenmek için kim bedel öderdi? Hangi parayla ve ne zaman?

“Affedersiniz,” dedi Randall. “Bu sizi hiç ilgilendirmez.”

“Tam tersi,” dedi Vale, gecenin serinliğinde avıyla birlikte yürürken. “Beni çok ilgilendiriyor.”

— **BEŞİNCİ BÖLÜM** —

Düz tabanlı nehir teknesi New York’tan getirildi ve Manş Denizi’nde gidip gelen Argus adlı buharlıya aktarıldı. Guilford, Finch, Sullivan ve müfettiş Chuck Hemphill, teknenin yüklenmesine nezaret ettiler ve sonunda gerisin geri rıhtıma kovuluncaya dek buharlı geminin kargo sorumlusunu bezdirdiler. İlkbahar güneşi iskeleleri yıkıyor ve kalasların katranını yumuşatıyordu. Sahte nilüfer çiçeği yaprakları iskele kazıklarına topaklar halinde yapışmış çürüyorlardı. Yukarıda martılar dönüyordu. Martılar Danvinya’ya göç eden ilk dünyalı göçmenlerdendi; onları insanlar,

buğday, arpa ve patates izlemiş, ardından yaban çiçekleri (altınkamyşlar, çit sarmaşıkları), sıçan, sığır, davar, bit, pire ve hamamböcekleri gelmişti; kıyı yerleşkelerinin biyolojik yahnisiydi bu.

Preston Finch, koca ellerini ardında kavuşturmuş ve yüzü kolonyal şapkasıyla gölgelenmiş halde nhtımda durdu. Finch tam bir paradoks, diye düşündü Guilford; gözü pek bir adam, yaşma rağmen güçlü, kararlan ve cesareti tartışılmaz yıllanmış bir nehir korsam. Ama Nuh'tan kalma jeolojisi, Mucize'yi izleyen sinirlilik döneminde moda olmuş olsa bile, Guilford'a bir yarı-gerçekler, şüpheli yargılar ve melankolik Protestanlık çorbası gibi görünüyordu. Mesele->'• sedimontasyon teorileri ve Berkeley'den yapılmış alıntılarla ne kadar süslerse süslesin yine de akla yatkın değildi. Dahası. Finch bu fikirleri tartışmayı reddediyor ve sıradan bir fotoğrafçı şöyle dursun kendi meslektaşlarının eleştirilerine bile kulak asmıyordu. Guilford, insanın kafasının içini böyle barok bir yapıyla doldurması nasıl bir şeydir, diye merak etti. Çok iyi desteklenmiş, çok iyi savunulan tuhaf bir katedral.

Keşif grubunun önde gelen diğer kır saçlısı John Sullivan, bir deponun duvarına yaslanmış, kollarını göğsünde kavuşturmuş, geniş hasır şapkasının altında hafifçe gülümsüyordu. Yaşlanmakta olan iki adamdı Finch ve Sullivan; ama Sullivan gülümsüyordu, fark buydu işte.

Sandıklardan sonuncusu Ârgus'un ambarına indirildi. Finch, ter içindeki kargo sorumlusu için bir senet imzaladı. Bunu artık hazırlıkların bittiğini belirtir bir havada yapmıştı. Atgus sabah yola çıkacaktı.

Sullivan, Guilford'ın omzuna dokundu. "Birkaç dakikanızı ayırabilir misiniz, Bay Law? Görmek isteyebileceğiniz bir şey var."

Tuhaflıklar Müzesi diyordu kapının üzerindeki tabelada.

Bina bir kulübeden daha büyük sayılmazdı, ama Londra'daki diğer binalar gibi o da eskiydi ve belki de Thames Nehri'nin bataklık kıyılarına inşa edilmiş ilk kalıcı yapılardan biriydi. Defalarca kullanılmış ve terk edilmiş gibi göründü Guilford'a.

"Burada mı?" diye sordu. İskeleden kısa bir yürüyüşle, havanın kasvetli ve ağır olduğu salaş meyhanelerin arkasına gelmişlerdi.

"Canavarları görmek iki peni," dedi Sullivan. Arkansas'ın ağır aksak şivesiyle konuşuyordu, ama konuşan o olunca Oxford'ınuş gibi geliyordu. Ya da en azından Guilford, Oxford şivesinin böyle olduğunu hayal ediyordu. "Mal sahibi sarhoşun teki. Ama tek de olsa ilginç bir malı var."

Nefesi cin kokulu suratsız bir adam olan 'mal sahibi', Sullivan'ın çalması üzerine kapıyı açtı, uzatılan parayı kirli avucuna aldı ve konuklarını dar giriş salonunun duvarlarındaki raflara dizilmiş içi saman dolu hayvanlara bakmaları için yalnız bırakarak hiçbir şey demeden yelken bezi bir perdenin ardında gözden kayboldu. Sergilenen daha küçükçe hayvanlar yeterince yasal görünüyordardı, yani beceriksizce doldurulmuş ve oturtulmuş olsa da Darwiriin bildik canlılarıydı; bir ispinoz kuşu, bir dizi altı bacaklı leş yiyici, çenesi açık halde bir benekli yılan. Sullivan bir pencerenin perdesini açtı ama Guilford'ın fikrinde fazladan ışık gelmesi pek de iyi olmamıştı. Cam gözler parlıyor ve tuhaf yönlerde bakıyorlardı.

"Bu," dedi Sullivan.

Bir köşede mahzun duran dognılmış iskeleti kastediyordu. Guilford ona kuşkuyla yaklaştı, ilk bakışta bir ayı iskeletine benziyordu. Kabaca iki ayaklı, dik bir bel kemiğine bağlanan göğüs kafesi, korkutucu kafatası uzun ve çok eklemli, çakmak taşı bıçaklan andıran dişler... Dehşet verici. "Ama bu bir taklit," dedi Guilford.

“Bu sonuca nasıl vanyorsunuz, Bay Law?”

Sullivan da kendi gözleriyle görebiliyordu mutlaka. “Tamamen ip ve paket telinden oluşmuş. Kemiklerden bazılan diğerlerinden daha taze. Şuradaki bir ineğin kalça kemiğine benziyor, eklemler birbirine uygun değil.”

“Çok iyi. Tam fotoğrafçı gözü.”

“Fotoğrafçı olmaya bile gerek yok.”

“Haklısınız, tabii ki. Anatomi bir şakadan ibaret. Ama beni ilgilendiren göğüs kafesi, doğru biçimde eklemlendirilmiş ve özellikle de kafatası.”

Guilford tekrar baktı. Kaburgalar ve bel kemiği açıkça

Darwinyalıydı; standart arkadan öne dizilimi vardı, omurga U şeklindeydi ve derin bir omurilik çentiği görülüyordu. Kafatası uzundu, hafiften sığırimsıydı, alın çıkık ve hacimliydi: kurnaz bir etobur. “Bunların sahici oldukları fikrinde misiniz?”

“Sahici derken kartonpiyer değil kemik oldukları ortada ve kesinlikle memelilere ait değil. Ev sahibimiz, bunu Lea taraflarındaki bir bataklıkta bulan bir yerleşimciden aldığını iddia ediyor; adam kömürden daha hesaplı bir yakacak arıyormuş.”

“Bu durumda göreceli olarak daha yeni olmalılar.” “Göreceli olarak öyle, her ne kadar hiç kimse ona benzeyen ya da uzaktan andıran canlı bir hayvan görmemiş olsa da. Kıtada büyük etoburlara nadiren rastlanıyor. Donnegan, Massif Central’da leopar büyüklüğünde bir etoburun varlığını bildirmişti, ama daha büyüğünü değil. Öyleyse bu ahbap neyi temsil ediyor, Bay Law? İlginç olan soru bu işte. Büyük, nesli yakın zamanda tükenmiş bir avcı mı?”

“Umarım tükenmiştir. Ürkütücü görünüyor.”

“Ürkütücü ve kafatasına bakılırsa oldukça da zeki. Hayvanlara göre. Eğer kabilesinden yaşayanlar hâlâ varsa, Finch’in sevgili tabancalarına ihtiyacımız olabilir. Eğer yoksa...”

“Yoksa?”

“Eh, kıta sadece sekiz yaşındaysa, nesli *tükenmiş* bir türden nasıl söz edebiliriz?”

Guilford adımını dikkatli atmaya karar verdi. “Kıtanın bir tarihe sahip olduğunu varsayıyorsunuz.”

“Varsayım değil bir çıkarım. Ah, bu bildik bir tartışma. Sadece ne tarafta olduğunuzu merak ettim.”

“Sorun şu ki, bizim iki tarihimiz var. Bir kıta, iki tarih. Onlan nasıl uzlaştıracığımı bilmiyorum.”

Sullivan gülümsedi. “İyi bir savuşturmaydı. Tahmin etmeye zorlanıyor musunuz, Bay Law? İçlerinden hangisi? Birinci

Hlizabeth mi, yoksa şuradaki kemikli dostumuz mu?”

“İkisi de,” dedi Guilford. “Bir şekilde... ikisi de.”

“Ama bu olanaksız değil mi?”

“Görünen o ki değil.”

Sullivan'ın gülümsemesi bir sırıtmaya dönüşmüştü. “Aferin sana.”

Daha yaşlı olan adamın hangi amaçla sorduğu belli olmasa da Guilford bir sınav atlatmıştı. Sorun değildi; Guilford, Sullivan’dan hoşlanıyordu, botanikçinin ona bir dengiymiş gibi davranmasından memnun olmuştu. Ancak, asıl olarak, taksidermistin kulübesinden dışarı, gün ışığına çıktığı için seviniyordu. Her ne kadar Londra’nın rıhtımları daha iyi kokmasa da.

O gece yatağım Caroline ile son kez paylağu.

Sonbahara kadar son kez, diye düzeltilti kendini Guilford, ama bu düşünce onu çok az rahatlatmıştı. Caroline ise gece soğuk davranarak onu düş kırıklığına ugratı.

O güne dek birlikte olduğu tek kadındı. Atticus ve Pierce'ın bürolarında, *Rocky Mountain Fosil* pistleri ile ilgili tablolarının düzeltmelerini yaparken tanışmıştı onunla. Guilford çekingen ve somurtkan Pierce kızma karşı derhal ve dürtüsel bir sevgi duymuştu. Kızın amcası tarafından kısaca tanıştırılmışlardı ve izleyen haftalarda kızın büroya geliş düzenini izlemeye başlamıştı; bir sekreterin dediğine göre kız her çarşamba öğle yemeğini amcasıyla birlikte yiyordu. Guilford bu buluşmalardan birinin ertesinde kızın yolunu kesmiş ve tramvaya kadar birlikte yürümelerini önermişti. Kız saçlarının altından temkinli bir prenses gibi bakarak kabul etmişti.

Temkinli ve yaralı. Caroline, Mucize'de yitirdiği anne ve babasının yokluğunu hâlâ hissediyordu ama bu yeterince sık rastlanan bir üzüntüydü. Guilford arada bir de olsa ondan bir gülümseme koparabileceğini keşfetmişti. O günlerde

Caroline'in sessizliği bir düşmandan çok bir mütefik gibiydi; içlerinde daha derin bir iletiğimi gizliyordu. Kız o görünmez lisanla şöyle demek istemişti: *Yaralı ama bunu itiraf edemeyecek kadar da gururluyum. Bana yardım edebilir misin?* Guilford da yanıt vermişti: *Sana güvenli bir yer yapacağım. Sana bir ev yapacağım.*

Şimdi pamuklu yatak örtüleri sevdiği kadınla arasında bir vadi oluştururken uyanık yatıyor ve gecenin içinde arada bir geçen at arabalarının sesini dinliyordu. Dillendirilmemiş bir sözü bozmak mümkün müydü? Gerçek şu ki her şeyden sonra Caroline'ı güvenli bir yere emanet edememişti. Çok uzaklara ve çok sık seyahat etmişti; uzak batıya ve şimdi de buraya. Caroline ona güzel bir kız evlat vermiş ama o onlan bu yabancı sahillere getirmişti; hem de tarih, bilim ya da kendi cüretkâr düşleri adına terk etmek üzere.

Erkeklerin bunu sürekli, yüzyıllardır yaptığını ve eğer erkekler böyle *yapmasalardı* türlerinin hâlâ ağaçlarda yaşıyor olacağını söyledi kendi kendine. Ama gerçek daha karmaşıktı, Guilford'ın düşünmeye yanaşmadığı sorunları içeriyordu, belki duyarsız pragmatizmi vakitsiz ölümüne yol açan babasından izler taşıyordu.

Caroline şimdi uykuya dalmıştı ya da dalmak üzereydi. Elini eşinin kalçasının kıvrımına koydu, *ama geri döneceğim* demek istercesine. Kadın da uykulu bir kıvrılma, neredeyse bir omuz silkişle karşılık verdi, kayıtsız kalmadan. *Belki de.*

Sabah olduğunda birbirlerine yabancıydılar.

Caroline ve Lily, Argus'un gelgitle huzursuzlandığı rıhtıma onunla birlikte geldiler. Soğuk sis, geminin pasla delik deşik olmuş gövdesine dolanıyordu.

Guilford söyleyecek söz bulamadan beceriksizce sarıldı Caroline'a; sonra Lily kollarına tırmandı, yumuşacık yanağını yanağına yasladı ve "Çabuk dön," dedi.

Guilford öyle yapacağına söz verdi.

En azından Lily inanmıştı ona.

Sonra Guilford borda iskelesinden yukarı yürüdü, korkuluklarda el sallamak için durdu; ama eşiyile kızı rıhtımdaki kalabalığın içinde gözden kaybolmuşlardı bile. Bu *kadar çabuk işte,* diye düşündü. Bu *kadar çabuk.*

Argus, denizi sis içinde geçti. Guilford güneş çıkıncaya kadar alt güvertede surat astı. Sullivan

yukarı gelip kıtayı sabah aydınlığında görmesini istedi.

Guilford'ın gördüğü, bir batı rüzgârının okşadığı yemyeşil ve sulak bir araziydi. Ren Nehri'nin muazzam ağzındaki tuzlu su bataklıkları... Stromatolitler dünya dışı anıtlar gibi yükseliyordu ve delta kumunun örümceğimsi köklerini destekleyebildiği her yerini flüt ağaçları işgal etmişti. Buharlı tekne, sık ama kamışsız bir kanalı daha sık ve yeşil bir yöne doğru izledi yavaşça, çünkü iskandil kabaca alınabiliyordu ve kum, bir fırtınanın ardından sıklıkla yer değiştiriyordu. Jefferson donuk yeşil ufukta önce bir dumandı, sonra bir leke, sonra ise yığılmış kamış saplarının üzerine ya da toprağın yeterince sert olduğu yerlerde sıyrılmış kurumuş bir kahverengi kulübeler topluluğu. Her yerde kaba saba iskeleler, küçük tekneler ile tuz, balık, çöp ve insan dışkısı kokusu vardı. Caroline Londra'yı ilkel bulmuştu; Guilford onun Jeffersonville'i görmediğine şükrediyordu. Kasaba bir uyan levhası gibiydi; uygarlık burada biter. Bundan ötesi Doğa'nın anarşisi.

Balık ağlarıyla kaplı iskeleleri tıkayan çok sayıda balıkçı tekneleri, kanolar ve Darwinya kerestesinden kabaca bir araya getirilmiş benzeyen sallar vardı. Atgus kadar büyük sadece bir tekne daha görülüyordu, demir atmış ve bayrak çekmiş bir Amerikan savaş gemisi. "Bizi nehirden yukarı taşıyacak olan bu," dedi Sullivan, korkulukta Guilford'ın yanında durarak. "Burada uzun süre kalmayacağız. Biz kendimize bir kılavuz tutarken Finch donanmaya saygılarını sunacak."

Guilford, "Biz mi?" diye sordu.

"Siz ve ben. Sonra mercekle kurabilirsin. Hepimizi nhtında toplu halde çek. *Jeffersonville'de gemiye biniş*. Heyecan verici bir fotoğraf olacak." Guilford'ın sırtına vurdu. "Neşelenin, Bay Law. *Gerçek* dünya burası ve siz de ayak basmak üzeresiniz."

Sullivan, Guilford'la birlikte bir kılavuz tutacaklarını Finch'e bildirdi. Rıhtımlar balıkçı kulübeleriyle bir grup yüksek kubbe ağacının ardında gözden kaybolur kaybolmaz Guilford da kaybolmuştu. Ama Sullivan nereye gittiğini biliyorsa benziyordu. Dediğine göre 1918 yılında bazı bataklık türlerini kaydetmek üzere yine buraya gelmişti. "Şimdi daha büyümüş de olsa kasabayı tanıyorum ve eski sakinlerinden tanıdıklarım var."

Rastladıkları insanlar kaba saba ve tehlikeli görünüyorlardı. Devlet, Mucize'den kısa bir süre sonra çiftlik ödenekleri ve kredi dağıtmaya başlamıştı ama o zor günlerde bile böyle bir hayatı ancak belirli bir insan türü göze alabiliyordu. İçlerinde kanun kaçakları hiç de az değildi.

Balıkçılıkla, tuzakçılıkla ve uyanıklıklan sayesinde yaşayabiliyorlardı. Görüldüğü kadıyla temiz su ve sabun çok yetersizdi. Hem erkekler hem de kadınlar kaba kumaştan elbiseler giyiyor ve saçlarını dağınık halde uzatıyorlardı. Buna rağmen bu hırpani görünümlü bireylerden bazıları Sullivan ve Guilford'a yerlilerin turistlere karşı duyduğu memnun küçümsemeyle baktılar.

"Tom Compton adında birini göreceğiz," dedi Sullivan. "Jeffersonville'deki en iyi tuzakçı, eğer ölmüş ya da arazide değilse."

Tom Compton, suyun uzağında, ahşap bir barakada yaşıyordu. Sullivan aralık duran kapıyı çalmadan içeri daldı. Danvinya görgüsüydü, belki de. Guilford ihtiyatla takip etti. Gözleri yan karanlığa alıştığında barakanın içini ferah ve temiz kokulu, tahta zemini pamuklu bir halıyla örtülmüş ve duvarları da çeşitli balıkçılık ve avcılık takınılan asılı halde buldu. Tom Compton, barakanın yegâne odasında bir köşede sessiz sakin oturan, örülü bir sakala sahip, iri yan bir adamdı. Cildi esmer, ırkı besbelli ki karışıktı. Boynuna pençelerden oluşmuş bir kolye asmıştı. Gömleği yerel bir elyaftan kabaca dokunmuştu ama su geçirmez uzun çizmelerinin yan yana sakladığı pantolonu klasik kot kumaşındanmış izlenimi veriyordu. Konuklarına gözlerini kırpıştırarak hevesizce baktı ve kolunun dibindeki masadan uzun saplı bir tıpo aldı. "Bunun için biraz erken değil mi?" diye sordu

Sullivan. Tom Compton bir kibrit çaktı ve piponun haznesine götürdü. “Seni görüyorsam değil.”

“Niçin burada olduğumu biliyor musun, Tom?” “Söylentiler duydum.”

“Kıtanın içlerine gidiyoruz.”

“Beni ilgilendirmez.”

“Bizimle gelmeni isterim.”

“Yapamam.”

“Alpler’i aşacağız.”

“İlgilenmiyorum.” Sullivan uzatılan pipoyu aldı ve bir nefes çekti. Tütün değil, diye düşündü Guilford. Sullivan pipoyu ona uzattı ve Guilford cisme ürkererek baktı. Acaba kibarca reddedebilir miydi, yoksa bu Cherokee toplantılarındaki gibi el sıkışması yerine mi geçiyordu?

Tom Compton güldü. “Bir nehir bitkisinin kurutulmuş yaprakları,” dedi Sullivan. “Hafif bir sarhoşluk verir ama esrar sayılmaz.”

Guilford budaklı gül dalını eline aldı. Duman bir kök ambarı gibi kokuyordu. Dumanın çoğunu öksürükten katılırken kaçırdı.

“Acemi,” dedi Tom Compton. “Memleketin yabancısı.” “Öğrenir.”

“Hep öğrenirler,” dedi izci. “Herkes öğrenir. Eğer memleket onları önce öldürmezse.”

Tom Compton m piposunun dumanı Guilford’ın kendini hafiflemiş ve gevşemiş hissetmesini sağlamıştı. Zaman sürünerek geçiyor ve olaylar aralıksız sıçramalarla ilerliyordu. Ağus'taki ranzasına ulaştığında o gün olup bitenlerin çoğunu hatırlamıyordu bile.

Tek hatırladığı Dr. Sullivan ve Tom Compton’ın peşi sıra rıhtımdaki bir meyhaneye gittiği ve kurutulmuş flüt kamışından yapılmış bardaklarda kahverengi bir bira içtiğiydi. Bardaklar gözenekliydi ve birayı uzun süre bekletirseniz dışarı sızıyordu. Bu da kafanın tez elden bulunduğu bir içine tarzını cesaretlendiriyordu. Yiyecek de vardı: tabağa bir dikenli balık ölüsü gibi serilmiş bir çeşit Darwinya canlısı. Tuzlu ve çamurumsuydu; Guilford az yemeye özen gösterdi.

Keşif seferi hakkında tartıştılar. Tuzakçı küçümsüyor ve bu yolculuğun sadece Amerikan bayrağı göstermek ve arazi talep etmek için tezgâhlandığında ısrar ediyordu. “Kendi ağzınızla söylediniz, şu Finch denilen adam aptalın teki.”

“O bir din adamı, bilim değil; sadece ne farkları olduğunu bilmiyor. Ama kesinlikle aptal değil. Cataract Canyon’da üç kişiyi boğulmaktan kurtardı, iki yanlı plörezisi olan bir adamı Lee’s Ferry’ye dek taşıdı. Bu on yıl önce oldu ama eminim yarın olsa yine yapar. Bu keşif seferini planlayan ve tedarik eden odur ve hayatımı onun ellerine rahatlıkla bırakabilirim.”

“Eğer peşi sıra kıtanın içlerine gidersen, hayatını onun ellerine *bırakmışsın* demektir.”

“Bırakıyorum. Daha iyi bir yol arkadaşı isteyemedim. Daha iyi bir bilim adamı *isteyebilirdim*, ama Finch bu konuda da işe yarayabilir. Washington’da genel hava, bilime pek de güler yüzlü yaklaşılmaması şeklinde; Mucize’yi öngöremedik ve açıklayamıyoruz; belirli insanların zihinlerinde bu, sorumlu olmakla aynı şey. Kimse zayıf noktası olan bir kahraman istemez. Ama Finch’i, hürmetkar bilim adamının kusursuz bir örneği olarak sunabiliriz. Kıta içlerine gider, birkaç şey öğreniriz... ve açıkçası ne kadar çok şey öğrenirsek Finch’in akademik konumu da o kadar güvensizleşir.”

“Kullanılıyorsun! Donnegan gibi Tabii, birkaç örnek toplayacaksın. Ama paranın başındaki adamların bilmek istediği şey partizanların ne kadar ilerlediğidir, Ruhr’da kömür ya da Lorraine’de

demir olup olmadığıdır...”

“Eğer partizanlarla karşılaşır ya da biraz antrasit bulacak olursak... fark eder mi? Bunlar biz Alpler’i aşsak da olacak aşmasak da. En azından bu şekilde pazarlıktan biraz bilgi çıkarabiliriz.”

Tom Compton, Guilford’a döndü. “Sullivan bu kıtanın çözebileceği bir bilmece olduğunu sanıyor. Bu cesur ve aptalca bir fikir.”

Sullivan ısrar etti: “Çoğu avcıdan daha içerilere girdin, Tom.”

“O kadar da değil.”

“Neyle karşılaşabileceğini biliyorsun.”

“Yeterince gidersen ne çıkacağını kimse bilemez.”

“Yine de deneyimin var.”

“Senden daha fazla.”

“Yeteneklerin çok değerli olabilir.”

“Yapacak daha Önemli işlerim var.”

Bir süre sessizlikte içtiler. Yeni biralarla birlikte sohbet daha felsefi bir hal almıştı. Tuzakçı, yıpranmış bronz yüzünü yırtıcı bir hayvanın burnu gibi Guilford’a çevirdi. “Si? neden buradasınız, Bay La w?”

“Ben bir fotoğrafçıyım,” dedi Guilford. Kamerasının yanında olmadığına hayıflandı; Compton’ı fotoğraflamak istiyordu. Bu güneş kırışığı, sakala boğulmuş vahşi hayvanı.

“Ne iş yaptığını biliyorum,” dedi tuzakçı. “Niçin buradasın?”

Kariyerimi ilerletmek için. Adımı duyurmak için. Hiçbir insan gözünün görmediği dağ göllerini ve çayırları cama ve gümüşe kaydetmek için. “Bilmiyorum,” dediğini duydu kendi kendinin. “Merak olsa gerek.”

Tom Compton, sanki Guilford bir cüzamlı olduğunu itiraf etmişçesine baktı gözlerini kısarak. “İnsanlar buraya bir şeyden uzaklaşmak için gelir Bay Law, ya da bir şeyi avlamak için. Biraz para yapmak için ve hatta şu Sullivan gibi bir şeyler öğrenmek için. Ama bilmiyonumcular... en tehlikelileri onlardır.”

Aıgus yükselen gelgitle sallandıkça uyku basarken Guilford’ın aklına bir anı daha geldi; Sullivan ve Tom Compton arazi hakkında konuşuyorlardı ve tuzakçı uyarılarla doluydu; yeni kıtanın nehirleri kendi yataklarını açmıştı ve bu eski haritalara uymuyordu, vahşi yaşam çok tehlikeliydi; gidiş o kadar zor olacaktı ki erzak olmadan çöl geçmekten bir farkı kalmayacaktı. Adı verilmemiş hastalıklar vardı, çoğu da ölümcül. Alpler’i aşmaya gelince; eh, dedi Tom, üç beş avcıyla tuzakçı eski St. Gothard yolunu denemeyi düşünmüşlerdi, yeni bir fikir değildi bu. Ama geriye bazı öyküler kalmıştı, hayalet öyküleri -*palavra*, demişti Sullivan küçümseyerek- öyleydi belki, ama yine de aklı başında olanın tekrar düşünmesine yetiyordu... yani senin *değil*, demişti Sullivan ve Tom sırtmış ve *senin de değil, ihtiyar* diye cevap vermişti ve Guilford iki adamın nasıl bir mutabakata vardıklarını merak etmişti; bir de bu muazzam ve haritalanmamış topraklarda onlan nelerin bekliyor olabileceğini.

— ALTINCI BÖLÜM —

Sonunda İngiltere, diye düşündü Colin Watson; ama hiç de gerçekten İngiltere sayılmazdı, değil mi? Kanada bandıralı buharlı yük gemisi, Thames Nehri’nin geniş ağzından yukarı, pruvası yeşil çay rengindeki sulan yarararak ilerledi; tropikalı, en azından yılın bu mevsiminde. Bombay’ı ya da Bihar’ı

ziyaret etmek gibi. Eve dönmek gibi değil kesinlikle.

Alt kattaki ambarlarda sallanmakta olan yükü düşündü. Güney Afrika'dan, Hindistan'dan, Avustralya'dan yüklenmiş kömür, şu ihtilaller ve dağılmakta olan imparatorluk günlerinin paha biçilmez malı. Kanada'dan araç gereçle boyalar. Bir de Alberta'daki fabrikadan alınmış yüzlerce sandık dolusu Lee-Enfield tüfeği, Yeni Londra'da Kitchener's Folly'ye götürülecek, İngiliz tahtına yeni bir İngiliz kralının geçeceği güne dek güvenle saklanması için.

Tüfekler Watson'ın sorumluluğundaydı. Gemi ilkel rıhtıma bağlanır bağlanmaz adamlarına -birkaç tane homurdanan Sih ile Kanadalıya- o, liman komutanlığına belgeleri imzalamaya giderken sandıkları bağlayıp kaldırmaya başlamalarını emretti. Sıcak boğucuydu ve bu kaba saba ahşap kasaba, hayalindeki Londra'ya hiç mi hiç uymuyordu. Yine de burada olmak bile insanı Avrupa'nın geçirdiği değişim gerçeğiyle -ki bu, Watson için o kadar insanın ölmesi dışında bir perim masalı gibi tuhaf ve uzak bir olay olmuştu- yüz yüze getiriyordu.

On yıl önce gemiyle ayrıldığı ülke bu değildi kuşkusuz. Özel bir liseden liyakatsiz olarak mezun olmuş ve Woolwich'teki Subay Okulu'nda eğitim görmüştü; kışlaları sırayla dolaşmış, topçu manevraları için Latince çekimleri yapmıştı. Acemiliğinde G. A. Henty'yi, kibirli bir kahramanlığı, kılıcının ucunda kaçışan Ndebele asilerini ummuştu. Bunların yerine kendini Kahire'de, tozlu bir kışlada, bezgin bir grup piyadenin başında bulmuştu, ta ki gökyüzünün ışıklar içinde yanmaya başladığı ve depremin diğerlerinin yanı sıra İngiliz mandasındaki Mısır'ı da sarstığı o geceye kadar. Amaçsız bir yaşamdı onunki, yine de arkadaşlığın ve sert içkinin ya da, daha önemsiz de olsa, Tanrı ve vatanın verdiği teselli vardı; ama 1912 yılı Tanrı'nın solda sıfır olduğunu ve eğer varsa bile İngilizlerden kesinlikle tiksindiğini ortaya koymuştu.

Kaldığı kadarıyla Britanya'nın silahlı gücü Hindistan ve Güney Afrika'daki sömürgelelerini korumaya odaklanmıştı. Güney Rodezya düşmüş, Salisbury sonbahar yaprakları gibi yanmıştı. Mısır ve Sudan müslüman asilere terk edilmişti. Watson, Kahire'nin düşman kaynayan yıkıntılarında kurtarılmış ve Kanada'ya giden tıka basa dolu bir askeri nakliye gemisine yerleştirilmişti. İngiliz Kolombiyası'nın ormanları arasındaki bir dağıtım kışlasında aylarca beklemiş ve sonunda sürgündeki Kitchener hükümetinin bir hafif silah fabrikası kurduğu kırsal bir kasabaya atanmıştı.

1912 yılma dek müstesna bir subay olamamıştı. Değişen o muydu, yoksa çevresindeki ordu mu? Subaylar için mükemmel bir çeşit temsilcilik görevi yapmıştı; bir rahip gibi yaşamış, en keskin kışlara ve bitap düşürücü yazlara şaşılabilir bir sabırla göğüs germişti. Mehdi'nin adamları tarafından kellesinin kolayca uçurulmuş olabileceği gerçeği, çevresinde belirli bir tevazu uyanmasına yol açıyordu. Sonunda, yeniden inşa hareketinin askeri mühendislerle olan talebi arttırmasıyla birlikte, Otlawa'ya çağırılmıştı.

Buna "yeniden inşa" da deniyordu, Kitchener'in ahmaklığı da; Thames Nehri'ni sadece uzaktan andıran yeni akarsuyun kıyısında Yeni Londra'nın kurulması. Yeşil ve nahoş bir ülkede Kudüs'ü kurmak. Sadece bir jest, demişti eleştirmenler, ama beli kırılrsa da hâlâ güçlü Kraliyet Donanması olmasaydı bu jest bile mümkün olmayacaktı. Birleşik Devletler, Avrupa'nın "özgür ve yeniden yerleşilmeye sınırsız olarak açık" ilan edilmesi şeklindeki küstahça iddialarım öne sürmüştü... Wilson Doktrini diyorlardı buna ve pratikte bir Amerikan hegemonyası, bir Amerikan Yeni Dünyası anlamına geliyordu. Meşruiyet tartışmaları ve Avrupa kaynaklarının kaybıyla güçten düşmüş Alman ve Fransız devletleri ilk birkaç el silah sesinden sonra geri adım atmışlardı. Kitchener, Britanya Adaları için bir ayrıcalık elde edebilmiş ve bu da yeni protestolara yol açmıştı. Ama Eski Avrupa'nın yerinden yurdundan olmuş kalıntıları gerçek bir sanayi merkezine

sahip olmadıklarından Kraliyet Donanması'yla Beyaz Filo'nun birleşik güçlerine karşı duramamışlardı.

Böylece karşılıklı bir bekleyiş dönemine girilmişti. Ama Watson bunun hiç de kararlı bir denge olmadığı fikrindeydi. Halifax'dan Londra'ya el altından bir parti silah gönderilmesine nezaret etmesi istenmişti. Doğrudan Kitchener'in özel emriyle yapılan ne ilk silah sevkiyatıydı bu ne de sonuncusu. Watson yeni dünyanın niçin bu kadar çok tüfeğe ve Maxim makinelerine ve havan toplarına ihtiyaç duyduğunu kestiremiyordu... Tabii barış görüldüğü kadar barışçıl değilse.

Yolculuk olaysız geçmişti. Deniz sakin, günler o kadar parlaktı ki gümüşten dövülmüş gibiydi. Watson boş vakitlerini hayatını gözden geçirmeye ayırmıştı. Başkalarıyla kıyaslandığında 1912 trajedisini ucuz atlatmış sayılırdı. Anne ve babası Değişim'den önce ölmüşlerdi ve yasını tutacak ne karısı ne de çocukları vardı. Sadece bir yaşam tarzı... Bir bavul dolusu solmakta olan anılar. Geçmişin ipini salmıştı ve pusulasız, balastsız yıllar çabucak akıp gitmişti. Belki de rüzgârın onu gerisin geriye İngiltere'ye sürüklemiş olması en uygunuydu; bu yeni İngiltere'ye, ateşler içinde kıvranan bu sahte İngiltere'ye... Kiremitleri tozdan görünmeyen bu sıradan liman idaresi binasına... Kendini tanıttı ve bir arka odaya alındı. Orada cephanelik hazırlanıncaya kadar silahları deposunda korumaya gönüllü olan Güney Afrikalı iri yarı bir tüccarla tanıştırıldı. Adamın adı Pierce'dı. Jered Pierce.

Watson elini uzattı. "Sizinle tanıştığıma memnun oldum, Bay Pierce."

Güney Afrikalı tüccar, Watson'ın elini koca pençesinin içine aldı. "Ben de, bayım, ben de."

Caroline'ın Londra'dan ödü kopuyordu ama amcasının tavşan yuvasını andıran dükkânından da bıkmıştı. Yengesi Alice'in görevlerini zaman zaman devralıyordu ve iyi de oluyordu ama dert etmesi gereken bir de Lily vardı. Caroline onun, tozun diz boyu ve lağımların da tasviri imkânsız olduğu sokaklarda tek başına oynamasını istemiyordu. İçeride ise Lily kediye kovalayarak ya da Alice'in porselen biblolarıyla çay partileri düzenleyerek sürekli bir tehdit oluşturuyordu. Böylece Alice, Caroline Jered'in öğle yemeğini rıhtıma götürürken Lily'ye göz kulak olmayı önerdiğinde Caroline bunun için müteşekkir olmuştu. Kendini ansızın zincirlerinden kurtulmuş ve hoş bir yalnızlık içinde bulmuştu,

Bu öğleden sonrası boyunca Guilford'ı düşünmeyeceğine dair kendi kendine söz vermişti ve dikkatini başka yerlere odaklamaya çalıştı. Bir grup pasaklı İngiliz çocuğu -bir düşünsenize, içlerinden en genç olanı kâbusa benzeyen bu yerde doğmuştu!- koşarak yanından geçti. Çocuklardan biri bir ipin ucuna bağladığı bir zıpzıp örümceği peşi sıra sürüklüyordu; hayvanın soluk yeşil altı bacağı birden çaresizce debeleniyor ve gözleri korkuyla dönüyordu. Bu yarı-insanımsı dünyada dehşetin iki yönlü işliyor olması iyi bir şeydi. Guilford'la hiçbir zaman paylaşamayacağı düşüncelerdi bunlar.

Ama Guilford gitmişti. Eh, *işte*, diye düşündü Caroline, *kabul et*. Guilford'ı ancak bir felaket, sonbahardan önce geri getirebilirdi, hatta o bile yetmezdi belki. Onun çoktan Darwinya'nın içlerine, Londra'nın çirkin bir gölgesini andıran şu kasabadan çok daha tuhaf bir yere gittiğini varsayıyordu.

Caroline nedenini kendi kendine sorup durmaktan vazgeçmişti. Guilford belki on kere anlatmıştı ve yanıtlan akla yatkın gibiydi. Ama Caroline onun dile getirmediği, dalgalar gibi güçlü başka dürtüleri olduğunu biliyordu. Kırlar onu çağırmıştı ve Guilford da vahşi hayvanları, vahşi nehirleri, hummayı ve haydutlan boş verip bu davete koşarak gitmişti. Mutsuz, küçük bir oğlan çocuğu gibi kaçmıştı evden.

Onu da burada bırakmıştı. Caroline, bu İngiltere'den nefret ediyor, adını bile anmak istemiyordu.

Kentin seslerinden, hem insanların ticaret yaparken çıkardıkları patırtılardan hem de doğanın (daha da kötüydü!) geceleri penceresinden içeri sızan ve kaynakları onun için tamamen gizem dolu olan böceğimsi vızıltılarıyla yaralı bir köpek yavrusunu andıran iniltilerinden nefret ediyordu. Kokusundan nefret ediyordu, zehirli ormanlarıyla tekinsiz nehirlerinden nefret ediyordu. Londra canavarların beklediği bir zindandı.

Nehre inen sokağa saptı. Hendekler ve lağımlar atıklarını Thames Nehri'ne boşaltıyorlardı; suyun üzerinde velveleciler martılar uçuyordu. Caroline nehir trafiğine ilgisiz gözlerle baktı. Kahverengi suların açığında bir balçık yılanı başını kaldırdı, pürtüklü derisiyle boynu bir soru işareti gibi kıvrılmıştı. Rıhtımdaki vinçlerin bir yelkenli gemiyi boşaltmalarını izledi. Kömür fiyatları yelkenliler çağını yine canlandırmıştı. Başları açık ya da sarıklı adamlar büyük at arabalarına kasalar yüklüyorlardı. Caroline, Liman İdaresi binasının ağır havalı ama daha serince olan gölgesine sığındı.

Jered onunla buluştu ve yemek tasını aldı. Ona her zamanki dalgın tarzıyla teşekkür etti ve "Alice'e söyle, akşam yemeği için evde olacağım," dedi. "Masada bir yer daha ayırsın." Temiz ama yıpranmış bir üniforması olan uzun boylu bir adam Jered'in arkasında durmuş, gözlerini açıkça Caroline'a dikmişti. Jered sonunda bakışların farkına vardı. "Teğmen Watson? Bu benim yeğenim, Caroline Law."

Kuru ve zayıf yüzlü teğmen başıyla selam verdi. "Küçük-hanım," dedi ciddiyetle.

"Bayan," diye düzeltti Caroline.

"Bayan Law."

"Teğmen Watson bir süre dükkânın arka odasında kalacak."

Caroline düşündü; *Ah, öyle demek!* Teğmene daha dikkatli gözlerle baktı.

"Şehir kışlası çok kalabalık," dedi Jered. "Sık sık konuk kabul ediyoruz. Bilirsiniz, kral ve vatan için."

Ne benim kralım, diye düşündü Caroline, ne de benim vatanım.

— YEDİNCİ BÖLÜM —

"Biliyor musun," dedi Profesör Randall, "sanırım ben eski usûl bir tanrıyı tercih ederdim, mucizelerden uzak duran birini."

Vale, "İncil'de mucizelere yer vardır," diye anımsattı. Profesör içkili olduğu zamanlarda, ki genellikle böyleydi, daha asık suratlı bir teolojiye meylediyordu. Randall, bugün Vale'in çalışma odasında oturmuş, düğmeleri açık yelege ve alnında ter damlacıklarıyla fikir yürütmekteydi.

"Mucizeler orada kalsalar iyi olur." Randall pahalı bir konyaktan bir yudum aldı. Vale içkiyi profesörü düşünerek satın almıştı. "Bırak, Tanrı Sodomlulan kahretsin. Belçikalıları kahretmek çok gülünç."

"Dikkatli olun, Dr. Randall. Kahrettiği *siz de* olabilirsiniz."

"Eğer öyle bir niyeti olsaydı bu ayrıcalığı çoktan uygulamaya koyardı mutlaka. Bir küfür mü işledim, Bay Vale? O zaman durun biraz daha işleyeyim. Avrupa'nın ölümünün ilahi bir müdahaleyle olduğundan çok şüpheliyim, din adamları nasıl düşünmemizi isterlerse istesinler."

"Bu çok revaçta bir fikir değil."

Randall çekilmiş perdelere, raflar dolusu kitaplara baktı.

"Burada bizi duyacak birisi var mı?"

“Hayır.”

“Bana doğal bir afetmiş gibi görünüyor. Mucize’yi kastediyorum. Bilinmeyen bir tür afet olduğu açık, ama söz gelimi eğer bir kişi daha önce hiç kasırga görmemişse, o da bir mucize gibi görünmez miydi?”

“Her doğal afet için Tanrı’nın takdiridir derler.”

“Aslında kasırga sadece bir iklim olayıdır, bahar yağmurundan daha doğaüstü değildir.”

“Az çok. Ama siz bir kuşkucusunuz.”

“Herkes kuşkucudur. Tanrı yeryüzüne eğilip parmak izini bıraktı mı, Bay Vale? William Jennings Bryan bu sorunun yanıtı üzerine çok kafa yordu, ama ben yormam.”

“Yormaz mısınız?”

“O anlamda değil. Ah, birçokları dindarlık ve yabancı korkusu üzerinden siyasi kariyer yaptılar, ama bu böyle gitmeyecek. Krizi besleyecek kadar çok yabancı ya da mucize yok ortada. Asıl soru şu ki, bu arada biz ne kadar çekeceğiz? Siyasi tahammülsüzlüğü, ahlak yozlaşmasını, hatta savaşı kastediyorum.”

Vale, içinde aniden alevlenen heyecanın yegâne belirtisi olarak gözlerini hafifçe açtı. tanrılar kulaklarını dikmişti. “Savaş mı?”

Randall savaş hakkında bir şeyler biliyor olabilirdi. Smithsonian Müzesi müdürlerinden biriydi ama aynı zamanda o kuruluşa maddi kaynaklar da bulmaktaydı. Senato komisyonlarının karşısına çıkmıştı ve senatörler arasında dostları vardı.

Vale’in tanrısı bu yüzden mi Randall’a ilgi duymuştu? Bir tanrıya hizmet etmenin ironilerinden biri de kişinin nedenleri ya da sonuçları mutlaka anlayamamasıydı. Burada kendi ihtiraslarını önemsiz kılan bir şeylerin söz konusu olduğunu hissediyordu. Çağlar öncesinden beridir sürmekte olan bir planın kararlılığıyla bu iri yarı kuşkucunun ona güvenmesini sağlaması gerekiyordu ve böyle de olacaktı. *Mükafatlandırılacağım*, diye düşündü Vale. Tanrısı ona söz vermişti. Sonsuz bir hayat, belki de. İyi de yaşamak, bu arada.

“Savaş,” ded, Randall, “ya da en azından askeri bir güç gösterisi, Britonlan hizada tutmak için. Finch keşif seferini duymuş muydun?”

“Tabii ki.”

“Eğer Finch seferi partizanların saldırısına uğrarsa senatoda kıyamet kopacak ve İngilizler suçlanacak. Kılıçlar şakırdamaya başlayacak. Genç erkekler ölecek.” Randall, Vale’e doğru eğildi, boyun derisi sarkıktı ve kırışıklıklarla doluydu. “Bunda gerçek payı yok, değil mi? Ölülerle konuşabiliyor olmanda?”

Sanki bir kapı açılmıştı. Vale gülümsedi. “Siz ne dersiniz?”

“Ben ne mi derim? Sabun kokan ve bir dolu nasıl cezbedeceğini iyi bilen bir dolandırıcıyla yüz yüzeyim derim. Darılmaca yok.”

“O zaman niçin sordunuz?”

“Çünkü... çünkü şimdi her şey daha farklı. Sanırım ne demek istediğimi biliyorsunuz.”

“Bildiğimden emin değilim.”

“Mucizelere inanmam, ama...”

“Ama?”

“Çok şey değişti. Siyaset, para, moda -haritalar, bu arada- ama bundan da fazlası, insanları görüyorum, belirli insanları ve bir şey var gözlerinde, yüzlerinde. Yeni bir şey. Sanki kendilerinden bile sakladıkları bir sırları varmış gibi. Bu beni huzursuz ediyor. Bunu anlayamıyorum. Görüyor musunuz, Bay Vale, yola bir kuşkucu olarak çıkıyor ve bir mistik olarak bitiriyorum. Suçu konyağa atın. Ama size tekrar sorayım. Ölülerle konuşur musunuz?”

“Evet. Konuşurum.”

“Cidden mi?”

“Cidden.”

“Peki ölümler size ne diyor, Bay Vale? Ölümler neden bahsediyor?”

“Yaşamdan. Dünyanın kaderinden.”

“Ayrıntılarıyla mı?”

“Sıklıkla.”

“Eh, bu çok gizemli işte. Biliyor musunuz, eşim öldü. Geçen yıl. Zatürreden.”

“Biliyorum.”

“Onunla konuşabilir miyim?” Kadehini, masanın üzerine bıraktı. “Bu gerçekten mümkün mü, Bay Vale?” “Olabilir,” dedi Vale. “Bakacağız.”

— SEKİZİNCİ BÖLÜM —

Donanmanın, Jeffersonville’de Finch heyetini Ren Nehri’nin seyredilebilir sınırlarına dek taşıyacak kadar sığ su derinliğine sahip bir buharlısı vardı ama kaptanla çoğu mürettebatın kıta ateşi nedeniyle yatağa düşmüş olmaları yola çıkışlarını geciktirdi. Guilford bu hastalık hakkında çok az şey biliyordu. “Bir çeşit bataklık humması,” diye açıkladı Sullivan. “Bitkin düşürür ama nadiren öldürücüdür. Uzun süre ertelenmeyeceğiz.”

Bunaltıcı birkaç günün ardından tekne yola çıkmaya hazır hale gelmişti. Guilford fotoğraf makinelerini -kuru klişeli büyük kamerası ve rulo film kutusu dahil- yüzen ahşap iskelenin üzerine kurdu. Fotoğrafçılık, Mucize’den bu yana fazla gelişmemişti; uzun süren işçi direnişleri Eastman Kodak’ın 1915 yılının büyük kısmını kapalı geçirmesine yol açmış ve Rochester’daki Hawk-Eye fabrikası ise yanarak yerle bir olmuştu. Ama kameralarının ikisi de olabildiğince moderndi ve titiz bir işçilikleri vardı. Guilford, Montana Keşif Seferi klişelerinin bazılarını kendisi renklendirmişti ve aynı şeyi Danvinya çalışmalarında tekrarlamayı düşünüyordu ve bunu aklının bir köşesine kaydedip dikkatlice notlar almaya başladı:

Avrupa, Jeffersonville rıhtımı, heyetin on dört üyesi: arka sırada, ayaktakiler; Preston Finch, Charles Curtis Hemphill, Avery Keck, Tom Cillvany, Kenneth Donner, Paul Robertson ve Emil Swensen. Ön sırada diz çökenler; Tom Compton, Christopher Tuckman, E d Betts, Wilson W. Farr, Marion (“Diggs”) Digby, Raymond Burke ve John W Sullivan.

B / Donanma gemisi Weston, gövdesi çelik grisi; J / limanda koyu mavi gökyüzünün altında turkuaz sular; hafif bir kuzey rüzgârında sarılı ve yeşilli Ren sazlıkları, sabah 8’de. Yola çıkarken.

Böylece yolculuk, masmavi bir gökyüzünün altında, örümcekler bataklıklarda buğdaylar gibi uçuşurken başlamış oldu (hep başlıyor gibi, diye düşündü Guilford, başlıyor ve yine başlıyor). Araç gerecini ona ayrılan daracık ve penceresiz bölmeye yerleştirdi ve manzaranın değişip değişmediğini görmek için yukarı çıktı. Geceyle birlikte bataklık, yerini daha kuru ve kumlu kıyılara ve tuzlu su çayırları da yerlerini rüzgârın akordu bozuk org melodileri çıkardığı flüt saplarına bırakmıştı.

Rengârenk bir gün batınımdan sonra arazi muazzam ve sınırsız bir karanlığa gömülmüştü. Fazlaca büyük, diye düşündü Guilford, fazlaca boş ve Tanrı'nın umursamazlığının çok açık bir belgesi.

Flamağmda huzursuz bir uyku uyudu ve ateşler içinde uyandı. Ayağa kalktığında dengesini sağlamakta güçlük çekiyordu -güvertenin döşemesi sanki bir vals yapıyordu- ve geminin mutfağından yükselen koku, kahvaltı hevesini tamamen yitirmesine yol açtı. Öğleye doğru heyetin doktoru Wilson Barr'ı arayacak kadar kötüleştii ve kıta humması tanısı konuldu.

“Ölecek miyim?” diye sordu Guilford.

“Kapısını çalacaksınız,” dedi Farr, puro bandından daha büyük olmayan gözlüklerinin arkasından gözlerini kısıp bakarak, “ama içeri alınacağınızdan kuşkuluyum.”

Akşam olduğunda, Guilford'ın ateşi yükselmeye devam edip pembe bir kızarıklık kollarını ve bacaklarını sararken, Sullivan onu görmeye geldi. Sullivan'ı net bir biçimde görmekte zorlanıyordu ve sohbetleri dümensiz bir gemi gibi sürüklenirken yaşlı adam onu Darwinya yaşamı ve sıradan omurgasızların fiziksel yapılarıyla ilgili kuramlarla oyalamaya çalıştı. Sonunda Sullivan, “Eminim yorgunsundur,” dedi. Yorgundu, hem de tarifsizce. “Ama sizi son bir fikirle baş başa bırakacağım, Bay Law. Safkan bir Darwinya hastalığı, mucizevi bir mikrop, bizim gibi sıradan ölümlülerin bedeninde nasıl yaşayıp çoğalabiliyor? Bu sizce basit bir rastlantıdan daha öte bir şey değil mi?”

“Bilemiyorum,” diye mırıldandı Guilford ve yüzünü duvara döndü.

Hastalığının en ağır döneminde rüyasında kendini havasız, toz toprak içindeki bir savaş meydanında yürüyen bir asker olarak gördü; ölümler arasında bir nöbetçiydi ve görünmeyen bir düşmana karşı bekliyordu. Arada bir pis su birikintilerinden içmek için eğiliyor, inanılmaz derecede yaşlı ve bıktırıcı sırlarla dolu yansıması, sudan ona bakıyordu.

Rüyası arada bir şimşek gibi çakan bulantı nöbetlerinin arasında yitip gitti ama pazartesi geldiğinde iyileşmeye başlamış, ateşi düşmüş ve *Weston* kıtanın içlerine doğru yol alırken katı yiyecekler yiyip alt güvertede hapsolmaktan şikâyet edecek kadar kendine gelmişti. Farr ona, Finch'in *Tufan ve Nuh Dönemi Geognosisi*'nin son sayısını getirdi ve Guilford kendini bir süre için Yer'in çeşitli dönemleri ve yer kabuğunun yeniden şekillenmesinde Tufanın etkileri (Grand Canyon gibi — eğer, Finch'in fikrinde. Yaralan tarafından eskilik görünümü bahşedilmiş eserler değilse) arasında kaybetti.

Bütün dünyayı kapsayan ve hayvan fosillerini çeşitli yüksekliklere depolayan ya da tıpkı cennetin de gömüldüğü gibi çamura gömen bir tufanın değıştirdiğı yaratılış... Guilford bunların çoğunu daha önce çalışmış da olsa Finch iddialarını zengin ayrıntılarla destekliyordu; birikintilerin yüz çeşit sınıflandırılması; nesli tükenmiş canlıların ayrı ayrı kategorilerde titizlikle tanımlandığı jeolojik çarklar. Ama şu tek deyim (“eskilik görünümü bahşedilmiş”) onu rahatsız etti. Bu tüm bilgileri geçici kılıyordu. Dünya bir tiyatro sahnesiydi -daha dün inşa edilmiş de olabilirdi... dağlarla, mastodon kemikleriyle ve insanların bellekleriyle- ve bu da Yaratan'a, yarattığı insanları kandırmak gibi yakışık almayan bir özellik kazandırıyor ve zamanın eserleriyle Mucize'nin eserleri arasında işe yarar bir fark bırakmıyordu. Bu Guilford'a gereksiz oranda karmaşık görünmüştü. Gerçi dünya niçin basit olsundu ki? Belki biraz daha şaşırtıcı, eğer evren, bütün yıldızlar ve bütün gezegenler tek denklemde bir araya toplanabilirse (denildiğine göre Avrupalı matematikçi Einstein'ın yapmayı denediğı gibi)...

Finch, tanrı'nın insanlığa kutsal kitabı bu yüzden, şaşırtıcı bir dünyaya anlam kazandırabilmek için gönderdiğini söylerdi. Guilford, Finch'in sözlerindeki zor anlaşılır mantığı, ağırlık ve şiirselliğı

takdir etmek zorunda kalıyordu. Bunlan tartışabilecek jeoloji bilgisinden yoksundu; yine de zihninde gıcırdayan birkaç direk üzerine kurulu azametli bir katedral imajı uyanmıştı.

Sullivan'ın sorusu da kafasını kurcalamaya devam ediyordu. Eğer bu kıta gerçekten apayn yaratılmışsa, Guilford'a nasıl olmuş da bir Danvinya mikrobu bulaşmıştı? Ona takarsan insanlar, belirli Danvinya bitkileri ve hayvanlarını nasıl olup da sindirebiliyorlardı? Bazıları, hatta birçoğu zehirliydi, ama bazıları da besleyici, hatta çok lezzetliydi. Bu saklı bir benzerliği, eski ama ortak bir kökeni işaret etmiyor muydu?

Eh, ortak bir Yaratan'ı, en azından. Ortak atalar, diye ima etmişti Sullivan. Darwinya var olalı on yıl bile olmamıştı ya da çok daha eskilerden beridir vardı; ama dünya için makul herhangi bir biçimde değil.

Yeni Avrupa'nın paradoksu buydu. Mucize ararsan tarihi bulursun; tarih ararsan dosdoğru bir mucizenin kör ucuna toslarsın.

Yağmur, keşif grubunun peşini bir buçuk gün boyunca bırakmadı, nehrin iki yanındaki arazi gümüş bir sisin altında ışıltılıydı. Ren Nehri, Darwinya'nın yosun yeşili ormanlarının arasından kıvrılarak geçti ve sonunda Tom Compton'ın parmakotu adını verdiği geniş yapraklı bitkilerin bir hah gibi örttüğü bir ovaya çıktı. Parmakotlan çiçek açmaya başlamış, altın sarısı minik çiçekler kırlara erken bir sonbahar havası getirmişti. Danvinya için davetkâr bir manzaraydı ama sınır bölgelerinde yaşayanların dediklerine göre eğer parmakotlarının arasına girecekseniz dize kadar yükselen çizmeler giymeye özen gösterecektiniz, aksi takdirde bitkinin kanama durdurucu özelliği de olan san özü kurdeşen dökmenize neden olacaktı. Isırgan sinek diye tanınan uçucu bir böcek gündüzleri kırlan dolduruyordu, ama dikenli görünüşlerine rağmen insan etini ısırıyor, hatta parmak ucunuza mücevher gibi işlenmiş şeffaf vücutlarıyla küçük yılbaşı süsleri gibi tünerebiliyorlardı.

Weston, nehrin ortasına demir attı. Guilford, yeni iyileşmiş ama hâlâ biraz dermansız halde kıyıya çıktı ve parmakotu ile bir düzine kadar diğer kır bitkisini toplamasında Sullivan'a yardım etti. Örnekler baskılanarak kurutuluyor ve Sullivan'ın muşambaya sarılı kutusuna diziliyordu. Sullivan ona, kumlu kıyılarda sıkça rastlanan canlı turuncu renkteki bir çiçeği gösterdi: “Bütün yapısı bir yana, İngiliz gelinciğinin kuzeni de olabilir. Ama bu çiçekler eril, Bay

La\w. Böcekler ercikleri resmen yutarak polenleri dağıtıyor. Dişi çiçek ise —işte bir tane, gördünüz mü?- geleneksel anlamda bir çiçek bile sayılmaz. Daha çok bala batırılmış bir iplik parçası gibi. Muazzam bir boyuncuk ve erkek polenini dişi organa taşıyacak tüylü bir yapı. Böcek, polenlerle birlikte içeri hapsolüyor. Yeryüzünde var olmayan bu düzeneğe Darwinya'da sıklıkla rastlanıyor. Fiziksel benzerlik gerçek ama tamamen rastlantısal. Sanki evrim aynı biçimde ama değişik kanallardan işlemiş. Tıpkı bu nehir gibi; Ren'i genelde andırıyor ama özelde değil. Kabaca aynı yüksek topraklardan aynı okyanusa akıyor, ama yaptığı dirsekleri ve menderesleri önceden kestirmek olanaksız.”

Girdapları da, diye düşündü Guilford, ve *de çağlayanları*, her ne kadar nehir şu âna dek sakın akmışsa bile. Evrimin nehri de benzer tehlikeler saklıyor muydu?

Sullivan, Gillvany, Finch ve Robinson gündüzün hâkimiydiler. Grubun aşçısı Digby onlara “Bitkiler ve Karıncalar, Taşlar ve Kemikler” adını takmıştı. Gece ise sekstantları, yıldızları ve lamba ışığında baktıkları haritalarıyla rotacı ve haritacılar Keck, Tuckman ve Burke'e aitti. Guilford keşif grubunun tam olarak nerede bulunduğunu Keck'e sormaktan çok hoşlanıyordu, çünkü alacağı yanıt kaçınılmaz biçimde tuhaf ve harikulade oluyordu : “Köln körfezine giriyoruz, Bay Law ve eğer dünya tepetaklak olmamış olsaydı çok geçmeden Düsseldorf'u görecektik.”

Weston, nehrin yavaş akan, geniş bir dirseğine demir attı; T. Compton buraya Katedral Gölcüğü diyordu. Ren Nehri yumuşak bir çöküntü vadisinde akar, doğumuzda dağlık Bergischland vardır, Ren Boğazı ilerimizde bir yeredir. Bol ormanlık bir arazi; kubbe ağaçları (İngiltere'dekilerden daha uzun boylu), haki renkli muazzam adaçayı çamları, karmaşık çalılıklar. Kuru mevsimlerde yangın tehlikesi olabilir. Diğer

Avrupa'da buralar kömür memleketiydi; Compton'a göre buralarda madenciler görülmeye başlanmış, maden ocağı girişleri var ve pek derin olmayan kimi ocaklar iyi kötü çalışıyor ve kaba yollarla az bir şey nehir trajiği de gördük. Finch, kok kömürünün izlerini bulduğunu söylüyor, bu bölgenin bir gün demir ve çelik merkezi olacağını iddia ediyor. tanrı'nın izniyle, özellikle de Birleşik Devletler kıtanın "sınırlarla fitlenmesine" izin vermezse, Cotes de Moselle'in kireç taşı uçurumlarından gelen pik demirle.

Sullivan, kömürün Danvinya'nın eskiliğinin bir belgesi, üçüncü zaman sırasında Ren platosunda gerçekleşen yükselme sonucu ortaya çıkmış stratigrafik bir sonuç olduğunu söylüyor. Ona göre burada asıl sorulması gereken soru Danvinya jeolojisinin eski Avrupa jeolojisiyle -hava koşullarıyla nehir mendereslerinin yol açtığı ufak tefek değişiklikler dışında- birebir çakışıp çakışmadığıydı; ya da belki Danvinya jeolojisi yaklaşık olarak aynı ama daha hassas noktalarda farklı olabilirdi ki bu da bizim Alpler'de yapacağımız araştırmaları etkileyebilirdi; Cenevre Dağı'nda ya da Brenner'da karşımıza çıkacak beklenmedik bir boğaz bizim dersimizi almış vaziyette gerisin geri J'ville'e dönmemize yol açabilirdi.

Hava güzel, gökyüzü mavi, akıntı şimdi biraz daha kuvvetli.

Guilford, zengin bir mutfağı, kamera ve bitki baskısıyla geçen uzun günleri, rahatsız edici böcekler ve hayvanlardan uzak çakıllı kumsalları ve Montana'da gördüğü kadar bol yıldızlı geceleriyle bu keyifli yolculuğun böyle gitmeyeceğini biliyordu. Weston, Ren Vadisi boyunca ilerlemeye devam etti ve boğazın iki yamacı giderek daha da dikleşti, öyle ki eski Avrupa'yı, kaybolmuş kaleleri ("Eberbaclı," diyecekti Keck, tekdüze sesiyle, "Marksburg, Sooneck, Kaiserpfalz..."), mızrakları ve sorguçu miğferleriyle bir araya toplanmış Töton şövalyelerini daha kolay hayal edebiliyordu.

Ama burası eski Avrupa değildi ve bunun delilleri her yerdeydi; sığıklarda kaçışan dikenbalıklan, adaçayı çamı ormanlarının tarçın kokuları (ne adaçayıydı ne de çam, dallarını spiral balkonlar tarzında uzatan yüksekçe bir ağaçtı), henüz adı konulmamışların gece ulumaları. İnsanlar da bir zamanlar böyleydi... Guilford arada bir geçen bir sal, halat kalıntıları, avcı kulübeleri, odun dumanı, dalyanlar görmeye başlamıştı, ama ancak son zamanlarda.

Onu saran arazinin boşluğunda, kendi korkunç ve harikulade adsızlığında, daha önce hiçbir ayak izinin olmadığı yerlere ayak izleri bırakmakta ve onların çok geçmeden silinip gideceklerini bilmekte bir çeşit rahatlık olduğunu fark etti. Toprak onlardan hiçbir şey istemiyor ve onlara kendinden başka hiçbir şey sunmuyordu.

Ama bu rahat günler böyle devam edemezdi. Önlerinde Rheinfelden vardı. Weston geri dönmek zorunda kalacaktı. Sonra, diye düşündü Guilford, bu bilinmeyen kayalıklar ve ormanlar dünyasında gerçekten yalnız kalmak ne demekmiş göreceğiz.

Rheinfelden Çağlayanı ya da Ren Nehri Çağlayanı, nehir yolculuğunun sonu. Tom Compton'ın geldiği en son nokta. Dediğine göre bazı tuzakçılar Constance Gölü'ne kadar kayıklarını karadan taşımışlar. Ama tuzakçıların ne kadar palavracı olduklarını herkes bilir.

Çağlayanlar, örneğin Niagara'ya oranla, pek de etkileyici değil, ama nehri oldukça etkin bir biçimde kesiyorlar. Ağır bir sis var, terli kayalıkların ve ormanlık tepelerin üzerine bir fırtına

bulutu gibi çökmüş. Su yeşil, hızlı bir akıntı, gökyüzü yağmur bulutlarıyla kararıyor, her kaya ve çatlak, ince, beyaz çiçekler açan yosun benzeri bir bitki tarafından işgal edilmiş.

Çağlayanı gözlemleyip fotoğraflarım çektikten sonra kara yolculuğunun çıkış noktasına çekiliyoruz; Tom Compton, bize yük hayvanları satabilecek yerel bir kürk üreticisi tanıyor.

Caroline ve Lily'ye: ikinizi de çok özledim, çok uzakta da olsam bu sayfalarda sizinle konuşuyor gibiyim... Yitik (ya da Yeni) Kıta'nın içlerindeyim, her ufuk ayn tuhaf.

Kürk üreticisi kendine "Erasmus" diyen ve nehrin biraz uzağında inşa ettiği kaba çiftliğindeki ağlında muazzam bir kürk yılanı sürüsü besleyen, vahşi görünümlü bir Alman-Amerikalı çıktı.

Kürk yılanları, diye açıkladı Sullivan, en azından şimdilik kıtanın en işletilebilir kaynağını oluşturuyordu. Yükseklerdeki meralarda ve büyük bir ihtimalle doğu bozkırlarında sıkça rastlanılan otobur sürü hayvanlarıydı; Donnegan onlarla Pireneler'in eteklerinde karşılaşmıştı ve bu da ne kadar yaygın bulduklarını gösteriyordu. Guilford'ın ilgisi uyanmıştı ve günün kalan kısmını, kürk yılanlarının daha az çekici özelliklerinden olan yaygın kokuya rağmen, Erasmus'un ağlında geçirdi.

Guilford'a göre hayvanlar yılandan çok tırtılı andırıyorlardı. İneğinkine benzer gözlerle şişkin, soluk benizli "yüzler", silindirimsi vücutlar, keçeleşmiş yünlerin gizlediği altışar bacak. Bir kaynak olarak fiili bir Sears-Roebuck katalogu gibiydiler; giymek için yün, tabaklanmak için deri, mumyağı için yağ ve yavan fakat yenebilir et. Yılan kürkü. Ren bölgesinin asıl ticaret malıydı ve Sullivan'ın iddiasına göre New York'un moda çevrelerinde bile görülmüşlüğü vardı. Guilford kokunun kırılmayla beraber kaybolduğunu varsaydı, aksi takdirde bir New York kışında bile böyle bir kürkü kim giyerdi ki?

Daha önemlisi kürk yılanları işe yarar yük hayvanlarıydı,

Alpler'i onlarsız araştırmak çok daha zor olacaktı. Preston Finch hayvanlardan on beş ila yirmi tane satın alabilmek için çoktan Erasmus'un kulübesine çekilmişti bile. Erasmus sıkı bir pazarlıkçı olsa gerekti, çünkü Diggs mutfak çadırını diktiğinde Finch ve Erasmus hâlâ çekişiyorlardı, sesleri duyulacak kadar yükselmişti.

Sonunda Finch çim kaplı kulübeden, akşam yemeğine aldırılmaksızın, öfkeyle çıktı. "İğrenç adam!" diye mırıldandı. "Partizan sempatizanı. Hiç umut yok."

Kaptan ve mürettebat, örneklerle, koleksiyonlarla, sahra notlarıyla ve mektuplarla birlikte Ren'den aşağı geri dönmeye hazırlanmak için *Westorida* kaldılar. Guilford nehre bakan bir kayalığın tepesinde Sullivan, Keck ve Tom Compton'la birlikte oturdu ve güneşin batı ufkuna doğru inmesini izlerken Digby'nin hazırladığı mısırlı sığır etinin keyfini çıkardı.

"Preston Finch'in derdi," dedi Sullivan, "nerede pes edeceğini bilmemesidir."

"Erasmus'un da," dedi Tom Compton. "O bir partizan değil, sadece hergelenin teki. Jeffersonville'de post simsarlığı yaparak üç yıl geçirdi, ama adamın varlığına hiç kimse fazla dayanamıyordu. İnsanlarla ahbap olmak için yaratılmamış."

"Hayvanlar çok ilginç," dedi Guilford. "Burroughs'un romanındaki *thoatlar* gibi. Mars katırları."

"Eh öyleyse onların bir fotoğrafını alman gerekir," dedi Tom Compton, gözlerini devirerek.

***

Sabah olduğunda müzakerelerin hepten iflas ettiği belliydi. Finch, Weston'un kaptanına bir gün daha beklemesi için yalvarsa da, Erasmus ile konuşmuyordu. Sullivan, Gillvany ve Robinson örnek toplamak için Erasmus'un otağının yanındaki ormana gittiler ve onlar kampa dönünceye kadar bir

çeşit mucizenin gerçekleşmesini umut ettiler. Guilford fotoğraf makinesini ağılın bitişiğine kurdu.

Bu da Erasmus'un yamuk kulübesinden dışarı öfkeli bir cüce gibi fırlamasına neden oldu. Guilford sürü sahibiyile daha önce resmen tanışılmamıştı ve kaçmamak için kendini tutmak zorunda kaldı.

Erasmus, bir buçuk metreyi biraz aşan boyuyla, yüzü Incil'den çıkma sakalların içinde kaybolmuş, yamalı kot kumaşından bir tulum ve yılan derisi bir pelerin giymiş halde ve somurtup soluyarak Guilford'a ölçülü bir mesafede durdu. Guilford başıyla kibarca selamladı ve kamerasının üçayağını kurmaya devam etti. İlk hareketi dağların yaşlı adamına bırakmıştı.

Bu biraz zaman aldı ama Erasmus sonunda konuştu. "Sen tam olarak ne yaptığını sanıyorsun?"

"Hayvanların fotoğrafını çekiyorum, eğer mahsuru yoksa."

"Önce izin alabilirdin."

Guilford karşılık vermedi. Erasmus birkaç dakika daha soludu, sonra: "Bu bir fotoğraf makinesi demek, öyle mi?" "Evet efendim," dedi Guilford, "bir Kodak fotoğraf makinesi."

"Sen fotoğraf mı çekersin? *National Geographic*'teki gibi mi?"

"Aşağı yukarı öyle."

"O dergiyi biliyor musun? *National Geographic*'i?" "Onlarla çalıştım."

"Ha? Ne zaman?"

"Geçen yıl. Deep Creek Kanyonu. Montana."

"Onlar senin fotoğrafların mıydı? Aralık 1919'dakiler?" Guilford yılan besleyicisine daha uzun baktı. "Siz de cemiyete üye misiniz, Bay, ee, Erasmus?"

"Sadece Erasmus desen yeter. Sen?"

"Guilford Law."

"Eh, Bay Guilford Law, ben *National Geographic* cemiyetine üye değilim ama dergi arada bir nehir yoluyla geliyor. Okunacak şeyler bulabilmek oldukça zor. Bende senin fotoğrafların var." Duraksadı. "Benim sürünün fotoğrafları... basılacak mı?"

"Belki," dedi Guilford. "Bunun kararını ben vermiyorum."

"Anlıyorum." Erasmus olasılıkları kafasında evirdi çevirdi. Sonra ağır ağıl havasından derin bir nefes çekti. "Benimle kulübeme gelmek istemez miydin, Guilford Law? Hazır Finch gitmişken belki biraz konuşurduk."

Guilford, yılan çiftçisinin ahşap bir rafa dizdiği *National Geographic* koleksiyonuna beğeniyle baktı. Toplam on beş sap vardı, çoğu su lekeleri içinde ve sayfaları kıvrılmış, bazıları sadece cilt sicimiyle bir arada durabiliyor ve rafı aynı derecede yıpranmış açık saçık kartpostallarla, ucuz westernlerle ve Argosy'nin Guilford'ın görmediği son sapsarlarından biriyle paylaşıyorlardı. Guilford cılız kütüphaneye olan takdirini belirtti ve sıkıştırılmış toprak zeminden, kabaca tabaklanmış postların kokusundan, fırın gibi sıcak ve loş ışıktan ya da çoktan yenmiş yemeklerin artıklarını hâlâ taşıyan sehpadan bozma masadan hiç söz etmedi.

Erasmus'un kışkırtmasıyla Guilford bir süre Deep River Kanyonu'ndan, Gallatin Nehri'nden, Walcott'ın silisli şistlerden çıkardığı ve eğer Finch'in dünyanın yaşıyla ilgili uyanlarına kulak asmazsanız inanılmayacak kadar eski kabuklu fosillerinden söz etti. Ne gariptir ki Mihvaukee'de doğan ve yabancı Rheinfelden'in aşağısında yaşayan eski bir Darwinyalı olan Erasmus, Montana nehir yataklarını çok dikkat çekici bulmuştu.

Söz dönüp dolaşp sonunda Preston Finch'e gelmişti.

"Kimseyi gücendirmek istemem ama," dedi Erasmus, "o adam kendini beğenmiş palavracının teki. Düşünebiliyor musunuz, tanesi on dolardan yirmi baş yılan istiyor."

"Fiyat uygun değil mi?"

"Ha, *fiyat* uygun olmasına uygun, hatta fazlasıyla, ama sorun bu değil."

"Yirmi baş satmak istemiyor musunuz?"

"Tabii ki isterim. Bu fiyattan yirmi baş bana kışı çıkartır."

"Bu durumda, sorabilir miyim, sorun nedir?"

"Finch! Sorun Finch! Adam burnu havada evime geliyor ve bana bir çocukmuşum gibi hitap ediyor. Finch! Açlıktan öleceğimi bilsem bile Preston Finch'e bir servete bir elma dahi satmam."

Guilford bu düğümün nasıl çözüleceğini düşündü. "Erasmus," dedi sonunda, "o hayvanlar bizde olursa daha çok şey yapar, daha uzağa gidebiliriz. Araştırma ne kadar başarılı olursa fotoğraflarının basıldığını görme ihtimalin de o kadar artar. Hatta belki de *Geographic'te*"

"Benim hayvanlarımın mı?"

"Hayvanlarımın ve senin, eğer poz vermeyi kabul edersen."

Yılan üreticisi sakalını sıvazladı. "Pekâlâ. Pekâlâ. Poz *verebilirim*. Ama bu bir şeyi değiştirmez. Hayvanlarımı Finch'e satmayacağım."

"Anlıyorum. Ya eğer onları bana satmanı teklif edersem?"

Erasmus gözlerini kırıştırdı ve yavaşça gülümsedi, "O zaman bir pazarlığa varıyoruz demektir. Ama bak, Guilford Law, dahası var. Hayvanlar teknelerinizi şelaleden yukarı taşıyacaktır ve belki de nehri Bodensee'ye kadar takip edebilirsiniz ama eğer yük hayvanlarım Alpler'i aşmak için istiyorsanız onları çağlayanın tepesinden gölün kıyısına kadar güdecek birine de ihtiyacınız var demektir."

"Bunu yapabilir misiniz?"

"Daha önce de yaptım. Birçok sürü burada kışlar. Hayvanlarımın çoğunu bu şekilde elde ederim. Bunu sizin içinde tabii ki yapmak isterim... ama belirli bir ücret karşılığında."

"Pazarlık etmeye yetkili değilim, Erasmus."

"Palavra. Haydi şartlan konuşalım. Sonra gider hâzineyle anlaşır ya da ne yapman gerekiyorsa yaparsın."

"Öyle olsun. Ama bir şey daha var."

"Ne?"

"Rafındaki Argosy'den ayrılmayı göze alıyor musun?"

"Ha? Olmaz. Mümkün değil. Eğer karşılığında verecek bir şeyin yoksa tabii."

Eh, diye düşündü Guilford, belki Dr. Farr *Tufan ve Nuh Dönemi Geognozisi'nin* son sayısını fazla özlemeyecektir.

Rheinfelden'in aşağısında Erasmus'un çiftliği. Ağıl ve kürk yılanları. Erasmus sürüsünün başında. Fırtına bulutlan kuzeybatıda toplanıyor; Tom Compton yağmur öngörüyor.

Not. "Mars katırlanımızın" yardımıyla katlanabilir teknelerimizi karadan, çağlayandan yukarı, belki de Constance Gölü'ne (Erasmus'un Bodensee adını verdiği) kadar nakledebileceğiz. Bunlar,

beyaz meşe ve Michigan çamından ustalıkla yapılmış hafif tekneler; on altı ayak uzunluğunda ve su geçirmez depolan var Şu âna dek topladığımız ve öğrendiğimiz her şey V/eston'la beraber J'ville'e dönüyor.

Preston Finch, Erasmus'la yaptığım pazarlığa sanırım gücendi -bana şapkasının altından asabi bir Yehova gibi bakıyor- ama Tom Compton etkilenmiş görünüyor; en azından son zamanlarda sadece Sullivan sayesinde varlığıma katlanmakla kalmayıp benimle konuşmaya bile heves ediyor. Hatta bana kötü şöhretli ve tükürüğe batmış piposunu bile ikram etti ve

ben de kibarca reddettim. Bu da bizi başladığımız noktaya geri getirdi sanıyorum... Kuru yaprak dolu muşamba kesesini bana doğru sallayıp hiç de gurur verici tarzda olmayan bir şekilde gülüyor.

Eğer hava izin verirse yarın sabah yürümeye başlıyoruz. Ev her zamankinden de uzak görünüyor ve arazi her geçen gün daha da tuhaflaşıyor.

— DOKUZUNCU BÖLÜM —

Caroline, amcası Jered'in evindeki yaşamın akışına, ne kadar tuhaf bir akış olursa olsun, ayak uydurmaya başlamıştı. Tıpkı Londra ya da o günlerde dünyanın çoğu yerinde olduğu gibi amcasının evinin de iğreti bir hali vardı. Çalışma saatleri tuhaftı. Dükkan işleri sıklıkla Alice'e ya da özellikle şu sıralarda doğrudan Caroline'a kalıyordu. Kendini somunlarla cıvataların, çıkırıklarla sönmemiş kirecin ne işe yaradıklarını öğrenirken bulmuştu. Ayrıca Colin Watson da eğlendirici ayrı bir muammaydı. Depodaki portatif bir karyolada uyuyor ve binadan içeri huzursuz bir ruh gibi girip çıkıyordu. Düzenli olarak Pierceların masasında akşam yemeğine kalıyor ama bir tuğladan daha az konuşuyordu. İştahlı değildi, zayıftı ve Caroline'a göre bir asker için fazlaca kolay kızarıyordu. Jered'in masa sohbeti bazen kaba saba olabiliyordu.

Lily yeni çevresine, babasının yokluğuna olduğundan çok daha kolay uyum sağlamıştı. Babasının nerede olduğunu hâlâ zaman zaman soruyordu. "Manş Denizi'nin ötesinde," demişti Caroline ona, "daha önce hiç kimsenin gitmediği yerde."

"Güvende mi?"

"Çok güvende. Çok da cesur."

Lily babasından en çok yatma vakti geldiğinde söz ediyordu. Ona yatmadan önce hep Guilford masal okumuş ve bu da Caroline'ın haksız bir kıskançlık duymasına yol açmıştı. Guilford masalları Caroline'ın hiçbir zaman baş edemeyeceği kadar yürekte okuyordu ve Caroline, kızının sevdiği o perilerle ve canavarlarla dolu kitaplara hiç güvenmiyordu. Fakat eşinin yokluğunda görevi Caroline devralmıştı ve elinden geldiğince hevesli davranmaya çalışmıştı. Lily tamamen gevşeyip uykuya dalmadan önce bir öykünün tesellisine ihtiyaç duyuyordu.

Caroline bu ayının basitliğine gıpta ediyordu. Sıklıkla kendi omuzlarındaki şüphe yükünü sabahın erken saatlerine kadar taşıyordu.

Ne var ki yaz geceleri ılıktı ve havada tuhaf ama hoş bir koku vardı. Jered bazı yerel bitkilerin sadece gece çiçek açtıklarını söylemişti. Caroline yabancı gelincikler canlandırmıştı zihninde, kafaları dumanlı, sarhoş. Yatak odası penceresini açık bırakmayı ve çiçek yüklü esintinin yüzünü okşamasına izin vermeyi öğrenmişti. Yaz ilerledikçe daha kolay uyuyabilmeyi öğrenmişti.

Temmuzun sonlarına doğru Jered'in evinde bir şeylerin değiştiğini haber veren, Lily'nin uykusuzluğu oldu.

Lily gözlerinin altında mor halkalarla... Lily kahvaltısıyla dalgın oynarken... Lily akşam yemeğinde

sessiz ve asık suratlı, Caroline'ın amcasından ürkmüş...

Caroline sorunun ne olduğunu sormanın içinden gelmediğini fark etti. Hiçbir şeyin yanlış gitmesini istemiyor, yeni bir krizi düşünmekten bile nefret ediyordu. Ilık bir yaz gecesi, Lily'nin sürekli tekrarlanıp duran masallara verdiği isimle "Dorothy"nin yeni bir bölümünden sonra kızın huzursuzluğu yüzünden cesaretini topladı.

Küçük kız battaniyesini çenesinin üzerine çekti. "Kavga ettiklerinde uyanıyorum."

"Kim kavga ettiğinde, Lily?"

"Alice yengemle Jered amcam."

Caroline buna inanmak istemedi. Lily başka sesler duyuyor olmalıydı, belki de sokaktan.

Ama Lily'nin odasının posta pulu kadar bir tek penceresi vardı ve kalabalık alışveriş caddesine değil arka sokağa bakıyordu. Aslında Lily'nin odası arka holde tadilattan geçirilmiş bir dolaptan ibaretti, Jered onu yeğeni için küçük ama rahat bir yatak odasına dönüştürmüştü. Küçük bir kız çocuğuna, ayısına, kitabına ve oturup okuması için annesine yetecek kadar yer vardı.

Ama dolap Jered ve Alice'in yatak odalarıyla aynı duvarı paylaşıyordu ve bu duvarlar pek de kaim sayılmazdı. Jered ve Alice gece, kimsenin onları duymayacağını sandıklarında, tartışıyorlar mıydı? Caroline'a yeterince mutlu görünüyorlardı; belki biraz soğuk, yaşlı çiftlerin sıklıkla yaptığı gibi ayrı dünyalarda hareket ediyor gibiydiler ama temelde memnundular. Daha önce sık sık kavga ediyor olamazlardı, yoksa Lily bundan şikâyet eder ya da en azından belli ederdi.

Kavgalar Colin Watson geldikten sonra başlamış olmalıydı.

Caroline, Lily'ye seslere aldırılmamasını söyledi. Alice yenge ve Jered amca gerçekten öfkelenmiyorlardı, sadece bazı anlaşmazlıkları oluyordu. Birbirlerini gerçekten çok seviyorlardı. Lily bunları kabullenir gibi oldu, başını salladı ve gözlerini yumdu. Amcasından hâlâ ürüyor görünse de sonraki birkaç gün içinde tavırlarında biraz iyileşme oldu. Caroline bu sorunu zihninden çıkardı ve bir gece yarısından sonra, Lily'nin yanında ve Dorothy'nin yeni bölümünün ortasındayken dar ve rahatsız bir uykuya dalıncaya dek bir daha da düşünmedi.

Jered dışarı çıkmıştı. Caroline'ı uyandıran kapının sesi oldu. Teğmen Watson da onunla birlikteydi; teğmen kilerine çekilmeden önce Jered anlaşılmaz bir şeyler söyledi. Sonra Jered'in koridordaki ağır adım sesleri duyuldu ve Caroline, hiçbir neden bulamadığı bir korkuyla, Lily'nin kapısını kapattı.

Geceliğinin içinde bu ışıksız odada bağdaş kurmuş otururken kendini oldukça klostrofobik ve biraz da gülünç hissediyordu. Kızının bir iç çekmesi kadar hafif nefesinin düzenli sesini dinledi. Jered arkasında bir lokomotif dumanı gibi tütün ve bira kokuları bırakarak yatağına doğru koridordan aşağı ilerliyordu.

Şimdi Alice'in neredeyse bir erkeğinki kadar derin ve alçak sesiyle eşini karşılayışını ve Jered'in bütün göğsü ve kamıyla gümbürdeyerek konuşmasını duydu. İlk başta Caroline kelimeleri ayırt edemedi ve seslerini yükselttiklerinde bile bir cümleden fazlasını duyamadı. Ama duyduğu kadarı tüyler ürperticiydi.

...nasıl kanştın bu işe bilmiyorum... (Alice'in sesi.)

...kahrolası görevimi yapıyorum... (Jered.)

Sonra Lily uyandı ve teskin edilmesi gerekti ve Caroline onun altın sansı saçlarını okşadı ve onu rahatlattı.

...biliyorsun ki öldürülebilir...

...yok öyle şey!

...Caroline'ın kocası! Lily'nin babası!

...dünyayı ben yönetmiyorum... ben asla... yapmazdım...

Sonra ev ansızın sessizliğe gömüldü. Caroline, Jered'le Alice'in yatağı ikiye böldüklerini, onun ve Guilford'ın bazen yaptıkları gibi orta yere omuzları ve kalçaları ile bir sınır çizdiklerini hayal etti.

Bildikleri bir şey var, diye geçirdi aklından. *Guilford hakkında, bana söylemek istemedikleri bir şey.*

Kötü bir şey. Korkutucu.

Ama buna bir anlam veremeyecek kadar yorgun ve şaşkındı. Lily'yi alışkanlıkla öptü ve odasına, açık penceresiyle hafifçe salman perdelerine ve İngiliz gecesinin tuhaf kokularına çekildi. Uyuyabileceğinden şüphesi vardı ama kendine rağmen uyuyakaldı; düş görmek istemiyordu ama Jered, Alice ve hüzünlü gözleriyle genç teğmen hakkında düşler gördü abuk sabuk.

— ONUNCU BÖLÜM —

1920 yazı soğuk geçti, en azından Washington’da. İnsanlar bunun için Rus volkanlarını, Mucize’nin doğu sınırını oluşturan ve Japonya ile sorunlar başlamadan önce Vladivostok’u terk eden sığınmacıların dediklerine göre 1912 yılından beridir zaman zaman faaliyete geçen ateşli jeolojik hareketliliği suçladılar. İster volkanları suçlayın, diye düşündü Elias Vale, ister güneş lekelerini, tanrı’yı ya da tanrıları... hepsi bir. İç karartıcı yağmurdan kurtulup Ulusal Müze’nin halen yemlenmekte olan daha da iç karartıcı ana salonuna girmekten memnundu. Yenilenme işi 1915’te ve izleyen dört yıl boyunca ertelenmiş, ama Eugene Randall sonunda mâliyeyi fon ayırma konusunda ikna edebilmişti.

Randall’ın işini ciddiye alan bir yönetici, yani can sıkıntısının en kötü türü olduğu ortaya çıkmıştı. Üstelik yalnız bir adamdı ve bu günahını ikiye katlıyordu. Vale’i müzeye getirmekte annelerin çocuklarını görücüye çıkarmalarındaki kadar ısrarlı davranmıştı; takdir gerekiyordu ve etmemek hakaret sayılırdı.

Ben senin *arkadaşın değilim*, diye düşündü Vale. Kendini *küçük düşürme*.

“Bu iş o kadar çok ertelendi ki,” diyordu Randall. “Ama sonunda biraz yol almaya başladık. Buradaki sorun sahip olamadıklarımızda değil, sahip olduklarımızda -o kadar çok ki!-, bir beden daha küçük bir mayo giymeye benziyor. Batı kanadı, ikinci kattaki Güney Salonu’nda balina iskeletleri ve bu da Kuzey Salonu’nda deniz omurgasızları demek oluyor, yani resim galerisinin büyütülmesi gerekiyor, Ana Salon’un yenilenmesi...”

Vale yapı iskelelerine ve mermer zemini koruyan muşambalara boş gözlerle baktı. Bugün günlerden pazardı. İşçiler evlerine gitmişti. Müze bir cenaze evi gibi kasvete bürünmüştü ve mevtanın adı da İnsan ve Eserleri idi. Yağmur, kurşunlu pencereleri perdeliyordu.

“Hani zengin olduğumuzdan değil.” Randall öne düşüp onu bir dizi merdivenden yukarı çıkardı. “Neredeyse yeterli paraya sahip olduğumuz bir dönem vardı -eski günlerde-, şimdi bakıyorum da bağışlar yağmur gibi yağıyormuş. Sürekli fon, eski halinin bir gölgesinden ibaret; bir iki miras kalıntısı, işe yaramaz demiryolu hisseleri, az bir şey faiz. Tek güvencemiz Senato ve Senato da, her ne kadar tamir masraflarını ödese bile, Mucize’den beri eli sıkı davranıyor.”

“Finch seferi,” diye ekledi Vale, belki de tanrısından gelen bir dürtüden etkilenerек.

“Evet ve içinde bulunduğumuz durumda güvende olmalarını Tanrı’dan dilerim. Yönetim kurulumuzda altı senatör var ama devlet meselelerinde İngiliz ya da Japon sorunlarıyla aynı sırada yer aldığımızdan çok şüpheliyim. Gerçi Bay Cabot Lodge’a haksızlık ediyor da olabilirim.”

Vale’in tanrısı onu haftalardır yalnız bırakmıştı ve bu hoş bir şeydi; “düşkünlüklerim” diye adlandırdığı içki ve kadın gibi daha basit ve ölümlü alışkanlıklarına odaklanabiliyordu. Öyle görünüyordu ki, şimdi, ilahi dikkati bir kez daha çekilmişti. Onun varlığını karnında hissedebiliyordu. Ama niçin burası? Niçin bu bina? Niçin Eugene Randall?

Hazır başlamışken; Niçin bir tanrı? Niçin *ben*? Asıl gizemler.

Bayan Sanders Moss ile öğleden sonra görüşmesi ve kesinlikle çok gizli olan akşam seansının arasında bazı kâğıtları almak için Randall’ın meşe kaplı çalışma odasına şöyle bir uğraması gerekiyordu..

“Partizanları silahlandırma konusunda İngilizlerle bir gerilimin olduğunu biliyorum. Ne kadar sevimsiz de olsa Finch’in başına bir şey gelmesini kesinlikle istemem. Biliyor musun, Elias, Amerika’yı Yeni Avrupa’dan tamamen koparmak isteyen dinsel fraksiyonlar var ve bunu

Denetleme Kurulu'na yazmaktan da geri durmuyorlar... Ah, işte burada." Masasının üzerinden aldığı san bir dosya. "Tüm ihtiyacım bu işte. Şimdi, sanırım iş sonsuza kalıyor... Hayır, bu konuda şaka yapamam." Utangaçça: "Seni kırmak istemem, Elias ama kendimi bir aptal gibi hissediyorum."

"Sizi temin ederim ki, Dr. Randall, aptallık yapmıyorsunuz."

"Affınıza sığınarak söyleyeyim ki henüz ikna olmadım. Henüz. Ben..." Durakladı. "Elias, solgun görünüyorsun. İyi misin?"

"Benim biraz..."

"Ne?"

"Hava almam lazım."

"Eee, ben... Elias?"

Vale odadan kaçtı.

Odadan kaçtı, çünkü tanrısı yükselmeye başlamıştı ve bu sefer tam bir ziyaret olacağı besbelliydi, bunu hissediyordu ve belirtileri boğazını düğümlemiş, midesini ekşitmişti.

Vale kapıya kadar geldiği yoldan dönmek istedi -Randall ardından boşuna sesleniyordu- ama bir köşede yolunu şaşırdı ve kendini, tavanından büyük ve yabancı bir balığın, Danvinyalı bir canavar iskeletinin iplerle sarkıtıldığı loş bir salonda buldu.

Kendine hâkim ol. Kımıldamadan durmayı becerdi. Randall dramatik tavırlara sabır göstermezdi.

Ama umarsızca yalnız kalmak istiyordu, en azından şu an için. Zamanla şaşkınlığı düzelecek, Tanrı kollarını ve bacaklarını yönetmeye başlayacak ve Vale'in kendisi bedeninin kabuğu içinde edilgen, yarı bilinçli bir gözlemciye dönüşecekti. İzdırap gerileyecek ve giderek unutulacaktı. Ama şu anda çok acil, çok şiddetliydi. Hâlâ kendindeydi -savunmasız ve korkmuş- ama öldüresiye tehlikeli bir diğer benlikle sarılmış halde *huzurdaydı*.

Unutulmayı dileyerek yere çöktü; ama Tanrı'nın acelesi yoktu, Tanrı sabırlıydı.

Kaçınılmaz sorular ızdırap içindeki zihninde birbirini kovaladı: *Niçin ben? Bu görev her ne ise onun için niçin ben seçildim?* Bu kez tanrı yanıt verdi, Vale'i şaşırtarak. Vale'in kelimelere döktüğü kelimesiz kesinlikler...

Çünkü sen öldün, diye karşılık verdi hayalet tanrı.

Bu tüyler ürperticiydi. *Ben ölü değilim,* diye itiraz etti Vale.

Çünkü 1917 yılında, Atlas Okyanusu'nda bir Amerikan asker nakliye gemisi bir Alman torpilince batırıldığında boğuldun.

tanrı'nın sesi, Vale'in büyükbabasını anımsatıyordu, ihtiyarın Bull Run savaşından bahsederkenki iç bayıltacak kadar ağır tonunu. Tanrı'nın sesi anılardan oluşmuştu. Onun anılarından, Vale'in anılarından. Ama kelimeler yanlıştı. Saçmalıktı bu. Çılgınlıktı.

Seni aldığım gün öldün.

Ohio Nehri'nin kıyısındaki boş ve harap bir tuğla binada. Bunların ikisi birden nasıl doğru olabilir? Nehir kıyısındaki bir ardiye, Atlantik'te şiddet içinde bir ölüm?

"Öldüm mü?" diye fısıldadı.

Burkucu bir sessizlik, Randall'ın kemik dolu salonun ötesindeki karanlıktan gelen ürkek ayak sesleri dışında.

“O zaman,” dedi Vale, “bu öte dünya mı?”

Bir görüntü geldi yanıt yerine; müze alevler içinde, sonra kararmış bir harabe ve tiksiniç yeşil tanrılar yıkılmış tuğlaların ve soğuk küllerin arasında muzaffer böcekler gibi yürüyor.

“Bay Vale? Elias?”

Randall’a baktı ve gülümsemeye çalıştı. “Afedersiniz. Ben...”

“Rahatsız mısın?”

“Evet. Biraz.”

“Belki bu akşamki, eee, toplantıyı erteleyebiliriz.”

“Gerekmez.” Vale ayağa kalktığı hissetti. Randall’ın karşısında durdu. “Meslek hastalığı. Sadece biraz hava almaya ihtiyacım var. Kapıyı bulamadım.”

“Bir şey söylemeliydin. Eh, gel peşimden.”

Dışarı, akşam serinliğine. Dışarıya, yağmurlu, boş sokağa. Dışarıya, boşluğa, diye düşündü Vale. Ta derinden haykırmak istedi.

— ON BİRİNCİ BÖLÜM —

Keck ve Tuckman, ileride ne tür tehlikelerin kendilerini beklediğini bilemiyorlardı. Araçlarının belirttiğine göre Rheinfelden, aşağı yukarı eski Avrupa’daki çağlayanın olduğu yerdeydi ama bu kaba bir kestirimdi ve çağlayanı izleyen köpüklü sular ya hiç yoktu ya da daha derin ve yavaş akışlı Ren Nehri’nin altında gizleniyorlardı. Sullivan bunu, eski Avrupa ile bir şekilde koşut biçimde evrimleşmiş bir Darwinya’ya delil olarak görüyordu ve küçük bir kaya parçasındaki bir düzensizlik bile bir nehrin yatağını, en azından belirli sınırlar dahilinde, değiştirmiş olabilirdi. Finch bunu insan elinin değmemesine bağlamıştı: “Eski Ren’de bin yılı aşkın bir süredir balıkçılık ve nehir taşımacılığı yapılıyor, nehir dizginlenip ondan faydalanılıyordu. Farklı bir yatak izliyor olması çok doğal.” Yeni Avrupa ise bakirdi, cennet gibiydi.

Guilford fikirlerini kendine saklıyordu. Her iki açıklama da olabilir görünüyordu (ya da olamaz). Tek bildiği çok yorgun olduğuydu; çok methedilen “hafiflikleri” tamamen göreceli çıkan o koskoca Stone-Galloway teknelerini taşımaktan yorulmuştu; çiseleyen berbat bir yağmurun altında yük taşıyan kürk yılanlarına ayak uydurmaya çabalamaktan yorulmuştu.

Sonunda teknelerin rahatça suya indirilebilecekleri çakıllı bir sahile ulaştılar. Malzemeler, kürk yılanlarının heybeleriyle teknelerin su geçirmez baş ve kıç bölümleri arasında eşit biçimde dağıtılmıştı. Erasmus, hayvanları Constance Gölü’nün doğu kıyısındaki yazlık otlaklarına kadar gütmeyi kabul etmişti ve keşif grubuyla orada buluşacaktı.

Teknelerin suya indirilmesi için sabahı beklemek gerekiyordu. Sadece çadırları kurmaya, tayın kutularını açmaya, yaralan sarmaya ve çağlayana doğru hızla akan, bir böceğin sırtı kadar yeşil ve Boston Körfezi kadar geniş nehri seyretmeye vakit vardı.

Guilford, teknelere tam olarak güvenmiyordu.

Preston Finch onları bizzat hizmete sokmuş ve isimlendirmişti; *Perspicacity*, *Orinoco*, *Camitte* (Finch’in vefat eden eşinin adıydı) ve *Ararat*. Motorları küçük ama güçlü prototiplerdi; uskurlan kayalıklardan levhalarla ve makine daireleri de su basmasından çadır bezi kalkanlarla korunuyordu. Eğer Ren Nehri Constance Gölü’ne dek göreceli olarak sakin durursa tekneler işe yararlar, diye düşündü Guilford. Ama hızlı akıntılarda işe yaramazdan da beter olacaklardır. Üstelik hafifliklerinin sağladığı avantaj da taşınması zor bir yük olan ve çok yer işgal eden bidonlar dolusu

benzinden dolayı ortadan kalkmıştı.

Ama tekneler Bodensee’de gizlenecek ve dönüş yolculuğunda, makineleri sökülmiş ve benzini alınmış halde, akıntıyla sürüklenerek mükemmel iş göreceklerdi. İlk gün, makinelerin gürültüsü kulakları sağır edici ve egzoz dumanının kokusu tiksinti verici de olsa, tekneler iyi iş çıkardılar. Guilford suyun yakınında olmayı üzerinde olmaya, akıntısına direnip girdaplarıyla sarsılmaya tercih ediyordu. Yağmur dindi, gün ışıdı ve boğazın dik yamaçları sarmaşık benzeri bitkilerle bezenmiş ve yamru yumru pagoda ağaçlarıyla gölgelenmiş». *Erasmus ile yılanlarım çoktan geçmiş olmalıyız*, diye düşündü Guilford; belki de Erasmus, eğer birkaç dağınık partizanı saymazsan, yüz kilometre kare içindeki diğer yegâne insandı. Bu *toprak bizim sahibimi? artık*, diye düşündü Guilford. Bu *toprak*, su ve hava.

Adsız bir derenin Renle birleştiği yerde kamp. Durgun bir gölcük. Keck, dikenli balık ve mavi deli avlıyor. Kayalıkların arasında minyatür adaçayı çamlar, yaprakları neredeyse turkuaz, rüzgürün ve taşlı toprağın içinde cüce kalmışlar.

Balık bol ve lezzetli bir akşam yemeği olacak, her ne kadar Diggs anlan temizlerken azizlik mertebesine yükseldiğini iddia etse de. Atıklar nehri boyluyor... cop sinekleri peşleri sıra üşüşüyorlar. (Eğer kışkırtılırsa cop sineği ısırır; bu gece sineklik altında yatacağız. Diğer böcekler çok ya da zehirli değil, ama yengece benzeyen bir yaratık Keck’in balıklarından birini çaldı; balığı ıslak bir taşın üzerinden kaptı ve suyun içinde gözden kayboldu! “Istakoz gibi kısıkaçları vardı,” diyor Keck neşeyle. “Parmaklarınızı sayınız, beyler!”)

Ertesi gün, suyun hızla aktığı kayalık bir bölgeyi karadan aşmak zorunda kaldılar ki yük hayvanlarının yokluğunda bu tam bir külfet oldu. Tekneler kas gücüyle kıyıya çekildi ve izlenecek yol gözden geçirildi; şansına çakıllı sahil yeterince genişti ve bahar selleri boğazın kıyılarına iğreti tekerlekler olarak kullanılabilir bol miktarda, içi boş kaval kütüğü yığılmıştı. Ama taşıma işi herkesi bitap düşürdü ve bir güne mal oldu; güneş battığında Guilford’ın ancak sızlayan kemikleriyle sinekliğin altına sürünüp uyuyabilecek kadar takati kalmıştı.

Ertesi sabah Sullivan, Gillvany ve Tom Compton’la beraber *Perspicacity’nin* yüklenip suya indirilmesine yardım etti. *Perspicacity* suya indirilen son tekneydi; nehrin ortasına ulaştıklarında öncü tekne, Finch’in *Ararat’ı*, nehrin ilk dirseğini dönmüş ve gözden kaybolmuştu. Burada nehir hızlı ve sığ akıyordu ve Guilford, kayaları gözlemleyip bir küreğin yardımıyla tekneyi engellerden uzaklaştırmak üzere baş kısmına oturmuştu.

Motor öksürüp durduğunda akıntıya karşı düzenli yol alıyorlardı.

Ani sessizlik Guilford’ı irkiltti. Yüz metre ilerideki *Camille’in* uğultusunu, suyun tekneyi yalayışını ve Sullivan’ın yelken bezinden kalkarı çekip motor bölümünü açarken alçak sesle küfredişini duyabiliyordu.

Motoru olmayınca *Perspicacity*, hızıyla nehrin akıntısı dengeye gelerek derhal yavaşladı. Ren boğazı aniden durmuştu. Sadece su hareket halindeydi. Hiç kimse konuşmadı.

Sonra Tom Compton, “Diğer kürekleri gevşetin, Bay Gillvany,” dedi. “Dönmek ve sahile çıkmak zorundayız.” “Bölmede çok az su var,” dedi Sullivan. “Motoru tekrar çalıştırabilirim. Sanırım.”

Ama nehir yolculuğundan pek hazzetmeyen Tom Gillvany başını huzursuzca salladı ve kürekleri yuvalarından çıkardı.

Guilford tekneyi döndürmekte kendi küreğini kullandı. Bir an durup elini sallayarak sorunu *Camille’e* haber verdi ve Keck de durumu anladığını belirtir tarzda elini sallayıp teknesini

döndürmeye başladı. Ama *Camille* daha şimdiden enişe verecek kadar uzaklaşmıştı. Üstelik sahil de yön değiştirmiş, kayıp gidiyordu. Ren Nehri *Perspicacity*'nin kontrolünü ele geçirmişti.

Nehre ilk açıldıkları çakıllı sahil akarcasına geçti. "İsa aşkına!" diye inledi Gillvany telaşla kürek çekerken. Sullivan, yüzü bembeyaz kesilmiş halde, motorla uğraşmayı bırakıp bir kürek aldı. "Düzenli bir ritim tutturun," dedi

Tom Compton ve alçak sesi tıpkı suyun uğultusu gibiydi. "Yeterince yaklaştığımızda tekneyi dizginleyeceğim. Hele şu pruva halatını verin bana."

Guilford, önlerindeki çağlarcayı düşündü. Teknedeki herkesin de çağlarcayı düşündüğünü sanıyordu. Onu artık görebiliyordu, nehrin içinde kaybolduğu beyaz bir hat. Sahil daha yakın gibiydi.

"Sakin olun!" diye bağırdı Tom Compton. "Kahretsin, Gillvany, kuş gibi çırpınıp durma! Suyu kürekle!"

Gillvany ufak tefek bir adamdı ve bu azar karşısında toparlandı. Dudağını ısırды ve küreğini nehre daldırdı. Guilford kasılmış kollarıyla sessizce çabalıyordu. Yüzü ter içindeydi, dudaklarını yaladığında tuzlu bir tat alıyordu. Gün artık serin değildi. Darwinyalı kıyı kuşları, kömür karası serçeler gibi kaygısızca uçuşuyorlardı üstlerinde.

Nehrin tabanı şimdi keskin kayalıklarla doluydu ve *Perspicacity* kıyıya doğru yanaştıkça köpekbalığı yüzgeçleri gibi köpüklü izler bırakıyorlardı. Teknenin kış tarafından kof bir çatırtı geldi. "Bir kalkanı kaybettik," dedi Sullivan nefesi kesilircesine. "Çekin!"

Bir sonraki çatırtı uskurdandı, diye tahmin etti Guilford; tekne boydan boya sarsılmıştı. Gillvany ani bir nefes aldı, ama kimse konuşmadı. Suyun uğultusu artmıştı.

Sahil tehlikeli biçimde yakından akıp giden tehditkâr bir kayalar silsilesine dönüşmüştü. Tom Compton küfrederek pruva halatını kaptı, ayağa kalktı ve tekneden atladı. Üstü düz ve kaygan bir kayanın üzerine sertçe düştü. Guilford, akıntıya karşı umarsızca kürek çekerken halat öfkeli bir yılan gibi boşalmaya başlamıştı. Tom Compton aceleyle dengesini buldu ve tam *Perspicacity* asılıp gerdiği anda halatı granit bir çıkıntıya taktı. Halat bir kırbaç gibi ıslık çalarak sudan çıktı. Tekne direnir ve kayalara doğru zikzaklar yaparken Guilford sıkı durmaya çalıştı. Sullivan motor kasasının üzerine düştü. Hazırlıksız olan Gillvany ise sancak tarafından dalgaların içine yuvarlandı.

Guilford, suda Gillvany'nin gözden kaybolduğu yere bir halat attı ama böcekbilimcisi gitmişti. Deli gibi akan yeşil suların içinde, ardında hiçbir girdap ya da köpük bırakmadan kaybolmuştu.

Perspicacity kayalara çarptı ve Guilford kalan bütün gücüyle bir iskarmoza tutunurken tekne Ren'in şiddetli baskısı altında yan yattı.

İsimsiz çağlarcanın yukarısında iki gündür mahsuruz. Perspicacity onarım görüyor Kalkanı ve uskuru yedeklerden sağlanabilir

Tom Gillvany sağlanamaz.

Tom Gillvany'yi pek tanımadım. Sessiz, çalışkan bir adamdı. Dr. Sullivan'a göre, sahasında saygı gören bir akademisyendi. Nehir onu aldı. Akıntının aşağısını araştırdık ama cesedine rastlayamadık. Onu, utangaç gülümsemesi, ağırbaşlılığı ve Yeni Kıta'ya olan apaçık hayranlığıyla anımsayacağım.

Ölümü hepimizi yasa boğdu. Kasvetli bir hava içindeyiz.

Ren Boğazı'nın kayalık ve sarp olduğu yerde bir kovuk... bir çeşit doğal mağara, sığ ama bir kilise kadar yüksek; Preston Finch ona Katedral Mağarası adını verdi. Dr. Gillvany'nin anısına

taşlardan bir anıt yaptık. Suyun sürüklediği bir tahta parçasına Keck taş çekiciyle, Dr. Thomas Marekland Gillvany'nin Anısına, diye yazdı ve tarih attı.

Susuyoruz ama zaten duyacak da fazla bir şey yok; nehir, rüzgâr (yağmur bir kez daha bizi içeri hapsetti), ateşi beslerken Rock of Ages'i mırıldanan Diggs.

Bu ülke kanımızı döktü.

Yarın, eğer her şey yolunda giderse, yine suya iniyoruz. İleri. Karımı ve kızımı özlüyorum.

Uyku tutmadığı için Guilford gece yansından sonra çadırından çıktı ve köz haline gelmiş ateşin çevresini dolaşıp mağaranın sert bir ay ışığıyla yıkanan ağzına, küçük, bronz bir teleskopla gökyüzünü gözlemekte olan Sullivan'ın yanına gitti. Yağmur dinmişti. Saçak bulutlar Ay'ı bir dantel gibi çevreliyordu. Ren Bogazı'nın üzerindeki gökyüzünün büyük bir kısmı yıldızlarla parıldıyordu. Guilford öksürdü ve taşlarla kumun arasında kendine bir yer seçti.

Yaşlı adam ona kısa bir bakış attı. "Merhaba, Guilford. Cop sineklerine dikkat. Gerçi bu gece sayıları az. Rüzgârdan hoşlanmıyorlar."

"Hem bir botanikçi hem de bir astronom musunuz, Dr. Sullivan?"

"Kesinlikle amatör bir yıldız gözlemcisi. Ayrıca aslında bir yıldız değil bir gezegene bakıyorum."

Guilford, Sullivan'ın dikkatini hangi gezegenin çektiğini sordu. "Mars," dedi botanikçi.

"Kızıl gezegen," dedi Guilford ve gökyüzündeki bu cisim hakkındaki bütün bilgisi iki adet Ay'a sahip olduğu ve Burroughs ile şu İngiliz -Wells- tarafından güzel bazı yazılara konu edildiğinden ibaretti.

"Bir zamanlar olduğundan daha az kızıl," dedi Sullivan. "Mars da Mucize'den beri karardı."

"Karardı mı?"

"Mars'ın da mevsimleri vardır, Guilford, tıpkı Dünya gibi. Kutup buzlan yazın geri çekilir, karanlık bölgeler genişler. Gezegen büyük bir ihtimalle oksitlenmiş bir demir çözü olduğu için kırmızımsı görünür. Ama son zamanlarda rengi solmaya başladı. Son zamanlarda," dedi teleskopunu dizlerine dayayarak, "mavi tonlar görülüyor. Bu kayma spektrografik olarak ölçülebiliyor; gözler daha az duyarlı." "Yani?"

Sullivan omuz silkti. "Kimse bilmiyor."

Guilford, gümüş ay ışığının aydınlattığı gökyüzüne baktı. Avrupa'nın geçirdiği değişim başlı başına bir sırdı. Başka bir gezegenin de aynı şekilde tuhaflaştığını düşünmek bile insana yılgınlık veriyordu. "Teleskopunuzu kullanabilir miyim, Dr. Sullivan? Mars'ı kendim görmek isterim."

Gizemi kendi gözleriyle görmek istiyordu; en azından bunu yapacak kadar cesareti vardı.

Ama Mars, Darwinya gökyüzünde yitmiş titrek bir ışıktan ibaretti, rüzgâr soğuk esiyordu, Dr. Sullivan hiç de konuşkan sayılmazdı. Guilford, bir süre sonra çadırına geri döndü ve sabaha kadar huzursuz bir uykuya daldı.

— ON İKİNCİ BÖLÜM —

Korkunun, hiç de mesnetsiz sayılmayan, ama elle tutulur bir nesnesi de olmayan korkunun son ürünü duyuların körelmesi halidir. Her yeni alamet daha da iç karartıcı görünmüş ve sonunda kasvet, Caroline'ın bakışlarını kaçırıp olabildiğince az şeyi kaydederek ilerlemeye çalıştığı zahmedi bir yola dönüşmüştü.

Lily'nin uyumakta güçlük çektiğini yengesine söyledi. Alice döndü ve dükkânın derinlerine, beyaz

tahlil çuvallarının ötesine, yüksek arka pencereden bir dantel gibi süzülen gün ışığına doğru dalgınca baktı. Ellerini önlüğüne sildi. “Jered’in hangi saatte geleceği belli olmuyor. Koridorda yürürken çocuğu rahatsız ediyor olabilir. Onunla konuşurum.”

Sır korunmuştu, Caroline ortak olmamıştı ve bu onu rahatlatmıştı. Lily daha rahat uyumaya başlamıştı, ama babasının yokluğunda sinirli bazı tikler de edinmişti; alt dudağını acıyınca dek çekiştiriyor, saçını parmaklarına doluyordu. Yalnız bırakılmaktan nefret ediyordu.

Colin Watson evin içinde dumanlı bir hayalet gibi dolaşmayı sürdürdü. Caroline onun ağzını aramayı denedi ama Watson hayatı ve işi hakkında çok az şey söyledi; sadece ordunun onu unutmuş olabileceğinden ve cephanelikte nöbet tutmaktan öte pek bir görevi olmadığından söz etti. Kitchener'ın İngiliz kuvvetlerini evhamlı bir şekilde altüst etmesi sırasında yanlış yere düşmüş gibiydi. Londra’da son günlerde niçin bu kadar çok asker olduğunu açıklayamıyordu. “Veba salgını gibiler,” diye kışkırttı Caroline ama teğmenden laf çıkmadı. Gülümsedi sadece.

Askerler ve savaş gemileri... Caroline limana inmekten nefret ediyordu artık; İngiliz donanmasının çoğu orada demirlemiş gibiydi... diken gibi topraklarıyla eski dretnotlar. Pazar yerindeki kadınlar savaştan söz ediyorlardı.

Kiminle savaş, ne için savaş, Caroline'ın aklı ermiyordu. Bunun Avrupa’nın kıtaya geri dönmüş ayak takımı partizanlarla ve onların ipe sapa gelmez tehdit ve istekleriyle bir ilişkisi olabilirdi; ya da Amerikalılarla, ya da Japonlarla, ya da... umursamamaya çalıştı.

“Babamı özleyorum,” diye açıkladı Lily. Günlerden pazardı. Dükkan kapalıydı; Jered ve Alice envanter çıkarıyorlardı ve Caroline da Lily’yi sıcak, mavi bir gök altındaki mavi nehre, yelkenlileri seyretmeye ya da bir nehir canavarı görmeye götürmüştü. Lily balçık yılanlarını Caroline'ın onlardan nefret ettiği kadar çok seviyordu. Onların koca boyunlarını, soğuk siyah gözlerini.

“Baban çok yakında geri gelecek,” dedi kızına ama Lily somurttu, teselli istemiyordu. *İnanç bir erdemdir,* diye düşündü Caroline, *ama hiçbir şey kesin değil. Hiçbir şey. Çocukların hatırına öyleymiş gibi davranıyoruz.*

Lily, ahşap bir sıranın üzerinde bacaklarını uzatmış, kucağında bebeğiyle otururken ne kadar da mükemmeldi. Bebeğine “Hanımcım” adını vermişti. “Hanımcım, hammcım” diye şarkı söyledi Lily kendi kendine, iki notalık bir şarkı. Bebeğin ten rengi boyası, yanaklarında ve alın kısmında alttaki beyaz porseleni gösterecek kadar dökülmüştü. “Hanımcım, dans et,” diye şarkı söyledi Lily.

Caroline tam o anda, bir çanın çalması kadar kısacık ve kaygılı bir sükûnet arasında, Jered’in kütüklerden döşenmiş rıhtımdan aşağı ona doğru aceleyle gelmekte olduğunu gördü. Kalbi bir an durdu sanki. Yanlış olan bir şey vardı. Jered’in gözlerinden, yürüyüşünden görebiliyordu bunu. Düşünmeden ellerini Lily’nin omuzlarına koydu. “Acıtıyorsun!” dedi Lily.

Jered karşısında nefes nefese durdu. “Seninle konuşmak istedim, Caroline,” dedi, “sen *Times*’ı görmeden önce.”

Jered sabırlı ve müşfikti ama sonunda Caroline olayı, bir gazetenin acımasız puntolarında okumuş gibi anımsadı:

PARTİZANLAR AMERİKAN GEMİSİNE SALDIRDI Weston, Jeffersonville’e Hasarlı Halde Döndü

Sonra, daha da korkuncu :

Finch Keşif Heyeti’nin Akıbeti Bilinmiyor

Ama bunlar sadece çıplak gerçeklerdi. Çok daha kötüsü Guilford'ın yardım edilemeyecek kadar uzakta, belki yaralı, belki de ölmüş olabileceğini bilmektir. Guilford yaban topraklarında ölü ve Caroline ile Lily yapayalnız.

Amcasına o berbat soruyu sordu: “Öldü mü?” diye fısıldadı, yer ayağının alanda sarsılır ve Lily eteğini başına çekmiş, sırada terk edilen Hanımcım'ın yanına koşarken.

“Caroline, kimse bilmiyor. Ama gemiler keşif grubunu karaya çıkardıktan çok sonra saldırıya uğramış. Guilford'ın yaralandığına inanmamız için bir neden yok.”

Şimdi hepsi bana yalan söyleyecek, diye düşündü Caroline. *Beni dul olarak göreceksin ama onun iyi olduğunu söyleyecekler.* Yüzünü gökyüzüne çevirdi ve güneş ışığı göz kapaklarında kan rengiydi.

— ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM —

Seans için Eugene Randall'ın Virginia'daki, bir duvarını vefat eden eşi Louisa Randall için dua yeri haline getirdiği hüzünlü dul pansiyonuna gittiler. İçeri adım atmak, bir yaşamın arkeolojisine adım atmak gibiydi; on yıllar, çanak kırıklarına ve kil tabletlere indirgenmişti. Randall ışıklan kısık bıraktı ve doğrudan içki dolabına yollandı.

“Sarhoş olmak istemiyorum,” diye açıkladı. “Sadece ayık olmak da istemiyorum.”

“Ben de bir kadeh alabilirim,” dedi Elias Vale.

Kaçınılmaz olarak, Vale kendini tanrısına verdi.

Bunu Tanrı'yı “çağırarak” diye düşünüyordu ama aslında çağrılan da Vale'di, kullanılan da. Bu görev için hiçbir zaman gönüllü olmamıştı. Ona hiçbir zaman şans tanınmamıştı. Eğer direnmiş olsaydı... ama artık bunu düşünmek bile abesti.

Randall kaybettiği Louisa Ellen'la yani fotoğraflardaki al suratlı kadınla konuşmak istiyordu ve Vale, kendi ızdırabını gizleyerek kadını Büyük Engel'den bu yana çağırarak için tam bir gösteri düzenledi. Aslında kendi içine çekiliyor, Tanrı'nın yolundan kaçıyor, edilgenleşiyordu. Nefes alma ihtiyacı, safranın ve kanın asi gelgitleri onun değildi artık.

Her ne kadar duygusal özü, acı biçimde besbelli de olsa Randall'ın gönülsüzce sorduğu soruların sadece uzaktan farkındaydı. Ömrü boyunca katıksız bir akılcı olmuş olan Randall, bir yıldan daha kısa bir süre önce zatürreye teslim olan Louisa Ellen'la konuşabileceğine inanmayı umarsızca istiyordu. Ama bir ömür boyu sürmüş düşünce biçimini terk etmek kolay değildi. Böylece sadece eşinin yanıtlayabileceği sorular sordu, kanıt aradı ve alamamak olasılığı karşısında dehşete düştü.

Vale ise, ilk kez, tanrısına ek olarak diğer bir varlık daha hissediyordu. Bu eziyet görmüş bir yarı-varlıktı... gerçekten de Louisa Ellen Randall olabilecek acılı bir kabuk.

Kadının sesi Vale'in gırtlığından boğulurcasına çıktı. Tanrısı sesin tonunu ayarladı.

Evet, dedi Vale, Ellen Maine'deki o yazı anımsıyordu; Yeni Avrupa'daki Mucize'den çok önce, deniz kıyısındaki kulübe ve yağmur yağmıştı, değil mi, serin bir temmuz olmuştu, ama bu Ellen'ı mutsuz etmemişti, sadece bulutlar izin verdiğinde sahilde yürüyüşler yapabildiği için müteşekkirdi; tebeşirli deniz kabukları toplayabildiği için, yama işi yorgam ve kuş tüyünden yatağı için.

Bunun gibi işte.

Randall, tıkalı damarlarındaki kanın basıncıyla yüzü kızarmış halde, “Louisa, o *setisin*, değil mi?” diye sorduğunda Vale, “Evet,” dedi. “Mutlu musun?” diye sorduğunda Vale, “Tabii ki,” dedi. Burada sesi biraz aksadı, çünkü zihnindeki Louisa Ellen Randall ızdırabım ve öfkesini haykırmıştı tanrı'ya,

onu kaçıran, onu alıp... alıp...

Nereden alıp? Gizemlerdi bunlar.

Randall'ın gevşemeye yüz tutan kuşkuculuğu kendini toparlamaya başladığında Vale'in tanrısı her ne kadar Louisa Ellen'a ait değilse de yine de onunlike çok benzeyen bir sesle *coup de grace* gibi bir kehanette bulunmuş ve Finch keşif grubunun akıbetinin kötü olduğu ve bunun siyasal sonuçlarından kendini koruması gerektiği yolunda Randall'ı uyarılmıştı. "Partizanlar halihazırda *Weston*'a ateş açmış dürümdalar," dedi Vale ve Randall benzi atarak bakakaldı.

Bu çok veciz ve mucizevi bir kehanetti. Haber telgrafla ancak ertesi akşama iletilmişti. Washington gazeteleri haberi büyük puntolarla verdiler.

Vale bütün bunları ne biliyordu ne de umurundaydı. tanrısı onu terk etmişti, güzel olan buydu. Sızlayan bedeni yine ona aitti ve evde onu şifa verici bir unutulmuşlukta tutacak kadar içki vardı.

— ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM —

Constance Gölü. *Bodensee*.

Coğrafya açısından nehrin genişlemiş bir bölgesinden ibaretti. Ama göl, sabah sisinde ipek gibi yumuşak ve dingin bir okyanusa benziyor. Taze gün ışığı, sisi gümüş tabakalara bölüyordu. Ancak seçilebilen kuzey kıyısı, kubbe ağaçları, adaçayı çamları ve adlarını Tom Comptorim bile bilemediği geniş yapraklı, beyaz gövdeli bir tür ağacın oluşturduğu sık ve sessiz ormanlarla kaplı kayalık ve sahipsiz bir araziydi. Güve atmaları yaldızlanan suyun üzerinde dönüyorlardı.

"Bin yılı aşan bir süre önce," dedi Avery Keck, "bu kıyılarda bir Roma kalesi vardı." Gillvany'nin Perspicocity'deki yerini devralan Keck, sesini teknenin küçük motorunun uğultusunun arasında duyurmaya çalışıyordu. "Orta Çağ'da Avrupa'nın en güçlü kentlerinden biri oldu. Almanya ile İtalya arasındaki ticaret yolu üzerinde bir Lombard kentiydi. Şimdi ise hiç olmadığını varsayabiliriz. Sadece su. Sadece kayalar."

Guilford, kaybolan Avrupalılara ne olduğunu merak ettiğini söyledi. Basitçe ölmüşler miydi? Yoksa Avrupa'nın sağlam kaldığı ama diğer bütün kıtaların yabancı ve tuhaf bir hale dönüştüğü bir dünyaya mı göç etmişlerdi?

Keck, kırk yaşlarında, bir küçük kasaba cenaze levazımatçısını andıran sıksa bir adamdı. Guilford'a mahzun gözlerle baktı. "Eğer öyleyse Avrupalıların da keşfedip üzerine savaşa girecekleri yepyeni bir boş arazileri var demektir. Tıpkı bizim gibi. Tanrı yardımcıları olsun."

Bodensee'de kamp. Diggs ateşin başında. Sullivan, Betts ve Hemphill çadırlarındalar. Turkuaz bir yoncaı andıran küçük yapraklı bir bitkiyle kaplı yeşil çayırlar. Hava bulutlu, soğuk, sert bir rüzgâr var.

Dipnot. Ya da belki bu notların "dipnot" olduklarını farz etmekten vazgeçmeli ve onların Caroline'a mektuplar olduğum kabullenmeliyim. Carolirle, umarım bir gün görürsün onları.

Üzerimizde bir kara bulut gibi durmaya devam etse de Gillvany'nin trajik ölümünden beridir yolculuğumuz genellikle olaysız sürüyor. Finch özellikle somurtkan ve ketum bir hal aldı. Sanırım kendini suçluyor. Çok az konuşuyor ve defterine durmaksızın notlar alıyor.

Kampımızı Erasmus'un tarif ettiği çayırlara kurduk. Arazinin üzerinde güneşli bir gündeki bulut gölgeleri gibi hareket eden, kalabalık yabancı kürk yılanı sürüleri gördük. Tom Compton her zamanki bereketiyle birine sezdirmeden yaklaşmış onu öldürdü, böylece akşam yemeğinde yılan eti yedik. Yaban tavuğu tadında yağlı biftekler.. Ama konserve tavınların ardından zindelik veren bir

değişiklik. Teknelerimiz sahilin yukarisinda, yosunlu bir granit çıkıntının altına muşambaya sarılarak güvenle istiflendi ve etraflıca yapılacak bir arama dışında etkin biçimde gizlenmişti.

Erasmus'un gelmesini yük yılanlarımız ve malzemelerimizle bekliyoruz. Tom Compton istediğimiz kadar hayvana bedavadan sahip olabileceğimizde ısrar ediyor-kelimenin tam anlamıyla onlarla sarılmış haldeyiz- ama Erasmus'un hayvanları dizgine ve yüke alışkınlar ve tüm teçhizatımızı tekneyle taşıma zorunluluğundan bizi şimdiden kurtardılar.

Tabii Erasmus söz verdiği üzere ortaya çıkarsa.

Artık birbirimizi epey tanımış durumdayız -bütün huylarımızı ve tuhaflıklarımızı, ki saymakla bitmez- ve ben Perspicacity'nin parçalanmasından beridir bana daha çok saygı gösteren Tom Compton'la doyurucu birkaç konuşma yapabildim. Onun gözünde ben hâlâ bir fotoğraf kutusuyla (onun deyimiyle) tatlı hayat yaşayan şımarık bir Doğuluyum, ama onu etkileyecek kadar kararlılık da gösterdim.

Kuşkuculuğunu haklı çıkaracak kadar zor bir hayat yaşadığı da su götürmez bir gerçek. San Fransisco'da, kölelerin, Kızılderililerin ve madencilerin ortak ürünü olarak yoksul bir hayata gözlerini açmış, okumayı kendi çabasıyla öğrenmiş, ticaret gemilerinde iş bulmuş ve sonunda onun kaba yeteneklerini kullanmaya ve kaba huylarını hoş görmeye hazır kaba bir kasaba olan feffersonville'e gelmiş.

Onu eğitimsiz bulacağını biliyorum, Caroline ama özünde iyi bir insan ve bir kriz anında çok faydalı. Arkadaşlığından memnunum.

Erasmus'u bir haftadır bekliyoruz ve en az bir hafta daha bekleyeceğiz, iyi ki Finch'in yerbilim kitabıyla takas ettiğim Argosy dergim var. Dergi, E. R. Burroughs'un Darwinya'nın Kayıp Krallığı'dan, dinozorları, soylu vahşileri ve onları yöneten habis lordlarıyla tastamam bir düşsel "kadim ülke'den bir bölüm içeriyor. Bir prensesin kurtarılması gerekiyor. Bu tür kitapları küçümsediğini biliyorum, Caroline ve Burroughs'un vahşi Danvinya'sının bile gerçeğinin, şu muhkem tepelerle serin, gölgeli ormanların yanında sönük kaldığım itiraf etmeliyim. Ama dergi hoş bir eğlence oluyor ve onu ödünç vermekte eli sıkı davrandığım için grubun diğer üyeleri tarafından gıptayla bakılıyorum.

Kendimi uygarlığı özlerken buluyorum... yüksek binaları, gazete bayilerini ve bunun gibi şeyleri.

Erasmus, yük hayvanlarıyla birlikte geldi ve ücretini bir Jeffersonville bankasına yazılmış bir çek şeklinde kabul etti. Kampta bir gece geçirdi ve Gillvany'nin ölümüne pek şaşırılmış olmasa da taziyelerini sundu.

Ama onun gelişi Avery Keck'in keşliyle gölgelendi. Keck ve Tom Compton bir yılan avına daha çıkmışlardı ve Keck hem yerel coğrafyayı hem de avcının iz sürme becerisini gözlemliyordu. Hani yılanları izlemek için fazla bir beceriye de gerek yoktu ya, diye açıkladı Keck, ateşin başında otururken. Basitçe bir yılanla sürünün arasına girmiş ve Tom Compton'ın tüfeğinden çıkan tek kurşunla işini bitirmişlerdi. İşin zor kısmı ölü hayvanı kampa kadar sürümekteydi.

Daha da ilginç, dedi Keck, bir böcek yuvasına ve mezbeleliğine denk gelmiş olmalarıydı.

Keck'in dediğine göre böcekler on bacaklı omurgasız canlılardı ve Guilford'ın Londra'nın dışında gördüğü kök-koşanlarla akrabaydılar. Toprağın gevşek ve ıslak olduğu bataklık bölgelerde tüneller kazıyorlardı. Böceklerin arazisine rastgele giren bir kürk sineği ya da başka herhangi bir hayvan, koloninin zehirli askerlerince defalarca sokuluyor ve sonra etleri, üzerine üşüşen böceklerce

koparılıyordu. Temizlenmiş kemikler koloninin kenarına, meşhur mezbeleliğe titizlikle naklediliyordu.

“Koloni ne kadar eskiyse mezbeleliği de o kadar büyüktür,” dedi Keck. “Ren deltasında yüz metre çapa kadar büyümüş bir yuva görmüştüm. Deneyimlerime göre Tom’la birlikte bulduğumuz ortalama bir yuva oluyor. Bembeyaz sıyrılmış kemiklerin oluşturduğu mükemmel bir çember. Çoğunlukla şanssız kürk yılanlarının kemikleri, ama...” Keck yanında getirdiği muşambaya sarılı paketi açtı. “Bunu da bulduk.”

Uzun, çıkık alınlı, uzun dişli bir kafatasıydı. Cilalanmış fil dişi kadar beyazdı ama kamp ateşinin ışığında kızıl parlıyordu.

“Kahretsin!” diye bağırdı Diggs ve Preston Finch’ten keskin bir bakışı hak etti.

Guilford döndü ve Sullivan’a baktı. “Londra’da gördüğümüz kafatasının aynısı.” Tuhaflıklar Müzesi’ni açıkladı, “ilginç. Bana büyük bir etoburmuş gibi görünüyor ve çok yaygın bulunuyor olmalı, en azından bir vakitler.”

“Bir vakitler mi?” diye sordu Finch küçümseyerek. “1913 mü demek istiyorsun? Ya da 1915 mi?”

Sullivan ona aldırmadı. “Bu örneğin yaşı hakkındaki tahmininiz nedir, Bay Keck?”

“Bir tahmin yürütemeyeceğini. Ne fosilleşmiş ne de yıpranmış olduğu besbelli, demek ki... göreceli olarak yeni olduğu söylenebilir.”

Ed Betts, “Bu da bu yaratıkla burun buruna gelebiliriz demektir,” diye araya girdi. “Tabancalarınızı dolu tutunuz.”

Tom Compton daha önce bu yaratığın canlı bir örneğini hiç görmemişti, ancak arazide edindiği onca deneyime rağmen yılan tüccarı Erasmus da aynı durumdaydı. “İnsanların arazide kayıplara karıştıkları da bir gerçek.”

“Bir ayıyı andırıyor,” dedi Diggs. “Kaliforniya boz ayısını diyebilirim, eğer bu bir yetişkin örneğiye. Çöpler onu cezbetmiş olabilir. Bundan böyle kamp güvenliğine daha bilimsel bir önem vermeye ne dersiniz?”

“Belki de insanlardan kaçıyorlardı!,” dedi Sullivan. “Belki onları korkutuyoruzdur.”

“Belki,” dedi Tom. “Ama şu çene bir adamın bacağına dizine kadar yutar ve tam ekleminden kopar. Eğer onları korkutuyorsak, duygularımız karşılıklı olmalı.”

Finch, “Gece nöbetçileri iki katına çıkacak,” diye karar verdi.

Cennet bile yılansız değil, diye düşündü Guilford.

Sabah olduğunda hafifçe tepelik çayırların üzerinden güneye, dağlara doğru yola koyuldular. Kürk yılanları oldukça iyi binek hayvanlarıydı -insan taşımaya bir itirazları yoktu ve hatta kaba bir yulara bile uyum sağlıyorlardı- ama vücutları kolayca oturulamayacak kadar genişti (yağlı ve pis kokulu olmaları bir yana) ve uygun bir eyer keşfeden de henüz olmamıştı. Guilford baldırların, ayak bileklerinin ve uylukların ortak feryatları ile yürümenin daha da meşakkatli bir hal aldığı ikinci günde dahi yayan gitmeyi tercih etmişti.

Çayır kaplı tepeler giderek yükselmeye başladı. Yılanlar bir çay ya da gölcüğün kokusunu iki kilometre öteden alıyor olsalar bile tatlı su bulabilmek gittikçe daha da güçleşiyordu. Keck’in sürekli yaptığı üçgenlemelerin hedefi olan uzak dağ sıralarının belirgin bir engel oluşturduğu görülebiliyordu; Finch ve ortakları, Brenner’ın ya da Cenevre Dağı’nın bir vakitler oldukları yerde kullanılabilir bir geçit bulsalar bile yolun bittiği yerd. *Sonra geri döneceğiz*, diye düşündü Guilford,

kurutulmuş yapraklarımız ve iğnelenmiş böceklerimizle doğru Amerika'ya ve insanlar bir şaka olsa bile bizim kıtayı "evcilleştirmeye" yardım ettiğimizi söyleyecekler, aslında bu bilinmeyen ülke hakkında öğrendiklerimiz bir incir çekirdeğini bile doldurmuyor

Ama başardıklarıyla gurur duyuyordu. Daha önce hiç kimsenin yürümediği yerlerde yürüdük, dedi tuzakçıya, Darwinya'nın sırlarından hiç olmazsa birkaçına kafa yorduk.

"Kıtanın ırzına geçmedik belki," diye katıldı Tom Compton, "ama sanırım eteğini kaldırdık."

Guilford, öğleden sonranın serinliğinde Compton, Sullivan ve yük hayvanlarıyla beraber yürüdü. Alçak bulutlar geçiyordu gökyüzünden, kenarlan göz kamaştıracak kadar beyaz, ortalık yünlülük bir gri. Botlan, süngerimsi çayırdaki geçici izler bırakıyordu. Keck, batıya doğru inen bir yamaçta bir böcek yuvası daha keşfetmişti. Bir orman cücesinin bahçesi gibi aldatıcı bir huzura sahip yeşillikte kemiklerden bir halka, diye düşündü Guilford. Uzağından geçmeye özen gösterdiler.

Tom Comptonun canını başka bir şey sıkıyordu. "Son bir iki gecedir arkamızda kamp ateşleri vardı," dedi. "Sekiz, on kilometre kadar gerimizde. Ne anlama geldiğini bilmiyorum."

"Partizanlar mı?" diye sordu Sullivan.

"Belki de sadece avcılardır, belki Rheinfeldten'dan beri bizi izlemişlerdir -aslında Erasmus'u, arazisinde kaçak avlanmak için. Partizanlar daha çok başıbozuk yerleşkelerinden gelen kıyı korsanıdır. Kural olarak içerilere pek girmezler, eğer avlanmıyor ya da maden aramıyorlarsa, ki bu durumda silah diplomasisine başvurmaları beklenmez."

"Yine de," dedi Sullivan, "yalnızlıktan daha memnundum."

"Ben de," dedi tuzakçı.

İsimsiz bir derenin yanındaki tepede kamp. Arazi belirgin bir şekilde yükseliyor. Uzakta karlı zirveleriyle bir dağ sırası. Yer yer ormanlar var, genellikle kubbe ağaçları ve yeni bir bitki daha, sert ve yenilmesi imkânsız san yemişleri olan küçük bir çalı. (Sullivan gerçek ağaç çilekleri olmadıklarını söylüyor, her ne kadar çok benzeseler de.) Sert ve serin bir rüzgâr cop sineklerini dağıtıyor, ya da belki yüksek araziden hoşlanmıyorlardır.

Dipnot. Akşam yemeğinde kuzeye doğru baktığımda sanki Danvinya'nın tamamını göldüm; güneş batı ufkuna yaklaştıkça ışık ve gölgelerin oluşturduğu harikulade ve hüzünlü bir duvar halısı gibi. Bana Montana'yı anımsatıyor. Belki bu hadar

çıplak değildi ama aynı derecede uçsuz ve boştu; garip de olsa yumuşak bir yeşille örtülmüş zengin ve capcanlı topraklar.

Caroline, bensez Londra'da Lily'ye göz kulak olurken, Jered'in huylarına ve Alice'in ketum doğasına katlanırken gösterdiği sabrı düşünüyorum. Batıya yaptığım bu yolculuktan nasıl nefret ettiğini biliyorum ve üstelik bu hâlâ Boston'ın huzuruyla teselli bulurkendi. Bütün bu rahatsızlığa değeceğine inanıyorum, sonunda eve geri döndüğümde çalışmalarım büyük talep olacak, sonuçta her iki hanımım için daha iyi ve güvenli bir gelecek sağlayacağım.

Son sıralarda tuhaf düşler görüyorum, Caroline. Kendimi tekrar tekrar askeri bir üniformayla görüyorum, duman ve çamurun içinde kaybolmuş bir savaş meydanında tek başıma yürürken. Öyle gerçek ki! Sanki bir anı gibi, ancak böyle bir şeyi tabii ki yaşamadım ve babamın sofrasında dinlediğim İç Savaş öyküleri doğrusunu istersen çok daha az duygusaldı.

Keşif çılgınlığıdır belki de. Dr. Sullivan da garip düşlerden söz ediyor ve hatta Tom Compton bile uykusunun huzursuzluğundan şikâyetçi.

Ama ben, sen yanımda olmadan nasıl rahat uyuyabilirim ki? Her halükârda, gün ışığı düşleri kovuyor Gündüzleri tek düşümüz dağlar, mavi-beyaz zirveleri yeni ufkumuz.

Partizanlar saldırdığında Tom Compton şafak nöbetini tutuyordu.

Çenesi sürekli göğsüne düşen toparlak bir adam olan Ed Betts'le beraber köz tutmuş kamp ateşinin başında oturuyordu. Betts kendini nasıl uyanık tutabileceğini bilmiyordu. Tom ise biliyordu. Tuzakçı daha önce de ve genellikle tek başmayken böyle nöbetler tutmuş, özellikle de kömür havzalarında avlanırken soygunculara ve maden ocağını işgal etmeye niyetlenenlere karşı uyanık olmuştu. Her şey zihinde bitiyordu. Bu bir çeşit hünerdi. Betts buna sahip değildi.

Yine de, ilk silah sesleri doğudaki ormanın kenarından habersizce geldiler. Gökyüzünü ancak çini mürekkep mavisine dönüştürecek kadar ışık vardı. Dört ya da beş tüfek kabaca aynı anda patladı. "Lanet olsun!" dedi Betts ve ensesindeki bir delikten fişkırarak kan, ateşi sularken öne doğru yıkıldı.

Tuzakçı kendini yere attı. Tüfeğini ormanın kenarına doğru, kampı korumaktan çok uyarmak için ateşledi. Düşmanı göremiyordu.

Kürk yılanları korkuyla ciyakladılar ve sonra ikinci bir yayılım ateşiyle ölmeye başladılar.

Saldırı başladığında Guilford uyuyordu. Düşünde yine ordudaki, ona yaşamsal ama anlaşılmasız bir mesaj iletmeye çalışan haki üniformalı ikizini görüyordu.

Önceki gün yaptıkları yürüyüş çok yorucu olmuştu. Keşif grubu, bir dizi seyrek ağaçlı sırt ve boğazı izlemiş, kubbe ağaçlarının kemerleri altında isteksiz kürk yılanlarını yürümeye zorlayarak kâh yükseklere çıkmış, kâh inmişlerdi. Yılanlar, ağaçlarca kuşatılmaktan hoşlanmamış ve bu duygularını meleyerek, geçirerek ya da yellenererek belli etmişlerdi. Koku, durgun havada iç bayıltıcı bir hale gelmişti ve sürekli çiseleyen yağmur bunu azaltmak şöyle dursun kürklerin ekşimiş süt kokusunu da karışıma eklemişti.

Arazi sonunda düzleşmişti. Yüksek dağ çayırları yağmurda canlanmış, sahte yoncalar yazın yağmış kar taneleri gibi beyaz yıldızlar şeklinde çiçek açmıştı. Çisentinin altında çadır kurmak bezdirici bir işti ve akşam yemeği de konserveden ibaretti. Finch, hava karardıktan sonra çadırında bir lamba yakmaya devam etmişti -kuramlarım kâğıda döküyor, diye varsaymıştı Guilford, günün getirdikleriyle Yeni Yaratılış'ın diyalektiğini bağdaştırıyor- ama diğer herkes şiltelerine yıkılır yıkılmaz sessizliğe gömülmüştü.

İlk silahlar patladığında doğu ufku hafiften mavileşmeye başlamıştı. Guilford haykırış ve silah sesleriyle uyandı. Kalbi gümbürderken tabancasını aradı. Keck kafatasını buldu bulalı tabancasını dolu tutuyordu ama iyi bir nişancı sayılmazdı. Tabancanın nasıl ateşleneceğini biliyordu ama henüz onunla hiçbir şey öldürmemişti.

Çadırından dışarı kargaşanın içine yuvarlandı.

Saldırı, doğu yönünde karanlık bir gölge gibi yükselen ağaçlıktan gelmişti. Keck, Sullivan, Diggs ve Tom Compton üç ölü kürk yılanını kendilerine siper ederek bir savunma hattı oluşturmuşlardı. Ağaçlara doğru hedef gözetmeden, gelişigüzel ateş ediyorlardı. Kalan kürk yılanları yularlarına beyhude bir panikle asılıp çılgınlık atıyorlardı. Guilford bakarken hayvanlardan biri daha olduğu yere yıkıldı.

Keşif grubunun diğer üyeleri dehşet içinde çadırlarından dışarı fırlamakla meşguldüler. Ed Betts, gömleği kanla kızıla boyanmış halde, kamp ateşinin yanında ölü durumda yatıyordu. Chuck Hemphill ve Ray Burke dizlerinin üzerinde emekliyor ve "Yatın! Başınızı kaldırmayın!" diye bağıyorlardı.

Guilford parça parça olmuş çadır bezlerinin arasından sürünerek Sullivan ve yanındakilere

ulaşmaya çalıştı. Doğrulup tabancasını ağaçların karanlığına bir el ateşleyinceye kadar varlığının farkına varmadılar. Tom Compton elini kolunun üzerine koydu. “Göremediğin şeyi vuramazsın. Üstelik sayıca bizden fazlalar.”

“Nereden biliyorsun?”

“Namlulardan çıkan ateşi gözle.”

Guilford'ın tek el tabanca atışı yeni bir yaylım ateşle yanıtlanmıştı. Yılan ölüleri mermilerin çarpmasıyla sarsıldılar. “İsa aşkına!” dedi Diggs. “Ne yapıyoruz?”

Guilford dönüp çadırlara bir göz attı. Preston Finch şapkasız ve çizmesiz vaziyette çadırından henüz çıkmış, şişe tabanı kalınlığındaki gözlüklerini düzeltiyor ve fildişi kabzalı tabancasıyla havaya ateş ediyordu.

“Kaçıyoruz,” dedi Tom Compton.

“Yiyeceklerimiz,” dedi Sullivan, “topladıklarımız, örnekler...”

Kulağının dibindeki bir kurşun vızılıtsı araya girdi.

“Siktir et onları!” dedi Diggs.

“Diğerlerinin dikkatini çekin,” dedi Tom. “Beni izleyin.”

Partizanlar -eğer partizansalar- kampı kuşatmışlardı ama tepenin batı bayırında sayılan daha azdı ve ateş edilmeleri kolaydı. Guilford düşmandan iki ölü saydı, ancak Chuck Hemphill ve Emil Swensen ölmüşler ve Sullivan da kolunun kaslı tarafından yaralanmıştı. Geri kalanlar Tom Compton'ın peşi sıra boğazın güneş ışığının henüz girmediği sisine daldılar. Yavaş ve zorlukla ilerliyorlardı ve onlan sadece tuzakçmm bağırdığı emirler bir dereceye kadar düzende tutuyordu. Guilford, vücuduna yetecek kadar hava soluyamıyor gibiydi; hava ciğerlerini yakıyordu. Gölge ve sis onlan yeterince gizleyemiyordu ve takip edenlerin ayak seslerini sadece birkaç adım gerisinde duyuyor ya da duyduğunu sanıyordu. Kaçacak neresi vardı? Bu vadiyi buzlu bir dere ikiye bölüyordu; öte yakası kayalık ve dik bir sırttı.

Tom, “Bu taraftan,” diye ısrar etti. Suyla beraber, güneye. Ayaklarının altındaki toprak bataklık ve tehlikeli bir hal almıştı. Guilford kıvnlan sis saçaklarının arasından önündeki Keck'i seçebiliyordu ama daha ötesini değil. *Onlardan kopma*, dedi kendi kendine.

Sonra Keck aniden durdu ve ayaklarına baktı. “tanrı yardımcımız olsun,” diye fısıldadı. Toprağın yapısı değişmişti. Guilford haritacıya yaklaştı. Çizmelerinin altında bir şey çıtırdadı.

Dallar. Yüzlerce kuru dal.

Hayır; *kemikler*

Bir böcek yuvası.

Keck ilerisindeki tuzakçıya seslendi. “Bizi buraya bilerek getirdin!”

“Kes sesini.” Tom Compton sisin içinde iri yarı bir gölgeydi, yanında birisi daha vardı, Sullivan belki. “Sessiz olun. Benim bastığım yere basın. Herkes önündekini takip etsin, tek sıra.”

Guilford arkadan Diggs'in ittiğini hissetti. “Geliyorlar, yürü haydi.”

Önünde ne olabileceğini boş ver. Keck'i izle, Tom'u izle. Diggs haklıydı. Sis içinde bir mermi vızıldadı.

Küçük kemikler ayağının altında çıtırdadılar. Tom çöplük hattını izliyor, diye tahmin etti Guilford, böcek yuvasının çevresini dönüyor, mahvolmanın hemen bir adım berisinde.

Keck bu böceklerden birini birkaç gün önce kamp ateşinin yanına getirmişti. İri yarı bir adamın başparmağı büyüklüğünde bir vücut, on tane uzun ve güçlü bacak, çelik cerrahi aletler gibi kıskaçlar. En iyisi bunlan şimdi düşünmemek.

Ayağı bir kafatasından kayıp onu böcek yuvasının yumuşak zeminine doğru savurunca Diggs haykırdı. Guilford çırpınan kollardan birini yakaladı ve onu geri çekti.

Yuvanın karşı yakasına vardıklarında hava aydınlanıyordu. Bu *işimize gelmez*, diye düşündü Guilford. Partizanlar yuvayı fark edebilirler. Öyle de olsa yuvanın kenarındaki dar geçidi izlemek zorunda kalacaklar, ya keşif grubundakiler gibi yamacın bitişiğinden ya da suyun kenarından... Her halükârda daha kolay hedefler haline gelecekler.

“Hemen şu ağaçları geçince bir saf oluşturun,” dedi tuzakçı. “Silahlarınızı doldurun ve cephanenizi istifleyin. Yuvanın çevresini dönen olursa vurun ama önce açık bir hedef haline gelmesini bekleyin.”

Ama partizanlar bastıkları yere dikkat etmeyecek kadar ava yoğunlaşmışlardı. Guilford sisten çıkan ve kayalık bir çıkıntıya ya da yosunlu bir parça toprağa girmekte olduklarını sanan bu adamlara dikkatle baktı. Ordu malı tüfeklerle silahlanmış ama yüksek konçlu çizmeleri ve şapkalı dışında üniformasız olan bu adamlardan yedi tane saydı. Kendilerinden emin, sırtlıyorlardı.

Çizmeleri onlan korudu, en azından kısa bir süre için. En öndeki adam açık alanın yumuşak toprağında mesafenin dörtte üçünü aldığı anda eğilip baktı ve bacaklarından yukarı tırmanmakta olan böcekleri gördü. Sırtması aniden silindi; neyin olup bittiğini anladığında gözbebekleri irileşti. Döndü ama kaçamadı; böcekler birbirlerine sıkıca kenetlenmişler ve hafifçe tüylü halatlar oluşturarak onu yere doğru çekmeye başlamışlardı.

Dengesini yitirdi ve bağırarak yere düştü. Böcekler onu kıpırdayan bir kefen gibi derhal sardılar. Adamı izleyen birkaç kişinin de sonları aynı olmuştu ve çığlıkları kısa süre içinde onunkileri bastırmıştı.

“Kalanları vurun,” dedi Tom. “Şimdi.”

Guilford da diğerleriyle aynı sıklıkta ateş ediyordu, ama hedefini bulanlar genellikle tuzakçının silahından çıkan kurşunlardı. Üç partizan daha düştü yere; diğerleri çığlık seslerinden uzağa kaçmaya çalıştılar.

Neyse ki çığlıklar fazla uzun sürmemişti. En öndeki adamın zehirle kaskatı kesilmiş cesedi batan bir geminin pruvası gibi dikeldi. Kara böcek sürüsünün arasından kemik bembeyaz parıldadı. Sonra adamın tamamı kıvrılmakta olan nemli toprağın içinde gözden kayboldu.

Guilford donakalmıştı. Partizanlar da yuva çöplüğünün bir parçası olacak, diye geçirdi aklından. Kafatasları ve kaburgaları sahile vuran mercan parçaları gibi ne zaman atılacaklar? Saatler, günler sonra mı? Kendini kötü hissetti.

“Guilford,” diye fısıldadı Keck aceleyle.

Keck’in bacağı şiddetle kanıyordu. En iyisi *turnike yapmak*, diye düşündü Guilford. *Kanamayı durdur. İlk yardım çantası nerede?*

Ama Keck’in söylemek istediği bu değildi.

“Guilford!” Gözleri büyümüş, yüzünde çarpık bir ifade. “Bacağın!”

Tırmanan bir şey var üzerinde.

Belki böcek partizanların çırpınmalarıyla atılmıştı yuvadan dışarı. Guilford müdahale edemedi böcek çizmeden yukarı koştu ve kıskaçlarını pantolonunun üzerinden etine batırdı.

Guilford'ın soluğu kesildi ve sendeledi. Keck onu koltuk altlarından tuttu. Sullivan böceği tabancasının kabzasıyla attı ve Keck de onu ökçesiyle ezdi.

“Şu işe bak, kahr...” diyebilirdi Guilford telaşlanmadan. Sonra zehir bir atardamara ulaştı, hafif bir sıcaklık hissetti, gözlerini kapadı ve bayıldı.

— ARA BÖLÜM —

Zamanın sonunda, galaksi kendi tekilliği üzerine çökerken oldu bu; yıldızlar azalıp çoraklaşır, galaksiler ise Higgs alanındaki bozulmaların bile yayılamayacağı kadar birbirinden uzaklaşırken.

Evrenin başka yerlerinde galaktik zihinkûreler yok oluşa boyun eğerlerken ya da öfkeyle muazzam epigalaktik tabyalar inşa ederlerken sesleri giderek kesiliyordu; bu tabyalar hem kara deliklerin siren şarkılarına hem de evrenin termik soğumasına direnecek koruganlardı. Zamanla, beyaz cüceler ve hatta nötron yıldızları bile dağılıp ölürken, bu bilinç kaleleri yegâne bağdaşık maddeler olarak kalacaktı.

Bir trilyon yıllık sonbahar geçmişti. Uygarlıkların kalıntılarını içeren dev yapılar olan zihinkûreler galaksinin spiral kolundaki fosilleşmiş yıldızların arasında çağlar boyunca sürüklenmişlerdi. Bilgi alışverişinde bulunmak ve melez bir soy, nötron yıldızları gibi yoğun bebek zihinkûrelere yerleştirilmiş metakültürler doğurabilmek için bir milyon yıllık devrelerle buluşmuşlardı. Kendilerini uzayda, Higgs alanındaki tahrifat hatları boyunca yönlendirdiler, olay ufuklarının ötesine seslendiler, isimlerini haykırdılar. Birbirlerini yakından tanıyorlardı. Sayısız çağlardan, son biyotik eyalet olan Menekşe İmparatorluğun on milyar yıl önce kendi kendini mahvetmesinden beridir savaş olmamıştı.

Ama sonbahar bitiyor ve zorlu bir kış gerçeği bekliyordu onları.

Yapma, onarma ve anımsama zamanıydı. Yaz haşatını kaldırma, ısıyı koruma zamanı.

Zihinkûreler, dünyanın ya da onun ana yıldızının oluşmasından çok önceki Derleyici Çağ'a dek uzanan anılan paylaşıyorlardı. Şimdi bu anılan bir havuzda toplamanın, serbest enerjinin yitilmesinden çok sonralan da var olacak bir arşiv oluşturmanın vaktiydi. Evrendeki diğer arşivlerle izostatik bağlar oluşturacak, bilinci ısının ölümüne dek koruyacak, hatta yeni bilinçlerin yeşerebileceği yapay bir ortam yaratacak bir arşiv.

Zihinkûreler, ölmekte olan galaksinin tutulum çemberi üzerinde bu amaçla toplandılar ve bu yeni ve muazzam çaba, merkezi tekilliğin kutbundan gelen anti-madde sızıntıları ile beslendi. Arşiv tamamlandığında Derleyici Çağ'dan bu yana galakside olan her şeyi içerecekti.

Bir düzine yıldız sistemi iriliğinde fiziksel bir nesne olan ve kendi kütlelerinin gelgitlerine karşı yerel uzayda oluşturulmuş sistematik tahrifatlarla korunan Arşiv, çağdan çağa giderek büyüdü. Yıldız ısılarında çalışan bir makine olduğu için sürekli daha da kararmakta olan boşluğun içine parlak, san bir ışık yaydı. Bu nadir ışığa bile artık birkaç milyon yıl içinde ortadan kalkacak bir kifayetsizlikten ibaretti.

Arşiv bir zaman teleskopu, bir kayıt, bir anıydı... özetle bir kitap. Nihai tarih kitabıydı; matriksine işlenmiş zaman süreksizlikleriyle beslenerek ve yemlenerek Derleyici Çağ'ın doğumundan beri gerçekleşmiş bilinçli her fiil ve düşüncenin kayıtlarını içeriyordu. Değiştirilemezdi ama sınırsız biçimde ulaşılabilirdi, tarafsızdı, entropikti.

Galaktik bilincin kalkıştığı en büyük ve tek mühendislik faaliyetiydi. Zihinkûreleri teknolojik sınırlarına, hatta bazen daha da ötesine dek zorladı. Yapımı için zihinkûrelerle bilinçli düğümlerin, küçük ya da büyük Turing yapımcılarının, gerçekliğin izostatik örgüsüne yerleştirilmiş edimsiz makinelerin, on milyon yıldan daha fazla çalışmaları gerekti.

Ama sonunda bitirilmişti - galaktik tarihin tümleyici bir kütüphanesi ve maddenin yok olmasına karşı bir kale. Zihinküreler, Arşiv'in çevresinde neşeyle dans ederek döndüler. Belki de, tekilliklerin hâlâ dokunulamaz sınırlarının da ötesinde, eskinin küllerinden yeni evrenler doğmaktaydı. Bu olasılık da araştırılıyordu; bu ve diğer arşivler arasında sönük iletiler gidip geliyor, galaktik bilinci bile yıldırın bu sorun için öneriler yapıyordu. Belki bir gün...

Ama bu faraziyeden ibaretti. Şimdilik galaktik bilinç yarattığıyla mutlu oluyordu.

Higgs tahrifatının monofilamentleri Arşiv'e yayıldılar ve tarihi ardışık sırayla kaydettiler. Bilinçli düğümler ve alt düğümler, tarihi keşfetmekten çok hoşlanıyorlardı. Arşiv bir, iki, üç kez okundu ve tekrar okundu. Bilgi girift bir hal aldı, kendinin bilincine vardı; zihinküreler bilmekle bilinmek arasındaki farkı aralarında tartıştılar.

Trajedî yapım işleminin tamamlanmasından on bin yıl sonra hiçbir uyan ya da açıklama olmadan vurdu.

Zihinküreler Arşiv'in sessizce ele geçirildiğini ve yozlaştırıldığını keşfettiler. Galaksiler arası Higgs ağında kendi kendine üreyen ve evrilen yarı-bilinçli asalaklar Arşiv'in yapısal ön kurallarına el koymuşlardı. Bilgi, tersinmez biçimde, an ve an yitiriliyordu.

Daha da kötüsü, bilgi *değiştiriliyordu*.

Arşiv yeni ve çarpık bir şekle dönüşmüştü. Bu galaksinin Derleyici Çağ'ının başlamasından çok uzun bir süre önce, uzaktaki bir başka galaksiyi mahveden bir savaşın kalıntıları olan yarı-bilinçli edimsiz asalaklar, Arşiv'i termik ölüme karşı kendi algoritmalarını koruyabilecekleri bir platform olarak kullanıyorlardı. Kendilerinin dışındaki herhangi bir varlığa aldırış bile etmiyorlardı ama Arşiv'in amacının ve kimler tarafından yapıldığının pekâlâ farkındaydılar. Arşiv'i sadece ele geçirmekle kalmamış, aynı zamanda rehin de almışlardı.

Arşiv'de kayıdı statik anılar, pratikte, yeni tohum bilinçlere dönüştüler; hiçbir zaman farkına varamayacakları bir yapıya hapsedilmiş ve idraklerinin ötesindeki varlıklar tarafından *yönetilen yeni yaşamlar* Bu yeni yaşamlar, Arşiv'in yozlaşmasının bir ürünü olsalar bile, sonlandınlamıyor ya da silinmiyordu. Bilinç'in vicdanı bir daha temizlenemeyecek biçimde lekelenmişti. Kuramsal olarak Arşiv boşaltılabilir, temizlenebilir ve yeni baştan yazılabilirdi; ama bu, muazzam bir cinayete eşdeğer olurdu.

Dahası, bu yaşamlar korunmalıydı, *anımsanmalıydı*. Bilinç'in hedefi başından itibaren buydu; ölümden sonra günahlarından arınabilmek. Arşiv'in içinde evriknekte olan yeni ve tuhaf yarı-tarih basitçe terk edilemezdi.

Bulaşma olmasından korkan zihinküreler Arşiv'den çekildiler; Bilinç, durumu kendi kendine müzakere etti ve aradan bin yıl geçti.

Arşiv'in onarılması gerekiyordu, karar buydu. İstilacılar kovulmalıydı. Eğer hiçbir önlem alınmazsa Arşiv'le beraber yeni tohum bilinçler de yitirilecekti. Asalak virüsler, soğumakta olan evren onların amansız yasalarından başka hiçbir şeyi içermeyinceye dek tatmin olmayacaklardı. Bu, Arşiv'in inşasından daha kolay bir görev değildi, daha da sorunluydu; çünkü temizliğe *doğrudan Arşiv'in içinden* başlanması gerekiyordu. Birbirinden bağımsız milyarlarca bilinçli kürenin, Arşiv'e hem fiziksel hem de sanal olarak girmeleri gerekecekti. Üstelik karşılarında kurnaz bir rakip vardı.

Kişiliklerini çoktan zihinkürelerle özdeşleştirmiş olan bağımsız varlıklar -pratikte, hayaletler- çağlar süren bütünleşmelerinden sıyrıldılar ve yozlaşmış Arşiv'e girdikleri için neredeyse ölümlü hale geldiler.

Bu milyarlarcasından biri de bir zamanlar Guilford Law adı verilmiş kadim bir dünyalı düğümdü. Eski anılarımı zar zor koruyabilen bu tohumbinç, sayısız diğerleriyle birlikte Arşiv'in derinliklerine salındı.

Tarihin son savaşı başlamıştı.

Guilford Law savaşı anımsıyordu. Ne de olsa onu öldüren de yine bir savaş olmuştu.

İKİNCİ KİTAP

KIŞ, İLKBAHAR 1920-21

“Esse est percipii.”

- *PİSKOPOS BERKELEY*

* “Var olmak algılanmaktır” anlamına gelen Latince söz. -yhn

— ON BEŞİNCİ BÖLÜM —

GUILFORD LAW'UN GÜNCESİNDEN

Olanları hâlâ imkânım varken ayrıntılarıyla anlatmak istiyorum.

Hâlâ yaşıyor olmam bir mucize ve eğer içimizden biri kışı çıkarabilirse bunu da bir mucize saymak gerekecek. Bu ağza alınmayacak kadar tuhaf yerde -ileride sözünü daha çok edeceğim gibi- sığınacak bir yer bulduk ama yiyecek çok kıt, iklim dondurucu ve yeni bir saldırıya uğrama tehlikesi her zaman var.

Bugün hâlâ çok bitkinim (kurşun kalemimi Lily gibi tutuyorum ve yazım da onunlike benziyor) ve gün ışığı şimdiden solmaya başladı.

Onları kendi ellerimle veremesem de umarım Lily bir gün bu kelimeleri okur. Seni düşünüyorum, Caroline, Lily'yi de ve o kadar sık ve o kadar canlı ki, neredeyse dokunabiliyorum sana. Artık ateşim düşmeye başladığından daha az kolay olsa da.

Ateşimin getirdiği hayallerin içinde özleyeceklerim sadece sizlersiniz.

Yarın devam ederim, eğer şartlar izin verirse. Partizanların keşif grubumuza saldırmalarının üzerinden üç ay geçti. Bütün bu süre boyunca ya kendimde değildim ya da sayıklıyordum. Olanları parçaları bir araya getirerek anlatmaya çalışacağım. Aradaki boşlukları Avery Keck, John Sullivan ve “Diggs” Digby, sağ kalabilen diğerlerinin de yardımlarıyla doldurmaya çalıştılar.

Gücüm ve zamanım sınırlı olduğundan, az ve öz yazmak zorundayım. (Işık, bu yüksek taş mazgallardan içeri muşambadan veya hayvan postlarından sızarak düzensiz biçimde giriyor ve ben sağ kalabilmemiz için ufak da olsa bir katkıda bulunmalıyım... özellikle de sol kolunu kullanamayan ve kıt erzagımızla yemek yapmaya çalışan Diggs'e. Birazdan bana ihtiyacı olacak. Diggs şimdi ateşi canlandırıyor ve Wilson Farr da bir kova kar getirmeye gitti.)

Bodensee'den ayrılmamızdan sonra, Alpler'e yaklaşırken, belirli tek amaçları bizi katletmek ve erzagımızı yağmalamak olan silahlı bir partizan çetesinin saldırısına uğradık. Açılan ilk ateşlerle Ed Betts'i, Chuck HemphiU'i ve Emil Swensen'ı kaybettik; eğer kampımızı ağaçlara daha yakın kurmuş olsaydık daha çok adam kaybedecektik. Tom Compton'ın hızlı zekâsı bizi kurtardı. Bizi bölgedeki dev böcek yuvalarından birinin çevresinden dolaştırdı ve bu, peşimizdeki partizanların içine düştükleri ve harcandıkları bir tuzak oldu. Yuvada ölmeyenler ya vuruldu ya da kaçtı.

Yegâne kurban onlar da değildi. Böceklerden biri zehrini benim damarlarına akıtmayı becerdi.

Gece olduğunda Dr. Farr'a göre ölümün kapısını çalıyordum. Bu işten sağ kurtulmam beklenmiyordu ve keşif grubunun diğer üyelerinin çoğu da ağır ya da hafif yaralıydı. Preston Finch badireyi sadece burkulmuş bir ayak bileğiyle atlattı ama hevesi tümden kırılmıştı; kısa kelimelerle konuşmaya başladı ve liderliği Sullivan'la Tom Compton'a bıraktı.

Saldırıyı atlatanlar harap edilmiş kamp yerine dönecek kadar kendilerini toparladıklarında bilimsel araç gereçle toplanan örneklerin yakılmış, hayvanların öldürülmüş, yiyeceklerle ilaçların çalınmış olduğunu gördüler.

Bunları düşünmek bana şimdi bile acı veriyor. Bütün emeğimiz, Caroline! Sullivan'ın belge olarak topladığı örnekler, aldığı notlar, bitki baskısı, yok oldular. Fotoğraf makinelerimin ikisi de filmlerle birlikte parçalanmıştı. (Sullivan kötü haberi bana sonunda kendime geldiğimde verdi.) Defterimin sağlam kalmasının tek nedeni onu sürekli üzerimde taşımamdı. Birkaç diğer notla yazı araçlarını ve sağ kalanların kış güncelerini tutmakta oldukları bir miktar kâğıdı kurtarabildik.

Ölenlerin yasını tutamadım, Caroline, zehir bedenimi kavururken ne gözlerimi açabildim ne de nefes almaktan öte bir şey yapabildim.

Onların yasım daha sonra tuttum.

Yaralıların dinlenmeye ve yemeğe ihtiyaçları vardı. Tom Compton bir kez daha bizim kurtuluşumuz oldu. Böceğin ısırıldığı yeri dağladı ve acı bir otun özsuyuyla tedavi etti. Dr. Farr buna itiraz etmedi, çünkü elimizde kullanabileceğimiz ilaç kalmamıştı. Farr, kendi tıbbi yeteneklerini yaraları sarmakta ve kınlan kemikleri düzeltmekte kullandı. Kalan erzagımızla, çevrede başka partizanların dolaşıyor olma ihtimaline karşı, daha savunulabilir bir kamp yapmaya çalıştık. İçimizde bir yolculuğa dayanabilecek olanlar çok azdı.

Atılması gereken mantıklı tek adım yardım istemektir. Constance Gölü sadece birkaç gün gerimizdeydi. Erasmus kulübesine ve ağılına geri dönmüş olmalıydı, ama tekneler hâlâ oradaydı - eğer onlar da düşmanlarca keşfedilmemişse-ve Ren Nehri'nden aşağı yolculuk etmek yukarı gitmekten çok daha kolay olacaktı. Jeffersonville'e ulaşmak için aşağı yukarı bir ay, bir kurtarma grubunun gelmesi için ise daha da azı yeterdi.

Tom Compton gitmeye gönüllü oldu ama sağ kalanlara barınak sağlamak ve tedavi etmek için kalması gerekiyordu. Avcılık ve tuzakçılık deneyimleriyle tüfeğinin mermisi olmasa bile yiyecek sağlayabilirdi. Gerçekten de sadece bir av bıçağıyla kürk yılanları avlamaya başlamıştı. Hayvanlar sonunda onun kokusundan kaçmayı öğrenmişlerdi, ama o kadar aptaldılar ki daha onlar ne olup bittiğini anlamadan Compton bir yılanın boğazını kesebiliyordu.

Saldırıyı yara almadan atlatan Chris Tuckman ve Ray Burke'yi yardım aramaya gönderdik. Kalan konservelerimizi (zaten çok azdı), yangından kurtulmuş bir çadırı, ayrıca tabancaları, bir pusulayı ve topladığımız cephanenin önemli bir kısmını da yanlarında götürdüler.

Üç ay geçti.

Geri dönen olmadı.

Kimse gelmedi. Başlangıçtaki on beş kişiden dokuzumuz kaldık. Ben, ayrıca Finch, Sullivan, Compton, Donner, Robertson, Farr ve Digby.

Bu yıl kış erken bastırdı. Önce buz gibi bir sulu sepken, ardından lapa lapa, amansız bir kar.

Sullivan, Wilson Farr ve Tom Compton'ın bakımları sayesinde sağlığımı görüntüde de olsa kazandım. Beni sebze lapasıyla besleyip yolculuk etmek zorunda kaldığımızda yabancı bir yılanın arkasına taktıkları kızakla taşıldılar. Belli nedenlerden dolayı kilo kaybettim - diğerlerinden daha

da fazla ve şu günlerde kami zil çalan bir güruhuz.

Caroline, beni görmelisin. Şu hep şikâyet ettiğin “küçük göbek” artık bir anı oldu. Kemerimde yeni delikler açmam gerekti. Kaburgalarım bir çatalın parmakları gibi çıktılar ortaya ve traş olduğumda (bir ayna ve bir usturamız var) gırtlığım çarşafın altındaki bir kedi gibi oynuyor.

Dediğim gibi, kış için kendimize bir sığınak bulduk. Ama bulduğumuz sığınak...

Caroline, onu tarif edemem! En azından bu gece değil.

(Dinle: Diggs yine iş başında, koltuk değneği niyetine kullandığı dal parçası taş zeminde takırdıyor, ateşin üzerindeki çaydanlık tıslamaya başladı. Birazdan beni yardıma çağıracak.)

Belki onu ilk gördüğüm gibi tarif edersem... Yüksek ateşin sisi içinden tabii, ama kulağa öyle gelse de sayıklamıyorum.

Caroline, sabırlı ol. İnanmamandan korkuyorum.

Bizi gözünde canlandırırsana; hayvan postlarına bürünmüş bir grup kılıksız adam, bazıları yürüyor, bazıları topallıyor, bazıları kızakla çekiliyor, boş midelerle ve yan donmuş bir halde karlı bir sırtı daha aşılıyor ve yabanıl bir vadi daha görüyorlar. Diggs haşatı çıkmış koluyla, Sullivan acıklı bir şekilde topallayarak, ben ise hâlâ yürümekte zorluk çektiğim için bir kızığın üzerinde. Farr’a göre, böcek zehrinin karaciğerimde yaptığı tahribatın bedelini ödüyorum. Ateşler içindeydim ve sararmıştım ve... eh, fazla ayrıntıya girmeyeceğim.

Dağlarda bir vadi daha, ama bu farklıydı. Tom Compton bulmuştu onu.

Geniş bir ırmak vadisiydi, taşlı bir toprağı vardı ve asık suratlı, dikenli kubbe ağaçlarıyla kaplıydı. Kızığımdaki makamımdan, kürklere sanlı halde ilk gördüğüm sadece buydu; vadinin yamacı ve karanlık bitki örtüsü. Ama grubun geri kalanı aniden sessizliğe gömülmüştü. Onlan ürküten şeyin ne olduğunu görebilmek için doğruldum ve bu ülkede görmeyi beklediğim en son şeyi gördüm:

Bir kent!

Ya da bir kentin yıkıntılan. İçinde bir ırmağın dizginsiz aktığı muazzam bir mozaik gibiydi, ne kadar eski olduğu açıkça görülüyordu ama zeki yaratıkların bir eseri olduğu da besbelliydi. Bu mesafeden bile mimarlarının çoktan gitmiş oldukları anlaşılıyordu. Bu kentin kusursuzca paralel caddelerinde yürüyen kimse yoktu. Hâlâ ayakta olan binalar taştan oyulmuş, sisin ve zamanın yumuşattığı demir grisi kutulardı. Kent *büyüktü*, Caroline, inanılmayacak kadar büyük... hem Boston’ı hem de onun gibi bir çift kenti daha içine alacak kadar büyük.

Bütün bu belirgin eskiliğine rağmen, kentin merkeze daha uzak olan binaları az ya da çok tamamlanmış ve kolayca erişilebilir durumdaydı. Bu harabe, bize bulmaktan umudu kestiğimiz her şeyi vaat ediyordu; kendimiz ve hayvanlarımız için barınak, temiz su ve ağaçlık tepeler ve yakındaki yılan sürülerinin izleri göz önüne alındığında bol av. Tom Compton kenti ve çevresini kolaçan etmiş ve orada kışlayabileceğimizi düşünmüştü. Kentin artık yerleşilmeyen bir yıkıntı olduğuna, bol miktarda yakacak bulunmasına rağmen onun rüzgârlı sokaklarında ısınabilmek için çok uğraşmamız gerekeceğine dair bizi uyardı. Ama kendimizi yılan derisi çadırlarımızda öleceğimize ya da bir dağ geçidinde basitçe donup kalacağımıza inandırmış olduğumuz için bu çetin seçenek bile bize tanrı’nın bir lütfümüğü gibi görünüyordu.

Elbette ki kent karşımıza sayısız sorularla çıkmıştı. İnsanların bulunmadığı bir ülkede nasıl var olabiliyordu ve onu inşa edenlere ne olmuştu? Onu inşa edenler insan mıydı, yoksa yeni, Darwinyalı bir ırk mı? Ama yıkıntıların kökenini ya da anlamını tartışamayacak kadar bitkindik. Sadece Preston Finch vadinin yamacını inmeye başlamadan önce tereddüt etti. Neden korktuğunu bilmiyorum;

günler var ki ağzından tek kelime çıkmadı.

Barınak bulma beklentisi bizi neşemize kısmen kavuşturmuştu. Yolumuzun üzerindeki kubbe ve adaçayı çamı ağaçlarının dökülmüş dallarından topladık. Yıldızlar gökyüzünde parlamaya başlamadan önce ateşimiz gürüldeyerek yanıyor, düzensiz ışığı Adsız Kent'in devasa taş bloklarının arasına vuruyordu.

Sevgili Caroline, bu günceyi tutmakta istediğim kadar sadık olamadım. Olaylar izin vermedi.

Korkma, yeni bir felaket yok, sadece yalnızlığımızın ve ilkel yaşamın süregiden felaketi.

Sırf hayatta kalabilmek için Kızılderililer gibi yaşıyoruz. Ateşim düştü (umarım bir daha da çıkmaz) ve zehirlenen bacağı duyularına ve biraz da gücüne tekrar kavuşmaya başladı. Sadece bir dal parçasından destek alarak epey bir mesafe yürüyebiliyorum ve hâlâ geniş vadiyle sınırlandırılmış olsam da Tom Compton ve Avery Keck'e avda refakat etmeye başladım. Bahara geldiğinde sonunda Constance Gölü'ne ve eve doğru yola çıktığımızda keşif grubuna ayak uydurmakta hiçbir zorluk çekmeyeceğim.

Ava çıkarken kendimizi kürklerle ve deri çizmelerle sarıyoruz. Kürklerimizi kemik iğnelerle diyor, uygarlıktan kalma giysilerimizi iplik yapmakta kullanıyoruz. İki adet tüfeğimiz, hatta biraz da cephanemiz var ama avlanmamız genellikle ok ya da bıçakla oluyor. Tom, ok ve yaylarımızı yerel ağaçları ve kemikleri kullanarak yaptı ve içimizde nişancı olan da hâlâ sadece o. Dediğine göre bir tüfek sesi dikkatleri hiç de istemediğimiz bir biçimde üzerimize çekebilir ve ayrıca kurşunlara geri dönüş yolunda ihtiyacımız olabilirmiş. Yakınlarda partizanların olduğundan şüpheliyim. Kış bizim kadar onları da engelliyor olmalı. Ama bazılarımız zaman zaman gözleniyor olduğumuz hissine de kapılmadık değil.

Birkaç tane kürk yılanı yakaladık ve yarım bir çatısı olan harap bir temel kalıntısını ağıl olarak düzenledik. Onlara Sullivan bakıyor ve yeterince yem ve sularının olmasıyla ilgileniyor. Botanikçilikten hayvancılığa geçti, en azından bir süre için.

Sullivan'la birbirimize daha yakınlaştık, belki benzer yaralarımız (benim bacağı, onun kalçası) bizi haftalarca içeride tuttuğu için. Sıklıkla Diggs ya da Preston Finch'le yalnız kalıyoruz. Finch işe yardım etse de hemen hiç konuşmuyor. Sullivan ise, tam tersine, benimle çok rahat konuşuyor ve ben de aynı rahatlıkla cevap veriyorum. Onun ateizmine karşı ihtiyatlı olabilirsin, Caroline ama bu *ilkeli* bir ateizm, ne demekse artık.

Dün gece bize son nöbet düştü, eğer saate aldırılmazsan lüks sayılır. Ateşi canlandırdık ve her zamanki gibi öyküler anlatmaya başladık, ta ki adına ağıl dediğimiz yarı çökmüş harabeden gelen patırtıyı duyuncaya dek. Böylece kürklerimizi giydik ve neler olduğunu araştırmak için gecenin ayazına çıktık.

Kar bütün öğleden sonra boyunca yağmıştı ve Sullivan'ın meşalesinin titrek ışığı sokaktaki lekesiz karlan aydınlattı. Kar, yıkılmış taşlar ve çatlamış duvarları bir pelerin gibi örttüğünden kent sadece geçici olarak boşaltılmışa benziyordu. Farklı çürüme aşamalarında olsalar da binalar birbirinin aynıydı, ham granitten kesilmiş tuğlalar harç kullanılmadan üst üste dizilmişlerdi. Flem tuğlalar, hem de taş bloklar, kenarları yaklaşık üç metrelik mükemmel kareler şeklinde kesilmişlerdi. Binalar da tam birer kare oluşturuyor ve sanki güçlü bir hayal gücü olmayan titiz bir çocuk tarafından yapılmışçasına dörtlü kareler şeklinde diziliyorlardı.

Bina girişlerinde belki bir zamanlar ahşap kapılar vardı ama öyle bile olsa çoktan çürümüş ve dağılmışlardı. Girişler bir adamın iki katı yüksekliğinde ve yine birkaç adam alabilecek

genişlikteydi; ama Sullivan'a göre bu, bize kentin asıl sakinleri hakkında hiçbir şey söylemiyordu - katedrallerin girişleri saz kulübelerinkinden büyüktür ama girip çıkanlar aynı boydadır. Her halükârda edindiğimiz izlenim, tufan ve

Âdem öncesi tıknaz bir devler ırkı şeklinde oldu.

Yakaladığımız on iki kürk yılanını yıkık dökük ağlarının içinde tutabilmek için kubbe ağacından kabaca bir çit yapmıştık. Her zamanki meleme ve geçirmelerini saymazsak genellikle sessizdirler. Bu gece gürültüleri neredeyse aralıksız ve toplu bir ağıt gibiydi ve sesi taş bir saçak altına dek izlediğimizde sürümüzden bir hayvanın doğurmakta olduğunu gördük.

Ya da daha doğrusu (yaklaşınca gördüğümüz üzere) *yumurtlamakta* olduğunu. Yumurtalar hayvanın sarkık karnından ışıltılı kümeler halinde çıkıyordu ve her yumurta bir beyzbol topu iriliğindeydi. Hayvan, rüzgârın topladığı karların üzerinde peltemsi bir yığın oluşuncaya dek yumurtlamaya devam etti.

Sullivaria baktım. “Yumurtalar bu havada donacak. Eğer bir ateş yakarsak...”

Sullivan başım iki yana salladı. “Doğa önlemini almış olmalı,” diye fısıldadı. “Değilse, biz yardım edemeyecek kadar cahiliz. Geride dur, Guilford. Onlan sıkıştırma.”

Haklıydı da. Doğa önlemini *almıştı*, sakarca da olsa. Dişi yumurtalarını dökmeyi kesince diğer bir hayvan, belki de erkeği, inci yığını gibi ışıldayan kitleye yanaşıp alü bacağının tek bir orak hareketiyle onlan kardan aldı ve kamına dizili ceplere doldurdu. İhtimal ki yavrular kendi başlarının çaresine bakar hale gelinceye dek o ceplerde korunacaklardı.

Ağlaşıp melemeyi sonunda kesen sürü kendi işine döndü.

Gerisin geriye barınağımızın sıcağına kaçtık. Rüzgâra daha az maruz kalan binalardan birinin iki büyük odasını işgal etmiş, onlan yılan derileriyle bölmelere ayırıp izole etmeye çalışmış ve zemini kum otlarla kaplamıştık.

Sullivan ellerini ısıtır ve kök çayı yapmak için ocağın kenarına karla dolu bir çaydanlık yerleştirirken düşünceliydi. “Doğuyorlar,” dedi, “ürüyorlar ve ölüyorlar. Guilford, bugüne dek evrim geçirmemişlerse bile bundan sonra geçirecekler; doğa tarafından seçilmiş, koşullar tarafından üretilmiş...”

“Finch, Tanrı'nın işi, derdi.” Finch sürekli sustuğuna göre, sırf Sullivan'ın ilgisini canlı tutmak için onun rolünü üstlenmem gerektiğine inanmıştım.

“Ama bunun *anlamı* ne ki?” Sullivan çaydanlığı neredeyse devirerek ayağa kalktı. “Öylesine tam bir açıklanamaması nasıl da isterdim! Alay etmiyorum, Guilford, bana öyle mahsun bakma. Ciddiyim. Gece gökyüzünde Mars'ın rengine bakmak, kara yumurtlayan altı bacaklı kürklü yaratıklara bakmak ve Tanrı'nın elini görmek... ne kadar da basit!”

“Gerçek basittir,” diye ukalalık ettim.

“Gerçek *sıklıkla* basittir. Kandırarak kadar basit. Ama cahilliğimi bir mihraba koyup adına Tanrı demeyeceğim. Bu puta tapmış gibi geliyor, hem de en kötüsünden.”

İşte, Caroline, “ilkeli ateizm” derken kastettiğim buydu. Sullivan dürüst bir adam ve ilmi konusunda da alçakgönüllü. Bir Quaker' ailesinden geliyor ve hatta yorgun olduğu zamanlarda, onların tarzında konuşmaya başlıyor.

“Bu kent,” diye somurttu. “Bizim kent *dediğimiz* bu şey, sadece kutular ve ara sokaklardan ibaret... Ne su tesisatı var, ne de yiyecek depolanacak bir yer; ne bir fırın, ne bir tahıl amban, ne bir tapınak,

ne de spor sahası... Bu kent bir anahtar.”

“Neyin anahtarı?” diye sormak istedim.

Bana aldırmadı bile. “Onu yeterince yakından keşfetmedik. Yıkıntılar kilometrelerce uzuyor.”

“Tom kolaçan etti.”

* Bir Hıristiyan mezhebi, -yhn

“Kısaca. Tom bile kabul ediyor ki...”

Neyi kabul ediyor? Ama Sullivan kendi düşüncelerine dalmıştı ve onu zorlamak boşuna olurdu. Onun huylarını iyi bilirdim.

Darwinya, çoğumuzun inançtan için bir mihenk taşı olmuştu. Finch kıtanın apaçık bir mucize olduğu fikrinde, ama ben onun, tanrı'nın bu sessiz tepeler ve ormanlardan daha az müphem bir imza bırakmış olmasını dilediğinden kuşkuluyorum. Sullivan ise mucizelerle günbegün kapışmakta.

Çayımızı içtik ve ordu malı battaniyelerimizin altında titremeye başladık. Partizan saldırısı oldu olalı Tom Compton gece nöbeti koymamızda ısrar ediyordu. Elimizden gelen, ateşin başına iki kişi yerleştirmektir. Ne için nöbet tuttuğumuzu sıklıkla merak ediyordum, çünkü uyuyanları uyandırsak da uyandırmazsak da yeni bir saldırının savunmamızı ezip keseceği gün gibi belliydi.

Ama kentin ihtiyatlı olmaya zorlamak gibi bir özelliği vardı.

“Guilford,” dedi Sullivan, uzun bir suskunluktan sonra. “Bugünlerde, uyurken... rüya görüyor musun?”

Soru beni şaşırtmıştı.

“Nadiren,” dedim.

Ama bu bir yalandı.

Rüyalar önemsizdir, Caroline, değil mi?

Ben rüyalara inanmam. Bana benzeyen nöbetçi askere inanmıyorum, gözlerimi her kapatışında onu gördüğüm halde. İyi ki Sullivan bu konuda ısrar etmedi ve nöbetimizin kalan kısmını konuşmadan geçirdik.

Ocak ayının ortası. Son av seferimizden beklenmedik ganimetlerle döndük: bol miktarda et, kış tohumları, halta bir çift Darwinya kuşu... güve atmacaları, beyinsiz, iki ayaklı deri kanallı yaratıklar, ama kuzu eli lezzetindeler, ağzımıza layık. Gripten yatmakta olan Paul Robertson dışında herkes tıka basa yedi. Finch bile memnuniyetinden gülümsedi.

Sullivan h919 yıkıntıları keşfetmekten bahsediyor, bu fikir neredeyse bir saplantıya dönüşmüş. Şimdi, hazır kilerimiz dolu ve hava yumuşamışken, planını eyleme dönüştürmek niyetinde.

Yardımcı ve hamal olarak Tom Compton'la beni seçti. Yarın yola düşüyoruz, kentin kalbine yapılacak iki günlük bir keşif seferi.

Umarım doğru yapıyoruzdur. Doğrusu biraz korkuyorum.

Alışılmadık soğuklukta bir Londra kışıydı, Caroline'ın anımsadığı Boston kışlarının hepsinden daha sert. Alice yenge, bunun bir kurt-kışı olduğunu söylüyordu. Liman bölgesi sanayiyle dolu olsa ve bacalar ufku karansa da, buz parçalarının tıkadığı Thames Nehri'nden yukan gemiler dolusu erzak geliyordu. Londra'daki her bina da, ya kömür dumanı ya da bir odun ateşinin daha gri tondaki dumanını buna ekliyordu. Caroline, yabanıl yaşamın giderek uzaklaştırılmasının simgesi olan bu iç karanıcı havalarda bir çeşit teselli buluyordu. Artık Londra'nın gerçekte ne olduğunu farkına varmıştı; burası bir yerleşim birimi değildi -zaten bu verimsiz, çirkin arazide kim yerleşmek isterdi ki?- daha çok bir türlü yola gelmeyen doğaya karşı bir meydan okumaydı.

Sonunda kazanan doğa olacaktı, tabii ki. Doğa hep kazanırdı. Ama Caroline döşenmiş her cadde ve kesilmiş her ağaçtan gizli bir zevk almayı öğrenmişti.

Ocak ayının ortalarında bir buharlı gemi, Jered'in geçen yaz ısmarladığı mallarla birlikte geldi. Büyük makaralara sarılmış halde zincir ve halat, ayrıca çiviler, katran, fırça ve süpürgeler vardı. Jered, boşalan stoklarını tamamlamak için bir hafta boyunca antrepodan dükkâna bir araba tuttu. Bugün, Caroline ve Alice içeride rafları düzenlerken, malzemelerin son postasını depoya taşıdı ve atları sert arka sokak rüzgârına sisli soluklar veren arabacının ücretini ödedi. Alice yenge yorulmak bilmeden çalıştı, ellerini önlüğüne temizledi ve nadiren konuştu.

Yengesi, Caroline'la göz göze gelmekten kaçındı. Aylardır bu şekilde davranıyordu; soğuk ve tasvip etmediğini gösteren bir kibarlıkla.

Başlangıçta bir tartışmaları olmuştu, *Weston*'a yapılan partizan saldırısının şaşkınlığını yaşadıklarında. Alice, Guilford'ın öldüğüne inanmayı reddetmişti. Bu konuda kararlıydı.

Caroline, Guilford'ın ölmüş olduğundan basitçe ve açıkça emindi, bu hiçbir şeyi kanıtlamasa da Jered'in Weston'la ilgili haberi verdiği andan itibaren bunu biliyordu. Jered bile keşif grubunun kararlı hırsızlar için kolay bir av oluşturacağını kabul ediyordu. Caroline duygularını kendine sakladı, en azından başlangıçta. Ama yaz sona ermeden çok önce artık dul bir kadın olduğunu yüreğinde hissetmişti.

Başka hiç kimse gerçeği kabullenmemişti. Bir umut her zaman vardı. Ama eylül ayı hiçbir haber çıkmadan gelip geçti ve umutlar güzle beraber zayıflayıp kış geldiğinde büsbütün soldu.

Kanıtlanan bir şey yok, demişti Alice. Mucizeler mümkündü. “Bir kadının inancı olmalı,” dedi Caroline'a.

Ama bazen bir kadın gerçeği bilir.

Tartışma sonlanmamıştı, sonlanamazdı. Bu konuda konuşmayı bırakmışlardı sadece; ama her konuşmanın rengini o belirliyor, akşam yemeğinde sofraya onun gölgesi düşüyor, saatin tiktaklarının arasından yavaş yavaş o sızıyordu. Caroline siyah giymeye başlamıştı. Alice, Guilford'ın çantasını holdeki dolapta ders vermek istercesine tutuyordu.

Ama bugün Alice'i bu can sıkıcı anlaşmazlıktan öte bir şey rahatsız ediyor, diye düşündü Caroline.

Sabahın iş yoğunluğu bitmeden ipucunu bulmuştu. Alice bir müşteriyle ilgilenmek için tezgâhın başına gitmiş ve depoya yüzünde tatsız bir şey söylemek üzere olduğunu belli eden bunalmış bir ifadeyle dönmüştü. Gözlerini kısarak Caroline'a baktı ve Caroline da bakışlarını kaçırmamaya çalıştı.

“Öldüğünü kesin olarak bilmeden yasını tutmak yeterince kötüdür,” dedi Alice sert bir ifadeyle. “Ama çok, çok daha kötüsü, Caroline, yas tutmaya son vermektir.”

“Biliyor,” diye düşündü Caroline.

Artık fark etmezdi.

O akşam Jered ve Alice, yerel içkili lokanta olan Ctown and Reed’de olacaktı. Caroline onların ayrıldıklarından emin olduğunda Lily’yle birlikte alt kata indi ve soğuk sokağa çıkarak kıza bakmak için bir Kanada dolan alan ve ağzım sıkı tutan komşulan Bayan de Koenig’e gitti. Caroline, kızına hoşçakal dedi, sonra kışın soğuşuna karşı ceketini ilikleyip başlığını taktı.

Donmuş sokak taşlarının üzerinde yıldızlar parlıyordu. Gaz lambalarının solgun ışığı, yeri bir kabuk gibi örten kara vuruyordu. Caroline, içinde yükselen vicdan azabını başararak rüzgârda aceleyle yürüdü. Bu günahkârlık duygusu yengemden bulaşmış olmalı, diye geçirdi akimdan. Kötü bir şey yapmıyordu. Yapamazdı. Guilford ölmüştü. Kocasını ölmüştü. Kocasını yoktu artık.

Colin Watson, Thames ve Market Caddelerinin köşesinde bekliyordu. Caroline’a kısaca sarıldı, sonra bir araç çağırdı. Onun arabaya çıkmasına yardım ederken gülünç bıyığının altından anlamsızca gülümsedi. Caroline adamın ona karşı duyduğu doğal melankoliyi bastırmaya çalıştığını varsaydı. Elleri iri ve güçlüydü.

Bu gece onu nereye götürecekti? Bir şeyler itmeye herhalde, ama Crown ve Reed’e değil. Biraz konuşacaktı. Hepsi bu. N. Watson’ın konuşmaya ihtiyacı vardı. Görevinden istifa etmeyi düşünüyordu. Rıhtımda bir iş önerisi almıştı. Eylül ayından beridir Jered’in deposunda yaşamıyordu; Empireda bir oda kiralamıştı ve çoğu geceyi yalnız geçiriyordu.

Kendine ait bir oda... Bu işleri daha da kolaylaştırıyordu.

Caroline onunla dilediğince kalamazdı. Ne yaptığından Jered ve Alice’in haberi olmamalıydı. Ya da, eğer biliyorlarsa bile, en azından bir kuşku, savunabileceği bir belirsizlik bulunmalıydı.

Ama kalmak istiyordu. Colin ona nazik davranıyordu, Guilford’ın hiçbir zaman anlayamadığı bir nezaketti bu. Colin onun sessizliklerini kabul ediyor ve Guilford gibi açmaya zorlamıyordu. Guilford, Caroline’ın ruh hallerinin hep kendi başarısızlığının bir yansıması olduğuna inanmıştı. Onun için endişelenirdi -kendince düşünceli davranırdı mutlaka- ama Caroline zaman zaman bir özür tetiklemeden ağlamak isterdi.

Uzun boylu, güçlü ama kendine ait huyları olan Teğmen Watson, Caroline’la yasının arasına girmeye çalışmıyordu. Belki de, diye düşündü Caroline, bir beyefendinin bir dula yaklaşımı böyledir. Dünyanın geçirdiği karışıklıklar toplum kurallarını temelinden sarsmıştı ama bazı adamlar hâlâ nazikti. Bazıları dokunmadan önce hâlâ izin istiyorlardı. Colin nazikti. Caroline en çok onun gözlerinden hoşlanıyordu. Elleri özgürce dolaşırken bile gözleri onu dikkatle izler, anlar ve sonunda affederdi. Caroline’a, o duru mavi gözlerinin arındıramayacağı hiçbir günah yokmuş gibi gelirdi.

Çok geç bir saate kadar onunla kaldı ve fazlaca içti. Arzuyla, çılğınca seviştiler. Caroline ısrar ettiğinde, teğmen onu planladığından bir saat sonra bir araca bindirdi, ama o Market Caddesi’nden bir blok önce indi. Bu saatte bir arabadan inerken görülmek istemiyordu. Bu bir şekilde günahı akla getirirdi. Böylece Bayan de Koenig’e bir dolar daha kaptırıp Lily’yi almadan önce rüzgârda yalpalayarak yürüdü.

Jered ve Alice evdeydiler, doğal olarak. Caroline kendinin ve Lily’nin paltolarını kaldırırken olabildiğince ağırbaşlı davranmaya çalıştı ve kızını avutmanın dışında tek kelime dahi etmedi. Jered okumakta olduğu kitabı kapattı ve yatmaya gittiğini soğuk bir sesle belirtti. Odadan çıkarken sendeledi. O da içmişti.

Ama Alice eğer içmişse bile belli etmiyordu. “Bu küçük kızın uykuya ihtiyacı var,” dedi. “Öyle

değil mi, Lily?” “Onu yatırayım,” dedi Caroline.

“Yardım gerekmezmiş gibi görünüyor. Ayakta uyumaya çoktan başlamış bile, bu saate kalınca. Sıcak yatağın seni bekliyor, Lily! Gidip yat, canım, olur mu?”

Lily esneyerek başını salladı ve annesini savunmasız bırakıp sallanarak gitti.

“Bu sabah çok geç kalkmıştı,” dedi Caroline.

“Rahat bir uyku uyuyamıyor. Babası için endişeleniyor.” “Ben de yorgunum,” dedi Caroline.

“Ama zina yapamayacak kadar değil sanırım.”

Caroline yanlış işitmiş olduğunu ümit ederek bakakaldı. “Kocan olmayan bir erkekle ilişki kurmak,” dedi Alice. “Bunun için başka bir kelimen var mı?”

“Böyle konuşmak sana yakışmıyor.”

“Belki uyuyacak başka bir yer bulsan iyi olacak. Boston’da Liam’a mektup yazdım. Biz biletini ayarlar ayarlamaz gelmeni bekliyor. Özür dilemek zorunda kaldım. Senin adına.” “Bunu yapmaya hakkın yoktu.”

“Her şeye hakkım var sanırım.”

“Guilford öldü!” Tek savunması buydu ve bu kadar çabuk kullanmış olduğuna pişmandı. Bu soğuk misafir odasında sözcükler ağırlıklarını her nasılsa yitiriyordu.

Alice burnunu çekti. “Bunu bilemezsin.”

“Onun kaybını her gün hissediyorum. *Tabii ki* biliyorum.”

“O zaman çok garip bir yas tutma şeklin var.” Alice, öfkesini saklamaya gerek duymadan ayağa kalktı. “Özel birisi olduğunu sana kim söyledi, Caroline? Liam mı? Sanırım o sana böyle davrandı, acılar içindeki öksüzü Boston’daki büyük evinde sakladı. Ama o gece herkes birilerini kaybetmişti, bazılarımız anne ve babasından da fazlasını... Bazılarımız sevdiğimiz her şeyi yitirdik, herkesi ve her yeri, oğullarımızı, kızlarımızı, kardeşlerimizi ve bazılarımızın gözyaşlarımızı silecek ve hizmetçilerine rahat yataklarımızı yaptıracak zengin tanıdıklarımız da yoktu.”

“Haksızlık bu!”

“Kuralları biz koymuyoruz, Caroline. Biz ya uyarız ya da onları çiğneriz.”

“Ömrümün sonuna dek bir dul olarak kalmayacağım!”

“Belki de. Ama eğer içinde en ufak bir dürüstlük olsaydı, kocanın öldürülmesine ön ayak olan bir adamla ilişkiye girmeden önce tekrar düşünürdün.”

— ON YEDİNCİ BÖLÜM —

“Yeterince içmediniz mi?”

Ses meyhanenin havasından yoğunlaşıp geliyor gibiydi; dumanlı, akıcı ve yılışık. Ama bu Vale’in duymak istediği şey değildi. Verilecek en uygun karşılık ne olmalıydı?

Az ve öz *olmalı*, diye düşündü. “Defolup gider misin, lütfen?”

Yanıdaki tabureye bir gölge oturdu. “Bunu istemiyoruz, öyle değil mi? Gerçekten de, Elias, beni dert etme. Sadece biraz çene çalmaya geldim.”

Vale homurdanarak döndü. “Seni tanıyor muyum?”

Adam uzun boyluydu. Aynı zamanda aşın kibar, titiz giyimli ve yakışıklıydı. Yine de bir atinkileri andıran beyaz dişlerini deniz fenerleri gibi ışıltatırken belki sandığı kadar yakışıklı da sayılmazdı.

Vale adamın yirmi iki, belki yirmi üç yaşında olduğunu tahmin etti. Genç ve yaşma göre fazlaca özgüvenli...

“Hayır, beni tanıımıyorsunuz. Timothy Crane.”

Eller bir piyanistinki gibi. Uzun, kemikli parmaklar. Vale aldırmadı. “Defol!” diye tekrarladı.

“Elias, üzgünüm ama istesen de istemesen de seninle konuşacağım.” Tam bir New England şivesiydi, çıldırtacak kadar soylu.

“Kimsin sen, Sanders-Moss yeğenlerinden biri mi?”

“Üzgünüm, ilgim yok. Ama senin kim olduğunu biliyorum.” Crane daha yakma sokuldu. Tehlikeli biçimde yakına. Nefesi Vale’in sağ kulağındaki ince tüyleri kaşdı. “Sen ölümlerle konuşan adamsın.”

“Ben seni defolup gitmeye ikna etmeye çalışan adamım.”

“İçinde bir tanrı olan adam. Acı veren, zor bir tanrı. En azından eğer benimkine biraz benziyorsa...”

Crane kaldırımın kenarında bir araba bekletmişti. *Hey Tatilim*, diye düşündü Vale, *bu nedir şimdi?*

Kavrayamayacağı kadar hızlı gelişen olayların hayal meyal farkındaydı. Sürücüye evinin adresini verdi ve sırttan fırlamanın yanına oturdu.

Sakin bir sonbahar olmuştu ve daha da sakın bir kış. Tanrılar kendi gündemlerini takip ediyor olmalı, diye düşündü Vale ve her ne kadar Eugene Randall ile oynadığı oyun henüz bitmiş olmasa da -iki seans daha olmuştu, ikisi de sonuçsuz- çözüme henüz çok zaman vardı. Hatta Vale, tanrısının ona olan ilgisini kaybetmekte olduğuna dair özlemini ciddiyetle düşünmeye bile başlamıştı.

Belli ki öyle değildi.

Çenebaz Bay Crane sürücünün yanında susmuştu. Araba, dondurucu geceye asılmış buz kürelerini andıran elektrik ışıklarının yanından geçerken Vale ayılmaya çalıştı; omuzlarını doğrulttu, somurttu ve gözlerini kırıştırdı. Washington kışlarının bu kadar acımasız olmaması gerekirdi.

Sonunda Vale’in şehirdeki evine vardılar. Cadde sessiz, bütün pencereler istisnasız karanlıktı. Crane sürücünün parasını ödedi, arabadan iki adet devasa valiz indirdi, onları Vale’in ön kapısından içeri taşıdı ve şemsiyeliğin yanına küstahça bıraktı.

“Bir süre kalacak gibisin.”

“Korkarım ki öyle, yaşlı dostum.”

Yaşlı *dostum* mu? Dur *orada*, diye düşündü Vale. “Konuşacak o kadar çok şeyimiz mi var?”

“Yığınla. Ama sabaha kadar bekleyebilir. İyi bir uyku çekmelisin, Elias. Kötü görünüyorsun. Bunu ikimiz de daha dinlenmiş haldeyken konuşuruz. Beni dert etme! Divanın üzerine kıvrılırım. Aramızda resmiyet yok.”

Üstelik daha sırtırırken kadife kanepeye uzanmıştı bile. “Baksana buraya. Seni dışarı atamayacak kadar yorgunum. Ama eğer sabahleyin hâlâ buradaysan...”

“Bunu o zaman konuşuruz, iyi fikir.”

Vale pes etti ve odadan çıktı.

***

Elias Vale için sabah olmuştu, öğleden hemen önce. Crane kahvaltı masasındaydı. Duş almış ve

traş olmuştu. Gömleği ütülüydü. Kendine bir fincan kahve koydu.

Vale, kendi tıkalı gözeneklerinden sızan terin kokusunun belli belirsiz farkındaydı. “Ne kadar kalacağım düşünüyorsun?”

“Bilmiyorum.”

“Bir hafta mı? Bir ay mı?”

Omuz silkme.

“Belki bunun farkında değilsinizdir, Bay Crane, ama ben yalnız yaşarım. Çünkü öyle olmasından hoşlanırım. Evimde konuk istemem, hatta, eee, bu şartlarda bile. Doğrusu bana soran da olmadı.”

“Onların tarzı değildi, ha?”

Tanrıları kastetmişti.

“Seçme şansımın olmadığını mı söylüyorsun?”

“Benim de yoktu. Tost ister misin, Elias?”

O *da*, diye düşündü Vale. Bunu beklemiyordu. Ancak mantıklıydı da tabii. Ama sokaklarda tanrının çarptığı daha kaç birey vardı? Yüzlerce mi? Binlerce mi?

Ellerini kavuşturdu. “*Niçin* buradasın?”

“Ebedi soru, öyle değil mi? Bildiğimden emin değilim. En azından henüz değil. Sanırım beni çevreye tanıştırmak niyetindedir.”

“Ne olarak, benim oğlanım mı?”

“Yeğen, kuzen, gayrimeşru evlat...”

“Ya sonra?”

“Sonra bize denildiği gibi yapacağız, vakti geldiğinde.” Crane çatalı elinden bıraktı. “Bak, Elias, bunu ben de istemedim. Gücenme ama geçici olmasını da umuyorum.” “Gücenme ama umarım öyledir.”

“Bu arada bana bir yatak bulmamız gerekiyor. Eğer eşyalarımın salonunu doldurmasını istemezsen. Müşterilerini burada mı kabul ediyorsun?”

“Sıklıkla. Hem sen benim hakkımda neler biliyorsun?” “Çok az. Sen benim hakkımda ne biliyorsun?”

“Hiçbir şey.”

“Ah!”

Vale umarsızca son bir denemede bulundu: “Şehirde bir otel...”

“*Onlar* bunu istemiyor.” Yine o gülümseme. “İyi ya da kötü, kaderlerimiz kesişmiş durumda.”

Şaşırtıcı olan şey, Vale’in, çatı katındaki odanın Crane tarafından işgal edilmesine, tıpkı bir türlü geçmeyen bir baş ağnsı gibi alışmış olmasıydı. Crane düşünceli bir konuktu, dağıttığını Vale’den çok daha titiz bir biçimde topluyor, Vale ücretli müşterilerle ilgilenirken araya girmemeye özen gösteriyordu. Sanders-Moss salonuna götürülmek ve Vale’in maliyeci kuzeni olarak tanıştırılmakta ısrar etmişti. Şansına Crane’in bankacılık ve Wall Street hakkında sanki bu iş için yetiştirilmişçesine iyi bir bilgisi vardı. Belki de öyle olmuştu. Geçmiş hakkında açık konuşmuyor ama bazı aile bağlantılarını ima ediyordu.

Her halükârda Sanders-Moss’taki sohbet, Finch keşif grubunun kaybına ve savaş ihtimaline

dönmüştü. Hearst grubu gazeteleri İngiltere'yle bir savaşın çığırtkanlığını yapıyor, İngilizlerin partizanlara silah akıtmakta olduğunu delillerini sıralıyor ve bu da bazı Amerikalıların ölümünden dolayı olarak İngilizleri sorumlu kılıyordu. Tanrısı ilgi gösterse de bu mesele Vale'in umurunda bile değildi.

Şehirdeki evde birlikteyken birbirlerini görmezden gelmeye çalışıyorlardı. Konuştuklarında ise genellikle Vale birkaç kadeh içtikten sonra- konu tanrıları olurdu.

“Sadece tehdit etmekle kalmıyor,” dedi Vale. Soğuk bir gece daha, Crane'le birlikte içeri hapsolmuşlar, pencerelerde sert bir rüzgâr. Tennessee viskisi. *Timor mortibus conturbat me*. “Bana yaşayacağıma dair söz verdi. Demek istediğim... sonsuza dek.”

“Ölümsüzlük,” dedi Crane sakince, bir elmayı mutfak bıçağıyla dilimlerken.

“Sana da mı?”

“Ah, evet. Bana da.”

“İnanıyor musun?”

Crane ona alaycı gözlerle baktı. “Elias, traş olurken kendini en son ne zaman kestin?”

“Ha? Anımsayamıyorum...”

“Çok oldu mu?”

Vale, “Çok oldu,” diye kabul etti. “Niçin?”

“Apandisit, grip, verem? Kemik kırığı, diş ağrısı, şeytan tırnağı?”

“Hayır, ama... ne söylemek istiyorsun?”

“Yanıtını biliyorsun, Elias. Sadece bunu kendinde deneyecek cesaretin yok. Lavaboda elinde bir usturayla dururken içinden hiç geçmedi mi?”

“Neden bahsettiğin hakkında hiçbir fikrim yok.”

Crane sol elini yemek masasının üzerine koydu ve bıçağı avcuna sapladı. Çelik küçük kemikleri çıtırdatarak tahtaya girdi. Vale irkildi.

Crane yüzünü bir an için buruşturdu. Sonra gülümsedi. Bıçağı sapından kavrayıp saplandığı yerden söktü. Yaradan dışarı bir damla kan sızdı. Sadece bir damla. Crane onu peçeteyle sildi.

Altaki deri düzgün, pembe, çiziksizdi.

Vale, “Aman tanrım!” diye fısıldadı.

“Masanı çizdiğim için özür dilerim,” dedi Crane. “Ama ne demek istediğimi görüyorsun.”

— ON SEKİZİNCİ BÖLÜM —

GUILFORD LAW'UN GÜNCEŚİNDEN

El yazımdan dolayı özür dilerim. Ateş ısıtıyor ama işe yarayacak kadar ışık vermiyor. Caroline, seni bunları okurken hayal ediyorum ve biraz teselli buluyorum. Umarım bulunduğun yer sıcaktır.

Burada alışık olduğumuz ölçülere oranla daha sıcak sayılırız. Belki de fazlaca sıcak... Doğal sayılmayacak kadar sıcak. Ama izinle açıklayayım.

Bu sabah, aksak keşif grubumuzla yıkıntıların merkezine doğru yola çıktık; Tom Compton, Dr. Sullivan ve ben. Gülünç bir görünüşümüz olsa gerekti (en azından Diggs kesinlikle bu fikirdeydi). Üçümüz de yılan kürklerine sarılmış durumda, tavşanlar gibi bembeyaz; içimizden ikisi topallıyor (zıt bacaklarda), homurdanan bir yılanın çektiği kızakta dört günlük erzagımız yüklü. Digby bu sefere

“çulluk avı” adını taktı.

Her neyse, alaylara kulağımızı tıkadık ve çok geçmeden hayvanımız bizi yıkıntıların içlerine, kentin boğucu sessizliğine doğru çekti. Caroline, bu tekinsiz yerin ürperticiliğini, mezar taşları gibi dizilmiş binaların uzayıp giden düzenini anlatabilmem mümkün değil. Güneşli bir gökyüzü altında güneybatıya doğru yol alırken kar, kızığımızın altında ışıltılı ve gevrek bir örtü gibiydi. Ama kış güneşinin düşük açısı, çoğunlukla geniş ve melankolik bulvarların gölgeliklerinde yolculuk edeceğimiz anlamına geliyordu.

Tom Compton, kürk yılanının yularından tutarak başı çekiyordu. Tuzakçı, çene çalacak havada değildi, böylece ben de bu muazzam ve birbirinin aynı sokakların kasvetini azaltacak bir insan sesi arayarak geride Dr. Sullivan’la takılmaya başladım. Ama hava Sullivan’ı da etkilemişti.

“Kentın zeki yaratıklarca yapılmış olduğunu varsayıyorduk,” dedi. “Ama bu böyle olmayabilir.”

Ondan açıklamasını istedim.

“Görüntüler kandırıcıdır. Hiç Afrika beyaz karıncalarının tepelerini görmüş muydun? Özenle yapılmış bir binaya benzer, sıklıkla bir insan boyunu geçecek kadar yüksektir. Ama buradaki tek mimar evrimin kendisidir. Ya da bir bal peteğinin düzenini ve karmaşıklığını düşünsene.”

“Yani bir çeşit böcek kovanının içinde olabileceğimizi mi söylüyorsun?”

“Demek istediğim şu ki, bu yapıların yapaylıkları besbelli de olsa, büyüklüklerinin tekdüzeliği ve ihtimal ki işlevleri, yapanların *insan* olmadıklarını akla getiriyor.”

“Ne tür bir böcek Washington anıtı büyüklüğünde granit bloklar yontabilir?”

“Hayal bile edemiyorum. Daha da kötüsü, görülmüş şey değil. Hiç kimse böyle bir şey bildirmemişti. Bu kenti yapanlar kimler ya da neler idiyse, ne yeni nesiller bırakmışa ne de bir ataya sahipmiş benziyorlar. Neredeyse apayrı bir eser.”

Bu, benim düşüncelerimi de yakından yansıtıyordu. Tüm tuhaflığına rağmen Darwinya, kendine özgü bir güzelliğe sahipti: yosun yeşili çayırlar, adaçayı çamı kayranları, sakın ırmaklar. Yıkıntılarda bu çekicilikten iz yoktu. Kış güneşinin çatlamış taş monolitlerin arasından sızan ışığında ve ödünsüzce düzenli sokaklarda tükenmek bilmeyen saatler boyunca yürüdük. Önümüzde kar, en ufak bir izden yoksun ve dümdüzdü. Tom Compton bu durumun tuhaflığına dikkatimizi çekinceye kadar ne ben ne de Sullivan bunu önemsemiştik. Son kar yağışından bu yana geçen dört beş gün içinde hiçbir hayvan ya da uçan yaratık, hatta güve atmacaları bile karda bir iz bırakmamıştı. Güve atmacalarına bu taraflarda sık rastlanır; kentin kenarlarındaki yıkık binalarda sürülerle yuva kurmuşlar. (Eğer onları yiyecek kadar çaresizsen avlanmaları çok kolay. Gece tünemiş durumdaki bir sürüye bir meşalenin ışığında yaklaşıyorsun, ışık onları şaşırtıyor, kendilerine gelip kaçmalarından önce sopayla adam başına altı yedi tane öldürebiliyorsun.) Ama burada değil. Tamam, bu taşlı labirentlerde yiyecek fazlaca bir yem yok. Yine de hiçbir yaşam olmamasında bir uğursuzluk var gibi. Bu durum insanın sınırlarını geriyordu, Caroline ve itiraf etmeliyim ki akşam olmaya başlayıp da gûlgeler uzadığında hepimiz en ufak bir kargaşada fırlamaya hazır haldeydik.

Bir kargaşa olduğundan da değil hani. Sadece karın altında gizlenen buzun çıtırtısı, güneşin yumuşattığı karların gıcırtaıları. Akşamüzeri hiçbir şey tarafından rahatsız edilmeden kampımızı kurduk. Sullivan'ın kentin merkezi olarak hesapladığı noktaya hâlâ ulaşmamış olmamız, bu yerin büyüklüğüne bir kanıttı. Yanımızda yakacak olarak kubbe ağacı dalları getirmiştik, ortalan boştur ve pek ağırlık yapmazlar; çatısı az çok kalmış olan bir binanın içine onlarla bir ateş yaktık. Bir katedral büyüklüğündeki salonu ısıtmayı ümit etmiyorduk, ama rüzgârdan kurtulmuş ve kendimize

yeterince sıcak bir köşe oluşturmuştuk.

Her halükârda burası, kentin kenarına oranla daha ılık. Sullivan, taş zeminin açıklayamayacağı kadar ılık olduğuna dikkat çekti, hatta neredeyse bunu eritecek kadardı; belki de sıcak bir yeraltı nehri ya da başka bir doğal ısı kaynağı vardı. Tom Compton ihtiyatlı suskunluğunu kısaca bozdu ve yıldızlı bir gecede bir yılan avından sonra tepelerde kamp kurduğunda kentin içlerinde bir yerde mavi-yeşil bir parıltı gördüğünü anlattı. Belki bir çeşit yanardağ hareketiydi ama Sullivan yer yapısının uygun olmadığını söylüyor. Biz parıltı görmedik.

Şunu da eklemeliyim. Genellikle en sadık bir pragmatist olan Tom Compton bile Sullivan ya da benden daha sinirli görünüyor. Ben bunları yazmaya başladığımda tuhaf bir söz etti; daha doğrusu ateşe o kadar yaklaşarak bir şeyler mırıldandı ki, sakalının tutuşacağından korktum.

“Bu kenti düşümde görmüştüm,” dedi.

Daha ayrıntısına girmedim, ama ben ateşe rağmen ürperdiğimi hissettim. Çünkü Caroline, burayı ben de gördüm düşümde, sonbaharda yüksek ateşle daldığım uykulardan birinde, zehir damarlarımda hâlâ akarken ve ben geceyle gündüzü birbirinden ayıramazken. Bu *kenti düşümde ben de gördüm* ve bunun anlamı nedir bilmiyorum.

.. .ve dün gece yine düşümdeydi.

Ama sana söyleyeceğim başka şeyler de var, Caroline ve vakit çok az. Erzagımız sınırlı ve Sullivan her ânı olabildiğince değerlendirmemiz gerektiğinde ısrar ediyor. Dolayısıyla ne bulduğumuzu sana en yalın ve doğrudan bir şekilde aktarmaya çalışacağım.

Kent sadece kare şeklinde bir örgüden ibaret değil. Sullivan'ın da tahmin ettiği gibi, bir de merkezi var. Merkezde ise bir katedral ya da pazar yeri değil, çok daha yabancı başka bir şey yer alıyor.

Binaya bugün ulaştık. Bir zamanlar çok uzaktan görülebiliyordu mutlaka ama erozyon onu kamufle etmiş. (Bu yıkıntıların çok kadim olduklarını Finch'in bile yadsıyabileceğinden şüpheliyim.) Bugün binayı kendi molozlan çevreliyor. Devasa taş bloklar, bazıları taş ocağından yeni çıkmışçasına cilalı, diğerleri tuhaf açılar oluşturacak kadar yıpranmış, ilerlememizi engelliyorlar. Kızağımızı geride bıraktık ve merkezi binaya varıncaya dek şansın ve hava koşullarının oluşturduğu labirentin geçitlerine daldık.

Bu moloz yığınının orta yerinde kara bazalt bir kubbe yükseliyor, dış yüzeyinin yaklaşık dörtte biri açık durumda. Kubbenin kemeri en azından yetmiş metre yükseklikte ve bir kent bloğu kadar da geniş. Sağlam kalmış bölümleri hâlâ pürüzsüz, neredeyse ipeksi ve Sullivan'ın tanımadığı bir yöntemle yapılmış.

Kubbe sürekli sis içinde, bu da hiçbirimizin onu vadinin yamacından görememesinin nedeni olsa gerek. Sullivan'a göre sisi, alttan ısıtılan erimiş kar ve buz yaratıyor. Moloz sahasında bile hava fark edilecek kadar ılıktı ve kubbenin üzerinde hiç kar toplanmamıştı. Suyun donma derecesinin çok üstünde olmalıydı.

Üçümüz de bu manzaraya dilimiz tutulmuşçasma baktık. Kayıp fotoğraf makinemin yanımda olmasını öyle isterdim ki. Ne güzel bir tablo olurdu! Avrupa'nın ıssız *bir dağında harabeler*. Caroline, böyle bir fotoğraf bizim bir yıllık geçimimizi sağlardı.

Hiçbirimiz düşüncelerimizi dile getirmedi. Belki de bize fazlaca hayalperest gelmişti. En azından benimkiler kesinlikle öyleydi. Yine yanardağ mağaraları ve kadim tanrılara tapman hayvanımsı insanlarıyla E. R. Burroughs'un serüven öykülerini anımsamıştım.

(Okuma alışkanlıklarımı onaylamadığını biliyorum Caroline, ama Burroughs'un fantazyaları bu

kıtının yanında Baedeker tarafından yazılmış gibi kalıyor! Tek eksiğimiz uygun bir prenses ve bir de belime takacağım bir kılıç.)

Kızağa geri döndük, yılanımızın yemini verdik, taşıyabileceğimiz kadar erzak yüklenip tekrar kubbenin yanına geldik. Sullivan'ı hiç bu kadar coşkulu görmemiştim; onu çılgınlar gibi sağa sola koşuşturmakta zor alıkoyuyorduk. Kampımızı, kubbenin hemen kenarına yakın bir yere kurmamıza razı oldu ve daha ileri gitmediğimiz için besbelli ki düş kırıklığına uğradı. Ama bu cilalı taş kemerin altında kaya parçalarıyla kaplı çok geniş bir alan var ve doğrusu bu granit kütesinin tepemizde desteksiz asılı durması sinirlerimize hiç de iyi gelmiyor.

Her halükârda kubbenin içerisi neredeyse ışsızdı; güneş, gedik dişli yıkıntıların ardına dek alçalmıştı ve biz son ışıkları da yitirmeden aceleyle bir ateş yakmak zorunda kaldık.

Geceyi bir Roma tapmağındaki Vizigotlar gibi, ateşimizin başında toplanmış, heyecan ve endişe karışımı bir duyguyla karşıladık. Ateşimizin, aydınlattığı çemberin dışındaki kubbenin iç duvarında oynayan yansıması hariç görececek bir şey yok.

Hayır, bu tam anlamıyla doğru değil. Sullivan dikkatimizi başka bir ışığa çekti, daha soluktu ve kaynağı moloza boğulmuş yapının ta içlerinde olmalıydı. Doğal bir olguydu, yürekten umarım, ama bir başkasının *varlığı* duygusu insanın tüylerini ürpertecek kadar güçlü.

Yazmak için yeterli aydınlık kalmadı. En azından kör olmayı göze almadan. Yarın devam ederim.

GÜNCE BURADA SONA ERİYOR.

“Biraz daha ip lütfen, Guilford.”

Sullivan'ın sesi derinlerden kendi yankısında yüzüyormuşçasına yükseldi. Guilford bir metre kadar daha ip saldı.

İp geçen yazki saldırıdan kurtarabildikleri yararlı birkaç eşyadan biriydi. Bu iki makara dolusu kendir lifi birden fazla hayat kurtarmıştı; ayrıca hayvanlar için eyer olmuş, çadırların donanımında kullanılmış, bin bir çeşit yaran dokunmuştu. Ama ip sadece bir önlemdi.

Kubbeli yıkıntının merkezinde, yaklaşık elli metre çapında ve kenarlarında üç metre genişliğinde basamaklarıyla helezon şeklinde inen bir merdiveni olan, dairesel bir kuyu ağzı bulmuşlardı. Kenarları, yüzyıllardır süren erozyonla aşınmış olsa da merdiven sağlamdı. Bir dere, kuyunun güney kenarını kesiyor, aşağı dökülüyor ve sisli derinliklerde gözden kayboluyordu. Yukarıdan soluk gün ışığı, aşağıdan ise hafif bir parıltı geliyordu. *Kentin kalbi*, diye düşündü Guilford. Ilık ve hâlâ çarpıyor.

Sullivan oraya keşfe çıkmak istedi.

“Eğim önemli değil,” dedi. “Geçit sağlam ve yürünmek üzere yapıldığı besbelli. Burada, dışarıda soğukta olacağımızdan daha fazla tehlikede değiliz.”

Tom Compton siste çiy düşmüş sakalını sıvazladı. “Eğer buradan aşağı inmek niyetindeysen,” dedi, “sandığımdan da aptalmışsın.”

“Sen ne önerirdin?” Sullivan tuzakçıya doğru döndü. Guilford onu hiç bu kadar öfkeli görmemişti, yüzü kiremit gibi kızarmıştı. “Yani içler acısı viranemize geri dönüp havanın açması için dua mı edelim? Bahara kadar soğuktan donmazsak ya da partizanlar veya Rheinfeldten gebertmezse kuzeye, Bodensee'ye kadar emekleriz. Lanet olsun, Tom, bu bizim bu yerden bir şey *öğrenebilmek* için yegâne şansımız olabilir!”

“Eğer yanında mezara götüreceksen,” dedi tuzakçı, “bilginin ne anlamı var?”

Sullivan hor gören birtavırla sırtını döndü. “O zaman dostluğun ne anlamı var, ya da sevginin, hatta yaşamanın? Neyi götürmüyoruz ki mezara?”

“Götürmeyi planladığım bir şey yok zaten,” dedi Tom. “En azından şimdilik.”

İpi elinden salmaya başladı.

Gün ışığında bu kadar kötü olmazdı, diye düşündü Guilford ve aslında içeride, kubbedeki çatlaktan sızan soluk da olsa bir miktar gün ışığı vardı. Her halükârda, ipin varlığı güven veriyordu. Birbirlerine bağlandılar. Eğim hafif olabilirdi ama taşlar nemden kaygan hale gelmişlerdi ve bir kez kaymaya başlayınca bu sisin içinde nereye kadar gideceğin belli değildi. Yer düzeyinin altında görüş mesafesi birkaç metreye dek düşüyordu. Atılan bir taş belirsiz yankılar vermişti.

Önce Sullivan indi, sakat bacağını kollayarak. Peşinden, kendi bacağına dikkat ederek Guilford indi. Tuzakçı en sondaydı. Dönerek inen yürüyüş yolu Guilford'ın, kuyunun sisli derinliklerine doğrudan bakmasını gerektirmeyecek kadar genişti.

Bu kuyunun ne amaçla yapıldığını ya da çağlar önce bu yolda kimin yürümüş olabileceğini kestiremiyordu. Ne kadar derine, lavların ısıttığı hangi mağaralara kadar indiğini de bilmiyordu. Aztekler insan kurban etmek için kuyuları kullanmamışlar mıydı? Bu tavşan deliğinde *iyi* bir şeylerin olmadığı besbelliydi.

Guilford'ın tahminine göre otuz metre ya da biraz daha fazla indiklerinde Sullivan mola vermek istedi. Artık kuyunun duvan da, sisin sakladığı dibi kadar görünmez hale gelmişti. Sullivan zorlukla nefes alıp verebiliyordu ama gözleri bu tuhaf loşluğun içinde ışıltı ışıltıydı.

Guilford yeterince inip inmediklerini yüksek sesle dile getirdi. "Gücenmeyin, Dr. Sullivan, ama burada ne bulmayı umuyorsunuz?"

“Yüz sorunun yanıtını.”

“Bir çeşit kuyu ya da sarnıç olsa gerek,” dedi Guilford.

“Tanrı aşkına, gözlerini aç! Kuyu olmadığı *kesin*. Yeraltı suyuyla bir ilgisi varsa, o da onu dışarıda tutmak için tasarlanmış olması. Bu taşların burada *büyüdüklerini mi* sanıyorsun? Bloklar kesilerek yapılmış ve harçla tutturulmuş. Harcın neden yapıldığını bilmiyorum ama fevkalade korunmuş olduğu ortada. Her halükârda, zaten su seviyesinin altına inmiş durumdayız. Burası bir *kuyu* değil, Bay Law"

“Öyleyse nedir?”

“Amaç her ne idiyse, tatbiki ya da törensel, önemli bir şey olmalıymış. Kubbe, kent içinde bir nirengi noktası ve sanırım bu geçit yoğun bir trafiğe sahipti.”

“Trafik mi?”

“Kenti inşa edenler.”

“Ama onların soyu tükendi.”

Tuzakçı geriden mırıldandı: “Ya da sen öyle umuyorsun.”

Ama inişin sonu yoktu, sadece mavimsi sisin içinde kıvrılarak giden taş basamaklar. Sonunda Sullivan bile daha fazla ilerleyemeyecek kadar yorulduğunu itiraf etmek zorunda kaldı.

“Bizim,” dedi, “daha fazla adama ihtiyacımız var.”

Guilford aklından kimleri geçirdiğini merak etti. Keck mi? Robertson mı? Tek kollu Digby mi?

Tom başını kaldırdı ve geldikleri yöne baktı, yukarısı sanki renksiz bir bulutla kaplanmış gibiydi. “Fazla gecikmeden geri dönmeliyiz. Kaldığı kadıyla gün ışığı birazdan bitmiş olacak.” Sullivan’a

eleştirici bir gözle baktı. “Nefesini topladığında...”

“Beni dert etme. Devam et! Aynı sırayla, ben geriden geleceğim.”

Rengi solmuştu ve yüzü çiy düşmüşçesine terliydi.

Tuzakçı omuz silkti ve döndü. Guilford, Tom’u izledi ve Sullivan’la aralarındaki ip ne zaman gerilecek olsa durmasını isledi. Bu da sık sık oluyordu. Botanikçinin soluması artık epey uzaktan duyulabiliyordu ve tırmanmaya devam ettikçe daha da zorlanır bir hale geldi. Sullivan çok geçmeden öksürmeye başlamıştı. Tom ardına derhal bir göz attı ve tırmanışı olabildiğince yavaşlattı.

Sis yoğunlaşmaya başlamıştı. Guilford karşı duvarı artık göremiyordu, taş basamaklar kıvrılan sis perdesinin içinde kayboluyorlardı. Tom Compton’ın geniş sırtı bile siste belirsizleştikçe aralarındaki ipin önemi artmaktaydı.

Görünürlüğün azalmasıyla birlikte yönelimde de bozulmalar başlamıştı. Ne kadar derine indiklerini ya da tırmanmaları gereken ne kadar basamak kaldığını kestiremiyordu. *Ne fark eder ki*, dedi kendi kendine. *Her adım bizi biraz daha yaklaştırıyor.* Sakat bacağı sızlamaya başlamıştı, baldırından dizine doğru sanki kızgın bir tel sokuluyordu.

Bu kadar inmemeliydik, diye düşündü Guilford, ama Sullivan’ın hevesi bulaşıcı olmuştu ve eğer ulaşabilirlerse sanki muazzam bir sır açıklanmış olacaktı. Bir an durdu, gözlerini kapattı, soğuk havanın iki yanından bir nehir gibi aktığını hissetti. Granitin ve sisin mineral kokularım kokladı. Bir şeyi daha. Misk gibi, yabancı.

“Guilford!”

Tom’un sesi. Guilford şaşkınlıkla baktı.

“Durduğun yere dikkat et,” dedi tuzakçı.

Uçurumun tam kenarındaydı. Bir adım daha ve düşmüş olacaktı.

“Sol elini duvardan ayırma. Sen de, Sullivan.”

Sullivan başını sallayarak görüntüye girdi. Bir gölge gibiydi, bir hayalet.

İp aniden belinden çektiğinde, Guilford tuzakçının peşi sıra el yordamıyla ilerlemekteydi. Durmalarını seslendi ve döndü.

“Dr. Sullivan?”

Yanıt yok. İp gerilmeye devam etti. Ardına baktığında sadece sisi gördü.

“Dr. Sullivan! İyi misiniz?”

Yanıt yok, sadece bir ağırlığın varlığı.

Tom Compton sisin içinden aceleyle çıkageldi. Guilford, ipin gevşemesine yol açarak geriledi, Sullivan’a ait bir iz görebilmek için gözlerini kısarak baktı.

Botanikçiyi geniş granit basamakta, bir eliyle nemli taş duvarı hâlâ tutar vaziyette, yüzüstü yatarken buldu.

“Kahretsin!” Tom diz çöktü. Sullivan’ı sırtüstü çevirdi ve bileğinden nabzını almaya çalıştı.

“Nefes alıyor,” dedi tuzakçı. “Çok hafif.”

“Ne olmuş ona?”

“Bilmiyorum. Cildi soğuk ve aşın soluk. Sullivan! Uyan, seni orospu çocuğu! İşimiz gücümüz var!”

Sullivan uyanmadı. Başını bir yana cansızca düşürdü. Bir burun deliğinden kan sızıyordu. *Küçülmüş*

sanki, diye düşündü Guilford şaşkınlıkla. *Sanki binleri havasını boşaltmış.*

Tom çantasını sırtından çıkardı ve botanikçinin başının altına tıktırdı. “İnatçı deyyus, yavaşlamak nedir bilmedi...”

“Şimdi ne yapıyoruz?”

“Bırak da düşüneyim.”

* * *

Tüm çabalarına rağmen Sullivan uyanmadı.

Tom Compton, ökçeleri üzerinde sallanarak bir süre derin derin düşündü. Sonra çantasını sırtına aldı ve belindeki ipten kurtuldu. “Lanet olsun. Bak, kızaktan ikiniz için de battaniye ve yiyecek getireceğim. Sonra sen onunla kalacaksın; ben yardım getirmeye gideceğim.”

“İslenmiş ve neredeyse donmak üzere, Tom.”

“Açık havada daha çabuk donar. Onu hareket ettirirsek ölebilir. Bana kampa ulaşmam için bir gün, Keck ve Farr’la geri dönmem için de bir gün daha ver. Farr ne yapılması gerektiğini bilecektir. Sen atlatırsın, ama Sullivan’ı bilmiyorum, zavallıcık.” Kaşlarını çattı. “Ama sen onunla kal, Guilford. Onu yalnız bırakma.”

Bir *daha uyanmayabilir*, diye düşündü Guilford. *Ölebilir O zaman yerdeki bu ıssız delikte yapayalnız olacağım.*

“Bırakmam.”

Tuzakçı başını kısaca salladı. “Eğer ölecek olursa beni bekle. Çıkışa yeterince yakınız, geceyle gündüzü ayırabilirsin. Anladın mı? Aklını başına topla.”

Guilford başını salladı.

“Pekâlâ.” Tom baygın yatmakta olan Sullivan’ın üzerine, Guilford’ın onda daha önce hiç tanık olmadığı bir şefkatle eğildi, botanikçinin ıslak alnına yapışmış bir tutam saçı düzeltti. “Dayan, seni ihtiyar düzenbaz. Seni aptal *kâşif*.”

Guilford, Tom’un getirdiği battaniyeleri aldı ve Sullivan’ı soğuk hava ve soğuk taşlardan koruyacak kaba bir yatak hazırladı. Dışarıyla karşılaştırıldığında kuyunun içi ılık bile sayılabilirdi, en azından donma noktasının üzerindeydi; ama sis, giysilerin içine işliyor ve deriyi üşütüyordu.

Tom sisin içinde kaybolduğunda Guilford derin bir yalnızlık duydu. Kendi düşünceleriyle Sullivan’ın yavaş, hırıltılı soluğundan başka arkadaşı kalmamıştı. Hem canı sıkılıyor hem de paniğe kapılmamaya çalışıyordu. Okuyacak bir şeyleri olmasını istedi aptalca. Partizanların saldırısından sağlam kurtulan yegâne kitap Diggs’in cep İncili’ydi ve Diggs onu kimselere vermiyordu. Diggs bu incecik yapraklı kitabın, hayatım kurtardığına inanıyordu; kitap onun uğuruydu. *Argosy* çoktan kaybolup gitmişti.

Sanki arsenik rengindeki bu alacakaranlıkta okumak mümkünmüş gibi.

Yukarıdan gelen aydınlık tamamen kaybolduğunda ve nemli hava daha koyu ve daha zehirli bir yeşile dönüştüğünde gece olduğunu anladı. Küçükük toz ve buz zerrelere derinliklerden bir okyanus akıntısındaki diatomlar gibi yükseldiler. Yaş bir çamı doğrayan bir testere gibi kaba biçimde soluk alıp vermeye başlayan Dr. Sullivan’ın battaniyelerini düzeltti ve Tom Compton’ın getirdiği kubbe ağacından iki meşalenin birini yaktı. Kendine ait bir battaniyesi olmayan Guilford kontrolden çıkmışçasına titriyordu. Ayaklarından biri uyuduğunda, bir elini taş duvardan ayırmamaya özen göstererek ayağa kalkıyordu. Meşaleyi gevşemiş taşların arasına sıkıştırdı ve elini ateşinde

ısıtmaya çalıştı. Kubbe ağacı odunu, yılan donyağına batırıldığında çok parlaklık vermese de altı ila sekiz saat kadar yanabilirdi.

Uyumaktan korkuyordu.

Sessizlikte çok hafif sesleri bile duyabiliyordu - eğer kendi kanının sesi değilse karanlığın artırdığı uzak bir uğultu. H. G. Wells'in bir romanını, *Zaman Mafeinesi*'ni ve parlayan gözleri ve dinmek bilmeyen iştahlarıyla yeraltı ırkı Morlocklan anımsadı. Hiç de hoş bir anı değildi.

Vakit geçirmek için Sullivan'la konuştu. Gözleri sımsıkı kapalı ve burnundan kan sızmaya devam ediyor da olsa Sullivan belki de dinliyordur, diye geçirdi akimdan. Gömleğinin eteğini düzenli aralıklarla kar suyuna batırıp Sullivan'ın yüzündeki kanı sildi. Caroline ve Lily'den bahsetti sevgiyle. Babasından bahsetti, Boston yiyecek isyanları sırasında tüm ömrünce yaptığı gibi inatla matbaasına girmek isterken sopalarla nasıl öldürüldüğünü anlattı. Aptalca bir cesaret. Guilford ondan bir paıça almış olmak isterdi.

Sullivan'ın uyanmasını diledi. Kendi öykülerini anlatmasını. Kadim, evrilmekte olan Danvinya'yı savunmasını; mantığın balyozunu mucizelerin tepesine indirmesini. *Umarım bu konuda hakhsındır*, diye düşündü. Umarım bu

kıta bir diiş ya da daha kötüsü bir kâbus değildir Umarım eski ve ölü şeyler eski ve ölü kalırlar.

Onu bekleyen sıcak bir kap yemek ve sıcak bir banyo olduğunu hayal etti. Sonra bir yatak, içinde Caroline, vücudunun ılık hatları kar gibi beyaz örtünün altından seçiliyor. Derinlerden gelen bu seslerden ya da seslerin bir gelgit gibi yükselip alçalmasından hiç hoşlanmıyordu.

“Umarım ölmezsin, Dr. Sullivan. Bütün bunları anlayamadan ölmekten nasıl nefret ederdin biliyorum. Kolay iş değil ama, ne dersin?”

Sullivan derin, çırpınırcasma bir nefes aldı. Guilford botanikçinin gözlerinin yaylıymışçasına açıldıklarını şaşkınlıkla gördü.

Sullivan ona dikkatle baktı; belki daha da öteye bakıyordu, kesin olarak söylemek olanaksızdı. Gözbebeklerinden biri tuhaf biçimde irileşmiş, beyazına kan oturmuştu.

“Biz ölmeyiz,” dedi Sullivan, boğuluyormuş gibi.

Guilford içinden aniden gelen geri çekilme dürtüsünü bastırdı. “Hey!” dedi. “Dr. Sullivan, kıpırdamadan yat. Heyecanlanma. Zorlama kendini, düzeleceksin. Yardım gelmek üzere.”

“Sana söylemedi mi? Guilford, Guilford'a Guilfoıd'ın ölmeyeceğini söyle.”

“Konuşmaya çalışma.” *Konuşma*, diye düşündü Guilford, *çünkü ödümü koparıyorsun.*

Sullivan'ın dudakları tek taraflı büküldüler, berbat bir manzaraydı. “Onları gördün düşlerinde...”

“Yapmayın lütfen, Dr. Sullivan.”

“Eski bakır kadar yeşil. Karınları kılçıklı... Düşleri yiyorlar Her şeyi yiyorlar.”

Aslında bu kelimeler bir şeyleri çağrıştırır gibi olmuştu ama Guilford bastırmayı tercih etti. Şimdi önemli olan paniğe kapılmamaktı.

“Guilford!” Sullivan'ın sağ eli refleks olarak havayı tutarken sol eli Guilford'ı bileğinden yakalamak için fırladı. “Burası dünyanın sona erdiği yerlerden biri!”

“Mantıklı konuşmuyorsun, Dr. Sullivan. Lütfen, biraz uyumaya çalış. Tom yakında döner.”

“Sen Fransa'da öldün. Hans'la savaşırken öldün.” “Söylemek istemezdim ama beni korkutuyorsun, Dr. Sullivan.”

Sullivan, “Ben ölemem!” diye ısrar etti.

Sonra bir hırıltı çıkardı ve bedenindeki nefesin tümünü usulca verdi.

Bir süre sonra, Guilford, cesedin gözlerini kapadı.

Dr. Sullivan’la birkaç saat daha oturdu, rastgele şarkılar mırıldandı, karanlıktan bir şeylerin çıkıp onu almalarını bekledi.

Gün doğmadan hemen önce, bitkin halde, uyuyakaldı.

Çıkmayı öyle istiyorlar ki!

Guilford onların öfkelerini hissedebiliyor, hüsrانlarını. Onlara verebileceği bir isim yok. Aslında varlıkları bile tam değil. Düşünceyle yaratılış arasında sıkışmışlar; tamamlanmamış, yan bilinçli, cisim bulmaya hasret. Fiziksel olarak açık yeşil şekiller, bir insandan daha büyük, zırlı, dikenli, dev ağızlan sessiz bir öfkeyle açılıp kapanıyor.

Savaştan sonra buraya hapsedilmişlerdi.

Düşünce kendine ait değil. Guilford dönüyor, ağırlıksız. Kuyunun derinliklerinde süzülüyor, ama suda değil. Çevresinde ışıltılı bir hava var Her nasılsa bu yaratılmamış ışıltı hem hava hem taş hem de kendisi.

Nöbetçi yanı başında süzülüyor Amerikan üniforması giymiş sıksa bir adam. Işık onun içinden geçiyor, ondan geliyor. Guilfoed'in düşlerindeki adam, onun ikizi olabilecek adam.

Kimsin sen?

Sen, diye yanıt veriyor nöbetçi.

Bu mümkün değil.

Mümkün değilmiş gibi görünüyor. Ama öyle.

Sesi bile tanıdık. Guilford’ın kendisiyle konuşurkenki ses bu, özel düşüncelerinin sesi.

Ya bunlar nedir? Hapis yaratıkları kastediyor İblisler mi?

Öyle de denebilir. Canavarlar da denebilir. Var olmaktan başka bir hevesleri yok; sonunda var olan her şey olmaktan başka...

Guilford onları şimdi daha açık görebiliyor. Pullarım ve pençelerini, çok sayıdaki kollarını, ısırın dişlerini.

Hayvanlar mı?

Hayvandan çok daha fazlası. Ama, o da, eğer fırsat verilirse.

Onları buraya sen mi hapsedtin?

Ben hapsedtim. Kısmen. Başkalarının yardımıyla. Ama kusursuz olmadı.

Bunun ne anlama geldiğini bilmiyorum.

Vücut bulmak için nasıl titrediklerini görüyor musun? Çok geçmeden yine fizik bulacaklar. Eğer onları sonsuza dek bağlamazsak.

“Bağlamak mı?” diye soruyor Guilford. Artık korkuyor. Bütün bunlar onun idrakinin ötesinde. Ama aşağıdan gelen muazzam baskıyı, çağlar boyunca ertelenen ve patlamak üzere olan müthiş tutkuyu hissedebiliyor

Onlan bağlayacağız, diyor nöbetçi, telaşsız.

Biz mi?

Sen ve ben.

Dehşet verici sözcükler bunlar Guilford görevin dayanılmaz, Ay kadar muazzam ağırlığını hissediyor Hiçbir şey anlamıyorum!

Sabır, küçük kardeşim, *diyor nöbetçi ve onu alıp, tekinsiz*

ışığından yukarı, sisin ve yeniden yaratılışın sıcağından yukarı, yırtık pırtık bir ordu üniforması giymiş bir melek gibi çıkarıyor ve o yükseldikçe eti havada dağılıp gidiyor.

Tom Compton'ı gördü, elinde meşalesiyle.

Kalkabilseydim, diye düşündü Guilford, kalkardım. Burası o kadar soğuk olmasaydı. Vücudu bin yerinden tutulmuş olmasaydı. Başını döndüren düşüncelerine çekidüzen verebilseydi. İletmesi gereken bir mesajı vardı, Dr. Sullivan'la ilgili bir mesaj.

“Öldü,” dedi Guilford. Bu kadar. Sullivan'ın cesedi yanı başındaydı, battaniyenin altında. Fenerin ışığında Sullivan'ın yüzü soluk ve sakindi. “Üzgünüm, Tom.”

“Biliyorum,” dedi Tom. “Onunla kalmakla iyi bir iş başardın. Yürüyebiliyor musun?”

Guilford bacaklarını toparlamaya çalıştı ama başardığı tek şey kalçasını bir taş çıkıntısına vurmak oldu.

“Bana dayan,” dedi tuzakçı.

Kaldırıldığını hissetti, bir kez daha.

Uyanık kalmak çok zordu. Bitkin bedeni gözlerini kapatmasını ve dinlenmesini istiyordu. “Bu delikten kurtulduğumuzda bir ateş yakacağız,” dedi tuzakçı. “Canlan biraz.” “Ne kadar oldu?”

“Üç gün.”

“Üç mü?”

“Sorun çıktı. ”

“Yanında kim var?”

Kuyunun ağzına ulaşmışlardı. Kubbenin içerisi zayıf bir gün ışığıyla yıkanıyordu. Sıska bir gölge, bir kayaya gevşekçe yaslanmış, keten başlığını yüzüne çekmiş, bekliyordu. Sis kimliğini belirsizleştiriyordu.

“Finch,” dedi Tom. “Finch geldi benimle.”

“Finch mi? Neden Finch? Keck nerede, ya da Robertson?”

“Onlar öldü, Guilford. Keck, Robertson, Diggs, Donner ve Farr. Fiepsi öldü. Eğer hareket etmeye devam etmezsen sen de öleceksin.”

Guilford inledi ve eliyle gözlerini kapadı.

— ON DOKUZUNCU BÖLÜM —

Bahar Londra'ya erken geldi. Doğuda ve batıda buzlan çözülen bataklıklar havayı toprak kokusuyla doldurdu ve Thames Caddesi, rıhtımdan Tower Hill'e dek yeni döşenmiş halde, ticaretin gürültüsüyle doldu. Batıda yeni St. Paul katedralinin kubbesindeki çalışmalara tekrar başlandı.

Caroline, pazara götürülmekte olan bir koyun sürüsünden kaçarken, kendi sonu da mezbahaymış

gibi hissetti. Haftalardır Colin Watson'ı görmeyi reddetmiş, davetlerini kabul etmemiş, hatta yazdığı notları bile okumamıştı. Şimdi onunla buluşmayı niçin kabul ettiğinden emin değildi, onunla Candlewick Caddesi'ndeki bir kafede buluşacaklardı, sadece basit bir açıklama bile olsa Amerika'ya dönmeden önce ona bir şeyler borçlu olduğuna dair inatçı bir his vardı içinde.

Ne de olsa Colin bir askerdi. Emirlere uyardı. Kitchner değildi kesinlikle; kraliyet donanmasında bile değildi. Sıradan biriydi.

Buluşma yerini kolayca buldu. Dükkân, Tudor dönemi ahşap döşemeyle donanmıştı. Nem, kurşunlu pencerelerde damla damla birikiyor, içerisi devasa gümüş bir semaverden çıkan buharla ısınıyordu. İçerideki kalabalık çoğunlukla erkek, kaba saba emekçilerdi. Yün berelerden oluşmuş bir denizden öteye doğru baktı ve Colin'i arka masalardan birinde, pardösüsünün yakası kaldırılmış halde ve tedirgin bir yüzle beklerken gördü.

“Eh,” dedi Watson. “Yine karşılaştık.” Bardağını şerefe kaldırır gibi yaptı.

Ama Caroline onunla ağız kavgasına girmek istemiyordu. Oturdu ve doğrudan konuya girdi. “Bilmeni istiyorum, ben eve dönüyorum.”

“Daha yeni geldin.”

“Boston'a demek istiyorum.”

“Boston! Bu yüzden mi aramıyordun beni?”

“Hayır.”

“O zaman en azından niçin gitmek istediğini açıklamayacak mısınız?” Sesini alçalttı ve mavi gözlerini ardına dek açtı. “Caroline, lütfen. Biliyorum, seni kırdım. Nasıl yapacağımı bilmiyorum ama istediğin bir özürse özür dilerim.” Bu Caroline'ın beklediğinden de zor geçiyordu. Adam şaşkınlık içindeydi, gerçekten de pişman görünüyordu. Caroline dudağını ısırırdı.

“Yengen Alice bizi öğrendi, değil mi?”

Caroline başını eğdi. “Sırların en büyüğü değildi.”

“Ah! Şüphelendiğim gibi. Jered'in bir itirazının olacağını sanmam ama Alice... eh, çok kızmış olmalı.”

“Evet. Ama önemli olan bu değil.”

“O zaman niçin gidiyorsun?”

“Beni istemiyorlar artık.”

“O zaman benimle kal.”

“Kalamam!”

“Bu kadar şaşırma, Caroline. Günah içinde yaşamamız gerekmiyor, biliyorsun.”

Ulu Tanrım, bir dakikaya kadar evlenme teklif edecekti! “Bunu niçin yapamayacağımı *biliyorsun!* Colin... Alice bana söyledi.”

“Ne söyledi?”

En yakın masadaki iki denizci yılışıkça sırtlıyorlardı. Sesini Colin gibi alçalttı. “Guilford'ı öldürdüğünü.”

Teğmen şaşkınlık içinde ardına yaslandı. “tanrı aşkına! Onu öldürmek mi? Öyle mi dedi?” Gözlerini kırıştırdı. “Ama Caroline, bu çok saçma!”

“Deniz ötesine silah göndererek. Partizanlara.”

Watson bardağını bıraktı. Gözlerini yine kırıştırdı. “Silahlar demek... Ah, anlıyorum.”

“O zaman doğru olmalı.”

Kıza dikkatle baktı. “Guilford’ı öldürdüğüm mü? Tabii ki değil! Silahlar mı?” Duraksadı. “Bir noktaya kadar, belki. Bunları kendi aramızda bile konuşuyor olmamız gerek.” “Doğruymuş!”

“Belki de. Samimiyetle söylüyorum, bilmiyorum! Ben yüksek rütbeli bir subay değilim. Bana söyleneni yapar ve soru sormam.”

“Ama silahlar işin içindeler.”

“Evet, Londra’dan bir miktar silah geçti.”

Bu neredeyse kabul etmek demektir. Caroline kızması gerektiğini düşündü. Öfkenin ondan niçin böylesine kaçmakta olduğunu merak etti.

Öfke de yas gibiydi belki. Acelesi yoktu. Pusuda beklerdi.

Colin düşünceliydi, ilgiliydi. “Sanırım Alice, Jered’in kanalıyla bir şeyler duymuş olmalı. Aslında Jered benden daha fazlasını da biliyordur. Donanma onun deposuyla arabacılarını zaman zaman kullanıyor, tabii onun onayıyla. Donanma için bazı başka işler de yapmış olabilir. Ne de olsa kendini bir vatansız olarak görüyor.”

Alice ve Jered gece tartışıyorlar, Lily’yi uyutmuyorlar; bu nedenle mi tartışıyorlardı? Jered, partizanlara gönderilen silahların onun deposundan geçtiğini söylüyor ve Alice de

Guilford’ın zarar göreceğinden korkuyordu.

“Ama denizin karşı yakasına silah gönderilmiş de olsa, bunun Guilford’la bir ilgisinin olduğundan emin olamazsın. Açıkçası Finch grubuyla kim niçin uğraşmak istesin ki? Partizanlar kıyı bölgesinde aktifler; silahtan çok kömüre ve paraya ihtiyaçları var. *Westtm*’a herkes ateş açmış olabilir... haydutlar, anarşistler! Guilford’a gelince, o lanet Rheinfelden’den sonra kimbilir neyle karşılaştı. Kıta keşfedilmemiş vahşi bir arazi; tehlike doğasında var.”

Caroline tüm savunmalarının çökmekte olmasından utanıyordu. Alice açıkladığında bütün mesele çok netti. Ama ya Jered de Colin kadar suçluysa?

Bu konuşmayı yapmıyor olmalıydı, ama artık bunu durduracak hiçbir şey, ahlaksal hiçbir engel kalmamıştı. Bu adam, her ne yapmış olursa olsun, ona karşı samimi davranıyordu.

Caroline onu özlemişti. Bunu itiraf edebilirdi.

Çizgili yün kazakları içindeki denizciler ona imalı biçimde sınıtılar.

Colin uzanıp elini tuttu. “Birlikte yürüyelim,” dedi. “Gürültüden uzak bir yere.”

***

Candlewick boyunca ve ta Fenchurch’te kaldırımın bittiği yere kadar dinledi onun konuşmasını, sesinin ve masumluluğuna olan cezbedici inancının onu teselli etmesine izin verdi.

Kubbe ağaçları, kış boyunca donuk bir yeşildi, ama aniden çıkan güneş ve eriyen karlar ağaç tepelerinden yeni sürgünleri çıkmaya ikna etmişlerdi. Hava neredeyse ılık sayılırdı.

O bir asker, dedi kendi kendine. Tabii ki emredilene yapacak; başka şansı var mı?

Jered büsbütün farklıydı. Jered bir sivildi; amirallikle işbirliğine gitmesi şart değildi. Alice de biliyordu bunu. Bu bilgi nasıl da incitmiş olmalıydı onu! Kocasıyla gecenin karanlığında tartışırken

sesi acıyla doluydu. Tabii Jered'i suçluyor ama onu terk edemiyordu; ona evlilikle zincirlenmişti.

Böylece Alice de Colin'den nefret etmeyi seçti. Kör, hedefini şaşırılmış, düşüncesizce bir nefret. Çünkü kendi kocasından nefret etmek onun için fazla lükstü.

“Yine görüşelim,” diye yalvardı Colin. “En azından bir kez daha. Sen gitmeden.”

Caroline bunu yapmaya çalışacağını söyledi.

“Senin denizde olmandan nefret ediyorum. Biliyorsun, denizyolları tehdit altında. Amerikan donanmasının Kuzey Atlantik'te toplanmakta olduğunu söylüyorlar.”

“Bunu dert etmiyorum.”

“Etsen belki daha iyi olur.”

O hafta içinde Bayan Koenig ona Colin'den bir not ilettili. Colin genel seferberlik olduğunu söylüyordu, dışarı gönderilebilirdi; onu bir an önce görmek istiyordu.

Savaş, diye düşündü Caroline esefle. Herkes savaştan bahsediyor. Dünya temellerinden sarsılalı sadece on yıl oldu ve şimdiden kırıntılar için kavga edecekler. Vahşi bir toprak için!

Kubbe ağacının lifli hamur kâğıdına basılı altı sayfalık bir gündelik olan *Times* gazetesi, son başyazılarının çoğunu Amerikalılara ayırmıştı; kıtaya sanki bir Amerikan mandasıymış gibi davranmalarından, İngiliz adalarına, “sınırlar konusunda zorlamalarından”, kibir ve umursamazlıklarından dolayı onları azarlıyordu. Caroline'ın şivesi dükkânlarda ve pazar yerlerinde imalı bakışlara neden oluyordu. Bugün Lily ona Amerikalı olmanın neden kötü bir şey olduğunu sormuştu.

“Değil,” demişti Caroline. “Öylesine konuşuyorlar işte. İnsanların moralleri bozuk, ama er ya da geç sakinleşecekler.” “Yakında bir gemiye bineceğiz,” dedi Lily.

“Belki de.”

Alice ve Jered'le birlikte yemek yemeyi bırakmıştı. Eğer evden gelen bursu daha yeterli olsaydı kendisi ve Lily için Empire'da bir oda kiralayacaktı. Ama şimdi lokantalarda yedikleri yemekler bile bütün bu savaş dedikodular yüzünden çileye dönüşmüştü. Amcası ve yengesi eğer ondan büsbütün kaçmamıyorsa da Caroline'a karşı aşırı resmi davranıyorlar, ama Lily'yi hâlâ şımartıyorlardı. Caroline bunlara, Colin'le yaptığı konuşmadan beri daha kolay katlanabiliyordu. Alice'e, ağarmakta olan saçlarına ördüğü bukleler kadar sık bir suçluluk ağına hapsedilmiş zavallı ahlak abidesi Alice'e, neredeyse acımakta olduğunu fark etti.

Caroline, o gece Lily'yi pamuklu yorganlarla örtüp üzerini düzelttikten sonra, “Uyu,” dedi. “Rahatça uyu. Yakında yola çıkacağız.”

Şu ya da bu şekilde.

“Buradan uzaklara mı?” diye sordu Lily.

“Buradan uzaklara.”

“Güvenli bir yere mi?”

“Güvenli bir yere.”

Güneşli bir sabah. Fenchurch kaldırımları yenileniyor, katran kokusu şehre yayılıyor, her taraftan at nallarının takırtıları ve dizginlerin şingirtuları geliyor.

Colin'in, rıhtım bölgesindeki Thames Caddesi'nde, sırtını güneşe vermiş, gazetesini okuyarak beklediğini gördü. Heyecanlandığını hissetti. Ona ne diyeceğini bilemiyordu. Bir planı yoktu. Sadece

bir dizi umut ve korku.

Colin'e doğru birkaç adım atmıştı ki kent merkezinden sirenlerin çığlıkları gelmeye başladı. Ses onu felç etti, ensesindeki tüyleri ürpertti.

Rıhtımdaki kalabalık da felç olmuş gibiydi. Colin endişeli bakışlarını gazetesinden kaldırdı. Caroline kolunu kaldırdı, Colin ona doğru koştu. Sirenler bağırmaya devam ediyordu.

Kendini Colin'in kollarına attı. "Ne oluyor?"

"Bilmiyorum."

"Kızımı istiyorum." Kötü bir şeyler oluyordu. Lily mutlaka çok korkacaktı.

"Haydi!" Colin elini tuttu ve hafifçe sıktı. "Lily'yi bulacağız. Ama acele etmemiz gerek."

Rüzgâr doğudan kopup geldi... dumanlı ve kokulu bir bahar rüzgârı. Nehir dingindi ve yelkenlilerle beyaza kesmişti. Thames'ın bataklık kıyıları boyunca gambotların bacaları henüz görünmeye başlamıştı.

— YİRMİNCİ BÖLÜM —

Çok basit, demişti Crane ona. Biz gücü giderek artan bir şeyin parçalarıyız. Onlar ise giderek zayıflayan bir şeyin parçaları.

Belki Crane'in bakış açısından böyle görünüyordu. Crane, Washington'ın seçkin çevrelerinin -eh, yan seçkinler belki- arasına cilalı bir fitil gibi kaymıştı. Şehre geleli daha birkaç ay olmuştu ve şimdiden gizli bir sıfatla Senatör Klassen için çalışıyordu; son zamanlarda kendi dairesine taşınmıştı (tanrılara şükür); Sanders-Moss salonunun demirbaşığıydı ve kamu önünde Elias Vale'e tepeden bakabilme hakkını elde etmişti.

Vale'in kendi davetlilerinin sayısı ve sıklıklan ise azalıyordu, daha ender ve daha az varlıklı müşteriler bulabiliyordu ve hatta Eugene Randall bile onu eskisi kadar sık görmüyordu.

Randall, Finch keşif heyetinin kaybedilmesini soruşturan Meclis komisyonu önünde tanıklık etmeye çağırılmıştı tabii. Böylesine yüce yükümlülüklerde ölmüş bir eş bile belki ikinci sırayı alabilirdi. Her halükârda, ölümler sabırlarıyla bilinirdi.

Yine de Vale, tanrıların kayırmacılık yaptıklarından şüphelenmeye başlamıştı.

Kendine oyalanacak bir şeyler bulmaya çalıştı. Yeni müşterilerinden biri, Maryland'li yaşlıca bir kürtajcı bekim, ona sarı bir morfin ampulüyle oluklu gümüşlen bir şırınga vermişti. Ona bir toplardamarı nasıl bulacağını ve iğneyle nasıl deleceğini göstermişti. Bu işlem Vale'e, soyut bir şekilde arılar ve zehri düşündürüyordu. *Alı, hiçliğin ısırtığı!* Umarsızca bağımlılığa kapılmıştı.

Sanders-Moss malikanesine vardığında şırınga takımı bir tütün tabakası büyüklüğündeki gümüş bir zarfa katlanmış halde ceketinin cebindeydi. Onu kullanmayı planlamamıştı. Ama kötü bir öğleden sonra geçirmişti. Hava kış için fazlaca nemli, bahar için ise soğuktu. Eleanor, onu yüzünde huzursuz bir ifadeyle karşıladı -yitirilmiş bir vaftiz elbisesi için ancak bu kadar abartılır, diye düşündü- ve akşam yemeğinden sonra da sarhoş bir senatör ona işiyle ilgili takılmaya başladı.

"Borsa tüyoları, Bay Vale? Ölülerle konuşuyorsunuz, seçme gözlemleri olmalı. Ama sanırım ölümlerin yatırım yapma şansları pek yok, ne dersiniz?"

"Bu bölgede oy bile kullanamıyorlar, sayın senatör."

"Hassas bir noktaya mı dokundum, Bay Vale?"

“Dr. Vale’i tercih ederim.”

“Neyin doktoru, tam olarak?”

Ölümsüzlük doktoru, diye düşündü Vale. *Senin tam tersine, kokuşmuş et çuvalı.*

“Biliyor musunuz, Bay Vale, sizin geçmişinize bakmışlığım var. Biraz araştırma yaptım, özellikle de sevgili Eleanor el falına bakmanız için size ne kadar ödediğini açıkladığında.”

“El falı bakmam.”

“Hayır, ama eminim iyi bir bütçe falcısısmızdır.”

“Bunu hakaret kabul ederim.”

Senatör neşeyle gülümsedi. “İyi ama, bunu size kim söyledi, Dr. Vale? John Wilkes Booth mu?”

Eleanor bile gülmüştü.

“Burası misafir tuvaleti değil!” Hizmetçi Olivia sinirle vuruyordu kapıya. “Burası *hizmetçi tuvaleti!*”

Vale ona aldırmadı. Şırınga takımını yeşil mozaik döşemeye açmıştı. Tuvaletin üzerinde oturuyordu. Buzlu cam pencereyi zorla aralamıştı; soğuk bir yağmur giriyordu içeriye. Klozet sifonunun zinciri nemli beyaz duvara huzursuzca çarpıp duruyordu.

Ceketini çıkarmış, gömleğinin kolunu kıvrırmıştı. Sol dirseğinin içini bir toplardamar beliginleştirmeye dek tokatladı. *Topunu sikeyim*, diye ciddi ciddi düşündü.

İlk doz kolay olmuştu, bebek battaniyesi gibi bir huzur bütün bedenini sarmıştı. Tuvalet, şeffaf kâğıtla sarılmışçasına belirsizleşmişti ansızın.

Ama ben ölümsüzüm, diye düşündü Vale.

Crane’in bıçağı eline batınışını anımsadı; onun kendine zarar vermekten sapıkça bir zevk aldığı ortaya çıkmıştı. Bedenini bıçaklarla kesiyor, iğnelerle deliyordu.

Eh, ben de iğnelerin yabancıları sayılmam. Vale morfini Kentucky viskisine bile tercih ederdi. Her nasılsa daha kesin, daha kapsamlı bir hiçlik elde ediyordu. Daha da çok istiyordu bundan.

“Bay Vale! İçerideki siz misiniz?”

“Git başımdan, Olivia, lütfen!”

Şırıngaya uzandı yine. *Ölümsüzüm ne de olsa Ölemem.* Bu gerçek bir şekilde can sıkıcı şeyleri anıştırmaya başlamıştı.

Bu defa cildi iğneye direndi. Vale daha da bastırdı. Bir çedar peynirini yoklamaya benziyordu. Sonunda bir toplardamar bulduğunu sandı ama şırıngayı bastırduğunda cildinin rengi değişmeye, kocaman, akıcı bir çürüğe dönüşmeye başladı.

“Hastir!” dedi.

“Çıkmanız gerek, aksi takdirde Bayan Sanders-Moss’a haber veririm ve o da kapıyı kırması için birini gönderir.”

“Biraz daha izin ver, Olivia canım. İyi bir kız ol ve çek git!”

“Bu konuk tuvaleti değil! Şimdiden bir saattir içeridesiniz!”

Gerçekten mi? Eğer öyleyse, sırf dikkatini işine vermesine engel oldukları içindi. Şırıngasını yine doldurdu.

Ama Şimdi iğne cildini delemiyordu bile.

iğnenin ucu küntleŐmiŐ miydi? Her zamanki ölümcül sivriliğinde görünüyordu.

Biraz daha zorladı.

Yüzünü buruşturdu. AlıŐılmamıŐ biçimde ağrı duymuştu. Yumuşak deri çöktü, kızardı. Ama delinmedi.

Bileğini denedi. Aynısıydı, meŐini kaŐıkla kesmeye çalıŐmak gibi. Pantolonunu indirdi ve uyluğunun içini denedi.

Hiçbir Şey olmadı.

Sonunda, fkeli bir çaresizlikle, akıtmakta olan iğneyi boğazına, bir atardamarın geçtiğini tahmin ettiği yere batırmaya çalıştı.

iğnenin ucu kırıldı. Şırınga içindeki sıvıyı açık yakasına dökerek ziyan etti.

Neredeyse ağlayacak kadar umarsızlık içinde, "Hastir!" diye bağırdı yine.

Kapı çarpılarak açıldı. Olivia ağzı açık halde durmuş, arkasında senatör ve ardına kadar açılmış gzleriyle Eleanor ve hatta okbilmiŐe sıyrıtan Timothy Crane ona bakıyorlardı.

"Hah!" dedi Olivia. "Şimdi anlaŐıldı."

"Marsıkaların helasında bir doz morfin ha? En hafif deyimle çok kaba, Elias!"

"Kapa eneni," dedi Vale bıkkınlıkla. Morfinin ilk etkisi, eğer var idiyse bile, geçmişti. Bedeni toz kadar kuru, zihni çıldırtacak kadar açıktı. Eleanor bir daha malikanesinde hoş karŐılanmayacaęını ve eğer dönmeye kalkarsa polis çağıracağını açıkça belirttikten sonra Crane'in onu arabasına götürmesine ses çıkarmamıŐtı. Aslında Eleanor çok daha az diplomatik sözcükler kullanmıştı.

"iŐverenlerimiz çok cömert," dedi Crane.

"Onlar da kim?"

"Tanrılar. Boş vaktinde ne yapağın umurlarında değil. Morfin, kokain, kadınlar, oğlanlar, cinayet, tavl... onların açısmdan hepsi hir. Ama senin dikkatini çekmek istediklerinde aptal numarası yapamazsın ve koluna ölümcül bir dozu da kesinlikle veremezsin, eğer yapmak istediğin bu idiyse. Özür dilerim, ama yapmaya kalkıŐtıęın tam bir salaklıktı, Elias."

Araba bir köŐeyi döndü. Kasvetli bir gün, yerini kasvetli bir geceye bırakıyordu.

"Şimdi artık iş yapıyoruz, Elias."

"Nereye gidiyoruz?" Tanrının nabzına hız veren, omuzlarını dikleŐtiren titiz varlığını içinde hissetse de umurunda değildi hani.

"Eugene Randall'ı ziyaret etmeye."

"Bana söylenmedi."

"Şimdi söylüyorum ya."

Vale, Crane'in yeni Ford'unun i döŐemesine kayıtsızca baktı. "antada ne var?"

Deri bir hekim antasıydı ve içinde sadece üç Şey vardı; bir neşter, bir Şişe metil alkol ve bir kutu kibrit.

Alkol ve kibritler... neşteri sterilize etmek için mi? Neşter ise...

“Ah, hayır,” dedi Vale.

“Fazilet sahibiymiş gibi davranmaya kalkma, Elias.”

“Yapmayı düşündüğün her ne ise... Randall o kadar önemli biri değil.”

“Önemli olan *benim* ne düşündüğüm değil. Bu kararları biz vermiyoruz. Bunu biliyorsun.”

Vale bu tasasız genç adamı süzdü. “Bu seni rahatsız etmiyor mu?”

“Hayır. Zaten fark etmez.”

“Bunu daha önce de yaptın, değil mi?”

“Elias, bu gizli bir bilgidir. Şaşkınlığa düşmüşsen özür dilerim. Ama gerçekten de, kimin için çalıştığımızı sanıyorsun? Pazar günleri kilisede bizi bekleyen, herkesin bildiği sevgili çobanımız değil kesinlikle. Her şeye burnunu sokan bir leopar desek daha uygun olur.”

“Eugene Randall’ı öldürmek niyetinde misin?”

“Tabii ki.”

“Ama neden?”

“Bunu söylemek bana düşmez. Büyük bir olasılıkla sorun, Chandler Komisyonu’na vermeyi tasarladığı ifadeden kaynaklanıyor. Yapması gereken tek şey, ki sevgili merhum Louisa Ellen’in ona bunu çoktan söylediğini de biliyorum, komisyonun işine gücüne bakmasına engel olmamak. İngilizce konuşan beylerin Weston’a havan topları ve ordu malı Lee-Enfieldler’le ateş açtıklarını gördüklerine dair yemin edecek beş tane sözde tanık mevcut. Randall sadece gülümseyip başını sallamakla yetinecek olsa hem kendini hem de Smithsonian’ı bir yığın dertten kurtaracaktır ama işi bulandırmakta ısrar ediyor.”

“Finch grubunun hâlâ hayatta olabileceklerine inanıyor.”

“Evet, sorun da bu.”

“Öyle bile olsa, uzun vadede neyi değiştirir ki? Eğer tanrıların istedikleri savaşa, Randall’ın ifadesi ciddi bir engel olamaz. Büyük bir olasılıkla gazetelerde bile çıkmayacaktır.”

“Ama Randall’ın ölümünü yazacaklar. Eğer dikkatli olursak, suç İngiliz casuslarına yıkılır.”

Vale gözlerini yumdu. İç içe dönen tekerlekler, *ad in/initum*. İzdıraplı bir an için morfin dolu şırıngasını arandı.

İçine tam anlamıyla ona ait olmayan kasvetli bir kararlılık doğdu sonra. “Uzun sürer mi?”

Crane, “Hiç de değil,” diye teselli etti onu.

Morfinin kanında hâlâ devam etmekte olan etkisiydi belki ama Vale, müzenin boş koridorunda Randall’ın çalışma odasına doğru yürürken tanrısını da yanı başında hissediyordu. Randall yalnızdı, geç saatlere kadar çalışmıştı ve belki bunu ayarlayan da yine tanrılar olmuştu.

Tanrısı bugün alışılmadık biçimde gerçikti. Soluna baktığında onu yanında yürürken görüyor ya da gördüğünü sanıyordu. Hoşa gidecek ya da uhrevi bir bedene sahip değildi. Tanrısı, kasaplık bir öküz kadar itici ve çok daha garip bir ucubeydi.

Tanrının çok fazla sayıda kolu ve bacağı vardı. Ağzının dışı bir gaga gibi keskin, içi ise kırmızı ve ıslak bir dehşetti. Karnından boynuna doğru bir çeşit omurga sayılabilecek urumsu çıkıntılar diziliyordu. Cansız, mineral yeşili bir rengi vardı ve bu Vale’in hiç hoşuna gitmedi. Sağında yürümekte olan Crane hiçbir şey görmedi.

Hiçbir koku da almadı. Halbuki, en azından Vale'in burnu için, kuvvetli bir de kokusu vardı. Buruk, kimyasal bir kokuydu bu; bir tabakhanenin ya da doktor muayenehanesinde kırılmış bir şişenin kokusu gibi.

Eugene Randall'ı çalışma odasında şaşırtmışlardı. (Ama eğer Randall o gudubet tanrıyı görebilseydi, asıl şaşkınlığa o zaman düşecekti! Göremediği besbelliydi.) Randall bezgince baktı onlara. Walcott enstitüden ayrıldığından beri müdürlük görevi Randall'a kalmıştı ve bu onu epey yormuştu. Meclis araştırma komisyonuyla karısının bitmeyen dırdırı da cabasıydı.

“Elias!” dedi. “Siz de Timothy Crane olmalısınız. Eleanor'un salonlarından birinde tanışmıştık.”

Konuşma olmayacaktı. Vakit geçmişti. Crane, Randall'ın arkasındaki pencereye gitti ve tıbbi çantasını açtı. Neşteri çıkardı. Neşter loş odada parıldadı. Randall dikkatini Vale'e vermişti.

“Elias, ne oluyor? Gerçekten de, bunun için hiç vaktim yok...”

Ne için? Vale bunu merak ederken Crane hızla atıldı ve Randall'ın boğazını neşterle boylu boyunca kesti. Randall guruldayarak çırpınmaya başladı ama ağzım dolduran kan, fazla ses çıkarmasını engelliyordu.

Crane, kanlı aleti çantaya geri koydu ve kahverengi metil alkol şişesini çıkardı.

“Neşteri sterilize edeceğimi sanmıştım,” dedi Vale. Aptalca bir fikir.

“Saçmalama, Elias!”

Crane şişeyi Randall'ın kafasıyla omuzlarına boca etti ve kalanını da masanın üzerine döktü. Randall koltuğundan düşüp yerde sürünmeye başladı. Bir eliyle boğazını tutuyordu ama kan, nabızıyla beraber parmaklarının arasından topaklar halinde akmaya devam ediyordu.

Sırada kibritler vardı.

Randall'ın alevler içindeki çalışma odasından çıktığında Crane'in sol eli de yanmaktaydı. Mavi alevler, yakıt kalmadığı için sönmeye başlarken Crane elini hayranlıkla seyretti. Eti de, ceketinin yeni de tutuşmamıştı.

“Heyecan verici!” dedi.

Aniden midesi bulan Elias Vale, refakatçi tanrısını arandı. Ama tanrı gitmişti. Sadece duman ile ateşin kızıllığı ve yanan etin berbat kokusu kalmıştı geriye.

— YİRMİ BİRİNCİ BÖLÜM —

Guilford bir kürk yılanına binmiş, Tom Compton, hayvanı vadinin yamacından yukarı sürerken kuvvetini toplamaya çalışıyordu. Kolay bir tırmanış değildi. Buzlu kar yılanların kalın bacaklarını ısırıyor, hayvanlar şikâyet etseler de direniyorlardı. Belki arkalarında neyi bırakuklarını biliyorlardı diye düşündü Guilford. Belki yıkıntı kentten bir an önce uzaklaşmak istiyorlardı.

Tuzakçı, karanlık çöktükten sonra, sulu yağın altında ormanda bir açıklık buldu ve küçük bir ateş yaktı. Guilford, yakındaki ağaçlardan rüzgârın düşürdüğü dalları toplayarak işe yaramaya çalıştı ve başlığını takmış, asık suratlı Preston Finch de ateşi beslemeye başladı. Kürk yılanları birbirlerine sokulmuşlardı, kışlık kürkleri ışıltıyor, nefesleri yassı burunlarından uzun buğu sütunları şeklinde çıkıyordu.

Yeni öldürülmüş, temizlenmiş ve közlenmiş bir güve atmacasıyla Tom Compton'ın heybesinden çıkan kurutulmuş yılan eti akşam yemeğini oluşturuyordu. Tuzakçı, adaçayı çamı dallarıyla postları kullanarak bir çeşit sundurma yapmaya çalışmıştı. Son saldırıdan bir miktar post, bir tabanca ve üç

yük hayvanı kurtarmayı başarabilmişti. Finch Keşif Grubu'ndan kalanlar sadece bu kadardı.

Guilford idareli yemeye çalıştı. Umarsızca uyumak istiyordu; sürekli açlığını, kuyuda geçirdiği üç günlük hipotermisini, Sullivan'ın ölümünü, el ve ayak parmaklarını porselen beyazına çeviren soğuk vurmasını uyuyarak üzerinden atmak istiyordu. Ama bu olmayacaktı. Şu anda bilmek istediği şey durumun ne kadar kötü olduğuydu.

Diğerlerinin nasıl öldüklerini sordu tuzakçıya.

“Ben geri dönünceye dek her şey bitmişti,” dedi Tom. “Bıraktıkları izlere bakılırsa saldırganlar kuzeyden gelmişler. Silahlı on, on beş adam. Belki Diggs'in mutfak ateşini gördüler, belki sadece şansları yaver gitti. Ateş ederek gelmiş olmalılar. Ahırlarda saklanan Finch dışında hepsi ölmüştü. Haydutlar yılanlarımızı bıraktılar; kendi yılanları vardı. İçlerinden birini de bıraktılar, bacağından vurulmuştu, yürüyemiyordu.”

Guilford, “Partizanlar mı?” diye sordu.

Tuzakçı başım iki yana salladı. “En azından geride bıraktıkları değil.”

“Onunla konuştun mu?”

“Bir çift laf ettim. Hiçbir yere gidecek halde değildi. İki bacağı da düzelmeyecek biçimde yaralanmıştı, ayrıca kabadayılık yapmaya kalkışınca onu bıçağımla tanıştırdım.”

“Aman Tanrım, Tom!”

“Eh, ne de olsa onların Diggs'e, Farr'a, Robertson'a ve Donner'a yaptıklarını görmedin. Bunlar insan bile değil.”

Finch çukura kaçmış gözleriyle ona aniden şaşkınlık içinde baktı.

Guilford, “Devam et,” dedi.

“Bu alçak herifin partizan olmadığı aksanmdan belliydi. Kahretsin, partizanlarla içki içmişliğim var. Onlar genellikle kafayı bulup bayrağını dalgalandırmak isteyen ve arada bir Amerikalı göçmenlere birkaç el ateş etmekten hoşlanan eski Fransız ya da İtalyan vatandaşları. Asıl partizanlar korsan ya da silahlı tüccarlardır ve gıcirtılı, yaşlı bir firkatayni avladıktan sonra yükünü çalar, adına gümrük vergisi der ve paraları arka sokaktaki bir kerhanede bitirirler. Ren boyunca seyahat edin ve karşılaşacağınız yegâne partizanlar siyasi fikirlere sahip çakma madenciler olacaktır.

“Bu adam bir Amerikalıydı. Dediğine göre Jeffersonville'de gruba katılmış ve Finch heyetinin peşinden ödül avcılığı yaparak gelmişler. Dediğine göre onlara iyi bir para ödenmiş.”

“Parayı kimin verdiğini söyledi mi?”

“Hayır, bayılmadan önce konuşmadı. Ona ikinci defa sorma şansım da olmadı. Finch'le uğraşmam gerekiyordu ve de seninle ve kuyuda Sullivanla. Orospu çocuğunu bir kızağa bağlayıp güneş doğduğunda getirmeyi düşünmüştüm.” Tuzakçı durakladı. “Ama kaçtı.”

“Kaçtı mı?”

“Yılanları eyerlemek için onu yalnız bırakmıştım. Eh, tam olarak yalnız da sayılmazdı... Finch vardı yanında, ne fark ederse. Geri döndüğümde gitmişti. Kaçmış.”

“Bayıldığını söylemiştin. Bacaklarından vurulduğunu söylemiştin.”

“Öyleydi, bacakları kanlı birer et parçasıydı, birkaç kemik besbelli ki kırılmıştı. Taklit edilebilecek türden yaralar değildi. Ama geri döndüğümde o gitmişti. Ayak izleri bırakmıştı. Kaçmıştı dediysem, *koşarak kaçmıştı*. Yıkıntıların içine bir tavşan gibi. Sanırım onu izleyebilirdim

ama yapmam gereken çok şey vardı.”

“İmkânsızmış gibi görünüyor,” dedi Guilford dikkatle. “Saçmalık, ama ben gördüğümü bilirim.”

“Finch onun yanında mıydı demiştin?”

Tom’un yüzü daha da asıdı. “Finch onunlaydı ama bu konuda söyleyecek tek sözü bile yok.”

Guilford yerbilimciye döndü. Gillvany’nin ölümünden beri keşif grubunun yaşadığı her rezillik Finch’in yüzüne kazınmış gibiydi. Ayrıca bu yüzde yetkisini, daha da beteri sorumlu olduğu hayatları yitiren biri görülebiliyordu. Artık eski kibirli halinden eser kalmamıştı, sadece yenilgiydi kalan.

“Dr. Finch?”

Yerbilimci, Guilford’a kısaca bir göz attı. Dikkati bir saman alevi gibi sönuvermişti.

“Dr. Finch, Tom’un konuştuğu adama ne olduğunu gördünüz mü? Yaralı adama?”

Finch başını öte yana çevirdi.

“Uğraşma,” dedi Tom. “Tek kelime konuşmuyor.”

“Dr. Finch, eğer ne olup bittiğini bilirse bize yardımı dokunabilir. Eve sağ salim dönmemize, demek istiyorum.” “Bir mucizeydi,” dedi Preston Finch.

Boğazı zımpara kâğıdıyla kaplıymışçasına konuşuyordu. Tuzakçı ona hayretler içinde baktı.

Guilford nazikçe üsteledi: “Dr. Finch? Tam olarak ne gördünüz?”

“Yaralan iyileşti. Eti kendiliğinden kapandı. Kemikler kendi kendilerini onardılar. Ayağa kalktı. Bana baktı. Güldü.”

“Hepsi bu kadar mı?”

“Benim gördüğüm buydu.”

“Çok yardım ettin,” dedi Tom Compton.

Tuzakçı nöbet tuttu. Guilford, Finch’le birlikte sundurmanın altına sığındı. Botanikçi, bayat ter ve yılan postu ve umutsuzluk kokuyordu ama Guilford’ın daha hoş koktuğu da söylenemezdi. Sığındıkları dar mekân onların kokularıyla dolmuştu ve nefesleri dondurucu havada buz tutuyordu.

Bir şeyler Finch’e yeni bir canlılık kazandırmıştı. Kat kat kürkün ardından acımasız geceye baktı. “Bu benim istediğim mucize değil,” diye fısıldadı. “Bunu anlıyor musunuz, Bay Law?”

Soğuk, Guilford’ın kemiklerine dek işlemişti. Dikkatini toplamakta zorluk çektiğini fark etti. “Olanların çok azını anlıyorum, Dr. Finch.”

“Benim hakkımda düşündüğünüz bu değil miydi, sizin ve Dr. Sullivan’ın? Fanatik Dr. Finch, ilahi bir müdahalenin delillerini arıyor, tıpkı şu Nuh’un Gemisi’nden yada Gerçek Haç’tan parçalar bulanlar gibi.”

Finch’in sesi gece rüzgârı kadar yaşlı geliyordu. “Bu izlenimi edindiysen üzgünüm.”

“Gücenmedim. Belki de doğrudur. Kibirdi diyelim. Gururun günahı. Derinlemesine düşünemedim. Eğer doğal olanla tanrısal olan artık ayrılamıyorsa o zaman karanlık mucizeleri de beklemeliyiz. Şu korkunç şehir. Kırık kemikleri kendiliğinden kaynayan adam.”

Yeraltındaki tüneller ve yırtık üniformalı ikizim ve cisim bulmaya çalışan iblisler. Hayır, öyle değil. Hepsi bir yanılısama olsun, diye düşündü Guilford. *Bitkinlik ve açlık ve soğuk ve korku.*

Finch avucuna, ciğeri sökölürcesine öksürdü. “Yeni bir dünya,” dedi.

Bu yadsınamazdı. "Biraz uyumamız gerek, Dr. Finch."

"Karanlık güçler ve aydınlık. İkisi de omuzlarımızda." Başını kederle salladı. "Bunu hiçbir zaman istemedim."

"Biliyorum."

Bir duraklama. "Fotoğraflarınızı yitirmenize üzüldüm, Bay La w."

"Bunu söylemeniz bile yeter."

Gözlerini yumdu.

Her gün kısa bir mesafe yol aldılar.

Keçiyollarım, kayalık su yataklarını, kubbe ve adaçayı ağaçlarının altındaki karsız bölgeleri, belirgin izler bırakmayacakları yerleri takip ettiler. Zaman zaman tuzakçı, Finch'e bakması için Guilford'ı bırakıyor ve kendisi bıçağıyla avlanmaya çıkıyordu. Sıklıkla yılan eti yiyorlardı ve güve atmamacası yuvaları da yine sıklıkla başvurduktan son çarelerdendi. Ama aylardır birkaç parça kökten ve suda kaynatılmış kubbe ağacı dikeninden başka boğazlarından sebze geçmemişti. Guilford'ın dişleri dökülmek üzereydi ve eskisi kadar iyi göremiyordu. Gözlüklerini ilk saldırıda kaybetmiş olan Finch neredeyse tamamen kör sayılırdı.

Günler geçti. Takvime göre bahara çok kalmamıştı ama gökyüzü hâlâ karanlık, rüzgâr soğuk ve deliciydi. Guilford vücudunun bütün eklemlerinin sürekli ağrımasına alışmıştı artık.

Bodensee'nin donup donmadığını merak etti. Ya da onu bir daha görüp göremeyeceğini.

Paçavraya dönmüş günlüğünü kürklerinin içinde saklıyordu; ondan hiç ayrılmamıştı. Az sayıda boş sayfası kalmıştı ama arada bir Caroline için notlar düşmekten geri durmuyordu.

Gücünün azalmakta olduğunu farkındaydı. Sakat olan bacağı her gün sızlamaya başlamıştı ve Finch'e gelince, bir böcek yuvasından sürüklenerek çıkarılmış bir şeye benziyordu.

İsı üç gün boyunca yükselmeye devam etti ve bunu soğuk bir bahar yağmuru izledi. Mevsim hoş gelmişti, ama çamurla rüzgâr değil. Kürk yılanları bile huysuzlaşıp içlerine kapanmış, balçığın içinde geçen yıldan kalan güdük otları arıyorlardı. Hayvanlardan birinin tek gözü körleşmiş, gözbebeği ağarıp matlaşmıştı.

Batıdan taze fırtınalar kopup geldi. Tom Compton onlara doğal bir sığınak sağlayacak iki yanı açık kayalık bir kayaç buldu. Zemin kumlu ve hayvan dışkılarıyla doluydu. Guilford sığınığın iki yanını dallarla ve kürklerle kapattıktan sonra yılanları bir uyan sistemi olarak dışarı bağladı. Ama küçük inlerinde daha önce yaşanılmış olsa bile eski kiracıdan iz yoktu.

Bardaktan boşanırcasına yağın bir yağmur onları korumalı mekânlarına hapsedmişti. Tom, kayaların oluşturduğu doğal bacanın altına ateş yakmak için bir çukur kazdı. Eski, duygusal Mauve Decade melodilerini, "Golden Slippers," ve "Marbl'd Halis" gibi, mırıldanmak şeklinde saçma bir alışkanlık edinmişti. Ortaya bir şarkıdan çok yerli ağıtlarını andıran hüznü ve tuhaf bir şey çıkıyordu.

Yağmur arada bir yavaşlaşsa da hiç durmaksızın yağmaya devam etti. Kayaların üzerinden su oluk oluk süzülüyordu. Guilford, nemi mağaranın aşağı çıkışına verebilmek için bir hendek kazdı. Yiyecek istihkaklarını sınırlandırdılar. *Burada kaldığımız her gün*, diye düşündü Guilford, biraz dalla *güçsüzleşiyoruz; Ren her gün biraz daha uzaklaşıyor bizden*. Acıyla zaman arasında onların aleyhine işleyen net bir denklem olduğuna inandı.

Artık onu düşlerinde artık daha az görse de nöbetçi asker, gecelerinin davetsiz, endişeli ve

yalvaran demirbaşıydı, tnadı ve kuralcılığı onu mezarına erkenden gönderen babasını düşledi.

Yargılamıyorum, diye düşündü Guilford. insanı, *ödün vermeyen bir dürüstlüğün dışında dünyanın bu ıssız ucuna ne getirebilir ki?*

Belki aynı dürüstlük onu, Caroline ve Lily'ye geri götürecekti.

Sen ölemezsin, demişti Sullivan. Belki de. Şansı yaver gitmişti. Ama kuşkusuz ki vücudunu bütün dayanılabilir sınırların ötesine dek zorlayabilirdi.

Döndü ve sırtım soğuk kayaya dayayarak dizlerini toplamış halde oturan Tom'a baktı. Eli, arada bir aylar önce kaybettiği piposunu arıyordu. "Şehirdeyken düş dördün mü?" dedi Guilford.

Tuzakçının yanıtı soğuktu. "Bilmek istemezsin."

"Belki isterim."

"Düş hiçbir şey değildir. Saçmalıktan ibarettir."

"Yine de isterim."

"Bir düş gördüm," dedi Tom. "Çamurlu bir tarlada öldüğümü gördüm. Bir asker olduğumu gördüm." Duraksadı. "Kendi hayaletim olduğumu gördüm, eğer bir anlamı varsa."

Çok anlamı var, diye düşündü Guilford.

Eh, belki bir anlam değildi tam olarak, ama ima ettiği bir şey vardı... Ulu Tanrını, *ne?*

Ürperdi ve öte yana döndü.

"Yiyeceğe ihtiyacımız var," dedi Tom. "Hava izin verirse yarın ava çıkacağım." Yüzünün derisi kemiğine bir dövme gibi yapışmış bir ceset gibi uyuyan Preston Finch'e baktı. "Eğer avlanamazsam, yılanlardan birini kesmek zorundayız."

"Kendi boğazımızı kesmiş oluruz."

"Ren'e iki yılanla ulaşabiliriz."

İlk defa kendinden emin konuşmuyordu.

Berrak ama soğuk bir sabahtı. Tuzakçı, "Ateşi besle," dedi Guilford'a. "Sönmesine izin verme. Eğer üç gün içinde geri dönmezsem bensiz git kuzeye. Finch için elinden geleni yap."

Guilford onun, tüfeğini omzuna atmış, gücünü harcamamak için yavaş bir tempoyla yürüyerek günün çığ, mavi ışığında uzaklaşmasını seyretti. Kürk yılanları, iri siyah gözlerini açarak ona baktılar ve melediler.

"Bunu hiçbir zaman istememiştim," dedi Finch.

Ateş sönüyordu. Guilford çömeldi, ateşi ıslak dal parçalarıyla beslemeye başladı. Dallar dumandan çok buhar çıkararak tutuşuyorlardı. "Ne dediniz, Dr. Finch?"

Finch ayağa kalktı, eski kâğıt gibi kırılğan bir halde dikkatle mağaradan dışarı, dondurucu gün ışığına çıktı. Guilford gözünü ondan ayırmıyordu. Önceki gece uykusunda sürekli sayıklamıştı.

Ama Finch sadece bir kayanın önünde durdu, fermuarını açtı ve uzun uzun işedi.

Topallayarak geri dönerken konuşmaya devam ediyordu. "Bunu hiçbir zaman istemedim, Bay Law. Ben makul bir dünya istedim, anlıyor musunuz?"

Finch nadiren konuşuyordu ve konuştuğunda da onu anlamak çok zordu. Ün dişlerinden ikisi düşmüştü; bir çaydanlık gibi tıslıyordu. Guilford ateşi beslerken dalgın biçimde başını salladı.

“Bana büyüklük taslama. Dinle. Bir anlam ifade ediyordu, Bay Law, şu Avrupa’nın geçirdiği değişim, tıpkı Incil’deki tufan gibi, Babil gibi, Sodom ve Gomora’nın mahvedilişi gibi ve eğer bu kıskanç ama anlaşılabilir bir tanrının işi olmasaydı sadece kargaşa ve dehşet olması gerekirdi.”

“Belki bizim cehaletimiz yüzünden öyle görünüyordur,” dedi Guilford. “Belki bir aynaya bakan maymunlar gibiyiz. Aynanın *içinde* bir maymun var, ama aynanın *arkasında* hiç maymun yok. Bu onu bir mucize kılar mı, Dr. Finch?”

“O adamın yaralarının nasıl kapandığını görmedin.” “Dr. Sullivan bir zamanlar cehaletimize ‘mucize’ adını verdiğimizizi söylemişti.”

“Adlardan sadece birisi. Başkaları da var.”

“Öyle mi?”

“Cinler. Zebaniler.”

Guilford, öfkesi kabarmaya başlasa da, “Batıl inançlar,” dedi.

“Tasvip etmediğimiz mucizelere batıl inanç deriz,” dedi Finch, tekdüze bir sesle.

Yeterince kâğıt da kalmadı, mürekkep de. Kısa keseceğim. (Seni özlediğim ve seni tekrar görmek, kollarına almak umudumu hiç yitirmediğim dışında, Caroline.)

Tom Compton gideli dört gün oldu, sının bir gün aştı. Gitmem gerek ama onun yardımı olmadan çok zor Kıllı suretinin ormandan çıkıp gelmesini ümit ediyorum hâlâ.

Dr Finch öldü, Caroline. Uyandığımda sığmağımızda değildi. Sabahın ayazma çıktığımda kendini bir adaçayı çamına iple asmış olduğunu gördüm.

Gece yağan yağmur üzerinde donmuştu, Caroline ve vücudu gün ışığında sapık bir yılbaşı süsü gibi parlıyordu. Kendimi biraz daha güçlü hissettiğimde onu indireceğim ve bu küçük taş sığmağı ona anıt mezar yapacağım.

Zavallı Dr. Finch. Yorgundu, hastaydı ve sanırım zebanilerle dolu olduğuna inandığı bir dünyada yaşamak istemedi. Belki bunda bir hikmet vardır.

Ama ben devam edeceğim. Sana ve Lily’ye sevgiler.

— YİRMİ İKİNCİ BÖLÜM —

Empire Oteli'nin lüks lobisi terk edilmişti. Otel sakinleri caddenin en yüksek noktasında toplanmışlar, bombardımanı seyrediyorlardı. Caroline, kırmızı kadifeli mobilyaların yanından geçip, ardında Colin ve Lily ile birlikte merdivenlerden yukarı aceleyle çıktı.

Colin anahtarla odasının kapısını açtı. Lily derhal bir pencerenin önüne koştu ve bir depo duvarının ardında devam etmekte olan çatışmayı görebilmek için boynunu söndürerek baktı. Lily, Bayan de Koenig'den ayrıldığı için memnundu; o da olup biteni görmek istemişti.

“Havai fişekler,” dedi Lily ciddiyetle.

“Tam öyle sayılmaz, canım. Bu kötü bir şey.”

“Üstelik de gürültücü,” diye belirtti Lily.

“Hem de çok.” *Burada güvende miyiz?* Caroline merak etti; gidebilecekleri başka bir yer var mıydı?

Top ateşi duvarları sarsıyordu. Amerikan topçusu, diye düşündü Caroline. Bu ne anlama geliyordu? Savaşta bir ülkede bir düşman vatandaşı olduğu anlamına geliyordu herhalde. Üstelik bu, dertlerinin en hafifiydi. Lily'yi pencereden uzaklaştırırken rıhtımın alevler içinde olduğunu gördü; ayrıca tersaneler, gümrük binası, belki de Jered'in cephaneye dolu deposu da yanmaktaydı. Doğudan esen hafif ama sürekli bir rüzgâr vardı ve Candlewick Caddesi'nin uzaktaki ucunda bir şeyler şimdiden tutuşmuştu bile.

Teğmen öksürerek boğazını temizledi. Caroline döndü ve onun kapıda kararsızca durmakta olduğunu gördü.

“Alayımda olmalıydım,” dedi teğmen.

Caroline bunu öngörmemişti. Bu olasılık onu dehşete düşürdü. “Colin, hayır! Bizi burada yalnız bırakma!”

“Görev, Caroline...”

“Görevin canı cehenneme! Yine yalnız bırakılamam. Lily'nin bırakılmasına izin vermeyeceğim, *hele şimdi*. Lily'nin güvenebileceği birine ihtiyacı var.”

Benim de, diye düşündü. *Tanrı biliyor ki benim de.*

Colin çaresiz ve mutsuz görünüyordu. “Caroline, Tanrı aşkına, savaşta!”

“Peki ne yapacaksın? Savaşı tek başına mı kazanacaksın?”

“Ben bir askerim,” dedi umarsızca.

“Daha ne kadar... on yıl mı? Daha mı fazla? Tanrım, bıkmadın mı hâlâ? Bırakmayı hak etmiyor musun?”

Colin yanıt vermedi. Caroline ona sırtını döndü. Pencereye, Lily'nin yanına gitti. Rıhtımdan yükselen dumanlar nehri kaplamıştı ama nehrin aşağısında Amerikan gambotlarının bacalarını ve Thames'a yan yatmış durumdaki batık İngiliz drednotlarını seçebiliyordu.

Topçu ateşi kesildi. Şimdi aşağıdaki caddeden gelen bağışmaları duyabiliyordu. Havada genzi yakan bir duman ve yanan akaryakıt kokusu vardı.

Sessizlik uzadı. Sonunda Colin, “Görevimden istifa edebilirim,” dedi. “Şey, hayır, savaş sırasında olmaz. Ama, Tanrı şahidimdir, bunu *düşündüm*...”

“Açıklama yapma,” dedi Caroline aceleyle.

“Senin incinmeni istemiyorum.” Duraksadı. “Belki bunu söylemenin vakti değil ama seni seviyorum, Caroline. Lily için de endişeleniyorum.”

Caroline gerilmişti. *Şimdi olmaz, diye düşündü. Eğer samimiyse. Eğer bırakmak için bahane bulmuyorsa.*

“Anlamaya çalış,” diye yalvardı teğmen.

“Ben anlıyorum. Ya sen?”

Yanıt yok. Sadece aceleyle kapanan kapının sesi. *İşte bu kadar, diye düşündü Caroline. Teğmen Colin Watson'ı son görüşümdü, lanet olsun. Şimdi sadece Lily ve ben... Ağlamak yok, ağlamak yok...*

Ama döndüğünde teğmen hâlâ odadaydı.

***

Saldırının ana hedefleri, cephanelik ve nhtıma demirli olup bombardımanın ilk saatinde hepsi batırılan birkaç İngiliz harp gemisiydi. Cephanelik ve rıhtımdaki depolar sabaha kadar yanmıştı. Yedi İngiliz gemisi batırılmıştı; gövdeleri, ağır ağır akan Thames'in içinde kasvetle yanmaya devam ediyordu.

Londra limanına ilk aşamada verilen zarar hafifti ve Candlewick'in doğu ucunda rastgele patlamaya devam eden salvolar olmasaydı yangınlar kontrol altına alınabilecekti.

Saldırının ilk sivil kurbanı Sydney'den yeni gelmiş olan fırıncı Simon Emmanuel olmuştu. Amerikan gemileri nehrin yukarısına yöneldiğinde müşterileri dükkânı aceleyle terk etmişlerdi. Bir top mermisi çatıdan girip ayaklarının dibinde patlayarak, onu hemen o anda öldürdüğünde, fırındaki birkaç düzine üzümlü keki kurtarmaya çalışıyordu. Patlamanın başlattığı yangın, Emmanuel'in dükkânını derhal sardı ve bitişikteki ahırla karşıdaki birahaneye yayıldı.

Yangını kovalarla söndürmeye çalışan mahalle sakinleri yeni döşenmiş olan ana gaz borusundaki bir patlamayla dağıldılar. Belediyede çalışan iki kişiyle hamile bir kadın da bu patlamada öldüler.

Doğudan kuru ve sert bir rüzgâr esti ve kenti dumana boğdu.

Caroline, Colin ve Lily daha fazla kalmanın imkânsızlaştığını bilseler de ertesi günü otel odasında geçirdiler. Colin yiyecek bulmaya çıktı. Dükkânların ve pazar tezgâhlarının çoğu kapanmıştı ve içlerinde yağmalananlar da vardı. Bir somun ekme ve bir kavanoz dolusu pekmeze geri döndü. Empire'in mutfağı bir savaş zaiyatı olmuştu ama otel, lokantasında bedava şişe suyu bulunduruyordu.

Caroline sabahı kentin yanışını izleyerek geçirdi. Rıhtımdaki yangın kontrol altına alınmıştı ama doğu yakası yanmaya devam ediyordu; hiçbir şey yangının bütün kenti içine almasını engelleyemezdi. Alevler arada bir rüzgârla duraklasa bile ani hamlelerle yayılıyordu. Havada kül ve daha kötü şeylerin kokusu vardı.

Colin masanın üzerine bir mendil yaydı ve pekmeze batırılmış bir dilim ekme koydu. Caroline bir lokma ısırıldıktan sonra ekmeği bir yana bıraktı. “Nereye gideceğiz?” Bir yerlere gitmeleri gerekiyordu. Hem de hemen.

“Kentın batısına,” dedi Colin sakin bir sesle. “İnsanlar çadırlarda uyuyorlar. Battaniye de götürürüz.”

“Ondan sonra?”

“Eh, duruma bağlı. Kısmen savaşa, kısmen de bize. Biliyorsun, askeri inzibattan uzak durmam gerek, en azından bir süreliğine. Er geç bir gemide yer buluruz.”

“Nereye?”

“Gerçekten de, neresi olursa.”

“Kıtaya olmaz!”

“Tabii ki değil...”

“Amerika’ya da.”

“Hayır mı? Boston’a dönmek istediğini sanıyordum.” Colin’i Liam Pierce’la tanıştırmayı düşündü. Liam,

Guilford’ı hiçbir zaman umursamamıştı ama yine de sorular sorulacak, itirazlar olacaktı. En iyi ihtimalle tüm yükleriyle birlikte eski bir hayata tekrar başlanacaktı. Hayır, Boston olmazdı.

“Bu durumda,” dedi Colin, “ben Avustralya’yı düşünürdüm.” Bunu çalışılmış bir tevazuyla söylemişti. Caroline onun bunu sık sık düşünmüş olduğundan şüphelendi. “Perth’te bir kuzenim var. Yerleşinceye kadar onda kalabiliriz.”

“Avustralya’da kangurular var,” dedi Lily.

Teğmen küçük kıza göz kırptı. “Sürüyle kanguru, canım. Adım atacak yer yok.”

Caroline bu fikrin cazibesine kapılmıştı. Avustralya mı? “Avustralya’da ne yaparız?”

“Yaşarız,” dedi Colin basitçe.

Ertesi sabah bir otel görevlisi kapıyı alıp onlara, bir an önce gitmeleri gerektiğini ve otelin onların güvenliğini artık sağlayamayacağını bildirdi.

“Bu kadar acil değildir mutlaka,” dedi Caroline. Colin ve görevli ona aldırmadılar. Doğruydu herhalde, gitmeleri gerekiyordu. Hava, gece sırasında dayanılmayacak kadar bozulmuştu. Caroline’ın ciğerleri yanıyordu ve Lily de öksürmeye başlamıştı.

Otel görevlisi, “Thames Caddesi’nin doğusunda kalan herkes gidecek,” diye ısrar etti, “valilikten böyle bildirdiler.”

Londra kadar küçük ve ilkel olsa bile bir kentin yanması ne kadar da uzun sürüyordu.

Caroline valizlerini topladı ve Lily’ye yardım etti. Colin’in eşyası yoktu, en azından umurunda değildi, ama otelin yatak örtüleriyle battaniyelerini bir denk halinde bağladı. “Otel aldırmayacaktır,” dedi. “Hele bu şartlarda.”

Caroline, otele sabaha kadar nasıl olsa kül olacaktır demek istiyor, diye düşündü.

Caroline şifonyerin aynasında saçlarını düzeltilti. Net göremiyordu. Dışarısı sürekli bir alacakaranlık halindeydi ve saldırı başladığından beri gaz kesilmişti. Kendi hayaletine bakarak saçlarını taradı, sonra uzanıp kızının elini tuttu. “Pekâlâ,” dedi, “gidelim.”

Kentin batısında birdenbire ortaya çıkan muazzam çadır-kente giderlerken Colin kılık değiştirmeyi tercih etmişti. İki de sığınmacılara satış yapan bir eskiciden fahiş fiyata satın alınmış birkaç beden büyük bir yağmurluk ve geniş kenarlı bir şapka giymişti. Ordu ve donanma personeli, acil yardımla görevlendirilmişti. Derme atma barınakları dolaşıyor ve yiyeceklerle ilaç dağıtıyorlardı. Colin tanınmak istemedi.

Caroline onun bir asker kaçağı olarak tutuklanmaktan korktuğunu biliyordu. Kelimenin tam

anlamıyla bir kaçaktı da ve bunu tartışmak istemese bile onun için çok zor olmalıydı. “Aslında bir muhasebe kâtibinden farklı değildim,” dedi. “Yokluğumun farkına bile varmazlar.”

Çadırkentteki üçüncü günlerinde yiyecek iyice kıtlaşmıştı ama iyimser söylentiler hızla yayılıyordu; bir Kızılhaç buharlısı Thames’tan yukarı gelmekteydi; Amerikalılar denizde mağlup edilmişlerdi. Caroline söylentileri umursamadan dinledi. Bu tip şeyleri daha önce de duymuştu. Yangının, dondurucu bir bahar yağmurunun da yardımıyla, sonunda sönmeye başlamış olması yeterliydi. İnsanlar kenti yeniden kurmaktan söz ediyorlardı, ancak Caroline bu fikri çok saçma buluyordu; kaybolan bir dünyanın yeniden kurulan kentini yeniden kurmak, ne ahmaklık!

Bütün bir öğleden sonrasını, küllenmiş kamp ateşleriyle pis kokulu sahra helalarının arasında amcasını ve yengesini arayarak geçirdi. Londra’da bu kadar az dost edinmiş olduğundan dolayı pişmandı. Tanıdık bir yüz görmek istiyordu ama sonunda bir vakitler Lily’ye sık sık bakmış olan Bayan de Koenig’e rastlayınca dek tanıdık bir yüz de göremedi. Bayan de Koenig, ıslak bir muşambaya sanmış, ıslak ve düğüm düğüm olmuş saçlarıyla üzgün ve yalnız oturuyordu; önce Caroline’ı tanımakta zorlandı.

Ama Caroline, Alice ve Jered’i sorunca yaşlı kadın başını mutsuzca salladı. “Fazla beklediler. Yangın, Market Caddesi’nden aşağı canlı bir yaratılmış gibi geldi.” Caroline nefesini tuttu. “Öldüler mi?”

“Çok üzgünüm.”

“Emin misiniz?”

“Adım gibi.” Kızarmış gözleri kederliydi. “Üzgünüm, hanımefendi.”

Bir şeyler çalmıyor hep, diye düşündü Caroline çamurun ve çürüyen bitkilerin içinden geri dönerken. *Bir şeyler hep götürülüyor.* Yağmurda ağlamak mümkündü ve özgürce ağladı. Lily’yi tekrar gördüğünde ağlamayı bitirmiş olmak istiyordu.

— YİRMİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM —

Havai fişekler Washington Amtı’nın üzerinde patlıyor, Atlantik’teki zafer kutlanıyordu. Büyük havuz aniden renkli ışıklarla dolmuştu. Havada barut kokusu vardı; kalabalıklar çılgıncasına neşeliydi.

“Şehri terk etmek zorundasın,” dedi Crane, elleri cebinde, belli belirsiz gülümseyerek. Brahmanlara özgü, aynı zamanda hem havalı hem de kendiyile dalga geçen ağır adımlarla yürüyordu. “Bunu bildiğini varsayıyorum”

Vale halkın böylesine katıldığı bir kutlamayı en son ne zaman görmüştü? 1912 yılının o tuhaf yazından beri gönülsüzce yapılmış belki birkaç Dört Temmuz eğlencesi. Ama Atlantik’te kazanılan zafer, yurdun dört yanında bir çan sesi gibi inlemişti. Bu kalabalıkta ve gece vakti tanınmaları olanaksızdı. Konuşmak mümkündü.

“Toparlanmak için zaman olsaydı,” dedi.

Tanrıların aksine Crane’in itirazlara tahammülü vardı.

“Zaman yok, Elias. Her halükârda, bizim gibilerin dünya malına ihtiyacımız olmaz. Biz daha çok, eee, keşiflere benzeriz.”

Kutlamalar sabaha kadar sürecekti. Şanlı, küçük bir savaş; Teddy Roosevelt pek beğenirdi, İngilizler, Darwinya kolonilerinin ve Atlantik filolarının uğradığı mahvedici kayıplardan sonra, Kitchener’in Kanada’daki hükümet artığının da saldırıya uğramasından korkarak teslim

olmuşlardı. Barış şartları çok sert değildi: bir silah ambargosu, Wilson Doktrini'nin resmen tanınması. Çatışma hepsi hepsi bir hafta sürmüştü. Diplomasinin diğer yöntemlerle sürdürülmesinden öteye bir savaş bile sayılmaz, diye düşündü Vale, sadece Japonlar için de bir uyarı, batı yönünde askeri heveslere kapılmasınlar diye.

Tabii, savaş başka bir amaca, tanrıların amacına da hizmet etmişti. Vale bu amacın özünü hiçbir zaman bilemeyeceğini varsaydı. Sadece düşmanlığın, şiddetin, kargaşanın artırılmasından ibaret de olabilirdi. Ama tanrılar genellikle bundan daha açık ve keskin davranırlardı.

Post gazetesinde bir yazı çıkmıştı; İngiliz uyruklular ve sempatizanları Smithsonian müdürü Eugene Randall'ın öldürülmesiyle ilgili olarak sorgulanıyorlardı. Vale'in adı geçmemişti, ancak sabah baskısına yetişmesi mümkündü. "Kendimi feda ettiğim için bana teşekkür etmelisin," dedi Crane'e.

"Gösterişli bir deyim. Tabii ki öyle değil. Fazlaca yararlısın. Şöyle düşün; bir *kimlikten* kurtulacaksın. Polis seni, daha doğrusu birkaç parça kemikle dişi, kendi evinin külleri arasında ölü bulacak. Dosya kapanacak."

"Kimin kemikleri?"

"Fark eder mi?"

Etmezdi herhalde. Başka bir kurban. Evrenin uygun ve gerektiği gibi evrim geçirmesine ufak bir ayak bağı.

"Şunu al," dedi Crane. İçinde bir tren bileti ve bir tomar yüz dolarlık bulunan bir zarftı. Biletin üzerinde New Orleans yazıyordu. Vale New Orleans'a hiç gitmemişti. Onu ilgilendirdiği kadarıyla New Orleans, Mars'ın batısında da olabilirdi.

"Trenin gece yarısı kalkıyor," dedi Crane.

"Peki ya sen?"

"Ben korunuyorum, Elias." Gülümsedi. "Beni denetme. Belki yine karşılaşırız, on, yirmi ya da otuz yıl sonra."

Tanrı yardımcımız olsun. "Hiç merak ettin mi, bunun bir sonu olacak mı?"

"Ah, evet," dedi Crane. "Sanırım sonunu göreceğiz, Elias, sence öyle değil mi?"

Havai fişek gösterisi doruğa çıkmıştı. Top ateşi eşliğinde yıldızlar saçılıyordu; mavi, menekşe, beyaz. Yeni Harding hükümeti için iyi bir işaretti. Crane yeni Washington'da başarılı olacak, diye düşündü Vale. Crane bir roket gibi yükselecek.

Ben de unutulup gideceğim ve belki de bu en iyisidir.

New Orleans sıcak, neredeyse bunaltıcıydı; bahar tropikleşmişti. Tuhaf bir şehir, diye düşündü Vale, Amerikalı bile denemez. Bütün o dantel gibi demir işlemleri ve gök gürültüleri ve şivesiyle Karayipler'deki bir Fransız kolonisinden nakledilmiş gibiydi.

Şehrin yoksul ama gecekondulu sayılmayacak bir mahallesinde sahte bir isimle bir apartman dairesi kiraladı. Kirasım, Crane'in verdiği paranın bir kısmıyla ödedi ve biraz ruhani işler çevirebileceği ikinci kat bir büro aramaya koyuldu. Kendini tuhaf biçimde özgür hissediyordu, sanki tanrısını Washington'da bırakmıştı. Doğru değildi, bunu anlayabiliyordu, ama bu hissin tadını olabildiğince çıkarmak istedi.

Morfine olan dayanılmaz isteği fiziksel değildi ve belki de bu ölümsüzlük paketinin bir parçasıydı; ama morfinin sarhoşluğunu sevgiyle anımsıyordu ve bir bağlantı kurabilmek umuduyla birkaç akşamın caz meyhanelerini dolaşarak geçirdi. Yıldızlı, rüzgârlı bir gece vakti evine dönerken iki

adam yolunu kesti. Gemici şapkalarının gölgelediği yüzleri kaba, adaleli adamlardı. Onu bir dövmeçi dükkânının arkasındaki sokağa çektiler.

Tanrının emrinde olsalar gerekti, diye karar verdi daha sonra. Başka türlü bir anlam taşımıyordu. Birinin elinde bir şişe vardı, diğerinde ise burgulu çelik bir çubuk. Hiçbir şey talep etmediler, hiçbir şey almadılar. Sadece yüzüne çalıştılar.

Ölümsüz cildi kesildi, oyuldu, ölümsüz kafatası birkaç yerden kırıldı. Ölümsüz dişlerinden birkaçını yuttu.

Ölmedi, tabii ki.

Sargılar içinde, ilaçla sakinleştirilmiş yatarken bir doktorun durumunu bir hemşireyle baygın bir Louisiana şivesiyle konuşmakta olduğunu duydu. *Yaşaması bir mucize. Tanrı bilir ama bundan sonra onu kimse tanıyamayacak.*

Bir mucize değil, diye düşündü Vale. *Bir tesadüf bile değil.* Washington'da cildini morfinin iğnesine kapayan tanrılar bu darbelerin hasarını da aynı kolaylıkla onarabilirlerdi. Bütün bunlar, hiçbir zaman gönüllü olmayacağı için gerçekleşmişti.

Onu *hiç kimse tanıyamayacak.*

Hızla iyileşti.

Yeni bir kent, yeni bir isim, yeni bir yüz. Aynalardan sakınmayı öğrendi. Fiziksel çirkinlik, işi için önemli bir engel oluşturmuyordu.

— YIRMİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM —

Guilford, buzlu bir akarsuyun gölle birleştiği, dondurucu suların kaygan siyah çakılların üzerinden aktığı yerde buldu Bodensee'yi. Kıyıyı Evangeline adını verdiği kürk yılanının sırtında acele etmeden, titizlikle izledi. Sırf hoşuna gittiği için vermişti bu ismi; Evangeline'in cinsiyeti hâlâ bir gizemdi. Hayvan yiyecek bulmakta son haftada Guilford'dan daha başarılı olmuştu ve altı adet yarık toynağıyla onun kürdan bacaklarından çok daha iyi yol alabiliyordu.

Yumuşak, güneşli bir gündü. Guilford kendini kaybettiğinde bile Evangeline'in geniş sırtından düşmemek için ipele bir eyer yapmıştı ve zaman zaman başı göğsüne düşerek oturduğu yerde uyukluyordu. Ama güneş ışığı bir kat kürkten kurtulabileceği anlamına geliyordu ve ölümcül soğuklukta olmayan havayı cildinde hissetmek gerçek bir rahatlıktı.

Yılanlar arasında Evangeline gerçekten de zeki çıkmıştı. Guilford'ın dikkati dağıldığında bile böcek yuvalarından sakınabiliyordu. Tatlı sudan hiçbir zaman fazla uzaklaşmıyordu. Guilford'a da saygıda kusur etmiyordu; ırktaşlarından birini kesip yediği, birini de serbest bıraktığı göz önüne alınırsa bu hiç de şaşırıcı değildi.

Guilford, bir gözünü ufuktan ayırmamaya özen gösteriyordu. Gölgeyi ormanlarla kayalık boğazlardan oluşmuş uçsuz bir ülkede o güne dek olmadığı kadar yalnızdı. Ama bunu dert etmiyordu. Yalnızlık çok da umurunda değildi. Asıl dert çevresinde başkaları olduğunda çıkıyordu.

Keşif grubunun teknelerinin saklandığı taş kemeri bulduğunda Evangeline'in hakkını teslim etmek zorunda kaldı. Kürk yılanı çakıllı kıyı boyunca saatlerce koklayarak gitmiş ve sonunda durup inleyerek dikkatini çekmeye çalışmıştı.

Guilford taşlan, kıyıyı, yeni yeşermeye başlayan tepeleri tanımıştı.

Doğru yerdeydi. Ama muşamba örtü gitmişti, tekneler de.

Şaşkınlığa düşen Guilford kürk yılanının sırtından indi ve sahili araştırmaya başladı. Ne olursa; bir kalıntı, bir delil. Yanık bir tahta parçasıyla paslı bir çivi buldu. Hepsi bu. Esintiyle birlikte kıyıya küçük dalgalar vuruyordu. Güneş ufka yaklaşmıştı. Ateş yakmak için oduna ihtiyacı vardı, eğer o gücü kendinde bulabilirse.

İçini çekti. “Yolun sonuna geldik, Evangeline. En azından şimdilik.”

Döndü.

Erasmus!

“Tom buraya geleceğini söylemişti,” dedi yılan çobanı.

Erasmus onu doğru dürüst yiyeceklerle besledi, portatif bir yatak ödünç verdi ve Evangeline’le onu Rheinfelden’in ötesinde, birkaç günlük yoldaki geçici çiftliğine götüreceğini söyledi; sonra Erasmus kışlık sürüsünü pazara götürürken Guilford da nehirden aşağı giden bir tekneye binebilirdi. “Tom Compton’la konuştun mu? Sağ mı?”

“Jayville’e giderken benim ağıla uğradı. Seni gözlememi söyledi. Senden ve Finch’ten ayrıldıktan sonra haydutlarla karşılaşmış. Dövüşemeyeceği kadar çok. Böylece kuzeye yönelmiş ve sahte kamp ateşleri yakarak onları Bodensee’ye kadar yanlış yönlere sevk etmiş. Preston Finch’in değilse bile senin paçam kurtardı. Bay Law.”

“Hayır, Finch’i kurtaramadı,” dedi Guilfoıd.

Erasmus’un çizdiği rotayı izleyerek Ren Bogazı’na paralel yürüdüler. Yılan çobanı, sığ ve yavaş akan isimsiz bir akarsuyun nehirle birleştiği noktadaki bir gölcükte mola verdi. Güneş, gölcüğü ılık sayılmasa bile dayanılabilir bir sıcaklığa dek ısıtmıştı. Guilfoıd haftalardır ilk defa yıkanma fırsatını buldu. Döktüğü deri ve kire bakılırsa içinde bulunduğu su değil de soda bile olabilirdi. Bir tırtıl gibi çıplak ve titreyerek çıktı sudan. Mevsimin ilk cop sinekleri göğsüne çarpanlar ve güneşin aydınlattığı sulara kaçtılar. Saçları gözünün üzerine düşüyordu; sakalı göğsünde ıslak bir ordu battaniyesi gibiydi.

Erasmus, çadırı kurdu ve Guilfoıd kurulanıp giyinirken ateş için bir çukur kazdı.

Fasulye konservesi, pekmez ve tütsülenmiş et paylaştılar. Erasmus teneke bir tasta kahve yapu. Kahve şurup gibi koyu, çamur gibi acıydı.

Yılan çobanının zihninden bir şeyler geçiyordu.

“Tom bana kentten söz etti,” dedi Erasmus, “orada size olanlardan.”

“Onunla bu kadar samimi misiniz?”

“Birbirimizi tanırız diyelim. Bizi bağlayan, ikimizin de Öteki Dünya’ya gitmiş olmamız.”

Guilford ona ihtiyatlı bir göz attı. Erasmus’un yüzü ifadesizdi.

“Lanet olsun,” dedi yılan çobanı, “eğer isteseydi o yirmi baş hayvanı Tom’a satardım. Evet, eskiden tanışırız. Ardından konuşmak gibi olmasın ama Finch gök gibi gürleyince biraz canımı sıktı...”

Erasmus heybesinin içinde bir pipo buldu, doldurdu, sıkıştırdı ve tahta bir kibritle yaktı. Nehir otu değil tütün içiyordu. Tütünün egzotik bir kokusu vardı, anılarla doluydu. Ciltli kitapların ve deri koltukların kokusu. Uygarlığın kokusu.

“İkimiz de Büyük Savaş’ta öldük,” dedi Erasmus. “Öteki Dünya’da, demek istiyorum. İkimiz de kendi hayaletlerimizle konuştuk.”

Guilford ürperdi. Bunu duymak istemiyordu. Bunun dışında her şeye vardı; daha fazla deliliğe tahammülü yoktu, hele şimdi hiç.

“Asıl olarak,” dedi Erasmus, “ben Wisconsin’den gelmiş üçüncü nesil kıytırık bir Alman’ım. Babam hayatının büyük kısmını bir şişeleme şirketinde çalışarak geçirdi ve eğer Jeffersonville’e kapağı atmasaydım ben de aynısını yapacaktım. Ama Kayzer’in İngilizlerle, Fransızlarla ve Ruslarla kapıştığı şu Öteki Dünya var. Birçok Amerikalı askere alındı ve 1917’de, 1918’de gemilerle savaşa gönderildi ve birçoğu da öldü.” Boğazını temizledi ve ateşin içine tükürdü. “Öteki Dünya’da ben bir hayalettim ve burada hâlâ etten ve kemiktenim. Söylediklerimi algılayabiliyor musun?”

Guilford sessizdi.

“Ama iki dünya artık kesin olarak ayrılmış değil. Avrupa’nın geçirdiği değişim bununla ilgiliydi, kışı geçirdiğiniz şu şehirden ise hiç bahsetmiyorum. İki dünya birbirine karıştı, çünkü ikisini birden mahvetmek isteyen bir şey var. Belki mahvetmek değil de *yemek* isteyen... eh, karışık işler bunlar.

“Bazılarımız Öteki Dünya’da öldü ve burada yaşamaya devam etti ve bu da bizi çok özel kılıyor. Önümüzde yapılacak bir işimiz var, Guilford Law ve kolay bir iş de değil.

Bütün ayrıntıları biliyormuş izlenimini vermek istemem. Bilmiyorum. Ama uzun ve tatsız bir iş bu ve bize düşüyor.”

Guilford hiçbir şey demedi, hiçbir şey düşünmedi.

“İki dünya sürekli yakınlaşıyor. Tom kente girdiğiniz sırada bunu bilmiyordu, gerçi bir şeyler sezmiş de olabilir, ama ayrılırken kesinlikle biliyordu. Şimdi de biliyor. Sanırım sen de biliyorsun.”

“İnsanlar birçok şeye inanır,” dedi Guilford.

“Birçoğuna da inanmayı reddeder.”

“Neyi kastettiğini bilmiyorum.”

“Sanırım biliyorsun. Sen de bizdensin, Guilford Law. Kabullemek istemiyorsun. Bir eşin ve bir kızın var ve Mahşer için askere alınmak işine gelmiyor ve bunun için seni suçlayamam. Ama onlar için de en iyisi bu olacak; çocukların, torunların için.”

Guilford, “Hayaletlere inanmam,” diyebilirdi.

“İşte bu çok kötü, çünkü hayaleder sana inanıyor. Üstelik o hayaletlerden bazıları seni ölü görmek istiyor. İyi hayaletler, kötü hayaletler, her türlü var.”

Bunu *bir kuruntu kabul ediyorum*, diye düşündü Guilford. Belki düşlerinde birkaç şey görmüştü. Harabe kentin ortasındaki kuyuda. Ama bu hiçbir şey kanıtlamıyordu.

(Erasmus nöbetçiyi nasıl bilebilirdi? Sullivan’ın gizemli son sözleri; Sen *Hans’la savaşıırken öldün...* Hayır, bunu bir tarafa bırak, sonra düşünürsün. Ödün verme. Eve, Caroline’a dön.)

“Kent...” diye bir fısıltı çıktı ağzından.

“Kent *onların*. Bulunmasını istemediler. Onu saklı tutabilmek için her çareye başvuruyorlar. Altı ay sonra git oraya, bir yıl sonra, hiçbir şey bulamayacaksın. Vadiyi bir un çuvalı gibi dikiyorlar. Bunu yapabilirler. Dünyanın bir parçasını insan bilgisinin dışına çekiyorlar. Ah, belki sen ya da ben bulabiliriz orayı, ama sıradan bir insan bulamaz.”

“Ben sıradan bir insanım, Erasmus.”

“Sırf öyle olmasını dilemekle olmaz, derdi annem. Her neyse.” Yılan çobanı gerindi ve ayağa kalktı. “Biraz uyumaya bak, Guilford Law. Hâlâ gitmemiz gereken yolumuz var.”

Erasmus konuyu bir daha açmadı ve Guilford bunu düşünmeyi bile reddetti. Başka ve daha ivedi sorunları vardı.

Yılan çiftliğinde sağlığı düzelmeye başlamıştı. Jeffersonville'den kalkan hayvan tekneleri geldiğinde uzunca bir mesafeyi topallamadan yürüyebiliyordu. Yardımı için Erasmus'a teşekkür etti ve ona *Argosy* dergisini düzenli olarak göndermeyi önerdi.

“İyi fikir. Finch'in kitabı çok sıkıcıydı. Belki *National Geographic* de, ne dersin?”

“Kesinlikle.”

“*Science and Invention*?”

“Erasmus, sen Bodensee'de benim hayatımı kurtardın.

Ne istersen.”

“Eh... açgözlülük yapmayacağım. Zaten hayatını kurtardığımdan da şüpheliyim. Yaşaman ya da ölmen benim elimde değil.”

Erasmus, sürüsünü Jeffersonville'li bir hayvan simsarının sahibi olduğu iki düz tabanlı nehir gemisine yüklemişti. Guilford kıyıya bunlarla gidecekti. Yılan çobanına elini uzattı.

“Evangeline hakkında...”

“Evangeline'i kafana takma. Eğer isterse serbest kalabilir. İnsan bir hayvana bir kez isim takmaya görsün, manüklü davranmak için artık çok geçtir.”

“Teşekkür ederim.”

“Yine karşılaşacağız,” dedi Erasmus. “Dediklerimi bir düşün, Guilford.”

“Düşüneceğim.”

Nehir gemisinin kaptanı İngiltere'yle sorun çıktığını söyledi. Bir deniz savaşı, dedi, haberler sıkı bir sansür altında. “Yine de duyduğum kadarıyla onları çiğneyip geçmişiz.”

Ren düzlüklere inip genişledikçe yılan tekneleri daha hızlı yol almaya başlamıştı. Günler artık daha sıcak geçiyor, nehrin bataklıkları pırıl pırıl bir bahar güneşinin altında zümrüt yeşiline bürünüyordu.

Erasmus'un tavsiyesine uydu ve Jeffersonville'e adını açıklamadan girdi. Guilford'ın son görüşünden beri kasaba epey büyümüşü; yeni balıkçı barınakları ve nhtımm bitişiğinde üç adet bina inşa edilmişti. Kıyıda daha fazla sayıda tekne demirliydi, ama hiç savaş gemisi yoktu; donanma üssü yetmiş kilometre güneydeydi. Londra'ya ticari hiçbir şey gitmiyordu, en azından yasal olarak.

Tom Compton'a baktı ama tuzakçının kulübesi boştu. Jeffersonville Westem Union bürosunda Caroline'ın onun öldüğünü varsayarak kapatmadığını umut ettiği Boston'daki kişisel hesabından para çekmek istedi. Parası sorunsuz olarak geldi ama Londra'ya bir mesaj göndermeyi başaramadı. “Duyduğum kadarıyla,” demişti telgraf memuru ona, “karşıda mesajı alacak hiç kimse kalmamış.”

Onu İngiltere'ye götürecek olan adamla buluşacağı rıhtım batakhanesinde, sarhoş bir Amerikalı denizciden bombardımanı duydu.

Guilford, mavi bir gemici ceketi ile alnına dek çektiği yün bir bere giymişti. Meyhane kalabalıktı ve kesif bir pipo dumanı vardı. İçki tezgâhının sonunda bir tabureye oturdu, ama çevresindeki konuşmaları duymadan edemedi. Yan masadaki şişman denizci Londra hakkında bir şeyler geveleyinceye dek özellikle ilgilenmemişti. Adamın “yangın” ve

“metruk bir arazi” dediğini duydu.

Denizcinin başka biriyle, sırik gibi uzun bir zenciyle oturduğu masaya gitti. “Affedersiniz,” dedi Guilford. “İstmeden kulak misafiri oldum ama Londra’dan mı bahsetmişsiniz? Haber almak benim için çok önemli, eşim ve kızım oradalar.”

“Benim de orada birkaç piç bırakmışlığım var,” dedi denizci. Guilford'ın yüzündeki ifadeyi gördüğünde gülümsemesi kayboldu. “Gücenmeyin... Sadece duyduğumu söylüyorum.”

“Orada mıydınız?”

“Çatışmalar başladığından beri değilim. Thames’tan yukarı bir gambotla gittiğini iddia eden bir simsarla tanıştım. Ama dili kafayı çektiginde çözülüyor ve her dediği de doğru değil”

“Bu adam Jeffersonville’de mi?”

“Dün denize açıldı.”

“Sana Londra hakkında ne söyledi?”

“Bombalandığını. Yanıp yerle bir olduğunu. Ama laf ucuzdur. İnsanların huyunu bilirsin. İsa aşkına, haline bak, titriyorsun. Birlikte lanet birer içki içelim.”

“Teşekkürler,” dedi Guilford. “Şu an içemem.”

Hans Kohn adında bir kaptanla anlaştılar. Yamalı ama dayanıklı bir balıkçı gemisi vardı ve bir ücret karşılığında Guilford’ı Dover’a kadar götürmeyi kabul ediyordu.

Gemijeffersonville’i hava karardıktan sonra; deniz, aysız bir gökyüzünün altında hafifçe kabarırken terk etti. Kohn, donanma devriyelerinin menekşe rengi ufuktaki silik gölgelerinden sakınarak rotasını iki kez değiştirdi. Thames’a girmesinin söz konusu bile olmadığını söyledi Guilford’a; “Nehir sımsıkı kapatılmış durumda. Dover üzerinden bir karayolu var, toprak bir patika. Yapabileceğim bu kadar.”

Guilford, Kent kıyısındaki kaba bir ahşap iskelede karaya ayak bastı. Gıcırdayan iskelede bir süre oturdu, doğu ufku kızarıırken deniz kuşlarının çığlıklarını dinledi. Havada tuzun ve çürümüşlüğün kokusu vardı.

Sonunda İngiliz toprağındaydı. Bir yolculuğun sonu ya da en azından sonun başlangıcı. Geride bıraktığı kilometrelerin ağırlığını, aştığı okyanus gibi derinden hissediyordu. Eşini ve küçük kızını düşündü.

Dover’dan Londra’ya giden karayolu vahşi araziye baltayla açılmış, çamurlu ve bazı yerleri tek bir atlının geçebileceği genişlikteki bir patikadan ibaretti.

Dover, kıyının tebeşirli toprağına kazılmış, rüzgârlı tepeler ve kilometreler boyunca tükenmeyen mavi-yeşil kuzu-kulakları ve yöre insanların tüylü dedikleri tepesi yapraklı bir sazla çevrili, küçük ama gelişmekte olan bir kasabaydı. Savaştan pek etkilenmemişti; yiyecek hâlâ göreceli olarak boldu ve Guilford onu Londra’ya kadar taşıması için çok yaşlı olmayan, eyere alışık bir kısraak saün alabilmişti. İyi bir binici sayılmazdı ama atı Evangeline’la kıyas kabul etmeyecek kadar rahat bulmuştu.

Londra yolunda bir süre yalnız kaldı ama tepelik otlakları geçerken sığınmacılara rastlamaya başladı.

Başlangıçta sadece üç beş tane kılıksız yolcuyla karşılaşmıştı; bazıları atlıydı, bazıları ise üzerine battaniyeler, porselenler ve eski püskü tahta çay sandıkların yığılı çamurlu arabaları çekiyorlardı. Bu insanlarla kısaca konuştu. Hiçbiri cesaretlendirici bir haber vermedi ve çoğu da şivesini duyunca uzaklaşmayı tercih etti. Akşam alacası çöktüğünde bir tepenin yamacına kamp kurmuş ve yaktılan ateşler hareketli bir kasabanın ışıkları gibi panldayan kırk ailelik bir grupla karşılaştı.

Zihnini en çok Caroline ve Lily meşgul ediyordu. Kibarca sordu ama onları gören ya da bilen birini bulamadı. Cesareti kırılmış ve yapayalnız bir halde atını bağladı ve kamp ateşlerinden birinin çevresindekilerin davetini kabul etti. Yiyeceğini diğerleriyle paylaştı, durumunu açıkladı ve Londra'da tam olarak ne olduğunu sordu.

Yanıtlar kısa ve acımasızdı.

Şehir bombalanmıştı. Şehir yanmıştı.

Çok ölü var mıydı?

Çok... ama kim sayıyordu ki?

Londra'ya yaklaştıkça Guilford takip edilmekte olduğuna dair rahatsız edici bir kuşkuya kapıldı.

Gördüğü bir yüz vardı, tanıdık bir yüz ve onu gittikçe artan göçmenlerin içinde, ya da bir orman yolunda yanında yürürken, ya da kubbe ağaçlarıyla pagoda çalılarının arasından ona bakarken tekrar ve tekrar görüyordu. Bir erkek yüzüydü, genç ama kaygılı. Adam, rütbeleri olmayan haki renkli, eski bir üniforma giymişti. Guilford'ın düşlerindeki nöbetçiye çok benziyordu. Ama bu imkânsızdı.

Guilford ona yaklaşmaya çalıştı. İki kez, ormanın alacakaranlığındaki ıssız bir yolda, atının üzerinden adama seslendi. Ama kimse yanıt vermedi ve Guilford kendini aptal ve korkmuş hissederek uzaklaştı.

Belki de orada hiç kimse yoktu. Hepsi yorgun gözleriyle endişeli zihninin bir oyunundan ibaretti.

Ama şimdi atını daha dikkatli sürüyordu.

Londra'da gördüğü ilk şey, yeni St. Paul katedralinin sis ve molozla kaplı bir arazinin üzerine kuluçkaya yatmış gibi duran yanmış ama sağlam kubbesi oldu.

Halatla çekilen derme çatma bir tekne, onu Thames'in kuzey kıyısına taşıdı. Yağmur, çalkantılı ırmağa çiseliyordu.

Şehrin batısındaki ağaçsız arazide bir göçmen kampı buldu. Burası, yağmurun altında ıslak birkaç Kızılhaç bayrağının cansızca sarktığı, muazzam ve pis kokulu bir çadırlar ve foseptikler topluluğundan ibaretti.

Guilford, saçlarını fileyle toplamış bir hemşirenin battaniye dağıtmakta olduğu yardım çadırlarından birine yaklaştı. "Affedersiniz," dedi.

Şivesini duyan bazı kafalar ona doğru döndüler. Hemşire ona bir göz attı ve başını hafifçe salladı.

"Birisini arıyorum," dedi Guilford. "Acaba bakabileceğimiz bir liste ya da..."

Hemşire başını bu kez sertçe salladı. "Üzgünüm. Denedik ama yangından sonra çok fazla kişi öylesine çekip gitti. New Dover'dan mı geliyorsunuz?"

"Dover üzerinden."

"O zaman göçmenlerin sayısını görmüş olmalısınız, iline de, yiyecek çadırına bir bakın derim. Herkes yiyecek çadırında toplanır. Batıdaki otlakta." Başıyla işaret etti. "Şu tarafta."

Guilford birkaç dönümlük insan sefaletine doğru somurtarak baktı.

Hemşire doğruldu. "Üzgünüm," dedi sesi yumuşayarak. "Duyarsızmışım izlenimi vermek istemem. Ama... o kadar çoklar ki."

Guilford hayaleti tekrar gördüğünde yiyecek çadırına doğru yürüyordu. Hayalet çamurun, yırtık çadırların ve dumanlı kamp ateşlerinin arasından kendi gölgesi gibi geçiyordu.

“Bay Law? Guilford Law?”

Önce hayaletin konuşmuş olduğunu sandı. Ama döndüğünde paçavralar içindeki bir kadının ona el etmekte olduğunu gördü. Kadını tanıması bir anını almıştı: Bayan de Koenig, Jered Pierce'ın kapı komşusu.

“Bay La w... gerçekten siz misiniz?”

“Evet, Bayan de Koenig, benim,”

“Ulu Tanrım, sizin öldüğünüzü sanıyordum! Hepimiz de sizin kıtada öldüğünüzü sanmıştık!”

“Caroline ve Lily’yi aramaya geldim.”

“Ah!” dedi Bayan de Koenig. “Tabii.” Ama dişlek gülümsemesi silindi. “Tabii ki geldiniz. Bakın size ne diyeceğim. Haydi bir şeyler içelim, Bay Law, siz ve ben, sonra bu konuyu konuşuruz.”

— YIRMİ BEŞİNCİ BÖLÜM —

Sevgili Caroline,

Bu mektubu belki hiç görmeyeceksin. Onu bu beklentiyle ve sadece küçük bir umutla yazıyorum.

Besbelli ki Danvinya’daki kışı atlattım. (Finch keşif grubundan geriye sadece ben ve Tom Compton kaldık; eğer hâlâ yaşıyorsa.) Eğer bu haberi ilk kez alıyorsan umarım çok fazla şaşırمامışsmdır. Benim kıtada öldüğüme inandığını biliyorum. Sanırım bu inanç ‘20 yılı sonbaharından beri olan tavırlarının çoğunu açıklamaya yetiyor.

Belki seni hor gördüğümü ya da öfkemi açığa vurmak için yazdığımı sanıyorsundur. Eh, öfkeli olduğum bir gerçek. Keşke bekleseydin. Ama bunun artık önemi kalmadı. Kimseyi suçlamıyorum. Ben vahşi arazinin ortasmdaydım ve yaşıyordum; sen ise Londra’daydın ve benim ölmüş olduğumu sanıyordun. İkimiz de gereğince davrandık diyelim.

Bunu yazarken tereddüt ediyorum (senin okuma ihtimalin de çok düşük). Ama düşüncelerimi sana iletme alışkanlığımı kırmak zor. Aramızda çözülmesi gereken konular var.

Senden bir ricam olacak.

Sana kıtadan yazdığım mektuplarla notlarımı da eklediğime göre öykümü bitirmeme izin ver. Olağanüstü bir şey oldu, Caroline ve bunu hiçbir zaman görmeyecek olsan bile kâğıda dökmek zorundayım. (Belki okumaman senin için en hayırlısı olacaktır.)

Harabeye dönmüş Londra’da seni aradım. Oraya vardıktan hemen sonra Market Caddesi’ndeki komşumuz Bayan de Koenig’e rastladım ve senin Avustralya’ya giden bir yardım gemisine binmiş olduğunu öğrendim. Bana Lily ve şu adam (öyle olduğunu bilsem bile asker kaçağı demeyeceğim), şu Colin Watson’la beraber ayrıldığını söyledi.

Neler hissettiğimin üzerinde durmayacağım. İzleyen günlerin zihnimde bulanık olduklarını söylemem yeterli. Atımı sattım ve paranın bir kısmını High Street içki fabrikalarından kurtarılanlara harcadım.

Unutabilmek Londra’daki en kıymetli şey, Caroline. Ama belki bu her yerde böyledir.

Uzun bir süre sonra sisli bir çalılıkta kendime geldiğimde insafsızca ayıktım ve soğuktan her yerim sızlıyordu. Battaniyem de sıırıslıkladı, pislik içindeki giysilerim de. Şafak söküyordu, güneş doğu ufkunu aydınlatmaya başlamıştı. Göçmen kampının smırmdaydım. Alacakaranlıkta közlenmekte olan birkaç ateşe baktım. Biraz toparlanınca ayağa kalktım. Kendimi terk edilmiş ve yalnız hissediyordum...

Ama değildim.

Bir ses duyar gibi oldum ve dönünce...

...kendimi gördüm.

Bunun kulağa ne kadar tuhaf geldiğini biliyorum. Gerçekten de tuhaftı, tuhaf ve Őaşırtıcıydı. Biz yüzümüzü hiçbir zaman görmeyiz, Caroline, aynada bile. Sanırım daha küçük yaştan itibaren aynalara poz vermeyi, en iyi açıdan görünmeyi öğreniriz. Kendi yüzünün ve bedeninin bir başkasıyla aynı mekânı paylaştığını görmek apayrı bir deneyim.

Bir süre ona sadece bakakaldım. Bu adamın, New Dover'dan gelirken beni izleyen kişi olduğunu sormadan anlamıştım.

Onu daha önce niçin tanıyamadığım belliydi. Benimle aynı kişi olduğu yadsınamazdı ama tam bir yansıma da değildi. Dur, ne gördüğümü tarif edeyim; genç bir adam, uzun boylu, lime lime olmuş bir üniforma giymiş. Őapkası yoktu ve postalları çamur içindeydi. Benden daha tıknaz sayılırdı ve yürürken aksamıyordu. Traşlıydı. Bakışlan canlı ve dikkatliydi. Dostça gülümsüyordu. Silah taşııyordu.

Zararsız görünüyordu.

Ama insan değildi.

En azından yaşayan bir insan değildi. Bir kere, tam olarak *orada* değildi. Demek istiyorum ki, Caroline, görüntüsü kâh silinip kâh canlanıyordu, tıpkı rüzgârlı bir gecede ki bir yıldız gibi.

“Kimsin sen?” diye fısıldadım.

Sesi güçlüydü, hiç de bir hayaletten geliyora benzemiyordu. “Bu zor bir soru,” dedi. “Ama sanırım yanıtını zaten kısmen biliyorsun.”

Çevremizdeki ıslak topraktan sis yükseliyordu. Alacakaranlığın soğuğunda, bir duvarla dünyadan ayrıtmışçasına durduk birlikte.

“Bana benziyorsun,” dedim yavaşça. “Ya da bir hayalete. Ne olduğunu bilmiyorum.”

“Birlikte yürüyelim, Guilford,” dedi. “Yürürken daha iyi düşünebiliyorum.”

Böylece o sisli sabah vakti çalılarının arasında birlikte yürüdük. Sanırım dehşete kapılmam gerekirdi. Aslında biraz öyleydim. Ama tavırları çok dostçaydı. Yüzündeki ifade sanki şöyle diyordu; Bu *şekilde* buluşmamız *ne* saçma, değil mi?

Sanki bir hayalet, beyaz çarşafı ve zincirleri için özür diliyormuş gibi.

Belki bir hayalet tarafından ziyaret edilmeyi hafife alıyormuşum gibi görünebilir. Gerçekte hissettiğim daha çok büyülenmişçesine bir Őaşkınlıktı. Kendi endişelerimin arasında onu duyabilecek kadar savunmasız -sersemlemiş- olduğum bir ânı seçtiğine inanıyorum.

Ya da belki bitkinliğin, kederin ve alkolün kıskırttığı bir sanrıdan ibaretti. Nasıl istersen öyle düşün, Caroline.

Sabahın solgun ışığında birlikte yürüdük. Otağı çevreleyen kubbe ağaçlarının koyu gölgesinde daha mutlu ya da en azından daha somut görünüyordu. Sesi, insan nefesi ve akciğerlerinden kaynaklanan güçlü, fiziksel bir sestti. Sıradan insanların kullandığı ve kendi düşüncelerimin uğultusu kadar tanıdık ve gösterişsiz bir İngilizceyle konuşuyordu. Ama hiç tereddüt etmiyor ve aradığı sözcükleri kolayca buluyordu.

Şunları dedi bana...

Bana adının Guilford Law olduğunu ve Boston’da doğup büyüdüğünü söyledi.

On dokuz yaşına gelinceye dek sıradan bir hayat sürdürdüğünü ve o zaman askere alındığını ve yabancı bir savaşta, bir Avrupa savaşında, bir dünya savaşında savaşmak üzere okyanusun ötesine gönderildiğini söyledi.

Benden Avrupa’nın hiçbir zaman değişmediği, o krallıklar ve diktatörlükler çorbasının tüm dünyayı saran bir çatışma halinde taşınmaya devam ettiğini hayal etmemi istedi.

Ayrıntılar önemli değil. Meselenin özü şu ki, bu hayalet, Guilford Law kendini Fransa’da, Alman ordusunun karşısında, zehirli gazın ve hava hücumlarının daha da korkunç bir kâbusa dönüştürdüğü kanlı siper savaşlarında buluyor.

Bu Guilford Law -ben onu “nöbetçi” diye adlandırıyorum- o savaşta öldürülüyor.

Onu şaşırtan şey ise, dünyaya gözlerini son kez kapattığında bu, hayatın ya da düşüncenin sonu olmuyor.

İşte bu noktada, Caroline, öykü daha da tuhaf, hatta daha da çılgınlaşıyor.

Sabahın serinliğinde devrilmiş bir ağaç gövdesine oturduk ve ben, onun güvenilir ve rahat varlığı, kendini açıkça belli eden *ağırlığı* karşısında hayrete düştüm. Rüzgâr estiğinde siyah saçları dalgalanıyordu; diğer her canlı gibi soluk alıp veriyordu; bana bakmak için her dönüşünde ağaç kütüğü sallanıyordu.

Eğer nöbetçinin bana söyledikleri doğruysa o zaman Schiaparelli ve onun gibi düşünen astronomlar haklıymış; yıldızlarda ve gezegenlerde hayat var, bizimkine benzeyen ve benzemeyen, hatta bazı vakalarda bizden çok farklı hayatlar.

Nöbetçinin dediğine göre evren çok ama çok yaşlı. İnsanlığın taş baltayı keşfetmesinden önce bilimsel uygarlıklar üretebilecek kadar yaşlı. İnsan ırkı bilinçli canlılara doymuş bir galaksiye doğmuştu. Güneşimiz ilkel toz bulutundan katılaşmadan önce, diyordu nöbetçi, evrende o kadar büyük ve o kadar karmaşık harikalar vardı ki, bilimden çok büyüü akla getiriyorlardı ve yapımı kelimenin tam anlamıyla çağlar süren yeni harikalar da doğmak üzereydi.

Galaksimizi, kendisi de birkaç milyar benzer kümeden biri olan birkaç milyar yıldızlık küçük kümemizi, bir çeşit canlı varlık olarak tanımlıyordu. Yıldızlan iletişim hatları birbirine bağlıyordu; telgraf ya da radyo iletişimi değildi ama doğrudan doğruya uzayın gözle görülmeyen özümüyle (izotropik enerji demişti, sanırım esiri' kastediyordu) ilgiliydi ve bu sık dokulu iletişim hatları o denli girift bir hal ¹

almıştı ki kendilerine özgü bir zekâ geliştirmişlerdi! Yıldızların kendi *aralarında düşündüklerini* iddia ediyordu ve bundan da fazlası, *anımsadıklarını*.

Preston Finch, sık sık Piskopos Berkeley’den alıntılar yapar ve hepimizin sadece Tanrı’nın zihnindeki düşüncelerden ibaret olduğumuzu söylerdi.

Bu Guilford Law, öldüğü güne dek fiziksel bir hayvandı, o noktada ise bir çeşit düşünceye dönüştü; kendini, yerel tanrısının zihnindeki bir *çekirdek bilinç* diye adlandırıyordu.

Dediğine göre bu pek de yüce bir varoluş değildi, en azından başlangıçta. Büyük zihinle birleşse bile insan zihni hâlâ sadece bir insan zihniydi. Sonraki yaşama uyandığında, bir Fransız hastanesinde, başından aldığı şarapnel yarısından iyileşmekte olduğunu sanıyordu ve gerçekten öldüğüne inanabilmesi için daha önce ölmüş olan birkaç kişiyi görmesi gerekmişti! Sanal vücudu (onun

deyimiyle) kendininkine o kadar benziyordu ki aralarında hiçbir fark yok gibiydi, ama ona denildiğine göre bu da değişebilirdi. Hayatın özü değişimdir, diyordu, sonsuz hayatın özü de sonsuz değişimdir. Öğrenecek çok şey vardı, keşfedilecek dünyalar, tanışılacak yeni yaşam biçimleri. Organik bedeni fiziksel gereksinimleriyle ve beynin anılan saklayabilme kapasitesiyle sınırlanmıştı. Bu engeller kalkmıştı artık.

Onu kapsayan zihni tanıdıkça, anılarını ve bilgeliğini kullanmayı öğrendikçe kaçınılmaz olarak değişecekti. İnsan doğasını terk etmeyecek ama ona ekleyecek, onu genişletecekti.

Sonuçta “Guilford Law” adlı çekirdek bilinç daha muazzam ve daha karmaşık bir şeyin parçası oluncaya dek milyonlarca yüzyıl boyunca yaptığı bu olmuştu.

Bu sabah konuştuğum şey hem Guilford Law’dı hem de o daha büyük varlık: aslında birbirlerine bağlı olan ama bireyselliklerini de koruyan milyarlarca ve milyarlarca varlık.

İnanmakta nasıl zorlandığımı hayal edebiliyordur. Ama bu şartlar altında hangi açıklama olursa olsun akla yatkın gelecekti.

Yazdıklarımı yalnızlık ve şokun delirttiği bir adamın zirvalarından farklı bir şeymiş gibi okuyabiliyor musun?

Yaşadığım şok yeterince gerçek, tanrı şahidimdir. İkimizin de yitirdiklerimizin yasını tutuyorum.

Bana inanmanı da beklemiyorum. Tek istediğim sabretmen. Bir de iyi niyetin, Caroline, eğer tükenmemişse.

Nöbetçiye bunların nasıl olabildiğini sordum. Ne de olsa *ben* Guilford Law’dım ve bir Alman savaşında falan ölmediğim de gün gibi meydandaydı.

“Uzun hikâye,” dedi.

Hiçbir yere gitmediğimi söyledim.

Sonraki-hayat, nöbetçinin dediğine göre, hiç de beklediği gibi çıkmamıştı. Bir kere *doğüstü* bir sonraki-hayat değildi; insan yapımı (ya da en azından zeki varlık yapımı) bir cennetti ve Brooklyn Köprüsü kadar yapay ve yine onun kadar sonluydu. Bir milyon gezegenden toplanmış ruhlar, “zihinküreler” denilen ve galaksiyi bitmek bilmeyen keşif yolculuklarında katetmiş gezegen büyüklüğündeki makineler olan fiziksel yapılarda bir araya getiriliyorlardı. Bir cennet, Caroline, ama sorunları ve düşmanlarıyla bizim *cennetimiz* değil.

Bu tanrıların ne tür düşmanlan olabileceğini sordum ona.

“İki,” dedi.

Birisi zamandı. Bilinç ölümlülüğü yenmişti, en azından galaksi çapında. İnsan türünün ortaya çıkmasının öncesinden beri zihinkürelerin etkinlik alanlarının içinde ölen ve makul bir bilince sahip her yaratık cennete alınmıştı. (Neanderthal adamından Başkan Taft’a kadar her insan da buna dahildi. Dediğine göre bazılarının sonraki-hayata uyum sağlayabilmeleri için ahlaki düzenlemeler uygulanması gerekmişti. Belki galaksideki en aşağılık tür değildik ama melek olmadığımız da gün gibi ortadaydı.)

Ama bilincin kendisi de ölümlüydü, Samanyolu galaksisi de ve genel olarak evrenin kendisi de. “Tanecik çürümesi” ve “ısı ölümü” diye bir şeyler geveledi ama pek izleyemedim. İşin özeti şuydu ki, *maddenin kendisi de* sonunda ölecekti. Elleriindeki bütün bu zekâ birikimini kullanan zihinküreler, varlıklarım bu noktanın ötesine dek uzatmanın bir yolunu buldular. Bilinçli tarihin tamamını içerecek ve sadece zihinkürelerin değil, tasavvur dahi edilemeyecek kadar uzak galaksilerdeki benzer

varlıkların da başvurabilecekleri bir Arşiv inşa etmeyi düşündüler.

Böylece düşmanlardan birisi zamandı ve bu düşman teslim alınamasa da en azından dışleri sökülmüştü.

Diğer düşmana *sahtecan* adını veriyordu.

Sahtecan evrimi makinelere uygulama girişimlerinin vardığı sonuçu.

Makineler, diyordu nöbetçi, bilince belirli sınırlar içinde kavuşabilirler. (Sanırım “bilinç” ve “makineler” sözcüklerini salt teknik anlamda kullanmıştı ama üzerine gitmedim.) Hem organik ve hem de gerçek makine bilinçliliği “kuantum belirsizliği” dediği bir şeyi kullanırken, sahtecan bir tür *matematikti*.

Sahtecan, “sistem asalakları” ya da onun deyimiyle “karmaşıklığı avlayan, içine giren ve yiyip bitiren akılsız algoritmalarıdır.

Bu algoritmalar, bilinçli varlıklardan, eşekarısının içine yumurtlayacağı tarantuladan nefret ettiği kadar bile nefret etmezledi. Sahtecan, bilinçli “sistemlere” yerleşir ve bilincin kendisini tüketirdi. İletişimi ve düşünceyi, kendini kopyalamanın aracı olarak görür ve kopyalar da yine kendi kopyalarını çıkarır ve bu böyle giderdi.

Sahtecan, klasik anlamda bilinçli ve bir birey olmasa da, bu nitelikleri taklit edebiliyordu; karıncaları andıran toplu bir zekâ ve kör bir kurnazlıkla hareket edebiliyordu. Anlayıştan tamamen yoksun dev bir zekâyı tahayyül et edebilirsiniz.

Sahtecan, evrenin farklı yerlerinde ve farklı zamanlarda ortaya çıkmıştı. Bilinci tehdit etmiş ve yok edilemese de yenilmişti. Arşiv’e sahtecan tarafından sızdırmayacağına inanılıyordu; klasik maddenin çürümesi, bu tehlikeli algoritmaların da sonu demektir.

Ama böyle olmadı.

Arşiv, sahtecan tarafından yozlaştırıldı.

Arşiv.

Caroline, tanrısal bir bakış açısıyla, sence nihai tarihi ne oluşturabilir?

Geçmişin *yorumu* olamaz, ne kadar düşünceli ve nesnel yapılırsa yapılsın. Geçmişin *kendisi de* olamaz, çünkü doğrudan ve basit bir biçimde danışılması zordur.

Hayır, nihai tarih kitabı, ancak tarihin bir aynada izlenmesiyle olur, geçmiş ulaşılabilir bir tarzda yeniden canlandırılır, özgün dillerinin ve lehçelerinin tamamında bir kitap gibi açılır; sadık biçimde işleyen bir modeldir, bütün boşluklar sadeleştirmek amacıyla çıkarılmıştır ve kitabın kendisi değiştirilip bozulmadan ulaşılabilir.

Arşiv statikti, çünkü tarih değişmezdi, ama uzun aralıklarla nöbetçinin “Higgs alanı” dediği ve plağın yivlerini izleyen bir pikap iğnesine benzettiği şey tarafından taranıyordu. Plak değişmezdi ama sabit bir nesneden hareketli bir olgu -müzik- elde edilirdi.

Aklı başındaki bir dünyada, tabii ki, plağın her çalmışında aynı müzik duyulurdu. Ama ya pikaba bir Mozart senfonisi koyduğunuzda yarı yolda *Die Zauberflöte*’ye dönüşürse?

Sersemlemiş de olsam işin nereye varacağını görebiliyordum.

Nöbetçinin Dünya Savaşı, bir Mozart senfonisiydi. Avrupa’nın geçirdiği değişim ise *Die Zauberflöte*.

“Bana bu Arşiv’in içinde olduğumuzu mu söylüyorsun?”

Başıyla sakince onayladı.

Ürperdim. “Yani *benim*, bir çeşit tarih kitabı olduğumu mu söylüyorsun... ya da en azından bir sayfa, ya da bir paragraf?”

“Niyet buydu,” dedi bana.

Bütün bunları hazmetmesi zordu, tabii ki. Caroline, bunları okuduğunda aklından neler geçtiğini düşünüyorum da... Benim delirdiğimden emin olmalısın.

Belki de haklısmdır. Ben de öyle olmasını tercih ederdim neredeyse.

Ama bu mektubun gerçekten sana mı yazıldığını merak ediyorum. *Sana*, yani Avustralya’daki Caroline’a mı, yoksa ıssızlığın ortasında hayalini zihnimden çıkarmadığım, beni hayatta tutan diğer Caroline’a mı?

Belki o Caroline da tamamen yok olup gitmemiştir. Belki omzunun üzerinden okuyordur yazdıklarımı.

Bu hayaletin bana söylediklerinin muazzamlığını kavrayabiliyor musun?

Çevremdeki dünyanın, senin ve benim yaşadığımız dünyanın, zamanın sonundaki bir makinenin içindeki bir yanlısamadan ibaret olduğunu güpegündüz ve açık bir dille iddia etti.

Burroughs, Verne ve Wells’le olan tüm deneyimlerime rağmen bu benim kolaylıkla kabul edebileceğim çok ötesindeydi.

“Daha açık söyleyemem,” dedi bana, “ya da senden bu olasılığı da dikkate almandan daha fazlasını isteyemem.”

İş daha da karmaşık bir hal alıyor. Biz bir “tarih kitabıyken”, Caroline, her olay, her eylem önceden belirlenmişti ve daha önce olup bitenlerin alışılmış bir tekrarından ibaretti, ancak biz bunun böyle olduğunu tabii ki bilmiyorduk.

Ama sahtecan sisteme kaosu (kendi deyimi) aşıladı; bu, din bilimcilerin “özgür irade” dediklerinin karşılığı oluyor.

Bu da, nöbetçinin dediğine göre, sen ve ben ve Arşiv’de biçimlendirilmiş bütün diğer bilinçli varlıkların bağımsız, önceden kestirilemez canlılara dönüştüğü anlamına geliyormuş. *Gerçek* yaşamlardan söz ediyordu; bilincin korumaya and içtiği yeni hayatlardan.

Diğer bir deyişle sahtecan istilasını bizi makineyi andıran bir varoluştan kurtarmıştı; bizi rehin almıştı, sonunda yok edecek de olsa.

(Bu sahtecan varlıklarını asi melekler olarak düşünmek ne kadar cazip geliyor. Dünyaya kötülüğü sokarak bizi vicdan sahibi kıldılar ve özgürlüğümüzü onlara borçlu olsak bile onlarla ölümüne savaşıyoruz.)

Sabahın son sisleri de dağılıp gün aydınlanmaya başlarken bir süre daha konuştuk. Öğle güneşinde nöbetçi bir hayalete daha da çok benzemişti. Gölge düşürüyordu ama benimki kadar koyu değil.

Sonunda ona en önemli soruyu sordum; Buraya niçin gelmişti ve benden ne istiyordu?

Yanıtı uzun ve huzursuz ediciydi.

Yardımlarını istedi.

Reddettim.

Dr. Sullivan, ne zaman Preston Finch’le tartışacak olsa, ona yine Berkeley’in sözleriyle karşılık

verirdi. Kelimeler aklımda kalmış: “Şeyler ve eylemler neyse odur ve bunların sonucunda ne olacaksa olacaktır; o zaman kandırılmayı niçin istiyoruz ki?”

Yine de, bazen oluyor işte, Caroline. Bazen kandırılmayı gerçekten istiyoruz.

Belki şaşıracaksın ama kıtaya geri dönmek istiyorum, büyük bir olasılıkla Akdeniz yerleşkelerinden birine; Fayetville ya da Oro Deltası olabilir. Hava orada sıcak. Umutlar taze.

Ama bir isteğim olduğundan söz etmişim.

Avustralya'daki yaşamın sana ait, Caroline. Omuzlarında kaldırmayı hiçbir zaman başaramadığım ağır bir mutsuzluk taşıdığımı biliyorum. Belki bu yükten tamamen kurtulmanın bir yolunu bulmuşundur. Umarım. Kararını sorgulamayacağım ve davet edilmediğim sürece Lily'yi görmeye de gelmeyeceğim.

Ama lütfen -bunu senden diliyorum- lütfen Lily beni ölü bilmesin.

Bunu, Sydney'e giden bir Kızılhaç göçmen gemisine binecek olan Bay Bames'la gönderiyorum ve Teğmen Colin YVatson'ın yaşayan herhangi bir akrabasına iletmesini bekliyorum. Onu teğmenin ordu nezdindeki konumunu tehlikeye atacak hiçbir şey yapmaması konusunda uyardım. Bay Bames güvenilir ve ağzı sıkı birine benziyor.

Kıtada geçirmiş olduğum kışa ait notlarımı da ekledim. Onları gönderemediğim mektuplar olarak farz et. Belki Lily büyüdüğünde okumak ister.

Aradığın eş olmadığımı biliyorum. Zamanın ve belleğin ikimize de merhametli davranacağını yürekten umuyorum.

Bir daha buluşacağımızdan çok şüpheliyim.

Ama lütfen beni Lily'ye hatırlat. Belki hepimiz de bir makinenin içindeki hayaletleriz. Bu Dr. Sullivan'ın duymaktan çok hoşlanacağı bir açıklama. Ama ne olursak olalım.. varız. Lily benim kızım. Onu seviyorum. Eğer başka hiçbir şey değilse bile bu sevgi gerçek. Lütfen ona böyle söyle. Onu her zaman ve çok sevdiğimi söyle.

Her zaman.

Her zaman.

— ARA BÖLÜM —

Tohumbilinç Guilford Law, bir kum tanesinden daha büyük olmayan bir karmaşık madde çekirdeğinin üzerinde Arşiv'e düştü.

Bu tür tanecikler Arşiv'e düzenli bir yağmur gibi yağıyorlardı. Onlar her dünyadan, sahtecan saldırısıyla tarihi tehlikeye giren canlı türlerinden toplanmış tohum bilinçlerdi. Her tanecik aslında bir silahtı; tanınmamak için gizlenmiş ve Arşiv'in sımsıkı kapalı altyapısıyla düşmanın dikkatini başka yöne çekecek tarzda etkileşime girmek üzere kurgulanmıştı.

Arşiv'in içindeki her noktada savaşlar oluyordu. Yarı-bilinçli Turing paketleri serbestçe dolaşıyor ve sahtecanın algoritmik izlerini bulup üremesine engel oluyorlardı. Sahtecan düğümleri ise, karşılık olarak, üreme kodlarını maskeliyor ya da mutasyona uğratanlardı. Avcı paketler bir süre başarılı oldular, sonra istilacılar onların saldırı düzenlerini belirleyip engellemeye başladıklarında yenildiler. Savaş, bir ekolojide dönüşü.

Guilford'ın görevi başka yerdeydi. Otonom sistemleri onu Arşiv'in fonksiyonel yapısına bağladı ve onu eski Dünya'nın kopyasına gönderdiler. Kendini fenomenolojik bir varlık olarak ortaya

koyamıyordu, en azından fonksiyonel olarak ve uzun süre değil, ama Guilford Law'un kopyasıyla doğrudan iletişim kurabiliyordu.

Burada ne olduğu önemliydi. Sahtecan, Arşiv'in yüreği sayılan ontosferi kökten değiştirmişti. Savaşın yaralan her yerdeydi.

Avrupa kıtası tek bir darbeye değiştirilmiş, mutant bir tarihe teslim edilmişti. Sahtecan, ontosfere yanbilinçli böceksi yaratıklar aracılığıyla girmelerini sağlayacak bir evrim silsilesi yaratmaya çalışmıştı.

Bu girişim etkin bir dirençle karşılaşmıştı. Onların hedefleri dünyayı toptan değiştirmektir. Sadece bir kısmını değiştirebilmişlerdi.

Ama kopya dünya kalıcı biçimde değişmişti. Guilford'ınki gibi kısa sürmüş hayatlar yeni, otonom ve tamamen bilinçli biçimlere dönüşmüşlerdi. Bunların çoğu, Arşiv'in altyapısından merkezi ontolojisine geçiş kanallarıydı. Bu kanallardan Guilford'ınki gibi ruhlar ya da sahtecanın asalak yaşam biçimleri girecek ve tarihin mekânlarını değiştireceklerdi.

Guilford Law tohumbilinci halihazırda verilmiş olan zarar karşısında öfkeye kapıldı. Korktu da; sahtecan istilasıyla yaratılan yeni tohumzihinlerin kurtanlamamalan ihtimali, diğer bir deyişle mutlak yokoluşun dehşeti karşısında korktu.

Geçmişin yeniden inşasından başka bir şey olmayan varlıklar rehin alınmışlardı; eğer ontosfere yapılan sahtecan istilası engellenmeden sürerse mahvolacakları kesindi.

Zihinküresinden ayrılmış bir tohumbilinç olan Guilford, savaşın sadece bir kısmını idrak etmekten ötesini umamazdı. Umması da istenmemişti. Diğerleriyle birlikte gelmesinin tek nedeni Dünya için verilen savaşa müdahale etmekten ibaretti.

Dünya'yı yeterince anlıyordu.

Avrupa'da psionlar verimsiz kalan geçiş noktalarına bağlanmışlardı; bu uzayda, Arşiv'in saklı yapılarını ontolojik Dünya'yla birleştiren geçiş yolu bir kuyuydu. Psionlar, dev böcekleri andıran yaratıkları avatar olarak kullanmışlar, kendi olanak ve amaçlarını bu yaratıklara yüklemişler, geçiş noktalarını koruması için onlara kaba taştan bir kent inşa ettirmişlerdi.

Kent ilk çatışmalardan birinde düşmüştü. Geçit mühürlenmişti.

Şimdilik.

Yeni bir hareketlilik onu çekmişti. Ontolojik zaman yaratmak için Arşiv'i taramakta olan Higgs alanı, yeni bir sahtecan istilasının geri sayımını başlatmıştı. Başka bir Armageddon. Başka bir savaş.

Bütün bunları doğrudan hissetmişti; kuyuyu, kendi avatarı Guilford Law'u, bazılarının Darwinya adını verdiği kıtayı, hatta tarih dışı tohumzihinlerin özerklik için didiştikleri değiştirilmiş Mars'ı. Geçmiş krizler, gelecek krizler.

Müdahale edemiyordu, en azından doğrudan değil. Psionların yaptığı gibi basitçe bir avatar yakalayıp yönetemiyordu da. Tohumyaşamaların bağımsızlıklarına saygı gösteriyordu. Avatarmada tereddütle yaklaştı. Kendini, avatarın anlayışının sınırlarına sığabileceği kadar daralttı, bir zamanlar olduğu gibi saf ölümlü bir varlık olmaya çalıştı.

Tüm bilincin embriyosu olan korkuların, gereksinimlerin ve özlemlerin oluşturduğu kargaşa içindeki o özü yeniden keşfetmek ne garipti. Düşünceler geçti zihninden;

Bu, bir zamanlar bendim. Bu, bir zamanlar benim var olan her şeyimdi, çıplak, yalnız ve korkmuş. Hareketsiz madde denizinde bir zerre.

Büyük bir merhamet duydu.

Avatarm algısına bir hayalet olarak girdi, onun ontosferinde kendini ancak böyle gösterebilirdi. Bir savaş olacak, dedi avatarına. Bu savaşta sana da bir rol düşüyor. Yardımına ihtiyacım var.

Avatarı, Guilford'ın ağır aksak yaptığı açıklamaları dinledi. Sözcükler beceriksizce, ilkel ve neredeyse yetersizdi.

Sonra avatarı onu reddetti.

“Söylediklerin umurumda değil.” Daha genç olan Guilford'ın sesi açık ve kesindi. “Ne olduğunu ya da doğru konuşup konuşmadığını bilmiyorum. Orta Çağ'dan kalma şeyler tarif ediyorsun; hayaletler, iblisler ve canavarlar, tıpkı bir onuncu yüzyıl tiyatrosu gibi.”

Bebek bilincin sözlerinde acı bir alay vardı. Eşi tarafından terk edilmişti. Kavrayabileceğinden çok fazlasına tanık olmuştu. Yurttaşlarının ölümlerini izlemişti.

Yaşlı Guilford anlıyordu.

Belleau Wood'u ve Bouresches'yi anımsadı. Gelinciklerin kızıla boyadığı bir buğday tarlasını anımsadı. Makineli tüfek ateşiyle biçilen Tom Compton'ı anımsadı. Kederi anımsadı.

ÜÇÜNCÜ KİTAP

TEMMUZ 1945

“Çünkü her çağ ya ölmekte ya da doğmakta olan bir düştür”

-A. W. E. O'SHAUGHNESSY

— YİRMİ ALTINCI BÖLÜM —

Campanian düzlüklerinde eski isimlerin çoğu diriltilmişti. Napoli Körfezi yine Tirhen Denizi'ne açılıyor, Miseno Burnu ile Sorrento Yarımadası tarafından sınırlandırılıyor ve aktif yanardağ Vezüv'ün gölgesinde kalıyordu (ilk yerleşenler ona “Yaşlı Tiryaki” adını takmış olsalar bile). Toprak, ekime uygun, iklim yumuşaktı. Anadolu'dan esen kum bahar rüzgârına hâlâ *scirocco* deniyordu.

Tepelerdeki ve yamaçlardaki yerleşkeler konumlarına özgü isimler almışlardı; Oro Deltası, Paleopolis, Fayetville, Dawson City. Ütopist Upton Sinclair'in izinden gidenler bir zamanlar adı Capri olan adada Mutualville kentini kurmuş, ancak ticaret katı komünal yaşam tarzlarını biraz yumuşatmıştı. Liman, ticareti destekleyecek biçimde büyütülmüştü. Şimdi Afrika'dan gelen şilepleri, Mısır ve Arabistan'ın altüst olmuş topraklarından gelen göçmen gemilerim ve bir vakitler sadece balıkçı teknelerinin olduğu yerlerde Amerikan petrol tankerlerini görmek mümkündü.

Fayetville, körfezdeki en büyük yerleşim birimi değildi. Artık bağımsız bir kasaba olmaktan çok Oro Deltası'nın kıyı boyunca uzanan ve çiftçilerle tarım işçilerinin ihtiyaçlarını karşılayan bir uzantısı gibiydi. Verimli ovalarda mısır, buğday, şeker pancarı, zeytin, fındık ve kendir yetiştiriliyordu. Denizden yaftabalığı, biber yengeci ve tuz marulu çıkarılıyordu. Yerli türlerin ekimi yapılmıyordu ama baharatçı dükkânları yabancı araziden getirilmiş dingo cevizi, şarap-tohumu ve kırmızı ketenle dolup taşıyordu.

Guilford kasabayı beğeniyordu. Yirmili yıllarda basit bir sınır yerleşkesiyken nasıl büyüyüp göreceli olarak daha modern bir kente dönüştüğünü izlemişti. Şimdi Fayetville ve diğer Napolitan kasabalarda elektrik vardı. Sokak lambaları, kaldırımlar, kiliseler. Daha çok Oro Deltası'nın

liman bölgesinde yoğunlaşsalar da Araplar ve Mısırlılar için camiler ve tapmaklar. Bol bol western ve Hollywood üretimi ipe sapa gelmez Darwinya serüvenleri izleyebileceğiniz bir sinema sarayı. Ayrıca daha az saygın diğer konforlar; meyhaneler, tütünhaneler ve hatta Follette Caddesi'nde hemen taş ocağını geçince bir genelev.

Bir zamanlar Fayetville'de herkes herkesi tanırdı ama o günler çok geride kalmıştı artık. Şimdi sokaklarda her türden yabancı yüzle karşılaşmak mümkündü.

Gerçi tanıdık yüzler çok daha huzursuz edici olsalar da.

Guilford yakınlarında tanıdık bir yüz görmüştü.

Tepelerde yürüyüşe çıktığında yüz de onu izlemişti. Bütün ilkbahar boyunca beklenmedik anlarda karşısına çıkmıştı; bir buğday tarlasından bakarken ya da denizden yükselen sisin içinde.

Üzerinde eski püskü ve modası geçmiş bir askeri üniforma vardı. Yüzü tıpkı ona benziyordu. Onun ikiziydi; hayalet, asker, nöbetçi.

On iki yaşında olan ve yaz güneşinden kalamı sonuna kadar değerlendirmek isteyen Nicholas Law, izin isteyip kapıya doğru fırladı. Sineklik, arkasından takırdayarak kapandı. Guilford, tepeden aşağı koşan oğlunun çizgili süveterini pencereden bir an görür gibi oldu. Çocuğun daha ötesinde sadece gökyüzü, burun ve denizin laciverti vardı.

Abby, buzdolabından aldığı tatlıyla beraber mutfaktan çıktı. Dondurmalı bir şey. Çarşıdan alınmış dondurma, Guilford'a göre hâlâ bir yenilik.

Abby terk edilmiş sofrayı görünce aniden durdu. "Tatlısını bekleyemedi mi?"

"Galiba." *Akşam üzeri yakan top*, diye düşündü. Fayetville İlkokulu'nun önündeki geniş çimenlik. Başka bir yeri ve zamanı anımsadı.

"Sen de mi aç değilsin?"

Abby'nin elinde iki tabak vardı. "Tadına bir bakayım," dedi.

Masanın karşısına oturdu, yüzünde kuşkucu bir ifade vardı. "Zayıflamışsın," dedi.

"Biraz. Aslında iyi oldu."

"Çok sık yalnız kalıyorsun." Dondurmanın tadına baktı. Guilford şakaklarındaki kırlıklan fark etti. "Bugün bir adam geldi."

"Öyle mi?"

"Buranın Guilford Law'un evi olup olmadığını sordu, ben de evet dedim ve o da senin Spring Caddesi'nde bir dükkânı olan fotoğrafçı olup olmadığını sordu. Öyle olduğunu ve seni orada bulabileceğini söyledim." Kaşığı dondurmanın tepesinde bekliyordu. "Doğru mu yaptım?"

"Sorun yok."

"Seni görmeye geldi mi?"

"Belki de. Bu centilmen nasıl biriydi?"

"Esmer. Tuhaf gözleri vardı."

"Nasıl tuhaf, Abby?"

"Sadece... tuhaf işte."

Bir yabancıнын kapısına kadar gelmesi ve Abby'nin onu yalnız karşılaşması canını sıkıyordu. "Endişelenecek bir şey yok."

“Endişelenmiyorum,” dedi Abby dikkatle. “Sen endişelenmiyorsan.”

Yalan söylemek gelmiyordu içinden. Abby kolay kanmazdı. Guilford başım sallamakla yetindi. Belli ki Abby neyin yolunda gitmediğini bilmek istiyordu. Belli ki ona bunu söyleyemezdi.

Bundan hiç kimseye söz etmemiştii. Çok uzun bir süre önce Caroline'a yazdığı mektup dışında.

En azından kapıya gelen adam Guilford'ın ikizi değildi. *Bunca yıldan sonra unutuyorsun, diye düşündü. Bir anı bu kadar tuhaf, bu kadar sıradışı olunca aklından çıkıp gidiyor; ya da orada, yan unutulmuş halde, bir düdüğün içindeki boncuk gibi tıngırdayıp duruyor Bir şey onu tekrar anımsatmıcaya dek. Sonra buza yatınlmış eski bir düş gibi taptaze çıkıp geliyor yine, paketinden çıkmış ve gün ışığında panldayarak.*

O âna dek sadece ufak belirtiler olmuştu; haberciler belki, alametler, avare anılar. Belki onu kalabalıkta takip eden ve kaybolan, akşamları sokak aralarından onu hüznünlü bir enkaz gibi gözleyen genç yüzün bir anlamı yoktu. Bir anlamının olmamasını istiyordu. Aksinden korkuyordu.

Abby tatlısını bitirdi ve masayı topladı. “Bugün New York'tan posta geldi,” dedi. “Koltuğunun yanına bıraktım.”

Guilford zihnindeki karanlık düşünceler zincirinden koparıldığı için memnun oldu. Abby'nin “oturma odası” dediği ama aslında on yıl kadar önce Guilford'ın kendi elleriyle yaptığı dikdörtgen biçimli evin, güney ucundan başka bir şey olmayan kısmına geçti. Binanın temelini atmış ve iskeletini kurmuştu; yerel bir müteahhit ise sıvasıyla çatısını yapmıştı. Sıcak bir iklimde ev yapmak daha kolaydı. Çerçevele resimlerle, masa örtüleriyle, mobilyaların altım dolduran lastik toplanlarla ve tahta oyuncaklarla eve hayat verenler ise Abby ile Nicholas'tı.

Posta, *Astounding'in* birkaç eski sayısı ile New York gazetelerinden küçük bir demetten oluşuyordu. Gazetelerin moral bozucu bir havalan vardı; Japonya'yla savaşın ayrıntıları, *Fayetville Herald*daki telsizle alman haberlerden belki daha iyi ama daha eski.

Guilford önce dergilere uzandı. Fantazyaya olan ilgisi Caroline ile Lily'yi kaybettiğinden beri azalmış ama yeni delgiler onu yine çekmişti. Muazzam havagemileri, gezegenlere yolculuklar, uzaylılar; bütün bunlar bir zamanlar olduklarından daha az ya da daha çok olası görünüyordu. Ama öykülerin onu alıp götüreceklerine her zaman güvenebilirdi.

Bu gece dışında. Bu gece ne okuduğunu bile anımsamadan sayfalar bitirdi. Kapaklardaki renkli ve olağanüstü bir gelecek vaat eden resimlere bakmakla yetindi.

Lan tem Hill'deki istasyondan kasabaya doğru inmekte olan itfaiye kamyonunun takırtısını duyduğunda koltuğunda uyukluyordu.

Sonra telefon çaldı.

Telefonlar Fayetville için yeni sayılırdı ve işyerinde bir yılı aşkın bir süredir kullanıyor olsa da, evde de bir tane olmasına henüz alışmamıştı. Gıcırtilı zil sesi bel kemiğinde bir balık bıçağı gibi inip çıkıyordu.

Hattın diğer ucundaki ses, stüdyodaki yardımcısı Tim Mackelroy'a aitti. Çabuk gel, diyordu Tim, Tanrı aşkına, korkunç bir şey, dükkân yanıyor!

— YİRMİ YEDİNCİ BÖLÜM —

Guilford, evini kasabanın dışına, en yakın yola toprak bir patıkayla bir kilometre kadar mesafede inşa etmişti. Kapıdan baktığında Fayetville'i, evlerinin ve caddelerinin düzenini ve muhtemelen Spring Caddesi'nden yükselen bir duman bulutunu uzaktan uzağa seçebiliyordu.

Abby'ye her şeyi yoluna sokacağım söyledi. Geç saatlere kadar onu beklemesine gerek yoktu. Ne olduğunu anlar anlamaz Abby'yi arayacaktı. O zamana kadar boşuna endişelenmesindi; en kötüsü olsa bile işyeri, Oro Delta Trust tarafından sigortalanmıştı. Yeniden inşa ederlerdi.

Abby hiçbir şey demedi, sadece onu öptü ve yaşlı Ford'un, arkasında bir toz bulutu bırakarak uzaklaşmasını pencereden izledi.

Tozlu bir ay olmuştu. Gökyüzü rengarenkti, güneş batı denizinin ufkuna inmek üzereydi.

Guilford yolda hâlâ kasabaya doğru pedal çevirmekte olan Nick'e rastladı. Nick'in bisikletini kamyonetin arkasına atacak ve ön tarafta çocuğa yer açacak kadar durdu.

Haberi duyduğunda Nick'i sıkıntı basmıştı ama Nick hep sıkıntılıydı zaten. Küçük bir yüzde iri gözler. Sürekli bir somurtkanlık. Gülümsemek söz konusu bile değil, sadece somurtmanın biçimleri. En neşeli olduğu anlarda bile -oyarken, okurken, modelleri üzerinde çalışırken- dişlerini sıkar, yoğun bir dikkat içinde kaşlarını çatardı.

“Stüdyo nasıl ateş almış olabilir?” diye sordu Nick.

Guilford bilmediğini söyledi. Bunu söylemek için henüz çok erkendi. Şu an için acil olan şey Tim Mackelroy'un sağ ve sağlıklı olduğundan emin olmak ve kurtanlabilecekleri kurtarmaktı.

Yamaç, yerini taraçalar halindeki tarlalara bırakmıştı. Guilford taş döşeli High Road'a çıktı. Trafik hafifti; sadece birkaç motorlu araç, Palaepolis yakınlarındaki Amiş köyünden gelen arabaları, ambarlardan çiftliklerine boş dönmekte olan bir çift kamyon. Follette Yolu, Fayetville'in ana caddesiydi ve Guilford, yem ve tahıl deposunun köşesini döner dönmez dumanı gördü. Follette ve Spring Caddelerinin kesiştiği yeri bir itfaiye kamyonu tıkamıştı.

Law ve Mackelroy'un fotoğrafçı dükkânından geriye pek bir şey kalmamıştı. Sadece üç beş tane yanık tahta parçası. Kararmış tuğlalar.

“Vay be!” diye mırıldandı Nick, duman gözlerinden yansırken.

Guilford, Tim Mackelroy'u, Tyrrhenian Konuşan Resimler Tiyatrosu'nun afişinin altında dururken buldu. Yüzü duman ve gözyaşı lekeleriyle doluydu.

Taş döşeli caddenin karşı tarafında Fayetville itfaiyesinin aracı hâlâ tütmeekte olan yıkıntılara su pompalamaya devam ediyordu. Kalabalık dağılmaya başlamıştı şimdiden. Guilford oradakilerin çoğunu tanıdı; Tunney'in bürosundan bir avukat, Blake's dükkânından bir tezgâhtar kız, Lafayette Kır Lokantası'ndan Molly ve Kate. Onu gördüklerinde acımayla karışık çekingen bakışlarla baktılar. Guilford, o

Mackelroy'la konuşurken Nick'e arabada beklemesini söyledi.

Tim'le '39 yılında işyerinin büyütülmesinden beri ortaklardı. Tim işlerin ticari yönüyle ilgileniyordu. Guilford bugünlerde kendini fotoğrafçılığa vermişti ve zamanının büyük bir kısmını portre stüdyosunda geçiriyordu. İyi ya da bir vakitler iyi bir işti. Genellikle hep aynı şeylerle uğraşılırdı ama Guilford bunu sorun etmiyordu. Stüdyoda ve karanlık odada olmaktan, burundaki evin masraflarıyla Nick'in okulunu karşılayacak ve Abby'le ona bir gelecek sağlayacak kadar para kazanabilmekten hoşlanıyordu. Arada bir, yan gelir olarak, elektronik tamirciliği de yapıyordu. Paleopolis tepesindeki radyo kulesi devreye girdiğinde büyük miktarda Edison ve G.E. alıcı tüpleri ithal edilmesini sağlamıştı. Stateside'dan getirtilen radyoların çoğunun lehimleri tuzlu iklim nedeniyle aşındığından ve deniz yolculuğu sırasında kimi parçaları gevşediğinden bir süre işleri çok iyi gitmişti.

Londra'dan sonra işler daha zahmetli bir hal almıştı tabii. Guilford, Oro Deltası'ndaki ilk beş yılını limandaki teknelerde tayfalık yapmak ya da tahıl boşaltmak gibi düşünmeye vakit bırakmayan yorucu işlerle geçirmişti. Özellikle geceler çok zorlu olmuştu. Çitlikler '21 yılına gelindiğinde artık bol miktarda tahıl ve üzüm yetiştiriyor olduklarından yerel likör ve şarap eksikliği çekilmiyordu ve Guilford tesellişi şişelerde bulmaya başlamıştı.

Abby'yle tanıştıktan sonra içkiyi bıraktı. O zamanlar Abby'nin soyadı Panzeca'ydı ve Danvinya'ya, kafası Eski Dünya ile ilgili öykülerle dolu halde gelmiş ikinci nesil bir Sicilyalı-Amerikalıydı. Guilford'ın deneyimlerine göre bu tür insanlar genellikle hayal kırıklığına uğrar ve Birleşik Devletler'e geri dönerlerdi. Ama Abby kalmakta direnmiş ve kendine bir hayat kurmuştu. Guilford onu bulduğunda Oro Deltası'ndaki Antonio'nun Yeri adlı bir meyhanede garsonluk yapıyordu. Meyhanenin müşterilerinden liman işçileriyle şakalaşırđı ama işçiler ona dokunmazlardı. Abby çevresinde saygı hissi uyandırđıyordu. Bir elektrik ampulünün yaydığı parlaklık gibi göz kamaştırıcı bir vakarla sarılıydı.

Guilford'dan açıkça hoşlanıyordu ama Guilford, Antonio'nun Yeri meyhanesine üzerinde ağır bir balık kokusuyla gelmeye son verinceye dek onunla ciddi olarak ilgilenmemişti. Guilford temizlendi, parasım biriktirdi, kendi fotoğraf stüdyosunu açacak sermayeyi edininceye kadar fazla mesai yaptı. İşyeri bir kasap dükkânının üzerindeki bir depodan ibaret olsa da o günlerde kasabadaki yegâne portre stüdyosuydu.

1930 yılında evlendiler. Nick '33'te çıkageldi. Bir çocukları daha olmuştu, '35'te, bir kız ama daha vaftiz bile edilemeden gripten ölmüşü.

Stüdyo, ailesini on beş yıldır beslemişti.

Geriye birkaç yanık tuğla kalmıştı.

Mackelroy yüzünü bir maske gibi kaplayan isin içinden acıklı gözlerle baktı. "Üzgünüm," dedi. "Yapabileceğim bir şey yoktu."

"Başladığında burada miydin?"

"Stüdyodaydım. Eve gitmeden önce birkaç faturayı aradan çıkarırım diyordum. Birkaç saat fazla mesai. O sırada pencereden içeri geldiler."

"Pencereden içeri *ne* geldi?"

"Süt şişeleriymiş galiba, paçavra ve benzin dolu. En azından benzin gibi kokuyordu. Camdan içeri tuğla gibi geldiler, ödümü koparttılar, sonra *güm*, oda yanmaya başladı ve ben alevleri aşıp söndürücüye ulaşamadım. Lokantadan itfaiyeye telefon ettim, ama yangın hızla yayıldı; itfaiye gelene kadar olup bitmişti bile."

Guilford, *Şişeler mi?* diye düşündü.

Benzin mi?

Mackelroy'u omuzlarından tuttu. "Birilerinin bunu bilerek mi yaptığım söylemek istiyorsun?"

"Kaza olmadığı kesin."

Guilford arabasına doğru baktı.

Oğluna doğru.

Belki de tesadüf olmayan üç şey:

Kundaklama.

Nöbetçi.

Abby'nin bu sabah konuştuğu yabancı.

"İtfaiye şefi seninle konuşmak istiyor," diyordu Mackelroy, "ve sanırım şerifin de söyleyecekleri var."

"Beni evden aramalarını söyle."

Koşmaya başlamıştı bile.

"Orospu çocukları!" dedi Nick arabada.

Guilford ona dalgın bir göz attı. "Kullandığın kelimelere dikkat etmelisin, Nick."

"Önce sen dedin."

"Ben mi?"

"Son on dakika içinde belki beş kere. Yavaşlasak iyi olmaz mı?"

Yavaşladı. Biraz. Nick rahatladı. Yazın sararttığı tarlalar geçiyordu Ford'un penceresinden.

"Orospu çocukları," dedi Guilford.

***

Abby biraz kaygılı da olsa güvendedi ve Guilford bu kadar acele ettiği için kendini aptal gibi hissetti. Abby'nin dediğine göre hem itfaiye şefi hem de şerif telefon etmişlerdi. "Bunların hepsi sabahı bekleyebilir," dedi ona. "Haydi kapıyı kilideyip biraz uyuyalım."

"Uyuyabilecek misin?"

"Büyük bir ihtimalle hayır. Hemen değil. Haydi, hiç olmazsa Nick'i yatıralım."

Nick aradan çıktıktan sonra Abby kahve hazırlarken Guilford mutfak masasının yanına oturdu. Gece yarısına doğru kahve içiyor olmak ailesel bir bunalımın varlığına işaretledi. Abby her zamanki tutumluluğuyla mutfakta dolaşıyordu. En azından bu gece tıpkı Nick gibi somurtmuştu.

Abby çok zarif yaşlanmıştı. Tıknazdı ama şişman değildi. Şakaklarında yeni görünmeye başlayan kırların dışında yirmi beşinde bile sayılabilirdi.

Kendi içinde bir şeyler tartışarak Guilford'a uzun bir bakış attı. Sonunda, "Artık konuşsan iyi olur," dedi.

"Ne hakkında, Abby?"

"Bir aydır neredeyse bir kedi gibi huzursuzsun. Akşam yemeklerine dokunmuyorsun bile. Şimdiyse bu." Durakladı. "İtfaiye şefi bana bir kaza olmadığını söyledi."

Duraklama sırası Guilford'a gelmişti. "Tim Mackelroy pencereye bir çift ev yapımı bomba atıldığını söyledi."

"Anlıyorum." Abby ellerini kavuşturdu. "Guilford, neden?"

"Bilmiyorum."

"O zaman seni rahatsız eden şey nedir?"

Guilford hiçbir şey demedi.

"Tanışmamızdan önce olan bir şey mi?"

"Sanmıyorum."

"Çünkü bunlardan çok söz etmiyorsun. Sorun değil. Senin hakkında her şeyi bilmiyorum. Ama eğer

tehlikedeysen, eğer *Nick* tehlikedeysen...”

“Abby, samimiyetle söylüyorum ki bilmiyorum. Doğru, endişeliyim. Birileri benim işyerimi kundakladı ve bu belki rastgele bir delilikti ya da dışarıda bir yerde bana kin güden birileri var. Bütün yapabileceğim kapımı kilitlemek ve sabah olduğunda gidip Şerif Carlisle ile konuşmak. Sana ya da Nick’e en ufak bir zarar gelmesine izin vermeyeceğimi biliyorsun.”

Abby onu uzun bir süre süzdü. “Madem öyle, yatmaya gidiyorum.”

“Uyuyabilirsen uyu,” dedi Guilford. “Ben biraz oturacağım.”

Abby başını salladı.

Kundaklama.

Kapıdaki yabancı.

Nöbetçi.

Bir şeyi geride bırakırsın, diye düşündü Guilford, üzerinden zaman geçer, on, on beş, yirmi yıl ve artık bitmiş olması gerekir.

Çok iyi anımsıyordu hepsini, tıpkı renkli bir düş gibi; kadim kentte geçirdikleri öldürücü kışı, Londra’da çektiği ızdırabı, Caroline ile Lily’yi yitirliğini. Ama, tanrı aşkına, bu çeyrek asır önce olup bitmişti; onu öldürmeye degecek ne kalmış olabilirdi geriye?

Eğer nöbetçinin o zaman söylediği doğru idiyse...

Ama bunu ateşliyen görülen bir düş, çarpık bir anı, bir yarı Sanrı olarak silip atmıştım.

Ama eğer nöbetçinin bana söylediği doğruysa, belki yirmi beş yıl göz açıp kapayıncaya dek geçmiştir. Tanrıların bellekleri güçlüdür.

Guilford pencereye gitti. Körfez karanlığa bürünmüştü, sadece birkaç ticari teknenin ışıklan görülüyordu. Kuru bir rüzgâr Abby’nin astığı perdeleri kıpırdatıyordu. Yıldızlar titreyordu gökyüzünde.

Dürüst olmak zamanı, diye düşündü. Kendimizi kandırmayalım. Hele ailemiz söz konusuysa.

Kabul etmek gerekir ki eski hesapların görülmesi vakti gelmişti.

Zor olan soru şuydu: Bunu engelleyebilir miydi?

Hayır.

Olacağını önceden kestirebilir miydi?

Belki. Bir gün bir hesaplaşmanın olup olmayacağını sıklıkla merak etmişti. Dünyanın bildiği kadarıyla Finch keşif grubu Bodensee ile Alp Dağları arasındaki vahşi arazide kaybolup gitmişti. Dünya o olmadan da pekâlâ başının çaresine bakabilmişti.

Ama ya bunlar değiştiyse eğer?

Abby ve Nicholas, diye düşündü Guilford.

Onlara en ufak bir zarar gelmemeli.

Tanrılar ne isterse istesin.

Şafağın sökmesine birkaç saat kala Abby’nin yanına yatağa uzandı. Uyumak değil, sadece gözlerini kapatmak istiyordu. Abby’nin varlığı, nefesinin melodisi içini rahatlatıyordu.

Uyandığında doğudaki pencereden içeri güneş doluyor, Abby tamamen giyinmiş halde eliyle

omzunu tutuyordu. Guilford doğruldu.

“Yine geldi,” dedi Abby. “O adam.”

[1](#)

Aether: Newton fiziğinde uzay boşluğunu kapladığı ve ışığın içinde yol aldığı düşünölen madde. Daha soma böyle bir maddenin var olmadığı ortaya kondu, *-yhn*

— YİRMİ SEKİZİNCİ BÖLÜM —

Son çeyrek asır içinde kıtanın nasıl değiştiğini düşündü.

Yeni limanlar, yerleşkeler, deniz üsleri. İçerilere uzanan yollar ve demiryolları. Maden ocakları ve arıtım tesisleri. Hava alanları.

Yeni eyalet sistemi, seçimle gelen valiler, radyo istasyonları. Darwinya'yı Eski Asya'dan ayıran volkanik bölgenin batısında, Rus bozkırlarında çiftlikler. Araplarla ve Türklerle sınır savaşları. Kudüs'ün bombalanması, Japonlarla yeni bir savaş, kuzeyde zorunlu askerliğe karşı gösteriler.

Hâlâ o kadar boş arazi. Hâlâ bir adamın, her ne amaçla olursa olsun, uçsuz bucaksız orman ve ovalarda kaybolup gitmesi mümkündü.

Abby, yabancıya kahvaltı masasında bir yer vermişti. Adam, Abby'nin gözlemeleriyle dolu bir tabağa odaklanmış haldeydi. Çatalı ve bıçağı beş yaşındaki bir çocuk gibi kullanıyordu. Çalı gibi sakalının üzerine bir damla mısır şurubu bulaşmıştı.

Guilford, adama bir duygu seliyle baktı; şaşkınlık, rahatlama, yinelenen korku.

Tuzakçı, kahvaltısının son parçasını da çatalladıktan sonra bakışlarını kaldırdı. "Guilford," dedi kısaca. "Uzun zaman oldu."

"Uzun zaman, Tom."

"Pipo içebilir miyim?"

Funda kökünden oyulmuş yeni bir pipo. Eskimiş bez bir torba dolusu nehir otu.

"Haydi dışarı çıkalım," dedi Guilford.

Abby soru sorarcasına Guilford'ın koluna dokundu. "Eyalet polisi ve itfaiye şefi aramanı istiyorlar. Sigorta şirketiyle de konuşmamız gerekiyor."

"Sorun yok, Abby. Tom eski bir dost. Diğer her şey bekleyebilir. Yanan yandı zaten. Artık acele etmeye gerek kalmadı."

Abby'nin bakışları şüphe doluydu. "Öyle sanırım."

"Nick bugün sokağa çıkmasın."

"Yemek için teşekkürler, Bayan Law," dedi Tom Compton. "Çok lezzetliydi."

Tuzakçı yirmi beş yılda hiç değişmemişti. O berbat kıştan bu yana sakalını biraz düzeltmişti ve daha tıknaz -daha sağlıklı- görünüyordu ama *özde* değişen bir şey yoktu. Biraz yıpranmıştı belki, ama yaşını göstermiyordu.

Tıpkı benim gibi, diye düşündü Guilford.

"İyi görünüyorsun, Tom."

"Anlamış olman gereken nedenlerden dolayı ikimiz de domuz gibi sağlıklıyız. İnsanlara ne söylüyorsun, Guilford? Yaşın hakkında yalanlar mı uyduruyorsun? Bu benim için hiç sorun olmadı, hiçbir yerde yeterince uzun kalmadım."

Evin gıcırdayan ön verandasında birlikte oturdular. Körfezin yamacından yeşeren şeylerin serin bir su gibi taze kokusuyla yüklü sabah havası geliyordu. Tom piposunu doldurdu ama yakmadı.

"Ne demek istediğini bilmiyorum," dedi Guilford.

"Evet, biliyorsun. Eğer önemli olmasaydı buraya gelmeyeceğimi de biliyorsun. O zaman lafi fazla dolandırmayalım, ne dersin?"

“Çeyrek asır geçti, Tom.”

“Dürtülerini anlamıyor değilim. Kendi adıma teslim olup, tamam, dünyanın canına okunuyor ve bana da işleri yoluna koyma görevi verildi demek on yılımı aldı. Bu kolayca inanılacak bir şey değil. Gerçekse eğer, insanın ödünü koparmaya yeter, ama eğer gerçek *değilse*, o zaman hepimiz tımarhaneliğiz demektir.”

“Hepimiz mi?”

Tuzakçı piposunu kibritle yaktı. “Bizim gibi yüzlerce var. Bunu bilmiyor olmana şaşırdım.”

Guilford sabah güneşinde bir süre sessizce oturdu. Pek uyuyamamıştı. Bedeni sızlıyordu, gözleri sızlıyordu. Yaklaşık on iki saat önce Fayetville’de işinin küllerine bakmaktaydı. “Konuk sevmez olduğumu sanma ama şu anda kafam çok meşgul,” dedi.

“Buna bir son vermek zorundasın.” Tuzakçının sesi ciddiydi. “Tanrı aşkına, Guilford, şu haline bir bak; ölümlü biri gibisin, evlenmişsin ve bir de çocuk var! Hani bunları istediğin için seni suçluyor da değilim. Böyle bir hayatı ben de severdim. Ama biz neyseki oyuz. Sen ve Sullivan, tarihi keyfine göre değiştiren yaşlı Finch gibi değildiniz, yeni fikirlere açık olmaktan gurur duyardınız. Ama bir de şimdi bak... Guilford Law, dört dörtlük yurttaş, aksine ne kadar çok delil olursa olsun ve uymayanın vay haline!”

“Bak, Tom...”

“Asıl sen bak. Dükkânın yanıp kül oldu. Düşmanların var. Bu evin içinde yaşayanlar tehlikede. Senin yüzünden. Senin, Guilford! Zor bir gerçekle yüzleşmek, ölü bir eş ve çocuktan iyidir.”

“Belki buraya hiç gelmemeliydin.”

“Aman bir kusurumuz olduysa affet.” Başını salladı. “Bu arada, Lily burada. Oro Deltası’ndaki bir otelde kalıyor. Seni görmek istiyor.”

Guilford’ın kalbi hızla çarpmaya başladı. “Lily mi?”

“Kızın. Eğer o kadar eskiyi hatırlayabiliyorsan.”

Abby, bu iri yarı orman adamının kocasına neler söylediğini bilmiyordu ama kapıdan içeri girerken Guilford’ın yüzündeki şaşkınlığı okuyabiliyordu.

“Abby,” dedi Guilford, “belki sen ve Nick ufak tefek bir şeyler alıp Paleopolis’teki kuzeninde bir hafta geçerseniz diyorum.”

Abby eşine sarıldı, kendini toparladı ve ona baktı. “Niçin?”

“Sırf dikkatli olmak için. Neler döndüğünü anlayıncaya kadar.”

Bir adamla bu kadar uzun süre yaşadığında, diye düşündü Abby, *satır aralarını okuyabiliyorsun.* Tartışma olmayacaktı. Guilford korkmuştu, çok korkmuştu.

Korku bulaşıcıydı ama Abby, onu göğsünde bir düğüm gibi saklamayı başardı; Nicholas’ın fark etmemesi gerekiyordu.

Kendini yan unutulmuş bir tiyatro oyununda, repliklerini anımsamaya çalışan bir oyuncu gibi hissediyordu. Yıllardır beklemişti; tabii ki *bunu* değil ama bir şeyleri, yaşamlarını altüst edecek bir dönüm noktasını ya da buhranı. Çünkü Guilford sıradan bir adam değildi.

Son yıllarda daha da çarpıcı bir hale gelmiş olsa da bu sadece onun genç görünümünden kaynaklanmıyordu. Nadiren sözünü ettiği ve kıskançlıkla koruduğu geçmişi de değildi. Daha fazla bir şeydi. Guilford sıradan bir kişi değildi, bunun bilincindeydi ve bundan hiç hoşlanmıyordu.

Abby bazı öyküler duymuştu. Masallar. İnsanlar Yaşlı Adamlar'dan söz ediyorlardı, hâlâ arada bir kasabadan geçen saygıdeğer tuzakçılardan. (Şu Tom Compton dört dörtlük bir örnekti.) Yılbaşıyla paskalya arasındaki uzun kış gecelerinde anlatılan öyküler; Yaşlı Adamlar, dediklerinden çok daha fazlasını biliyorlardı. Yaşlı Adamlar'ın sırları vardı.

Yaşlı Adamlar tamamen insan sayılmazlardı.

Abby bunlara hiç inanmamıştı. Sadece dinlemiş ve gülümsemişti.

Ama iki kış önce Guilford arka bahçeye odun kırmaya çıkmıştı. Eski baltası elinden kaymış ve sol dizinin altında bacağını derin bir biçimde yarmıştı.

Abby buzla çevrelenmiş pencerede oturmuş seyrediyordu. Solgun güneş henüz batmamıştı. Olan biteni açıkça görebilmişti. Baltanın eşini kesişini görmüştü, Guilford baltayı kendisi çıkarmıştı etinden, tıpkı bir odun kıymığını çeker gibi. Abby, baltadaki kanla topraktaki kam görmüştü. Kalbi bir an için duracak gibi olmuştu. Guilford baltayı atmış ve bembeyaz kesilmiş yüzüyle yere yığılmıştı.

Abby arka kapıdan dışarı fırlamıştı ama eşinin yanına varıncaya kadar Guilford, ne kadar olanaksız görünse de, ayağa kalkmıştı bile. Yüzünde tuhaf, sanki hüznü bir ifade vardı. Abby'ye utanarak bakmıştı.

“Ben iyiyim,” demişti. Abby afallamıştı. Ama Guilford ona gösterdiğinde yara çoktan kapanmaya başlamıştı; baltanın kestiği yerde sadece ince bir kızarıklık vardı.

Mümkün değil, diye düşünmüştü Abby.

Ama Guilford bu konudan söz etmeyecekti. Sadece bir çizik olduğunu öne sürmüştü ısrarla; eğer Abby başka bir şey gördüğünü sanmışsa bu, akşam güneşinin bir oyunu olmalıydı.

Sabah olduğunda Guilford giyinirken, baltanın kestiği yerde bir yara izi bile kalmamıştı.

Abby bu olayı akimdan silmişti, çünkü hem Guilford bunun böyle olmasını istiyordu hem de Abby tank olduğu şeyi tam olarak anlayamamıştı. Belki eşi haklıydı, toprağa dökülen ve baltaya bulaşan kan ne kadar gerçek olursa olsun belki her şey sandığı gibi olmamıştı.

Ama böyle bir şeyi gördükten sonra unutmanız mümkün değil, diye düşündü Abby. Anı, kalmak için direniyordu.

Anı, şeylerin göründükleri gibi olmadığı ve Guilford'da belki de onun bilmesine izin verdiğinden çok daha fazlasının olduğuna dair belirsiz bir bilgi olarak direniyordu ve bu da yaşamlarının bir daha hiçbir zaman tamamen normal bir yaşam olamayacağı anlamına geliyordu. Tüm hesapların ödeneceği bir sabah gelecek, dedi Abby kendi kendine.

O sabah gelmiş miydi?

Bilemiyordu. Ama yanılısama kılıfı yırtılmıştı artık. Bu kez kanama durmayabilirdi.

İki adam, Guilford'ın on yıl önce diktiği karaağacın ilerisinde, çimenlik bayıra oturdular.

Abby çantasını hazırladı. Nick de hazırlanmıştı; bir yolculuğa çıkacağına seviniyor ama ev ahalisindeki değişimi de fark edebiliyordu. Guilford, çocuğun kapıda durup babasına ve onun yanındaki sakallı hayaletle dikkatle baktığını gördü. Çocuğun gözlerinde endişe vardı.

“Bunun olmasını ben de istemedim,” dedi Tom Compton. “Hayatımın bir hayalet tarafından altüst edilmesi en son isteyeceğim şeydi. Ama gerçeklerle er ya da geç yüzleşmek zorundasın.”

“Şeyler ve eylemler neyse odur ve sonuçları da neyse o olacaktır; öyleyse neden aldatılmak isteyelim ki?”

“Bu Sullivan'ın vaazlarından biri değil miydi?”

“Evet, öyleydi.”

“O orospu çocuğunu özlüyorum.”

Nick evden bir beyzbol topuyla eldiven getirdi ve annesini beklerken kendi kendine oynamaya başladı. Topu havaya fırlatıyor, sonra koşup yakalıyordu. San saçları alnına dökülmüştü. Saç traş olma vaktin gelmiş, diye düşündü Guilford, eğer orta sahada oynamak istiyorsan.

“O eski püskü ordu kıyafetinin içindeki halimden hiç hoşlanmadım,” dedi luzakçı. “O hayaletin enseme dikilip bana duymak istemediğim şeyler söylemesinden hiç hoşlanmadım. Ne demek istediğimi biliyorsun.” Guilford’a kararlı bir bakışla baktı. “Arşiv’le ilgili bütün bu şeyler ve bilmem kaç milyon yıl. Bir süre dinler, sonra kapatma düğmesine basmaya hazırlanırsın. Ama sonra Erasmus’la, hani şu ihtiyar nehir sığınağıyla, konuştum ve o da bana aynı şeyleri söyledi.”

Nick’in beyzbol topu gökyüzüne yükseldi, solgun ayın önünden geçti. Abby’nin gölgesi üst kat pencerelerinden birine düştü.

“Birçoğumuz o Dünya Savaşı’nda öldük, Guilford. Hepimizin kapısını bir hayalet çalmadı. Bizim peşimizden geldiler, çünkü bizi tanıyorlar. Sorumluluğu yükleneneğimize, belki birkaç hayat kurtaracağımıza ihtimal veriyorlar. Bütün yapmak istedikleri bu işte... hayat kurtarmak.”

“Dediklerine bakılırsa.”

“Bir de şu sersemeler, onların düşmanları ve topladıkları zibidiler, onlar gerçekten tehlikeli. Öldürülmeleri en az bizim kadar zor ve erkek, kadın, çocuk demeden katledebiliyorlar.”

“Bunun doğru olduğundan emin misin?”

“Kesinlikle. Bazı şeyler öğrendim... Şu son yirmi yıldır kafamı kuma gömmüş sayılmam.”

“Bilmiyorum.”

“Senin içeride olduğunu sanmışlardır. Pek özenli sayılmazlar. Rastgele ateş açarlar, usûlleri böyle. Yollarına çıkan olursa kendi talihsizliğidir.”

Abby çamaşırları ipten toplamak için dışarı çıktı. Denizden gelen esinti çarşafın yelken gibi şişiriyordu.

“Psionlar, karşı karşıya bulunduğumuz bu insanları bizim hayaletlerimizle aynı nedenden dolayı topladılar; çünkü onlar işbirliği yapmaya yatkındı. Düzgün adamlar değiller. Vicdan haneleri boş. Bazıları düzenbaz takımından, bazıları ise düpedüz katil.”

“Bana Lily’nin Oro Deltası’nda ne yaptığını söyle.”

Tuzakçı piposunun tütününü tazeledi. Abby arada bir Guilford’a bakarak çarşafı katlayıp hasır bir sepete yerleştirdi.

Üzgünüm, Abby, diye düşündü Guilford. Benim istediğim bu değildi. Üzgünüm, Nick.

“O senin yüzünden burada, Guilford.”

“Demek ki benim hayatta olduğumu biliyor.”

“Birkaç yıldır. Annesinin eşyaları arasında senin notlarını buldu.”

“O zaman Caroline... ölmüş olmalı.”

“Korkarım ki öyle. Lily güçlü bir kadın. Babasının, belki de Finch keşif grubunda ölmediğini, belki hâlâ bir yerlerde yaşıyor olabileceğini ve ona bu hayaletlerle, katillerle, şehir harabeleriyle dolu

tuhaf öyküyü bıraktığını öğrendi. Daha da önemlisi, buna inandı. Sorular sormaya başladı. Bu da kötü adamları başına sardı.”

“Soru sorduğu için mi?”

“Ulu orta sorduğu için. Lily sadece zeki değil, aynı zamanda da gazeteci. Eğer doğrulayabilirse senin notlarını yayınlamak istiyordu. Bu eski hikâyelerin peşinde Jeffersonville’e geldi.”

Abby eve geri döndü. Nick beyzbol oynamaktan sıkıldı, eldivenini bahçeye attı. Gözü Tom ve Guilford'ın üzerinde, onların yanlarına gitmemesi gerektiğini bilerek, karaağacın gölgesine koştu. Zor ve tuhaf işleri olurdu şu yetişkinlerin.

“Ona zarar vermeye mi kalktılar?”

“Denediler,” dedi Tom Compton.

“Onları sen mi durdurdun?”

“Lily’yi uzaklaştırdım. Beni senin tarifinden tamdı. Ben sihirli lamba gibiyim, her şeyin deli saçması olmadığını kanıtıyım.”

“Sen de onu buraya getirdin.”

“Fayetville nasıl olsa bir sonraki durağıydı. Asıl aradığı sensin.”

Abby arabanın yanına bir valiz götürdü, bagaja yükledi. Guilford’a bir göz attı, eve geri döndü. Rüzgâr siyah saçlarını ardı sıra taşıyordu. Eteği bacaklarına yapışmıştı.

“Bu hoşuma gitmiyor,” dedi Guilford. “Onun buna karışmış olmasından hiç hoşlanmıyorum ”

“Kahretsin, Guilford, herkes bu işin içinde! Bu sadece senin, benim ve ruhlarla konuşan birkaç yüz kişinin başında değil. Bu, çocuklarının ya da çocuklarının çocuklarının sonsuza dek ölüp ölmemeleri ya da daha da kötüsü, diğer dünyadan gelmiş o lanet olası canavarların kölesi olup olmamalarıyla ilgili.”

Güneşin önünden bir bulut geçti.

“Bir süre oyunun dışında kaldın,” dedi tuzakçı, “ama oyun devam ediyor. Her ne kadar öldürülmemiz zor olsa da iki taraftan da ölenler oldu. Sırada senin adın var ve buna aldırmazlık edemezsin. Bak, senin savaşı kenarından izlemek istemen umurlarında bile değil, sen onlar için potansiyel bir tehlikesin ve seni listeden düşürmek istiyorlar. Fayetville’de kalamazsın.”

Guilford bir gelen olup olmadığını kontrol etmek için elinde olmadan toprak yola doğru baktı. Görülecek bir şey yoktu. Sadece kuru havayı savuran bir toz hortumu.

“Şansım nedir?” diye sordu.

“Şansın yok, Guilford. Burada kalırsan bitersin. Başka bir yere yerleş, er ya da geç aynı şey olacak. Dolayısıyla... bekliyoruz.”

“Biz?”

“Biz eski askerler. Artık birbirimizi tanıyoruz, doğrudan ya da hayaletlerimiz aracılığıyla. Asıl savaş henüz olmadı. Asıl savaşa daha yıllar var. Biz de insanlardan uzak duruyoruz. Belirli bir adresimiz, işimiz, ailemiz yok; belki kırlardayız, belki kentlerde, kendi başımıza kalabileceğimiz yerlerde, dikkatimizi kaybetmeden, gözümüzü kötülerden ayırmadan, ama daha çok... bekleyerek.”

“Neyi?”

“Büyük kavgayı. İblislerin dirilmelerini. Aslında, çağırılmayı bekleyerek.”

“Ne zamana kadar?”

“Kimbilir? On yıl, yirmi yıl, otuz yıl...”

“Bu insanlık dışı bir şey.”

“Bu makul bir şey. İnsanlık dışı olan biziz.”

— YİRMİ DOKUZUNCU BÖLÜM —

Tom Compton’la birlikte Oro Deltası Oteli’nin merdivenlerini çıkıp yemek salonuna girdi. Uzun boylu, sade görünümlü, aşağı yukarı kendi yaşında bir adamdı ve Lily, söylemeyi planladığı her şeyi o anda unutuverdi.

Bunun yerine Guilford Law’la ilgili bir şeyler anımsamaya çalıştı; annesinden duyduğu ya da araştırmaları sırasında rastladığı şeyler değil, kendi belleğinden bir anı. Bulabildiği birkaç gölge oldu sadece. Yatağının yanı başında oturan bir gölge. *Oz* kitapları, Dorothy’yi heceleri yuvarlayarak, yavaşça telaffuz edişi. *Do-ro-thy*.

Babasının onu hurladığı belliydi. Masasına gelmiş, yanında tuzakçı arkadaşıyla duruyordu; yüzünde huşu, şüphe ve -eğer hayal etmiyorsa- eski bir pişmanlığın izleriyle karışık bir ifade vardı. Lily’nin kalbi bir çekiç gibi vuruyordu. “Ah, siz Guilford Law olmalısınız,” dedi aptalca.

“Sen Lily’sin,” dedi Guilford boğuk bir sesle.

“Siz ikiniz konuşun,” dedi Tom. “Benim bir içkiye ihtiyacım var.”

“Kapıya dikkat eder misin?” dedi Lily. işin başında her şey düzgün gitmedi. Guilford her şeyi bilmek ve her şeyi açıklamak istiyor gibiydi; sorular soruyor, yanıtlara müdahale ediyor, kendi sözlerini yarım bırakıyor, bir anısının orta yerinde susuveriyordu. Bir fincan kahveyi sakarca yere döktü, küfür etti, sonra yüzü kızarılarak özür diledi.

“Ben o kadar narin değilim,” dedi Lily. “Beş yaşında da değilim. Neler geçirmekte olduğunu tahmin edebiliyorum. Bu benim için de kolay değil ama baştan başlayabilir miyiz? İki yetişkin gibi.”

“İki yetişkin mi? Tabii ki. Sadece...”

“Ne?”

Guilford toparlandı. “Sadece seni gördüğüme o kadar memnunum ki, Lil.”

Lily dudağını ısırды ve başını salladı.

Bu çok zor olacak, diye düşündü, çünkü onun ne olduğunu biliyorum. Orada, sıradan bir insanmış gibi oturuyor, ceketinin yenini çekiştirip parmaklarıyla masaya vuruyor. Ama Tom Compton’ın olduğundan daha sıradan bir insan sayılmazdı; onlara öylesine muazzam bir şey verilmişti ki hayal gücünü bile tüketebiliyordu.

Babasıydı o... bir yarı-insan.

Lily, yaşamını onun için özetledi. Yaptıklarını onaylayıp onaylamayacağını merak ediyordu: bir Sydney gazetesinde geçici işler, araştırmalar, dergilerde bazı makaleler, kendi imzasıyla yazması. Otuz yaşma gelmiş, evlenmemiş bir iş kadınıydı ve bu hiç de yakışan bir tarif değildi. Lily’nin akıma, berbat bir makyaj ve kedileriyle beraber evde kalmış bir kız kurusunu getiriyordu. Masada karşısında otururken Guilford ne görüyordu acaba?

O daha çok, Lily’nin güvenliğiyle meşgul gibiydi. “Bütün bunlarla karşılaşmış olduğun için üzgünüm, Lil.”

“Ben değilim. Evet, çok korkutucu. Ama aynı zamanda birçok sorunun da yanıtı. Bütün bunları anlayabilmemden çok önce, henüz küçük bir çocukken bile, Danvinya fikri beni büyülemişti. Üniversitede bazı derslerde bulundum.. jeoloji, yaratılış kuramı, ‘sezgisel tarih’, Danvinya fosilleri gibi. Kıta hakkında bilinecek çok şey var ama hepsinin de orta yerine bir gizem yerleşmiş. Din adamlarının dışında hiç kimsenin verecek bir yanıtı da yok. Senin notlarını bulduğumda ve daha sonra Tom’la karşılaştığımda, ne kadar tuhaf, kabulü ne kadar güç de olsa, bir yanıt var gibiydi.” “Belki bilmemek senin açından daha iyiydi.”

“Cehalet mutluluk demek değildir.”

“Senin hayatın için endişeleniyorum, Lil.”

“Ben herkesin hayatı için endişeleniyorum. Bunun beni durdurmasına izin veremem.”

Guilford gülümsedi. Lily, “Şaka yapmıyorum,” diye ekledi.

“Hayır, tabii ki yapmıyorsun. Sadece bir an için bana birini anımsattın.”

“Ah? Kimi?”

“Babamı. Büyükbabam yani.”

Lily duraksadı. “Bana onu anlatmam isterdim.” “Anlatmayı ben de isterim.”

Doğrusu şu ki, Guilford onda en çok annesinin izlerini görmüştü. Cildinin daha beyaz olması dışında Caroline’ın aynısı bile sayılabilirdi. Caroline kadar da azimliydi tabii, ama özünde endişe ve şüphe olmadan. Caroline hep dünyaya sıranı dönmeye eğilimli olmuştu. Lily ise onun üzerine gitmeye.

Tom, otel lokantasının, özellikle de akşam yemeği kalabalığında, Guilford için fazlaca açık bir yer olduğu kanısındaydı. Ama otelin hemen yokuş aşağısında, rıhtımın kuzeyine düşen çakıllı bir sahil vardı ve Guilford, Lily’yle birlikte oraya yürüdü.

Akşam güneşi, kayaların arasına parça parça vurmıştu. Sahile çakıllı eski kazık kalıntılarına yosunlar dolanmıştı. Parlak, mavi renkli bir tuzlu su solucanı, çekilmekte olan denizi kıvrılarak takip etmeye çalışıyordu.

Lily denizin ulaşamadığı yerdeki çalılardan bir yabancı kum kirazı kopardı. “Körfez ne güzel,” dedi.

“Körfez pislik içinde, Lil. Her şey buraya vuruyor. Çam katranı, lağım atıkan, motor yağı, mazot. Nicholas’ı yüzmesi için Fayetville’in kuzeyine, suyun hâlâ temiz olduğu kıyılara götürüyoruz.”

“Tom bana Nicholas’tan söz etti. Bir ara onunla tanışmak isterim.”

“Onu tanımam ben de isterim. Ancak bunun akıllıca olup olmayacağım bilmiyorum. Eğer Tom haklıysa, kendini çok tehlikeli bir konuma sokmuş durumdasın. Dolayısıyla, sormak zorundayım, Lily. Niçin buradasın?”

“Belki seni görmek istedim.”

“Bunun için mi?”

“Evet.”

“Ama hepsi bu değil.”

“Hayır. Hepsi bu değil.”

Bir duvar kalıntısının çatlak betonuna oturdular.

“Biliyor musun, haklıydın. Annem senin bir deh olduğunu düşünüyordu ya da senin hâlâ yaşıyor

olman onu çok sarsmıştı, çünkü bu durumda seni aldatmış oluyordu.”

“Şu Colin Watson’ı mı kastediyorsun?”

“Evet.”

“Sana iyi davranır mıydı?”

“Kötü bir adam değildi. Sadece mutsuzdu. Belki senin gölgede yaşıyordu. Belki hepimiz öyleydik.”

“Anneni terk mi etti?”

“Birkaç yıl sonra. Ama idare edebildik.”

“Caroline nasıl öldü?”

“Grip o yıl çok şiddetliydi. Dramatik bir ölüm sayılmaz, iyileşemedi, hepsi bu.”

“Üzıldüm.”

“Onu sevmiştin, değil mi?”

“Evet.”

“Ama bizi hiç aramadın.”

“Bunun ikinize de bir yararı olmazdı.” *Tam tersine*, diye düşündü Guilford. *Abby’ye bak. Nick’e bak.* “Peki, sırada ne var? Bu konuda hiçbir yayın yapamazsın. Bunu biliyor olmalısın.”

“Ölümlü olabilirim, ama güçsüz değilim. Tom, Birleşik Devletler’de benim için iş olabileceğini söylüyor. Tehlikesiz bir şeyler. Sadece izlemek. Gördüklerini insanlara anlatmak.”

“Kendini öldürteceksin.”

“Bir savaş var,” dedi Lily.

“Tokyo’nun uzun süre dayanabileceğini sanmıyorum.” “O savaş değil. Neden söz ettiğimi biliyorsun.” Gökyüzündeki savaş. Sahte hayat, Arşiv, dünyanın gizli makinesi. Yıllardır biriktirdiği hüsranın içinde kabardığını hissetti. “Kendi iyiliğin için, Lily, bu işe bulaşma. Hayaletler, tanrılar, iblisler... Karanlık çağlardan kalma bir kâbus bu.” “Ama öyle değil!” Lily ona içtenlikle somurttu. Somurtması biraz Nick’i andırıyordu. “John Sullivan buna inanmıştı ve haklıydı; Bu bir kâbus *değil*. Gerçek bir dünyada yaşıyoruz; belki görüldüğü gibi değil, ama gerçek bir tarihi olan gerçek bir dünya. Avrupa’ya olan şey, o bir mucize değildi, bir *saldırıydı*”

“Demek ki bir karınca yuvasındaki karıncalanz ve bilileri üzerimize basmaya karar verdi.”

“Biz karınca değiliz! Biz düşünen yaratıklarız...”

“Her ne demekse.”

“Karşı koyabiliriz.”

Guilford sertçe ayağa kalktı. “Benim bir ailem, bir oğlum var. İşimle gücümle uğraşmak ve oğlumu yetiştirmek istiyorum. Yüz sene yaşamak istemiyorum.”

“Ama sen bahtsızlardan birisin,” dedi Lily yumuşak bir sesle. “Seçme şansın yok.”

Guilford, hayatı bir kez daha dokunulmamış hale gelinceye kadar günleri geri sarabilmeyi diledi. Abby’yi, Nick’i, fotoğrafçı dükkânını ve burundaki evi eski haline koymak, *status quo ante*, en sevdiği yanılsamaydı.

Oro Deltası’ndaki otelde bir oda kiraladı. Ödemeyi sahte bir isimle ve nakit yaptı. Düşünmek için

zamana ihtiyacı vardı.

Abby ve Nick'in Palaepolis'te, Abby'nin kuzeni Antonio'nun evinde güvende olup olmadıklarını öğrenmek için telefon etti. Telefonu Tony açtı. Tony'nin yamaçta bir üzüm bağı ve bağın hemen yanında büyük, tuğla bir evi vardı ve Abby'yle Nick'in, hatta Tony'nin iki çocuğunun altüst etmeleri için yeterince odaya sahipti. "Guilford!" dedi Tony. "Bu sefer ne oldu?"

"Bu sefer mi?"

"On beş dakika içinde iki telefon. Kendimi bir santral gibi hissediyorum. Sanırım bunu bana açıklamaman gerek. Abby'den doğru dürüst bir laf alamadım."

"Tony, seni daha önce aramadım."

"Aramadın mı? O zaman kiminle konuştuğumu bilmiyorum ama senin sesine benziyordu ve senin adım verdi. Abby'yle aranda bir şeyler varsa eminim bunu düzeltir ve..." "Abby orada mı?"

"Abby ve Nick eve döndüler. Tam senin dediğin gibi. Guilford?"

Guilford ahizeyi yerine koydu.

— OTUZUNCU BÖLÜM —

Gece karanlık, kır yollan ışıksızdı. Arabanın farları buğday tarlalarını ve taş duvarları tanyordu. *Orada, karanlığın içindeler;* diye düşündü Guilford, *yüzü olmayan düşmanlar, açıklanamayan bir geçmişin ve olanaksız bir geleceğin gölgeleri.*

Tom birlikte gelmek için ısrar etmiş ve Guilford'ın karşı çıkmasına rağmen illy de ona katılmıştı. Zaten kasabada daha güvende olması mümkün değil, demişti tırnakçı. "Ontın için en iyi koruma biziz şu anda."

"Ben çiftlikte büyümüş bir kızım," diye eklemişti Lily. "İcabında bir tüfeği rahatlıkla kullanabilirim."

Guilford bir virajı döndü ve arabanın savrulduğunu hissetti. Direksiyona sımsıkı satıldı. Kıyı yolunda gecenin bu saatinde çok az trafik vardı iyi ki. "Karşımızda kaç kişi var?" "En az iki. Belki daha fazla. Dükkânını her kim bombaladıysa çevreden değildi, aksi takdirde seni daha iyi tespit ederlerdi. Ama çabuk öğreniyorlar?"

"Ton/nin yerini kim aradıysa benim sesimi kullandı." "Evet, bunu yapabilirler."

"Yani onlar... nasıl denir? Netameli mi?"

"Gibi."

"Ayrıca öldürülemiyorlar."

"Ha, onları öldürebilirsin," dedi Tom. "Sadece biraz daha sıkı çalışman gerekir."

"Abby'yle Nick'in peşine niçin düştüler?"

"Abby'yle Nick'in peşinde değiller. Onlara zarar vermek isteselerdi, senin kuzeninin evine gider ve kıyameti koparırlardı. Abby ve Nick birer yem. Bu da avantajı kötülere veriyor, tabii durumu onların beklediğinden önce keşfettiyseniz başka."

Guilford gaz pedalına yüklendi. Ford'un motoru kükredi; arka tekerler taş parçalarını karanlığın içine sıçrattılar.

"Çantamın içinde bir çift tabancam var," dedi Tom. Çantayı arka koltuğa atmıştı. "Onları çıkaracağım. Guilford, evde hiç silah var mı?"

“Bir av tüfeği. Hayır, iki tane... Tavan arasına bir Remington kaldırmıştım.”

“Cephane?”

“İstemediğin kadar. Lily, yaklaşıyoruz. En iyisi kafanı indir biraz.”

Lilly tabancalardan birini Tom’dan aldı. “O zaman iyi nişan alamam,” dedi sakin bir sesle.

Tony’nin evin önüne çekilmiş olan eski spor arabası farların ışığında bir an için görüldü. Tony’nin arabası; Abby onu ödünç almış olmalıydı. Abby ve Nick geleli ne kadar olmuştu? Paleopolis’ten buraya olan mesafeyi düşününce çok olmasa gerekti. Kırk beş dakika mı, ya da bir saat?

Ama ev karanlıktı.

“Motoru durdur,” dedi Tom. “Biraz mesafe koy. Yavaşça yaklaşalım... ışık yok.”

Guilford başını salladı ve kontak anahtarım çevirdi. Ford durmadan önce gecenin karanlığında sadece çakılları gıcırdatarak usulca ilerledi.

Evin ön kapısı ardına dek açıldı ve titreşen bir ışık görüldü, Kapı girişinde elinde bir mumla Abby.

Guilford arabadan atladı ve eşini hızla içeri soktu. Lily ve tuzakçı peşi sıra geldiler.

“Elektrik kesilmiş,” diyordu Abby “Telefon da çalışmıyor. Neler oluyor? Niçin buradayız?”

“Abby, seni ben aramadım. Bir çeşit oyun oynadılar.” “Ama ben seninle konuştum!”

“Hayır. Konuşmadın.”

Abby eliyle ağzını kapadı. Nick arkada, divanın üzerindeydi, uykulu ve şaşkın.

“Şu perdeleri çekin,” dedi Tom. “Bütün kapıların ve pencerelerin kilitlemesini istiyorum.”

“Guilford?” dedi Abby gözlerini endişeyle açarak. “Başımız biraz dertte, Abby.”

“Ah, hayır... Guilford, aynı senin gibiydi, o setlin sesindi...”

“Her şey yoluna girecek. Sadece bir süre kendimizi kollayacağız. Nick, bir yere ayrılma.”

Nicholas ciddiyetle salladı başım.

“Tüfeğini getir, Guilford,” dedi tuzakçı. “Bayan Law, şu mumlardan daha fazla var mı?”

“Mutfakta,” dedi Abby sersemlemiş halde.

“İyi. Lily, çantamı aç.”

Guilford’ın gözüne cephaneye, dürbün, deri bir kının içinde bir avcı bıçağı çarptı.

“Sadece çekip gitsek olmaz mı?” diye sordu Abby. “Artık burada olduğumuza göre,” dedi tuzakçı, “gitmemize izin vereceklerini sanmıyorum, Bayan Law. Ama sayımız beklediklerinden daha fazla ve biz daha iyi silahlıyız. Demek ki şartlar o kadar da kötü değil. Sabah olsun, gitmenin bir yoluna bakarız.”

Abby kendini topladı. “Tanrım... çok üzgünüm!”

“Bu senin suçun değil.”

Benim, diye düşündü Guilford.

Abby dikkatini Nick’e vererek yatışmaya çalıştı; onu avuttu, Guilford’ın sırtını dışarı çevirerek kapıdan uzağa, odanın bir köşesine çektiği divanın üzerinde ona güzel bir yatak hazırladı. “Burası benim kalem,” dedi Nick. “Esaslı bir kale,” dedi Abby ona.

Sıklı dişlerinin arasından derin bir nefes aldı ve günün ağarmasına kaç saat kaldığını hesapladı.

Dışarıdaki insanlar bize zarar vermek istiyorlar ve elektrikle telefon hatlarını kesmişler Gidemiyoruz, yardım isteyemiyoruz ve karşılık veremiyoruz...

Guilford onu Tom'un eve getirdiği kadınla birlikte kenara çekti. Guilford geçmişinden ne kadar az söz etmiş olsa da Abby yirmi beş yıl önce, Londra'da bıraktığı bir kızı olduğunu biliyordu. Abby onu, Guilford henüz, "Bu Lily," demeden tanıdı. Kız, Law ailesinin kış sabahı mavisi gözlerine ve aynı somurtuk yüze sahipti.

"Seninle tanıştığıma çok memnun oldum," dedi Abby. "Keşke daha iyi şartlar altında olsaydı," diye de ekledi.

"Neyi kastettiğinizi biliyorum," dedi Lily ciddiyetle. "Teşekkür ederim. Bayan Law."

Yaş Adamlar hakkında neler biliyorsun? diye düşündü Abby. Onların sırlarını sana kim verdi? Guilford ne kadar biliyor? Dışarıda, karanlıkta saklanan ve eşimi, çocuğumu öldürmek isteyen kim?

Bunlar için zaman yoktu. Korku, öfke, şaşkınlık, elem gibi şeyler artık lüks sayılırdı.

Guilford battaniyesini düzeltirken Nicholas babasının yüzüne baktı.

Mum ışığında her şey olduğundan daha tuhaf görünüyordu. Ev bile sanki gölgelere doğru genişlemişti ve daha büyük -daha boş- gibiydi. Nick bir şeylerin yolunda gitmediğinin, kapıların ve pencerelerin bir tehdiye karşı kapatıldığının farkındaydı. "Kötü adamlar" dediğini duymuştu Tom Compton'ın. Bu Nick'in aklına sinema filmlerini getirmişti. Maden işgalcilerini, hayvan hırsızlarını, gözlerinin çevresinde siyah halkalar olan iri yan adamları. Katilleri.

"Uyumaya çalış," dedi babası. "Sabaha hepsini hallederiz."

Uyku çok uzaklardaydı. Nick babasının yüzüne, bıçak gibi batan bir kayıp duygusuyla baktı.

"İyi geceler, Nick," dedi babası, saçım okşayarak.

Nicholas, "Hoşçakal," diye duydu.

Mutfak nöbetini Lily aldı.

Evin iki kapısı vardı, ön ve arka, oturma odası ve mutfak. Tek ve küçük bir penceresiyle dar bir kapısı olan mutfak daha korunaklıydı. Kapı kilitlenmişti. Pencere de kilitlenmişti ama ne kapının ne de pencerenin kararlı bir saldırı karşısında bir engel oluşturamayacağını Lily de farkındaydı.

Lily, eski Remington tüfeğini kucağına alarak tahta bir iskemleye oturdu. Oda karanlık olduğundan perdeleri bir çatlak oluşturacak kadar aralamış ve iskemlesini pencereye doğru çekmişti. Bu gece ay yoktu, sadece birkaç yıldız parlıyordu ama körfezdeki şileplerin ışıklarını birer yeryüzü takımyıldızı gibi görebiliyordu.

Tüfeğin varlığı rahatlık veriyordu. O güne dek bir tavşandan daha büyük hiçbir şey vurmamış olsa bile.

Fayetteville'ye hoşgeldin, diye düşündü. Darvinya'ya hoşgeldin.

Lily, annesinin bunu büyük bir üzüntüyle karşılamasına rağmen, tüm yaşamı boyunca Danvinya'yı okumuş, Danvinya'yı konuşmuş, gece ve gündüz düşlerinde hep

Danvinya'yı görmüştü. Kıta onu büyülemişti. Çocukluğundan beri kıtanın tuhaflıklarını hep kendisi keşfetmek istemişti. Şimdiyse işte buradaydı; karanlıkta tek başına oturmuş, kendini iblislere karşı koruyordu.

Kızım, dilediğin şeye dikkat et.

Doğabilimlerinin Darwinya hakkında öğrendiği hemen her şeyi biliyordu ki bu da pek fazla sayılmazdı. Bol miktarda ayrıntı tabii, hatta birkaç da kuram. Ama asıl büyük soru, basit ve acıtacak kadar insanca olan *neden* sorusu, henüz yanıtlanmamıştı. Ancak güneş sistemindeki başka en az bir gezegenin daha aynı olayla karşılaşmış olması ilginçti. Hem Capetown'daki Kraliyet Gözlemevi hem de Bloebfontein'deki Ulusal Gözlemevi, Mars'ta mevsimsel farklılıkları ve büyük su kitlelerini gösteren fotoğraflar yayınlamışlardı. Gökyüzünde yeni bir dünya, *gezegensel* bir Danvinya.

Babası, bizzat anlamakta güçlük çekse de, mektuplarıyla bütün bunlara bir anlam kazandırmıştı. Guilford, Tom ve Yaşlı Adamlar'ın hepsi, Guilford'ın arkadaşı Sullivan'ın yapamadığını yapmışlardı; Mucize'yi laik bir yaklaşımla açıklamışlardı. Kesinlikle *tuhaf* bir açıklamaydı bu ve Lily ne tür bir deneyle kanıtlanabileceğini kestiremiyordu. Ama arşivlerin, meleklerin ve iblislerin oluşturduğu bütün bu garip teografi, eğer özünde doğru olmasaydı bu kadar farklı yerlerde birden ortaya çıkmaz ve bu kadar çok sayıda ortak ayrıntıya sahip olmazdı.

Lily önce bunu kuşkuyla karşılamıştı... Guilford'ın notlarını ve mektuplarını açıklıktan ölmek üzere olan birinin sanrılı sayıklamaları olarak kabul etmişti. Fikrini değiştiren Jeffersonville olmuştu. Fikrini değiştiren Tom Compton olmuştu. Yaşlı Adamlar'ın sırlarını öğrenmiş ve bu sadece onun fikrini değiştirmekle kalmamış ama bu konuda yazmanın boşunalığına da inandırmıştı. Yazmasına izin verilmezdi, verilse bile yazdıklarına kimse inanmazdı. Çünkü

Alpler'de bir kent yıkıntısı *yoktu* tabii ki. Bugüne dek ne bir haritası çıkarılmış, ne bir fotoğrafı çekilmiş, ne bir uçaktan görülmüş ve ne de kayıp Finch keşif grubu dışında ona rastlayan olmuştu. İblisler, demişti Tom, onu yırük bir bohça gibi dikteler. Bunu yapabilirlerdi.

Ama, belirsiz bir biçimde olsa da, kent hâlâ oradaydı.

Lily, Darwinya'nın o kentini, dünyanın tam göbeğindeki o kadim ve ruhsuz deliği düşünerek uyanık kalmaya çalıştı. Orası, zamanın ekseniydi. Ölülerin canlılarla bulunduğu yerd. Yaptığının ne kadar saçma olduğunu bilse de onu görmeyi diledi yine de; orayı bulsa bile (bulamazdı, o bir ölümlüydü sadece) kent, tehlikeli, belki de yeryüzünde bulunulması en tehlikeli yerd. Buna rağmen o kentin tuhaflığını çekici buluyordu, tıpkı çocukluğunun haritalarındaki bazı isimler gibi; Kosciusko Dağı, Büyük Artesyan Çukuru, Tasman Denizi. Egzotizmin cazibesiydi bu ve bunu istediği için Wollongong'lu o küçük kıza ne mutluydu. Ama şu halime bak, diye düşündü Lily, kucağımda koca bir tüfek.

Lily, kenti hiçbir zaman göremeyecekti. Ama Guilford görecekti yine. Bunu ona Tom söylemişti. Guilford orada, savaşta olacaktı... eğer dünyaya olan aşın sevgisi onu durdurmazsa.

“Guilford dünyayı fazla seviyor,” demişti Tom. “Sanki gerçekmiş gibi bağlı ona.”

“Değil mi?” diye sormuştu Lily. Dünya rakamlarla makinelerden ibaret olsa bile sevilecek kadar gerçek değil mi?

“Senin için belki,” demişti Tom. “Bazılarımız bunu böyle düşünemeyiz.”

Hindular inzivadan söz ederlerdi, yoksa Budistler mi? Dünyadan elini eteğini çekmek. Arzulan terk etmek. Ne berbat şey, diye düşündü Lily. Guilford Law'u geçtim, dünyayı seven ve ne kadar narin olduğunu bilen herhangi bir insandan bunu istemek ne zalimce.

Eski tüfek, dizlerinin üzerinde müthiş ağırdı. Pencerenin ötesinde, denizin üzerindeki yıldızlardan, gecenin karanlığında akıp giden uzak güneşlerden başka hareket eden hiçbir şey yoktu.

Abby mum ışığıyla aydınlanan loş odanın bir köşesine büzülmüştü. Gece yansından sonra bir ara Guilford da gelip yanına, odanın zeminine oturdu. Elini eşinin omzuna koydu. Abby'nin cildi, avcunun

altında serindi.

“Burada bir daha hiçbir zaman güvende olmayacağız,” dedi Abby.

“Abby, eğer mecbur kalırsak gideriz. Ülkenin yukarılarına gider, başka isimler almz...”

“Yapar mıyız? Başka bir yere, kimsenin bizi tanımadığı bir yere gitsek bile sonra ne olacak? Benim yaşlanmamı mı izleyeceksin? Ölmemi mi? Nicholas'ın yaşlanmasını mı? Seni buraya getiren mucizenin dönüp seni götürmesini mi bekleyeceksin?”

Guilford irkilerek ardına yaslandı.

“Daha fazla saklayamazdm. Hâlâ otuzlu yaşlarının başında gibisin.”

Guilford gözlerini kapadı. *Ölmeyeceksin*, demişti hayaleti ona ve o, yaralarının mucizevi bir şekilde iyileşmelerini, bebeğini alıp giden grip salgınının bile onu atlamasını seyretmişti. Bunun için kendinden sık sık nefret etmişti.

Ama çoğunlukla hayalci davranmıştı. Abby'ye gelince... Abby yaşlanırken, Abby ölürken...

Çabuk iyileşiyordu, ama bu, öldürülemeyeceği anlamına gelmiyordu. Tom'un bile açıkça farkında olduğu üzere bazı yaraların geri dönüşü yoktu. Abby'siz bir gelecekte yaşayamazdı, bu kendini bir uçurumdan atmak ya da çiftenin namlusunu çenesine dayamak demek olsa bile. Herkesin ölmeye hakkı vardı. Hiç kimse yüz sene sürecek bir kederi hak etmiyordu.

Abby sanki aklından geçenleri okumuştı. Guilford'ın elini avcuna aldı ve orada tuttu. “Yapmak zorunda olduğun şeyi yap, Guilford.”

“Seni incitmelerine izin vermeyeceğim, Abby.”

“Yapmak zorunda olduğun şeyi yap,” dedi Abby.

— OTUZ BİRİNCİ BÖLÜM —

İlk kurşun, oturma odasındaki bir pencereyi kırdı.

Uyulamakta olan Nicholas divanda yattığı yerde doğruldu ve ağlamaya başladı. Abby ona koştu ve başını aşağı bastırdı. “Yat!” dedi. “Yat ve başını ört!”

“Onunla kal!” diye bağırdı Guilford. Pencereden içeri başka kurşunlar girdi, perdeleri bir kasırğa gibi çırptı, karşı duvarda yumruk büyüklüğünde gedikler açtı.

“Bu odayı koruyun,” dedi Tom. “Lily, benimle üst kata gel.”

Doğuya bakan yüksekçe bir pencere arıyordu. Güneşin doğmasına yirmi dakika kalmıştı. Gökyüzü ağarmaya başlamış olmalıydı.

Guilford ön kapının arkasına çömelmişti. Dışandakiler her kimse, onları korkutmak için posta deliğinden rastgele birkaç el ateş etti.

Yanıt olarak bir dizi kurşun, tepesindeki kubbe ağacından kesilmiş kapıyı delip geçti. Üzerine yağın tahta parçalarının altında sindi. Kurşunlar tahtayı, sıvayı, mobilyaları, perdeleri parçalıyordu. Abby'nin mutfak mumlarından biri söndü. Yanık tahta kokusu genzini yakıyordu.

“Abby?” diye seslendi. “İyi misin?”

Doğuya bakan oda Nick'e aitti. Balsa ağacından yaptığı model uçakları, kristal radyosu ve deniz kabuğu koleksiyonuyla beraber bir rafa dizilmişti.

Tom Compton, perdeleri yırtıp attı ve alt çerçevenin camını kırdı.

Evin içi, kınlan camların sesiyle çınlıyordu hâlâ.

Tuzakçı, pervazın altına çömeldi. Başını bir an için kaldırıp baktı ve tekrar geri çekti.

“Dördünü gördüm,” dedi. “İkisi arabaların arkasında, karaağacın orada da en az iki kişi var. iyi bir nişancı mısın, Lily?”

“Evet.” Alçakgönüllüğün vakti değildi. Ama bu Remington’ı daha önce hiç kullanmamıştı.

“Ağaca doğru ateş et,” dedi Tom. “Yakındaki hedefleri bana bırak.”

Düşünmeye zaman yoktu. Tom duraksamadan pencerenin pervazını sol eliyle destek aldı ve tabancasıyla seri bir biçimde ateş etmeye başladı.

Ağaran gökyüzü loş bir aydınlık veriyordu. Lily pencereye geldi ve başını mümkün olduğunca az göstermeye çalışarak karaağaca ve yanındaki belirsiz gölgeye doğru nişan aldı. Ateş etti.

Karşısındaki bir tavşan değildi. Ama Lily öyle olduğunu varsayabilirdi. Wollongong’un dışındaki çiftliği, ona “babacığım” dediği günlerde Colin Watsorla birlikte tavşan avına çıktıkları günleri düşündü. O zamanlar tüfek daha büyük ve ağır gelirdi. Ama eli titremezdi hiç. Watson ona gürültüye ve geri tepmeye hazırlıklı olmayı öğretmişti.

Tavşanlar kuru toprağın üzerine patlak kesekağıtları gibi saçılarak öldüklerinde rahatsız olmuştu. Ama tavşanlar haşerattan, salgından sayılırlardı; acıma hissini bastırmayı öğrenmişti.

İşte burada da bir salgınla yüz yüzeydi. Tüfeğini telaşsızca ateşledi. Dipçik omzunu tepti. Bir kovan, Nick’in odasının ahşap zeminine düştü ve yatağın altına yuvarlandı.

Dışarıdaki gölge yere serilmiş miydi? Lily öyle sanıyordu ama ışık o kadar yetersizdi ki...

“Durma,” dedi Tom silahım doldururken. “Bu adamları tek kurşunla durduramazsın. O kadar kolay ölmüyorlar.”

Guilford sol bacağına hissetmiyordu. Baktığında dizinin yukarısında koyu renk bir ıslaklık gördü ve burnuna kan ve et kokusu geldi. Yara şimdiden başlamıştı kapanmaya ama bir sinir lifi kopmuş olsa gerekti; bunun iyileşmesi biraz zaman alırdı.

Ardında kanlı bir iz bırakarak divana doğru süründü.

“Abby?” dedi.

Parçalanmış kapı ve pencereden içeri kurşun yağmaya devam ediyordu. Odanın karşı tarafında Abby’nin perdeleri tutuşmaya ve siyah bir duman salmaya başlamışlardı. Bir şey mutfak kapısına tekrar ve tekrar vuruyordu.

“Abby?”

Divandan yanıt gelmedi.

Üst kattan Tom ve Lily’nin silahlarının seslerini, dışarıdan kargaşa ve acı çığlıklarını duydu.

“Konuş benimle, Abby!”

Divan birkaç kez isabet almıştı. At kılları ve pamuk parçaları havada kirli bir kar gibi asılı duruyordu.

Eli ona ait olmayan bir kan gölcüğüne denk geldi.

“Dört tanesinin düştüğünü saydım,” dedi Tom Compton, “ama işlerini bitirmezsek yine kalkarlar. Geride destekleri de olabilir.” Ama o tarafa bakan bir üst kat penceresi yoktu.

Hızla merdivenlerden aşağı indi. Lily hemen arkasında onu izliyordu. Elleri titriyordu şimdi. Ev barut, duman, erkek teri ve daha berbat kokularla doluydu.

Tuzakçı, alt kattaki oturma odasının kapısında durdu ve “Vay canına!” dedi.

Arka kapıdan içeri biri girmişti.

Yerel polisin gri üniforması içinde şişman bir adam.

“Şerif Cariyle,” dedi Guilford.

Guilford belli ki yaralanmış ve sersemlemişti ama ayağa kalkmayı başardı. Bir eliyle kanlı bacağı tutuyordu. Diğer elini yalvarırcasına uzatmıştı. Tabancasını divanın yanına düşürmüştü.

Kana bulanmış divanın.

“Yaralılar,” diye yakındı Guilford. “Onları kasabaya götürmeme yardım etmelisiniz. Hastaneye.”

Ama şerif sadece gülümsedi ve kendi tabancasını doğrulttu.

Şerif Cariyle; kötü adamlardan biri.

Lily tüfeğiyle nişan almaya çabaladı. Kalbi hızla çarpıyordu ama kanı donmuştu sanki.

Tom onu bir atışta duvara yapıştırmadan önce şerif iki kez ateş etti.

Tuzakçı, yerdeki Şerif Carlyle'in yanına gitti. Şerifin kafası, Colin Watson'ın tavşanları gibi şekilsiz kırmızı bir yığına dönüşüncüye kadar yakın mesafeden üç el ateş etti.

Guilford yerdeydi, göğsündeki bir yaradan kan fişkırıyordu.

Abby ve Nicholas, divandaki işe yaramayan kalede cansız yatıyorlardı.

— **ARA BÖLÜM** —

Guilford, karaağacın gölgesinde, yüksek otların arasında buzul mavisi şakayıklarla kaplı bir açıklıkta uyandı. Hafif bir esinti cildini serinletti. Sanki algısı her türlü hatadan arınmışçasına, nesnelere gün ışığının pürüzsüz parıltısında asılıymış gibi duruyordu.

Ama gökyüzü karanlıktı ve yıldızlarla doluydu. Bu tuhaftı.

Başını çevirdi ve birkaç adım ötesinde duran nöbetçiyi gördü. Kendinin gölge hali. Kendi hayaleti.

Belki de korkması gerekirdi. Anlaşılmaz bir şekilde, korkmuyordu.

“Sen,” diyebilirdi.

Nöbetçi -hâlâ genç, hâlâ eski püskü üniformasının içinde- içtenlikle gülümsedi. “Merhaba, Guilford.”

“Sana da merhaba.”

Doğruldu. Zihninin gerisinde bir şeylerin yanlış, çok yanlış, korkunç biçimde yanlış olduğunu söyleyen bezdirici bir his vardı. Ama bir türlü ortaya çıkmıyordu. "Sanının," dedi yavaşça, “*vuruldu...*”

“Evet. Ama şu anda kafana takmana gerek yok.”

Şu gökyüzü, yıldızların elektrik gibi canlı ışıklanıyla dolu ve eliyle tutabileceği kadar yakın şu gökyüzü, o da canını sıkıyordu. “Niçin buradayım?”

“Konuşmak için.”

“Belki konuşmak istemiyorum. Seçme şansım var mı?” “Tabii ki var. İstersen kulaklarını tıkayabilir ve ıslık çalabilirsin. Söyleyeceklerimi dinlemeyi tercih etmez miydin?” “Ağzından bal akmadığı kesin.”

“Benimle yürü biraz, Guilford.”

“Fazla yürüyorsun.”

“Ayakta daha iyi düşünüyorum,” dedi nöbetçi.

A A A

Tıpkı çeyrek asır önce Londra’da olduğu gibi, içinde zoraki bir sükûnet vardı. Dehşete düşmüş olması gerekirdi: *Her şey* yanılttı; yanıltan da öte belleğindeki bir kıpırtı. Nöbetçinin onu sakinleştirmek için duygusal bir bellek kaybı yaratıp yaratamayacağını merak etti.

Paniğe kapılmak daha kolay, belki de uygun olurdu.

“Şu tarafa,” dedi nöbetçi.

Guilford, nöbetçiyle birlikte evin ilerisindeki patikada, çalılıarın ve rüzgârın eğip büktüğü ağaçların arasında yürüdü. Ardına baktı, çimenlik burundaki küçük ve yapayalnız evini ve onun da ötesinde yıldızlan yansıtan dümdüz okyanusu gördü.

“Öldüm mü?”

“Hem evet hem hayır,” dedi nöbetçi.

“Daha açık olabilirdi.”

“Her ikisi de olabilir.”

İçindeki o hiç de uygun olmayan sükûnete karşın Guilford belli belirsiz ürktü. “Neye göre?”

“Şansa. Kararlılığa. Sana.”

“Bu bir bilmece mi?”

“Hayır. Sadece açıklanması güç.”

Patikayı tırmanmaya devam ettiler. Normalde bu yürüyüşün Guilford’ı tıknefes etmesi gerekirdi ama ya ciğerleri burada daha verimli çalışıyordu ya da hava daha yoğundu ya da bir düşteki gibi dayanıklıydı. Çok geçmeden tepeye vardılar. “Biraz oturalım,” dedi nöbetçi.

Bir kubbe ağacı buldular ve Guilford'ın bazı yaz gecelerinde Nick’le oturup yıldızlara baktıkları gibi sırtlarını ağaca vererek oturdular. Okyanustaki yıldızlar, gökyüzündeki yıldızlar... Olabileceğini hayal ettiğinden de çok yıldız... Yıldızların gökyüzünde döndükleri belli oluyordu, kuzey ekseninin değil ama tam tepelerindeki bir noktanın çevresinde.

“Şu yıldızlar,” dedi Guilford, “onlar gerçek mi?”

“ ‘Gerçek’ senin sandığından da çok anlam içeren bir kelimedir, Guilford.”

“Ama burası aslında benim evimin arkasındaki tepe değil.”

“Hayır. Sadece dinlenilecek bir yer.”

Burası onun *bölgesi*, diye düşündü Guilford. *Hayalet topraklar*. “tanrı olmak nasıl bir duygu?”

“Ben o dediğin değilim.”

“Çok az bir fark var.”

“Bir elektrik lambasını yaktığında tanrı mı oluyorsun? Kendi ataların bunu böyle sanabilirdi.”

Guilford yıldızlarla dolu gök kubbesine bakarak gözlerini kırıştırdı. “Ne elektrik lambası ama!”

“Arşiv’in içindeyiz,” dedi nöbetçi. “Tam olarak, dünyaya ait ontosferin protokollerine iliştirilmiş nodüler bir mantık paketiyle sanlıyız.”

“Eh, bu da açıklanmış oldu,” dedi Guilford.

“Üzgünüm. Demek istediğim, hâlâ Arşiv’in içindeyiz, zaten çıkamayız, en azından henüz değil, ama tam olarak Dünya’da sayılmayız.”

“Sen ne diyorsan odur.”

“Seni Arşiv’den çıkaramam ama sana Arşiv’in dışarıdan neye benzediğini gösterebilirim.”

Guilford neyin teklif edildiğinden emin değildi -ve o inatçı *aciliyet* hissi onu hâlâ rahatsız ediyordu- ama aslında seçme şansı olmadığı için başını salladı. “Göster haydi,” dedi.

Gökyüzü aniden değişmeye başladı. Dönmesi durmuştu. Yıldızlar yeni bir yönde, güneyden kuzeye doğru hareket ettiler ve güney ufku baş döndürücü bir hızla düşüşe geçti. Guilford bir devinim hissi olmamasına karşın nefesini tuttu ve düşmemek için yere tutundu. Denizden ılık ve hafif bir esinti gelmeye devam ediyordu.

“Bakmakta olduğum nedir?”

“Sadece izle,” dedi nöbetçi.

Ufuktan yeni yıldızlar yükseldi, sayısız yıldız ve sonra afallatıcı bir hızla uzaklaştılar, belirsiz beneklere ve ışık şeritlerine dönüştüler; bunlar bir galaksinin kolları, bir galaksinin diskiydi. Yıldız ışığı sabitleşti, gökyüzünde muazzam ve ışıltılı bir tekerlek halini aldı.

“Arşiv’in ontosferi,” dedi nöbetçi, sessizce. “Onun *var oluşu*.”

Guilford bir yanıt düşünemedi. Hissettiği hayranlık, göğsünde gittikçe daralan bir çemberdi sanki.

Şimdi galaksinin kendisi bulanmaya, farklılaşmamış bir ışık küresine dönüşmeye başlamıştı.

“Dört boyutuyla ontosfer.”

Bu da ansızın silindi. Şimdi gökyüzü kadifemsi bir karanlığın üzerinde her yönde sonsuza doğru uzanan, baktıkça çıldırmanın eşiğine geldiği, gökkuşağının her renginden, birbirine paralel, ışıltılı muazzam şeritlerden oluşmuştu.

“Arşiv’in Higgs yapısı,” dedi nöbetçi, “basitleştirilerek görsel hale getirilmiş.”

Basitleştirilmiş demek! diye düşündü Guilford.

Bu da silinmişti.

Bir an için gökyüzü kapkaranlık kaldı.

“Eğer Arşiv’in dışında olsaydın,” dedi nöbetçi, “bunu görecektin.”

Arşiv; batı ufkunu dolduran ve körfezin durgun sularından yansıyan kasvetli, turuncu renkte yekpare bir ışık küresi.

“Bir zamanlar galakside olan her şeyi içeriyor,” dedi nöbetçi alçak sesle. “En azından psionlar onu bozuncaya değin öyleydi. Tepelerin üzerinde gördüğün şu turuncu leke, Guilford, bütün yıldızlar, uygarlıktan, sesleri, olasılıklarıyla özgün galaksimizden geriye kalan tek şey... dev bir kara deliğin yutmakta olduğu üç beş tane ölü köz parçası.”

“Kara delik mi?” diye sorabildi Guilford.

“Bir tekillik, öyle yoğun bir madde ki hiçbir şey ondan kaçamıyor, ışık bile. Sen ikincil ışınımı görüyorsun.”

Guilford hiçbir şey demedi. Büyük bir korkunun onu çevreleyen sükûnet kılıfını dövmekte olduğunu hissetti. Eğer nöbetçinin ona söylediği doğruysa, o zaman gökyüzündeki bu kütle onun hem geçmişini hem de geleceğini içeriyordu; zaman kırılıyordu, geçiciydi, saldırılara açıktı. Şu içten içe

yanan köz parçası, tanrıların üzerine dünyaları yazdıkları taş bir levhaydı. Bir atomu yanlış yere koy ve dünyalar çarpışsın.

Bu levhanın üzerine yazmışlardı Lily'yi, Caroline'ı, Abby'yi ve Nicholas'ı... ve de Guilford'ı. O levhadan geçici olarak çıkarılmış, sıfırla bir arasında gidip gelen bir sayıydı sadece.

“Bunu daha önce konuşmuştuk.”

Ruhlar, diye düşündü Guilford, *tebeşir tozu gibi*. Nöbetçiye baktı. “Senin savaşına katılmamı istiyorsun. Bir asker olmamı.”

“Ne kadar garip görünse de, ontosferde benim yapamayıp da senin yapabileceğin şeyler var. Yardımını isliyorum.”

“Benim yardımım ha!” Arşiv'in donuk görüntüsüne baktı. “Ben bir tanrı değilim! İsteddiğini yapsam bile, sonuçta ne değişecektir?”

“Hiçbir şey, eğer sadece sen olsaydın. Ama milyonlarca başkaları var, milyonlarca başka dünyalarda ve daha milyonlarcası da gelecek.”

“O zaman niçin benimle zaman kaybediyorsun?”

“Sen diğerlerinden daha az ya da daha çok önemli değilsin. Sen önemlisin, Guilford, çünkü *yaşam* önemli.”

“O zaman bırak evime gideyim ve Abby ile Nick'e bakayım.”

Onlar iyidiler, değil mi? Belirsiz, üzüntü veren anı parçalarıyla mücadele etti. Anılar, cam kırıklan gibi...

“Bunu yapamam,” dedi nöbetçi. “Kadiri mutlak değilim. Üyle olduğumu sanmak hatasına düşme.”

“Ne biçim bir tanrısın öyleyse?”

“Tanrı değilim. Ölümlü bir anne ve babadan doğdum, Guilford, tıpkı senin gibi.”

“Bir milyon yıl Önce.”

“Çok daha önce. Ama ontosferi senin önerdiğin tarzda etkileyemem. Geçmiş sil baştan yazamam ve geleceği de ancak sen etkileyebilirsin.” Ayağa kalktı. Nöbetçide, Guilford'ın kendinde bulamadığı bir vakar vardı. Bir an için Guilford, onun içini görür gibi oldu, alçakgönüllü dış görünüşünün ardında güneş gibi kızgın ve muazzam bir şey gizliydi.

Bu bir insan olamaz, diye düşündü Guilford. Belki bir zamanlar insandı; hatta belki bir zamanlar Guilford Law'dı. Ama şimdi başka türlü bir yaratık oldu. *Yıldızların arasında yürüyor*, diye geçirdi akimdan, *tıpkı benim güneşli bir günde Fayetteville'de yürüdüğüm gibi*.

“Neyin bahis konusu olduğunu bir düşün. Eğer savaş kaybedilirse, kızın köleleştirilecek ve torunların tamamen ruhsuz bir şey için kuluçka görevi yapacaklar. Kelimenin tam anlamıyla, Guilford, onları yiyecekler. Bu tekrar dirilmenin olmadığı bir ölüm şekli.”

Nick, diye düşündü Guilford. *Nick'le ilgili bir şey. Nick oturma odasındaki büyük divanın andında...*

“Eğer bütün savaşlar yitirilirse,” dedi nöbetçi, “o zaman bunların hepsi, geçmiş, gelecek, sevdiğin ya da sevmiş olabileceğin her şey çekirgelerin önüne atılmış olacak.”

“Bana bir şey de,” dedi Guilford. “Sadece bir şey. Bütün bunların niçin *bana* bağlı olduğunu açıkla. Ben özel biri değilim.. Bunu *biliyorsun*, eğer gerçekten dediğin şeysen. Niçin gidip başka birini bulmuyorsun? Daha zeki birini? Çocuklarının yaşlanıp ölmelerini seyredecek kadar

güçlü birini? Benim bütün istediğim -Tanrım!- bir yaşamdı, herkesinki gibi bir yaşam; âşık olmak, bebekler yapmak, bana doğru dürüst bir cenaze töreni yapacak bir aileye sahip olmak..”

“Her ayağın ayrı bir dünyada. Bir parçan benim bir parçamla, Fransa’da ölen Guilford Lawla aynı. Bir parçan ise benzersiz; Mucize’ye tanık olan Guilford Law. İşte bu konuşma onun sayesinde oluyor.”

Guilford başını eğdi. “Ne kadar süreyle aynıydık, yüz milyon yılın içinde on dokuz ya da yirmi yıl mı? Bu hiç de önemli bir yüzde sayılmaz.”

“Ben senden çok daha yaşlıyım. Ama çamurlu bir siperde bir tüfek taşımanın ne demek olduğunu unutmadım. Hayatım için korkmanın, her şeyin bir çılgınlık olduğunu sanmanın, kurşunu, acıyı ve ölümü hissetmenin ne demek olduğunu. Seni daha da berbat bir savaşa davet etmekten hiç hoşlanmıyorum. Ama ikimizin de seçme şansımız yok.” Bakışlarını indirdi. “Düşmanı ben yaratmadım.”

Nick divanın ardında. Abby üzerine abanmış, onu korumaya çalışıyor. At kılı ve pamuk parçaları ve barut kokusu ve... ve...

Kan.

“Sana daha çok acıdan başka vaat edecek bir şeyim yok,” dedi nöbetçi. “Üzgünüm. Eğer geri dönersen beni de yanında götürürsün. Anılarımı... Bouresches, siperler, korku...”

“İstediğim bir şey var,” dedi Guilford. İçinde kederin bir sıcak hava balonu gibi yükseldiğini hissetti. “Eğer senin dediğini yaparsam..”

“Hiçbir şey vaat edemem.”

“Ölmek istiyorum. Sonsuza dek yaşamak değil. Bir insan gibi yaşlanmak ve ölmek. Bunu istemek çok mu fazla?”

Nöbetçi bir süre sessiz kaldı.

Paketler, Arşiv’in altyapısını desteklemek için yorulmak bilmeksizin çalıştılar. Sahtecan bin cephede birden ilerledi, geri çekildi, yine ilerledi.

Psionlara karşı Arşiv’in içine yeni bir virüs kodları dalgası gönderildi.

Zihinküreler psionların zamanlamasını bozmayı, onları ontosferin kendi Higgs saatinden koparmayı umut ettiler. Bu tehlikeli ama cesurca bir plandı; aynı strateji onlara karşı da uygulanabilirdi.

Bilinç bekledi; çok korkuyor olsa da, sabırla.

DÖRDÜNCÜ KİTAP

SONBAHAR, 1965

“Birliği değil de çeşitliliği gören kimse ölümden ölüme gider.”

- KATHA UPANISHAD

— OTUZ İKİNCİ BÖLÜM —

Alpler’i aşan demiryolunda çalışan onun gibi yüzlerce adam vardı.

Demiryolcular Sendikası kartına sahiptiler. TNT ile dağları deldiler, uçurumlara köprüler kurdular, rayları toprağa çaktılar. Onlar mühendisti, vagon memuruydu, makinistti, hamaldı.

İşler azaldığında arazide aylarca kayboldular. Ya da aynı kolaylıkla Ren Nehri üzerindeki

Tilson'ın ve New Pittsburgh'un isli varoşlarında kayboldular.

Yalnızdılar ve sessiz. Arkadaşları, aileleri yoktu. Özellikle yaşlı görünmüyorlardı (yaşlarını söylemek gücütü) ama yıllar onları bir hale gibi sarmıştı. Tavırlarında bir ağırkanlılık, müthiş ve kasvetli bir sabır vardı.

Karen Wilder, bu türü iyi tanıyordu. Onlardan bol bol görmüştü. Hele son sıralarda, her zamankinden de bol.

Karen, ülkenin içlerinde, Yeni Karasal Bölge'nin Randall kasabasında, Schaffhausen Izgaraevi'nde içki servisine bakıyordu. Beş yıl önce Pireneler bölgesindeki bir maden kasabasından işsiz ve beş parasız olarak buraya gelmişti. Disiplinli çalışıyor ve patronla ilişkilerinin ciddi bir düzeyde olmasına dikkat ediyordu. Aşçı ona elini süremiyordu ve müşterilerle üst kata çıkmak zorunda da değildi. (Aslında geçen yıl kırkma bastı basalı bu sorun olmaktan çıkmaya başlamıştı. Teklifler kesilmemiş ama azalmaya yüz tutmuştu.)

Randall kasabası Ren - Ruhr hattında küçük bir istasyonda. Büyük yük vagonları her gün geçiyor; Tilson, Carver ve New Dresden'a kömür taşıyorlardı. şelalenin aşağısında Inland Otoyolu demiryoluyla kesişiyordu. İstasyon son birkaç yıl içinde çok büyümüştü. Saygın aileler taşınmıştı. Ama Randall hâlâ bir sınır kasabasıydı ve Göçmen Yasaları hâlâ kentlerden başıboş insanların akmasını sağlıyordu. Karen yeni gelenlerin sorun çıkarmaya meyilli olduklarını anlamıştı; tartışmayı ve yumruk kavgasını seviyorlardı. Karen eskilerin arkadaşlığını tercih ediyordu, Guilford Law gibi az konuşanlardan olsalar bile.

Onu ilk geldiği gündən itibaren tanıımıştı... adını değil, *türünü*.

Eskilerdendi, zayıf, neredeyse sıska. Kocaman eller. Kadim gözler. Karen o gözlerin neler gördüğünü sormamak için kendini zor tutmuştu.

Ama çok konuşkan biri değildi. Bir, bir buçuk yıldır düzenli olarak geliyordu. Akşamları uğruyor, az yiyor, az içiyordu. Karen, Guilford'ın ondan hoşlandığını sanıyordu; havayla ya da son olaylarla ilgili her zaman paylaşacak birkaç kelimesi oluyordu. Karen'la konuştuğunda, güneşe doğru uzanan gölgede kalmış bir bitki gibi eğiliyordu ona doğru.

Ama üst kata hep fahişelerle birlikte çıkıyordu.

Bu gece biraz daha farklıydı.

Eylül ortalarında Schaffhausen'a sadece kasabalılar gelirdi. Yaz kalabalığı, oduncular ve yılan çobanları, demir yoluyla gezen parasız turistler, gidecek daha sıcak yerler bulurlardı. Patron, müşteri çekebilmek için Tilsoridan bir caz orkestrası kiralamıştı ama müzisyenler hem pahalıydı hem de kadın sanatçılara karşı insafsız davranıyorlardı ve trompetçileri kafayı çekip sabaha karşı kasaba meydanında konser vermekten çok hoşlanıyordu. Dolayısıyla bu iş yürümemişti. Eylül geldiğinde Schaffhausen her zamanki sükûnetine kavuşmuştu.

Sonra eskiler görünmeye başlamıştı. (Yaşlı Adamlar, diyordu onlara bazıları.) Başlangıçta bu çok olağandışı görünmemişti. Bu tür insanlar Randall'dan hep gelir geçer, bir süre tozlu bir otel odası kiraladıktan sonra yollarına devam ederlerdi. Hesaplarını öderlerdi, hiçbir soru sorulmaz, hiçbir soru yanıtlanmazdı. Onlar hayatın bir gerçeğiydi, güneydeki tepelerde başıboş dolaşan vahşi yılanlar gibi.

Ama son zamanlarda bu insanlardan bazıları daha uzun süre kalmaya başlamışlardı ve sayılan giderek artmıştı. Schaffhausen'da gruplar halinde oturup alçak sesle tanrı bilir nelerden bahsediyorlardı ve Karen'ın merakı tüm iyi niyetine rağmen depreşmişti.

Böylece Guilford içki tezgâhına geçip bir içki ısmarladığında Karen kadehini önüne koydu ve

“Kasabada bir toplantı falan mı var?” diye sordu.

Guilford ona kibarca teşekkür etti. Sonra, “Ne demek istediğinizi anlayamadım,” dedi.

“Tabii ki anladın.”

Guilford ona uzun bir bakış attı. “Karen'dı, değil mi?”

“Evet.” Evet, *bir-yıldır-her-gece-gelen-bey*, adım *bu*.

“Karen, bu soru hiç yakışmadı.”

“Diğer bir deyişle, bu beni ilgilendirmez. Ama bir şeyler döndüğü belli.”

“Belli mi?”

“Eğer bakmayı biliyorsan. Memleketteki her demiryolu faresi ve orman biti bu gece burada. Biliyor musun, sizin kendinize özgü bir havanız var.”

Aç bırakılıp dövülen ama ölmeyi reddeden biri gibi. Ama Karen bunu ona söylemezdi.

Bir an için Guilford'ın ona sırrını açıklayacağını sandı. Adamın yüzünden öylesine saf bir yalnızlık ifadesi geçmişti ki Karen alt dudağının titremeye başladığını hissetti.

Guilford ise, “Sen çok hoş bir kızsın,” demekle yetinmişti.

“On beş yıldır ilk kez biri bana kız diye hitap etti, Bay La w.”

“Zorlu bir sonbahar olacak.”

“Öyle mi?”

“Beni bir süre göremeyebilirsin. Bak sana ne diyeceğim. Eğer bahara dek dönecek olursam seni ararım. Bir sakıncası yoksa tabii.”

“Bana uyar, sanırım. Bahara daha çok var.”

“Eğer geri dönmezsem...”

Nereden geri dönmezsen? Guilford'ın cümlesini tamamlamasını bekledi.

Ama o içkisini içti ve başını salladı.

Hoş kız, demişti.

Karen sarhoşlardan ya da laf olsun diye konuşan adamlardan günde bir düzine kadar iltifat alırdı. İltifatların hiçbir anlamı yoktu. Ama Guilford Law'un sözleri bütün akşam boyunca zihninden çıkmadı. *Ne kadar saf*, diye geçirdi aklından, *hüzünlü ve garip*.

Adam belki arardı onu... ve belki onun için bir sakıncası olmazdı.

Ama o gece Guilford içkisini bitirdi ve yaralı bir hayvan gibi yürüyerek tek başına gitti evine. Karen bakışlarıyla davet etti onu, ama o gözlerini kaçırdı.

— OTUZ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM —

Lily, işi saat dört otuzda bıraka ve Ulusal Müzeye giden bir otobüse bindi.

Serin ve aydınlık bir gündü. Otobüs, yünlü elbiseleri ve kırıxık şapkaları olan orta yaşlı ücretlilerle tıklım aklımdı. Hiçbiri gökyüzünde olacak savaşın ne kadar yaklaştığının farkında bile değildi. Önce bir kokteyl, sonra bir kokteyl daha, sonra çocuklar yatağa, televizyonda iki ulusal kanaldan biri ve belki yatmadan önce son bir kokteyl daha.

Onlara imreniyordu.

Kapıların üzerine derebeyi bayrakları gibi asılmış dev afişler müzede bir sergi olduğunu

duyuruyordu:

AVRUPA’NIN DEĞİŞİMİ Bir Mucizeyi Anlamak

“Mucize” kısmı din lobilerini tatmin etmek için olsa gerek diye düşündü. O kıtadan Hearst’ün taktığı isimle Darwinya diye söz etmeyi tercih ediyordu. İroni artık kaybolmuştu; insanların çoğu Avrupa'nın kendine özgü bir fosil geçmişine -her ne demekse- sahip olduğunu kabul ediyorlardı ve Lily genç Charles Darwin’i Ren bataklıklarında böcek toplayıp kıtanın gizemini çözmeye çalışırken hayal edebiliyordu. *Merkezi* gizemini olmasa da.

Otobüsten dışarı ve müzenin floresanla aydınlatılmış serin salonlarına...

Sergi muazzamdı. Lily çoğuna aldırmadı ve doğrudan doğruya 1920 yılı Finch keşif seyahatiyle kısa süreli Anglo-Amerikan çatışmasına ayrılmış cam kafesin önüne gitti. Burada eski pusulalardan, bitki baskılarından, teodolitlerden örnekler vardı. Bodensee’nin aşağısında, Ren kıyılarındaki olaydan yıllar sonra getirilmiş kaba bir anıt; *Dr Thomas Marklarid Gillvany Anısına*. Keşif üyelerinin fotoğrafları; Preston Finch, kolonyal bir şapkanın altında kaskatı; sıksa Avery Keck; talihsiz Gillvany; zavallı şehit John Watts Sullivan... aşçı Diggs yoktu ve Tom Compton da, ama babası Guilford Law işte oradaydı, üzerinde flanel bir gömlek ve bir günlük sakal, Gallatin İrmağındaki keşfinden yeni dönmüş, fotoğraf makinesi ve kirli tırnaklarıyla bir genç adam.

Cam kafese parmağının ucuyla dokundu. Babasını yirmi yıldır, Fayetville’de o korkunç sabah güneş bir kan denizinin üzerinde yükseldiğinden beri, görmemişti.

Babası ölmemişti. Yaralan ölümcüldü ama hızla kapanmıştı. Oro Deltası Hastanesi’nde gözlem altına alınmıştı; eyalet polisi ondan Abby, Nicholas, kimliği meçhul üç yabancı ve Şerif Carlyle’ın ölümlerini açıklamasını istiyordu. Ama o, doktorların umduğundan çok daha önce ayağa kalkmıştı; gece yansı vardiya değiştikten sonra bir bekçiyi etkisiz hale getirmiş ve hastaneyi terk etmişti. Hakkında bir arama emri çıkmıştı ama bu bir formaliteden ibaretti. Kıta, kaçaklan yutup yok etmekte birebirdi.

O hâlâ oralarda bir yerdeydi.

Lily bundan emindi. Yaşlı Adamlar zaman zaman onunla irtibat kuruyorlardı. Onlara, Matthew Crane’in -işgüzar bir Savunma Bakanlığı memuru- bürosundaki sekreterlik görevi sırasında öğrendiklerini iletiyordu ve onlar da babasının hâlâ hayatta olduğuna dair teminat veriyorlardı.

Babası oradaydı, kıyamete karşı.

Vakit dolmak üzere, diye ısrar ediyorlardı.

Lily aydınlatılmış bir dioramanın önünde durakladı.

Burada Latince adını hatırlayamadığı ya da telaffuz edemediği iki ayaklı bir Danvinya yaratığının fosili vardı. Avrupa’nın düzlüklerinde Buz Çağı kadar yakın bir zamana dek avlanmış iki ayaklı ve dört kollu zorlu bir canavar. Dioramadaki iskelet iki buçuk metre yüksekliyeydi, bir zamanlar güçlü kasların bağlandığı kalın bir omurgaya, kubbe şeklinde bir kafatasına ve ustura gibi dişlerin doldurduğu bir çeneye sahipti. Kitinli derisi, cam gözleri ve mutfak bıçağı büyüklüğündeki tırnaklarıyla bir kürk yılanının gırtlakını parçalamakla meşguldü.

Serginin bir parçasıydı, tıpkı Guilford Law'un fotoğrafı gibi; ama Lily, ne babasının ne de yaratığın yok olduklarından emindi.

“Birazdan kapatıyoruz, hanımefendi.”

Gece bekçisiydi; sarkık bir göbeği, genizden gelen bir sesi ve yüzünden çok daha yaşlı güzleriyle

kısa boylu bir adam. Daha önce de bu şekilde sık sık buluşmuş olmalarına rağmen adını bilmiyordu. İrtibatı onunla sağlıyordu.

Daha önce de yaptığı gibi adamın eline bir kitap sıkıştırdı. Kitabı önceki gün Arlington'daki bir alışveriş merkezinden almıştı. Sadeleştirilmiş bir bilim kitabıydı. Mars Kanalları, Palomar'dan alınmış son fotoğraflarla birlikte; ama Lily sadece bir göz atmakla yetinmişti. Kitabın sayfalarının arasına büroda bulunduğu belgelerin fotokopilerini yerleştirmişti.

“Bunu birisi unutmuş olmalı,” dedi.

Bekçi kitabı tombul ellerine aldı. “Kayıp eşyalar kısmına bırakırım.”

Bekçi bu latifeyi onunla o kadar çok kere paylaşmıştı ki Lily bunu Yaşlı Adamlar, Gaziler, Ölümsüzler için yeni bir isimden saymaya başlamıştı: Kayıp Eşyalar.

“Teşekkür ederim.” Uzaklaşmadan önce gülümseyecek kadar cesareti vardı.

Yaşlanmak, diye düşündü Matthew Crane, tıpkı adalet gibi. Sadece gerçekleşmekle kalmıyor, gerçekleştiğinin görülmesi de gerekiyor.

Şüphe uyandıracak kadar genç görünmemek için bir dizi yöntem geliştirmişti.

Yılda bir kez -her sonbaharda- mermer kaplı banyosunun mahremiyetine çekilir, duşunu alır, kurulanır ve bir cımbızla beraber aynanın karşısına oturup azalmakta oldukları izlenimini yaratmak için saçlarını yolmaya başlardı. Tanrılar bu işlem sırasında onu uyuşturacak kadar merhametli değildi ama o acıya alışmıştı artık.

Bu işlem bittiğinde bir usturanın kenarıyla yüzüne birkaç yeni çizgi çektir.

Oldukça hassas bir yöntemdi. Mesele derin (ama asla çok derin değil) ve sık sık kesmekteydi. Söz gelimi, gözünün yanındaki şu alan. Usturayı yanağı boyunca dışa doğru metanetle çekerken gözünü doğramamaya özen gösteriyordu. Kan kısa bir an için boşalıyordu. Hafifçe çiz ve tekrarlar. Üçüncü ya da dördüncü kesikten sonra ölümsüzlükte inat eden derisinde kalıcı bir iz oluşuyordu.

Bir çeşit sanattı işte.

Bütün bunların cahil bir bireye nasıl tüyler ürpertici görüneceğini biliyordu tabii. Kes, sil, yine kes, bir kadavra üzerinde cerrahi çalışan bir doktor gibi ve cildin hemen altındaki sınırları kollamayı da ihmal etme. Bir keresinde dudağının kenarında üç gün boyunca sarkma olmuş ve yardımcılarının biri beyin kanaması geçirmiş olabileceğinden kuşkulandı. Sabır ve titremeyen bir el gerektiren nazik bir işti.

Aletlerini ecza dolabındaki deri bir çantada saklıyordu, Ülümsüz'ün Makyaj Seti: usturalar, bir bileğitaşı, pamuk tamponlar, cımbızlar.

Deriye yaşlılığın kabalığını verebilmek için zımpara kâğıdını elinin altından eksik etmiyordu.

Kâğıdın on numara olmasını tercih ediyor, gözeneklerden kan sızmacaya kadar uyguluyordu.

Besbelli ki bu yanılmazlığı sonsuza dek sürdürmek mümkün değildi. Ama öyle olması da gerekmezdi. Yakında savaş başka, daha farklı bir yön alacaktı; gizlenmeye gerek kalmayacaktı; altı ay ya da bir yıla kadar... Eh, her şey daha farklı olacaktı. Ona bu kadan söz verilmişti.

Usturayla işini bitirdi, temizledi, lavabodaki kan damlalarını yıkadı, kanlı pamuk tamponları klozetten aşağı gönderdi. Kendinde özellikle tuhaf bir şey olduğunu fark ettiğinde yaptığı işten tatmin olmuş, banyoyu terk etmek üzereydi. Sol işaret parmağının tırnağı görünürlerde yoktu. Tırnağın olması gereken yerde nemli, pembe bir gedik duruyordu.

İşte bu tuhaftı. Tırnağını yitirdiğini anımsamıyordu. Hiç acı duymamışa.

İki elini birden kaldırdı ve huzursuzca inceledi.

Gevşemiş iki tırnak daha keşfetti, sağ başparmakla serçe parmakta. Dur bakalım, diyerek ümağı hafifçe kaldırdı. Tımak, etinden mide bulandırıcı, yapışkan bir ses çıkararak ayrıldı ve lavaboya düşerek buğulu porselenin üzerinde bir hamamböceği kanadı gibi ışıldamaya başladı.

Bak hele, diye düşündü. *Bu da yeni çıktı!*

Bir çeşit cilt hastalığı mı? Ama tabii ki geçecekti. Tırnaklar tekrar büyüyecekti. Ne de olsa bu işler böyle yürüyordu. O bir ölümsüzdü.

Ama tanrılar bu konuda ketum kaldılar.

— OTUZ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM —

Elias Vale'in son hastası kanserden ölmekte olan Karayıplı bir kadındı.

Adı Felicity'ydi ve sonbahar yağmurunun içinde çöp gibi bacaklarıyla yürüyerek gelmişti Vale'in New Dresden'in Coaltown semtindeki köhne dairesine. Kof bedeninin üzerinde çökmüş bir çadır gibi duran çiçek desenli düz bir elbise giymişti. Uurlar, Vale'in tanrısının idrak ettiği kadarıyla, akciğerleriyle kalın, bağırsağına yayılmıştı bile.

Vale, panjurlarını ıslak sokaklara, karanlık surlara, fabrika bacalarına, kirli havaya kapattı. Yetmiş yaşındaki Felicity ışığın azalması üzerine içini çekti. Vale'in yüzünün bozuk hatları karşısında afallamıştı önce. Sorun değil, diye düşünmüştü Vale. Korkuyla huşu iyi geçinen komşulardı.

Felicity İspanyol mahallesinin şivesini hâlâ taşıyan hafif bir sesle, "Ölecek miyim?" diye sordu.

Bu teşhise varması için bir medyuma ihtiyacı yoktu. Her dürüst vatandaş onun ölmekte olduğunu derhal anlayabilirdi. Vale'in muayene odasına çıkan merdivenleri tırmanabilmiş olması bile başlı başına bir mucizeydi. Ama tabii ki gerçeği duymak için gelmemişti buraya kadar.

Vale küçük, kırık bacağı astrolojik haritalarla desteklenmiş ahşap bir masada kadının karşısına oturdu. Felicity'nin san gözleri loş ışıkta parıldıyordu. Vale elini uzattı. Eli yumuşak ve etliydi. Kadının ki ise sıska, soluk bir avucu çevreleyen kuru bir deriden ibaretti. "Eliniz sıcak," dedi Vale.

"Sizinki ise soğuk."

"Sıcak bir el iyiye işarettir. Hayat bu, Felicity. Onu hisset. Yaşadığın günlerin hepsi burada, bedeninde elektrik gibi akıyor. İspanyol mahallesi, Kingston, Darwinya'ya giden gemi... kocan, bebeklerin, oradalar, günlerinin hepsi derinin altında."

"Daha kaç tane kaldı?" diye sordu Felicity.

Kadın, Vale'in tanrısının umurunda bile değildi. Tek önemi on beş dolarlık vizite ücretiydi. Varoluşu sadece Vale'in Mahşer trenine atlamadan önce cüzdanını biraz daha şişirmesi içindi.

Hazır ol ya da olma.

Ama kadın için üzülüyordu.

"O ırmağı hissediyor musun, Felicity? O kan ırmağını? Yüreğin yüksek dağlarından parmakların deltasına akan demir ve hava ırmağını?"

Kadın gözlerini kapadı, Vale'in eli bileğini sıkığı için yüzünü hafifçe buruşturdu. "Evet," diye

fısıldadı.

“O çok eski ve güçlü bir ırmaktır, Felicity. Ren kadar geniş bir ırmak.”

“Nereye gidiyor... sonunda?”

“Denize,” dedi Vale yavaşça. “Her ırmak denize akar.”

“Ama... henüz değil, değil mi?”

“Hayır, henüz değil. O ırmak henüz kurumadı.”

“Kendimi çok güçsüz hissediyorum. Bazı sabahlar yataktan zorlukla kalkabiliyorum.”

“Sen genç bir kadın değilsin, Felicity. Yetiştirdiğin çocukları düşün. Michael, dağlara köprüler kuruyor ve Constance, kendi çocukları neredeyse büyüdüler.”

“Carlotta da,” diye mırıldandı Felicity, hüzünlü gözleri kapalı.

“Carlotta da, öldüğü günkü kadar güzel. O seni bekliyor, Felicity, ama o sabırlı. Vaktin henüz gelmediğini biliyor.”

“Gelmesine ne kadar kaldı?”

“Daha dünyalar kadar vakit var,” dedi Vale. Bu da pek fazla sayılmazdı.

“Ne kadar?”

Kadının sesindeki aciliyet azarlayıcıydı. Bu kemik ve çürümüş doku torbasının içinde hâlâ güçlü bir kadın vardı.

“İki yıl,” dedi Vale. “Belki üç. Constance'ın çocuklarının büyüdüğünü görmeye yetecek kadar. Yapman gereken şeyleri yapmana yetecek kadar.”

Kadın rahatlayarak derin bir nefes verdi. Nefesi, camekânında kesilmiş keçilerin yılbaşı süsleri gibi sallandığı, Hoover Lane'deki kasap dükkânı gibi kokuyordu. “Sağ olun. Sağ olun, doktor.”

Ay sona ermeden ölmüş olacaktı.

Vale parayı katlayıp cebine koydu ve kadının merdivenden inmesine yardım etti.

New Dresden'in tren garı, çelik direklerdeki güçlü lambaların aydınlattığı muazzam, isli bir viraneydi. Şehrin kuleleri, uzun barakaların ardında, yağmurun altında mezar-taşları gibi yükseliyordu.

Vale koyu renk giyinmişti. İçine birkaç parça eşyasını koyduğu kumaş bir çanta taşıyordu. Parası beline sardığı bir kemerdeydi. Pantolonunda bir tabanca taşıyordu.

Tavuk teli çitin altından dizlerini çamur ederek emekledi. Sıkıştırılmış toprak, kül ve kömürden yapılı zeminin üzerinde yağmur suyu yer yer yağlı gölcükler oluşturmuştu. Ülkenin içlerinden gelen bir trenin en yakın hatta alınmasını yaklaşık bir saatir titreyerek bekliyordu. Şimdi dizel lokomotif hızlanmaya başlıyor, farının ışığı yağmurlu karanlığı yarıyordu.

Git, diye düşündü Vale. Koş.

Tanrısından gelen bir aciliyet dürtüsünün içinde yükseldiğini hissetti ve bu belirli bir treni yakalaması için değildi. İnsanlığın tarihi sıfır noktasına doğru, belki tanrıların beklediğinden de hızlı bir şekilde, baş aşağı iniyordu. Vale'in yapacak işleri vardı. Bu ıssız yere belirli bir amaçla gelmişti.

Çantasını bir yük vagonunun açık kapısından içeri attı ve kendi de peşi sıra sıçradı. Yuvarlanarak içeri düştü ve sol elini burktu. “Kahretsin,” dedi alçak sesle. Vagonun karşı duvarının tahtalarına yaslanarak oturdu. Vagon karanlıktı ve eski yüklerinin ağır kokusunu taşıyordu; küflenmiş saman,

kesime götürülen yılan ve sığır kokusu. Açık kapının önünden demiryolu ışıkları geçiyordu.

İçeride yalnız değildi. Vagonun karşı köşesine büzülmüş bir adam her ışık geçişinde aydınlanıyordu. Vale'in eli dürtüsel biçimde tabancasına gitti. Ama keskin bir ışık düştüğünde adamın yaşlı, eski püskü giysiler içinde, çökük gözlü ve traş losyonu ya da antiseptikle sarhoş halde olduğunu fark etti. Bir baş belası belki, ama kesinlikle tehdit değil.

“Hey, yabancı,” dedi yaşlı adam.

“Beni rahat bırak!” dedi Vale kesin bir ses tonuyla.

Yılların ağırlığını omuzlarında hissediyordu. Washington'dan bu yana birçok isimsiz yıl geçirmiş, birçok kentin kenar mahallelerinde marjinal bir yaşam sürmüştü; New Orleans, Miami, Jeffersonville, New Pittsburgh, New Dresden. Tanrıların işine yarayacak birkaç şey öğrenmiş ve bazen yoksullaşsa da hiçbir zaman kalacak yer ya da yiyecek sıkıntısı çekmemişti. Sezdiği kadarıyla yedekte tutuluyor, son çağrışı, son boru sesini, tanrıların insanlığın üzerinde yükselmelerini bekliyordu.

Ama hep korkmuştu: Ya o savaş hiçbir zaman olmazsa? Ya sonsuza dek ucuz odalarda iktidarsız erkeklerin ve ölmekte olan kadınların itiraflarını dinleyecek ve teselliye ucuz şarapla Türk eroininde arayacaksa?

Yakında, diye fısıldadı tanrısı. Ya da belki kendi gizli sesiydi. Son sıralarda ikisini ayıramıyordu artık.

Yakında. Yakında.

Tren, ıslak kubbe ağaçlarının ve adaçayı çamı ormanlarının yanından geçiyor, sonbahar sisinde ışıldayan çelik köprüleri aşılıyor, ülkenin içlerine, vahşi doğuya, Armageddon'a doğru takırdayarak koşuyordu.

Gün ışığının parıltısıyla uyandığında berduş ona doğru eğilmişti. Berbat kokan yaşlı adamdan öteye doğru kaçtı ve tabancasına davrandı.

Berduş geriledi, kirli ellerini yatıştırıcı tarzda kaldırdı. “Bir şey yok! Bir şey yok!”

Tren, gün ışığında bir ormandan geçiyordu. Açık kapının ötesinde yosunlu bir ırmağa inen bir sırt vardı.

“Sen benden uzak durmaya bak,” dedi Vale.

“Elini incitmişsin, arkadaşım,” dedi berduş.

“O benim derdim.”

“Kötü görünüyor.”

“İyileşir.” Önceki gece trene binerken burkmuştu bileğini. Acımamıştı. Ama biraz tuhaf görünüyordu.

Beş tırnaktan dördü eksikti. Alttaki etin pembe ve garip bir görüntüsü vardı.

— OTUZ BEŞİNCİ BÖLÜM —

Kıyılardan ve ülkenin içlerinden geldiler ve Tilson'dan, Jeffersonville'den, New Pittsburgh'tan ve daha küçük yüz kasabadan, Alpler'den, Pireneler'den, pusulanın dört yönünden. Bir araya geldiler, gizli bir ordu; yolların demir yoluyla kesiştiği yerde, bir düzine köy ve adsız handa. Kendi silahlarını getirmişlerdi; tabancalar, av tüfekleri, pompalılar. Cephane Randall ve Perseverance istasyonlarına sandıklarla getirildi, kamyonlara yüklendi ve ormanın derinliklerindeki çadır cephaneliklere dağıtıldı. Topçular çiftçi kılığında geldiler, toplar saman balyalarının altındaydı.

Guilford Law son bir yılı gözcülük yaparak geçirmişti. Bu tepeleri ve vadileri avucunun içi gibi biliyordu. Ormanı düşmana karşı dikkatle gözleyerek İblis Kenti'ne doğru kendi patikasını izledi.

Hava sürekli olarak açık ve serindi. Kubbe ağaçları köşeli yapraklarını dökmediler, sadece mevsim geçtikçe sarardılar. Ormanın zemini çeşitli renklerde küfle lekelenmiş bir yaprak örtüsüyle kaplanmıştı ve izlerini örtüyordu. Tarçın kokulu gölgelerde, gün ışığı saçaklarının arasında yürüdü. Tabaklanmış yılan derisinden dizlerine kadar inen bir ceket giymişti ve onun da altında otomatik bir tüfek taşıyordu.

İblis Kenti hiçbir haritada yer almıyordu. Yakınından geçen yol yoktu. Topolojik haritalar ve havadan yapılan gözlemler onu görmezden geliyordu ve ne arazisi ne de iklimi göçmenleri ya da oduncuları cezbediyordu. Özel uçaklar, çoğunlukla da iç bölgelerde çok tutulan Winchester deniz uçakları, arada bir üzerinden geçiyordu, ama pilotlar olağanın dışında bir şey görmüyorlardı. Ormanlık vadi Finch keşif grubu tarafından az daha ortaya çıkarılmasından bu yana insan algısının dışına alınmıştı. İnsan gözü için görünmezdi.

Ama bu, Guilford için geçerli değildi.

Şimdi dikkatli git bakalım, dedi kendi kendine. Arazi yarı ağaçlıklı bir dizi sırt şeklinde yükseliyordu. Bu eski kayalık sırtları aşarken göze çarpmak çok kolaydı.

Kente, hiç de rastlantısal olmayarak, onu yaklaşık elli yıl önce ilk kez gördüğü tepeden yaklaştı.

Ama hayır; onu daha önce de görmüştü... Onu on bin yıldan daha önce, granit bloklar dağın bağrından yeni yontulduğunda, ana caddeleri psionların avatarlarıyla, güçlü ve zırhlı iki ayaklılarla doluyken görmüştü. Onlar omurgalıların bel kemiğinin icadı için daha uzun bir yol katettikleri bir evrimin, eğer galaktik bilinç müdahale etmese eski dünyayı tümünden silip atacak bir tarihin ürünüydü. *Yan kaybedilmiş savaşlar*, diye düşündü Guilford, *yarı kazanılmış savaşlar*. Bütün bunların ortasında psionlar yeryüzünün mantosunda bir delik, bir kuyu, doğrudan Arşiv'in etkinleştirici kodlarıyla iletişim kuran ve kısa bir süre sonra psionların dünyaya bir yandan yerleşirken bir yandan da yemek için gelecekleri bir makine bırakmışlardı.

Burada ve Arşiv'in on milyon başka gezegeninde.

Şimdi ve geçmişte ve gelecekte.

Anılar bir anlamda Guilford'a aitti, ama belirsizdi, geçiciydi, yarımdaydı. Kendi sınırlarının farkındaydı. O kolayca kırıtabilecek bir araçtı. tanrı-Guilford'ın, içine doldurmayı planladığı şeyi taşıyıp taşıyamayacağını merak etti.

Tepenin sırtına yüzükoyun yattı ve bir ısırğan otu perdesinin içinden kenti gördü. Rüzgârın otların arasındaki sesini duydu ve cop sineklerinin kollarına konduğunu hissetti. Kendi nefesinin sesini dinledi.

İblis Kenti yenileniyordu.

Psionlar kuyularından henüz çıkmamışlardı, ama caddeler yine kalabalıktı, ama bu kez iblis uğramış insanlarla. Eski savaş arkadaşlarımız, diye düşündü Guilford. Ormanda toplanan Yaşlı Adamlar gibi bunlar da Ypres'te ya da Marne'da ya da denizde ölmüşlerdi; bir dünyada ölüyor, diğerinde yaşıyorlardı. Arşivle ontosferi arasındaki geçiş için bir kanal oluşturuyorlardı. Vicdanları olmadığından psionlar için mükemmel birer araçtı. Onlar, İblis Kenti'nin savunmacılarıydı ve kendi silahlarını taşıyorlardı. Aylardır tek tek ya da ikili gruplar halinde gelmişlerdi.

Guilford, onların çadırlarını saydı ve siperleriyle topçu bataryalarının konumlarını seçmeye çalıştı. Gün ışığı kentin üzerine bulut gölgeleri düşürüyordu. Kuyu Kubbesi molozdan temizlenmişti. Simdi çok rahatlıkla görülebiliyor, kırık tavanından sonbahar öğleden sonrasına bir nem sütunu yükseliyordu.

Guilford bir cep defterine siperlerin krokisini çizdi; zayıf noktalarını, ormanlık tepeden saldırıya geçilebilecek yerleri işaretledi. Zamanları tükeniyor, diye anımsattı kendi kendine. Turing paketleri görevlerini yapmıştı. Olmaları gerektiği kadar hazır değiller.

Ama savunmacılar eşmerkezli siperlere sağlam biçimde yerleşmişlerdi ve dikenli teller kentin viran haldeki sınırlarından Kuyu Kubbesi'ne dek uzanıyordu.

Kolay bir kavga olmayacaktı.

Kenti akşam oluncaya dek seyretti ama başka bir şey görmedi... sadece yeryüzünün vaktini sayan güneş saati gibi caddeleri.

Geldiği gibi temkinli biçimde geri döndü. Gölgeler ağaçların arasında su gölcükleri gibi birikiyordu. Randall'da, SchalThausen'deki barmen kız Karen'ı düşünmeye başladı. Kız onda ne bulmuş olabilirdi? *Kösele gibi yaşıyım*, diye düşündü Guilford. *Aman Tamım, artık insan bile sayılmam.*

Yine de insan sıcaklığını hayal etmek çekici geliyordu; onu çekiyordu ama nostalji ve acıyla doluydu.

Kampa vardığında hava kararmaya başlamıştı. Akşam yemeği büyük bir ihtimalle Çin Denizi'ne doğru giden bir şilepten gasp edilmiş konserve tayınlardan ibaretti. Karanlık ağaçların arasında eski adamlar dolaşıyordu; Hayalet Askerler adını takmıştı bazıları kendilerine. Bu bir piyade birliğiydi, komutanı taşlı bir çayın kıyısına oturmuş akşam gökyüzünün son mavisini seyretmekte olan Tom Compton'dı.

Guilford ne zaman Tom'a baksa üst üste çekilmiş iki fotoğraf görür, iki âni hatırlar gibi olurdu; çünkü Belleau'da Tom'la birlikte savaşmışlar, saflarını görünmez bir tırpan misali biçim kurşunlara kulak asmadan, iki taze Amerikan askeri, taburlarıyla birlikte düşman ateşine doğru tıpkı atalarının Jeff Davis'in ordularını bozguna uğrattıklarında yaptıkları gibi ağır adım ilerlemişlerdi.

Başka anılar, başka düşmanlar: Tom, Lily, Abby ve Nick...

Kent'te gördüklerini rapor etti.

"Hava güzel gidecek gibi," dedi tuzakçı, "en azından bir gün daha. Bunun bizim yararımıza olduğundan şüpheliyim."

"Bu gece mi harekete geçiyoruz?"

"Cephane sandıkların taşınmaya başladı bile. Uyuyabileceğine güvenme fazla."

— OTUZ ALTINCI BÖLÜM —

Savunma Bakanlığı'nda on beş yıl geçirdikten sonra Lily, Matthew Crane'i artık iyice tanıdığını

saniyordu.

Crane, zamanının çoğunu Meclis müfettişleriyle öğle yemeği yiyerek ve çift nüshalı gider belgelerini imzalayarak geçiren sivil bir danışmandı. Uzun boylu, zayıf, yakışıklıcaydı ve çevresi genişti. Üç sekreter ve yarım düzine yardımcından oluşan personelinin aşın bir iş yükü yoktu. Maaş konusunda cömertti.

Tabii iblis uğramış biriydi ve son on beş yıl boyunca Lily'nin asıl işi Bay Matthew Crane'i gözlemlemek ve gözlemlerini Yaşlı Adamlar'a aktarmak olmuştu. Bunların ne kadar işe yarayacağını ya da önemlerini bilmiyordu. Büyük bir ihtimalle hiçbir zaman da bilemeyecekti. En büyük korkusu, yıllarını belki de kendi yaşam süresi içinde gerçekleştiremeyecek ve belki de çağlar boyunca son bulmayacak bir son savaş için basit casusluklar yaparak harcamış olmasıydı.

Elli yaşındaydı ve hiç evlenmemiş, böyle bir fırsatla da nadiren karşılaşmıştı. Kendi yalnızlığıyla başbaşa yaşamayı öğrenmişti. Bunun da tesellileri vardı.

Kaderin garip bir cilvesiyle Matthew Crane'den hoşlanmaya başlamıştı. Crane, kibar, ağırbaşlı ve dakikü. Terzi elinden çıkmış elbiseler giyerdi ve giyimi hakkında litiz, hatta kibirli sayılırdı. Lily adamın mutlak duygusal disiplininin altında insanca bir tereddütün izlerini görmüştü.

Crane aynı zamanda, en azından kısmen, bencil, amansız ve hiç de insan sayılamayacak bir yaratıktı.

Crane, o sabah büroya perişan halde ve sol kolunu vücuduna bastırarak gelmiş, sekreterlerinin yanından tek söz etmeden geçmişti. Lily, daha genç iki sekreter Barb ve Carol'a endişeyle baktı ama hiçbir şey demedi.

Kendine nihai soruyu sormaktan hep kaçınıyordu: *Ya kim olduğumu anlarsa ne olacak?* Eski, geçmeyen bir korkuydu bu. Crane çekici biri olabilirdi. Ama Lily hiçbir zaman merhametli olmayacağını biliyordu.

Bürosunda yalnız kaldığında Matthew Crane ceketini çıkardı, kolunu masanın cilalı üzerine uzattı ve gömleğinin yenini kıvırdı. Akmaya devam eden kanı emmesi için dirseğinin altına bir kurutma kâğıdı koydu.

Lobideki su fiskiyesine çarpmış ve her nasılsa sol kolunun derisini sıyrırmıştı. Kolu kanıyordu. Bu hiç istenmeyen bir yenilikti. Kendi kanının bir damladan fazlasını görmeyeli çok uzun bir zaman olmuştu.

Eğer bu *kendi* kanıysa. Gözüne hiç de normal görünmüyordu. Bir kere kırmızının yanlış bir tonundaydı. Çamurlu bir kiremit kırmızısı, neredeyse kahverengiydi. Ayrıca bal gibi ağır bir kıvamı vardı. Hafiften (belki biraz daha fazla) amonyak kokuyordu.

Kan, diye düşündü Matthew Crane telaşla, *böyle şeyler yapmamalı.*

Yara basitti, bir kesikten çok sıyrıktı, yüzeyseldi, ancak iyileşmek için acele etmiyordu ve yaranın ortaya çıkardığı cilt altı dokusu bir insanın etinden ziyade bir eşekarısı yuvasının peteği gibi tuhaf bir yapıya sahipti.

İç hattan Lily'yi aradı ve revirden bir parça pamukla bandaj getirtmesini istedi. "Lütfen olayı büyütme... ufak bir çizik sadece."

Bir anlık sessizlik. Sonra Lily, "Evet, efendim," dedi.

Crane telefonu yerine koydu. Bir damla kan pantolonuna damladı. Koku şimdi daha güçlüydü. Hademenin helayı temizlemekte kullandığı bir paspas gibi.

Sakinleşmek için birkaç derin nefes aldı ve ellerini inceledi. Parmakları bir çocugunkiler gibiydi, pembe ve tam gelişmemiş. Son tırnaklar da geceleyin düşmüştü. Onlan pembe lekeli çarşafın üzerinde bir çocuk gibi, huysuzca aramıştı.

Ama ayak tırnakları hâlâ yerli yerinde duruyorlardı. Ayakkabısının içinde hapistiler. Onlan Argyll marka çoraplarının içinde gevşek ve dolaşık halde hissedebiliyordu.

Birkaç saniye sonra Lily, pamuk tamponlar ve bir şişe antiseptikle birlikte çıkageldi. Crane kolunu örtmeyi ihmal etmişti ve Lily yaraya şaşkın gözlerle baktı. *Eğer daha yakından bakarsa paniğe kapılacak*, diye düşündü Crane. Teşekkür etti ve dışarı çıkmasını söyledi.

Yaraya tentürdiyot döktü ve fazlasını *Meclis Bülteni'nin* bir sayısıyla sildi. Sonra kolunu pamukla gevşekçe sardı ve ayakkabısının bağcığıyla bağladıktan sonra gömleğinin kan lekeli kolunu bütün bu keşmekeşin üzerine çekti.

Yeni bir ceket alması gerekecekti ama ne yapabilirdi ki? Erkek ceketini alması için Lily'yi mi gönderecekti?

Bir şey yanlış gitmişti ve bu tırnaklarını kaybetmesinden de, yaradan da, içindeki tanrının sinir bozan sessizliğinden de öte bir şeydi. Crane, yanlışlığı kelimenin tam anlamıyla ta kemiklerinde hissediyordu. Bütün kemikleri sızlıyordu. Dünya'nın kabuğunda bir hareketlenme, maddesel dünyayı yöneten çarklarda bir vites değişikliği hissettiğini sandı.

Savaşın eli kulağında, diye düşündü, hâkim olmak ânı, yeni bir çağın şafağı; tanrılar Avrupa'daki gizli vadilerinden çıkacak, saraylarını kavgacı kitlelerin kemiklerinden yapacaktı ve Crane sonsuza dek yaşayacak, zaptedilmiş Dünya'daki baronluğunda sonsuza dek hükmedecekti...

Tanrısı böyle demişti.

Yanlış giden neydi?

Belki hiçbir şey. Ama göz göre göre dökülüyordu işte.

Tırnaksız parmaklarını, on adet bodur, pembe sosisi kaldırıp baktı.

Masasının üzerindeki ıvır zıvırın arasına saçlarının da dökülmeye başladıklarını fark etti.

***

Matthew Crane o sabah bürosundan dışarı çıkmadı ve o günkü randevularını iptal etti. Lily'nin bildiği kadarıyla, düzenli aralıklarla daha fazla sargı bezi, bir kova ve paspas, bir paket cerrahi pamuk istemese, kan kaybından ölmüş de olabilirdi. ("Acele," demişti son isteğinde, "ve Tanrı aşkına kimse duymasın!")

Hademeye şişeler dolusu Pine-Sol ismarlarsan kimsenin duymaması biraz zor, diye düşündü Lily.

Crane bu hediyeleri kapının aralığından kabul etti; Lily'nin içeri girmesi yasaktı.

Ama bu ihtiyatlı aralıktan bile amonyakla temizlik deterjanının keskin kokularını ve aseton gibi sert başka bir kokuyu daha alabiliyordu. Barb ve Carol suratlarını buruşturdular, daktilolarına baktılar ve bir şey demediler.

Saat tam dört buçukta çıktılar. Lily kendi masasını düzenlemekte olduğu sırada çağın zili çaldı. Seslerin yankılanmasını önleyen hah döşeli zemini, çinili tavanı, gizli aydınlatmasıyla geniş büroda yalnızdı. Büronun tek penceresinin öte yanında akşam olmaya başlamıştı.

Telefona bakma, diye geçirdi akimdan. Çantam al ve git.

Ama onca zahmeü yarattığı kişi, görevine sadık şu sekreter, işiyle evli, sevgiden yoksun orta yaşlı kadın, çağrılan duymazdan gelemiyordu.

Fayetville'deki kısa beraberliklerinde Guilford'ın, büyükbabası hakkında söylediklerini anımsadı. Büyükbabası görevine o kadar bağlı bir Boston matbaacısıydı ki yiyecek isyanının orta yerinde, bir aydır kimsenin para ödemediği matbaasına ulaşmaya çalışırken öldürülmüştü.

Hey, *büyükbaba*, diye düşündü, *kalabalıklarla kavga etmek böyle bir şey miydi?*

Telefonu kaldırmıştı bile. “Evet?”

“Lütfen içeri gel,” dedi Matthew Crane.

Sesi boğuk ve anlaşılmazdı. Lily kapalı kapıya derin bir endişeyle baktı.

— OTUZ YEDİNCİ BÖLÜM —

Elias Vale, adaçayı çamı ağaçlarının altındaki yumuşak toprakta kanlı izler bırakarak kutsal kente yaklaştı.

Bu vahşi Danvinya arazisine alışık değildi. Tanrısı, onun adımlarını yönlendirmiş, onu Perseverance'taki tren garından çıkarıp ilkel maden ocaklarının yanından, toprak ve çakıllı yollardan sonunda bu ormana kadar getirmişti. Tanrısı, onu beyaz kemiklerle dolu böcek yuvalarına yaklaşmaması için uyarılmış, ona içecek su ve açık sonbahar gecelerinin ayazından korunacağı sığınaklar bulmuştu. Vale'in sandığı kadarıyla ona bu kararlılığı, bu zihin açıklığını veren de yine tanrısıydı.

tanrısı halen, ne saçlarındaki hızlı dökülmeyi ve tırnaklarının kaybım ne de en ufak bir yaralanmada derisinin kesilip soyulmasını açıklamıştı. Kolları yaralarla kaplıydı; omuzları ağnyla zonkluyordu; yüzü -en son buzlu bir sudaki aksinde görmüştü- her an gevşeyip dağılacakmışa benziyordu. Giysileri kurumuş sıvılarla sertleşmişti. Keskin, kimyasal bir koku sinmişti üzerine.

Vale, kuru toprakta pembe bir solucan izi bırakarak ağaçlıklı bir sırtı tırmandı. *Az kaldı*, diye fisıldadı tanrısı ve tepeyi aştığında kurtuluş kentini, gizli vadisinde kapkaranlık ışıldayan muazzam, emperyal ve kadim kutsal kenti gördü. Çok uzun bir süredir ıssız olan kent şimdi tanrıları tarafından yönetilmiş insanlarla capcanlıydı. Kentin yüreği, Yaratılış Kuyusu, kırık bir kubbenin altında hâlâ çarpıyordu. Bu mesafeden bile kentin soğuk granite çarpan buhar ve gün ışığı kokusunu alabiliyordu; içinden şükranla, tevazuyla, coşkuyla ağlamak geliyordu. *Evimdeyim*, diye düşündü, *ışıksız izbeliklerde ve karanlık arka sokaklarda geçen onca yıldan sonra evimdeyim sonunda.*

Ağaçlıklı sırttan aşağı, vücutlarından kendisi gibi pembe renkli bir plazma sızdıran yarı-tanrıların onu sessizce karşıladıkları dikenli tellere kadar, nefesi kesilircesine ama mutlulukla koştu.

Ona otomatik bir tüfek ve bir kutu mermi verdiler, bunları omzunun su toplamış derisine nasıl asacağını ve tüfeği nasıl doldurup ateşleyeceğini gösterdiler ve güneş batmaya başladığında onu yıkıntılara kurulmuş bir yatakhaneye götürdüler. Vale'in taş yıkıntılarının karanlığında, ölmekte olan et, aseton, amonyak ve kentin daha hafif kokularıyla çevrili halde yatması için ince bir şilte vardı. Bir yerlerden, taştan taşa damlayan suyun sesi geliyordu. Erozyonun müziği idi bu.

Uykunun yakalanması zordu ve sonunda uyuyabildiğinde düşler gördü. Düşleri güçsüzlükle, kendi bedenine hapsolüp yavaş yavaş boğulmakla, kendi etinin pis kokusuna batmakla ilgili kâbuslardı. Vale düşlerinde farklı bir evin, kutsal kent değil de çok uzun bir süre önce elinden kaçıp gitmiş ıssız

bir evin özlemini duyuyordu.

Uyandığında vücudunun pürtüklü meşin gibi hassas ve yeşil çıbanlarla kaplanmış olduğunu gördü.

Derme çatma atış poligonunda, eli hâlâ silah tutabilen sağır ve dilsiz arkadaşlarının arasında bir gün harcadı.

Silah tutamayanlar -elleri pençe gibi kurumuş, vücudu sürekli ihtilaçlarla kasılanlar, irileşmiş bel kemiklerinden yeni çıkıntılar uzayanlar— savaş hazırlıklarını başka yerde yapıyorlardı.

Vale, tanrısıyla olan sessiz iletişimin aracılığıyla, gerçek durumlarını kısmen anlayabilmişti. Bu değişiklikler doğaldı ama tanrıların katında yapılan sabotajlar yüzünden biraz erken gelmişti.

Onun tanrıları güçlüydü ama kadir-i mutlak değillerdi; biliyorlardı, ama her şeyi değil.

İşte bu yüzden onun yardımına ihtiyaçları vardı.

Benliğinin bir parçası esarete isyan etse ve sadece insan olabilmeye acı bir özlem duysa da taunlara hizmet etmek bir zevkti.

Uykularında çılgılık atan birkaç kişi olsa da kutsal kentte hiç kimse konuşmuyordu. Sanki lisanlarını, dikenli tellerin öte yanındaki ormanda bırakmışlardı. Bu adamların tümü de iblis uğramış kişilerdi ve tanrıların hepsi sonunda tek bir tanrıydı, o halde söze ne gerek vardı?

Ama Vale'in insan olmayı özleyen yansı, insan sesini de özlemişti. Silahların takırtısı ve taş sokaklardaki ayak sesleri melankolik bir sessizlikte yankılanıyor ve kendi düşünceleri bile giderek silik ve anlaşılmaz bir hal alıyordu.

Bir gün sonra orman gibi yeşil ve eklem yerlerinden hâlâ soluk beyaz bir sıvı sızıyor olsa da, eski plaklar gibi parlak bir deriyle uyandı.

Kokan giysilerinin sonuncusunu da atu. Kutsal kentte utanmaya gerek kalmamıştı artık.

Açlık da geçmişte kalmıştı.

Kıtlık günlerini telafi etmek için yemesi, hem de çokça yemesi gerekecekti. Ama hemen değil.

Fakat bol su içmeye ihtiyacı vardı. İrmağa bir boru döşenmişti ve borunun kutsal kentin sınırındaki ağzından düzenli olarak akan su, tüm sokaklar boyunca dağılıyordu. Bu soğuk bir suydü, taşlı ve bakirimsi bir tadı vardı. Vale ondan kovalar dolusu içti, diğer adamlar da.

Eğer onlara adam denirse. Besbelli ki tamamen farklı bir şeye dönüşüyorlardı. Vücutlarındaki değişim köktendi. Bazılarında kaburgalarının farklılaşmış kaslarından yumru gibi yeni bir çift kol daha büyümüşü ve minik parmakları havayı körlemesine yakalamaya çalışıyordu.

Su içiyor ama işemeye ihtiyaç duymuyordu. Yeni bedeni sıvıyı daha verimli kullanıyordu ve bu iyi bir şeydi. Penisi gece sırasında düşmüştü. Gangrenli bir başparmak gibi duruyordu yorganın üzerinde.

Ama Vale bunu kafaya takmamayı tercih etti. Aksi durumda duyduğu coşkuya engel oluyordu.

Sonbahar havası taptaze ve serindi.

Elias Vale birçok gelecek öngörmüştü, doğru ya da yanlış. Kristal camdan bakar gibi bakmıştı insan ruhlarına ve orada yüzen ya da uçan şeyleri görmüştü. Tanrılar bu yeteneğini epey işe yarar bulmuşlardı. Ama öngöremediği bir gelecek varsa, o da kendi geleceğiydi.

Fark eder miydi?

Bir zamanlar, tanrısı ona zenginlikler, sonsuz bir hayat ve yeryüzü saltanatı söz vermişti. Bütün

bunlar ona bir çocuğa verilen boş avuntularmış gibi geliyordu.

Hizmet ettiğimiz için hizmet ediyoruz, diye düşündü Vale, hem döngesel hem de doğru bir mantıkla.

Yaratılış Kuyusu'nun, kutsal kentin yüreğinde atan bir yürek olduğunu hissetti.

Yüzünün derisi bir portakal kabuğu gibi soyulmuştu.

Vale şimdi neye benzediğini ancak hayal edebiliyordu. Aynalar yoklu burada.

Tanrısı onu kentin içlerine götürdü, onu kuyu kubbesinin çevresinde savaş düzeni almış seçkin muhafız saflarının bir parçası yaptı.

Elias Vale bu görevi almaktan gurur duymuştu.

O gece kubbenin soğuk gölgesinde, bir kaya parçasını başına yastık ederek uyudu. Havan topu ateşinin sesiyle uyandı.

— OTUZ SEKİZİNCİ BÖLÜM —

Guilford Law topçu ateşinin gümbürtüsü altında tırmandı sırtı.

Gürültü ona, Alp Dağlan'ndaki demiryolu hattında dinamitle tünel açtıkları günleri anımsattı. Tek eksik, düşen kayaların sarsıntısıydı. Tüneldeki patlamaların aksine bunun ardı arkası kesilmiyordu. Telaşlı bir yüreğin vuruştan gibi çıldırtıcı bir gelişigüzelelikle devam ediyordu.

Ona, Belleau ormanını ve Alman topraklarını anımsatıyordu.

“Bizim geleceğimizi biliyor olmalılar.”

“Biliyorlardı,” dedi Tom Compton. İki adam bir kaya göçüğünün ardına çömelmişlerdi. “Sadece kaç kişi olduğumuzdan haberleri yoktu.” Yırtık pırtık kahverengi paltosunun yakasını ilikledi. “Şeytan bir iyimser olmalı.”

“Destek getirebilirler.”

“Sanmam. Tilson'ın doğusundaki her demiryolu istasyonunda ve her havaalanında adamlarımız var.”

“Bu bize ne kadar zaman kazandırır?”

Tuzakçı omuz silkti.

Fark eder miydi? Hayır, tabii ki etmezdi. Her şey hareket halindeydi şimdi; hiçbir şey durdurulamaz ya da ertelenemezdi.

Yumuşatılmış bir güneş ışığı tepelere vurdu. Zirveye ulaşan Guilford, tam bir kargaşaya tanık oldu. Vadi hâlâ gölgedeydi, sokaklar sisle beyaza kesmişti. Saygıdeğer Erasmus dahil bir grup adam, kentin en azından en yakındaki binalarını da topçu menzili içine alan tabyalar kazmışlardı ve ağır toplar, obüsler ve havan toplarından oluşan karışık bataryaları şafaktan önce başladıkları bombardımanla iblis ordugâhım gafil avlamışlardı.

Ama şimdi düşman toparlanmıştı; batı kanadı ağır ateş altındaydı.

Guilford ve eskilerden birkaç yüz kişi kuzeyden bayır aşağı aynı anda inmeye başladılar. Dik vadi duvarını saran yapışkan saz otları ve yuvarlanmış kayalar acınacak kadar az korunma sağlıyordu. Tek avantajları vadinin tahkimatları ve dikenli teller için de aynı derecede elverişsiz olmasıydı.

Asıl hedef hâlâ umutsuz bir uzaklıktaydı: Kuyu Kubbesi. Bilinç binlerce yan oluşmuş iblisi oraya hapsedmişti ve Guilford o savaşı da hatırlıyordu. *Çünkü ben seninleyim,* diye hatırlattı nöbetçi.

Guilford şimdi, hayaletini de içinde taşıyordu. Eğer o hayaleti Kuyu'ya kadar taşıyabilirse, eğer onunla birlikte savaşıyor yaşlı adamlardan biri bunu yapabilirse, iblisler belki tekrar hapsedilebilirdi.

Ama bunları henüz düşünmüştü ki, dik yokuşa tutunmuş bodur kubbe ağaçlarının arasında saklanan bir keskin nişancı ateş açtı. Otomatik tüfek mermileri her iki yanındaki adamlara saplandı.

Ona da.

Mermilerin bedenini deldiklerini hissetti. Mermilerin hızıyla yere yıkıldığını hissetti. Korunabilmek amacıyla bir dizi bodur ağacın arkasına sığındı.

Bir havan topçusu, keskin nişancıyı avlamaya çalışırken ilerlemeleri kesilmişti. Guilford, kendini Tom Compton'ın yaralarına bakarken buldu. Tuzakçının sağ omzu V harfi şeklinde yarılmıştı ve soldaki en son kaburgasının hemen altında koca bir delik vardı.

Bu yaralı alanlar etle değil, daha tuhaf ve mat bir şeyle doluydu ve kenarları ışıltıyordu. Tuzakçının bedeni taşlaşmış alev gibiydi.

Biraz et kaybettiğinde hayaletin görünüyor, diye düşündü Guilford.

Kendi yaralarına isteksizce baktı. Sayımını yaptı.

Kötü vurulmuştu. Göğsünün ve karnının derisi yüzülmüş, giysileri kavrulmuştu. Gövdesi çılgın bir parti feneri gibi ışıltı ışıltı. Ölmüş olması gerekiyordu. Ölüydü, belki de. Ne kanı vardı, ne iç organları, ne de eti; sadece bu sıcak ve bir nabız gibi atan ışıltı.

Derin rakamlar, diye geçirdi akimdan. *Tuhaf, derin rakamlar.*

Kanaması yoktu ama yüreğinin yaralı göğsünün içinde deli gibi çarptığını hissedebiliyordu. Yoksa bu da bir yanılsama mıydı? Belki yirmi yıldır ölüydü; öyle de hissediyordu yeterince sıklıkla. Nefes al, nefes ver, bir çekici kaldır ya da bir anahtarını bük; aşktan uzak dur, dostluktan uzak dur, dayan...

Kurşunlar kulağının birkaç santim ötesindeki çakıllara çarptılar.

Bugünün de geleceğini biliyordun. Çok ertelenmişti.

“Hayır,” dedi Tom. “Belki keskin nişancı böyle düşünmemizi istiyor. Sen daha iyi biliyorsun. Bizi öldürmüyorlar. Guilford. Onlar sadece ölümlüleri öldürebilirler.” Dönerken yüzünü acıyla buruşturdu. “İçimizdeki tanrıları çıkarıyorlar.”

“Ağrı veriyor,” dedi Guilford.

“Hem de nasıl.”

O uzun sabah boyunca çok şeyi çok canlı anımsadı.

Dikenli tellerin oluşturduğu bir çitin üzerinden yuvarlanarak geçti, ayağı bir yılanotu köküne takıldı, birkaç metre daha yuvarlandı, tüfeği bir kol boyu kadar uzağına düştü. Yanağı taşa gelmişti. Kent'in dış mahallelerine ulaşmıştı.

O bendim, diye düşündü, *Belleau ormanında; hatırlıyorum. Ah, Tanrım; gelinciklerle kaplı buğday tarlası ve her tarafta düşen insanlar; yaralıları sıhhiyecilere bırakıyorlar, eğer sıhhiyeciler de biçilmemişse... İnsanlar seslerini duyurabilmek için bağılıyor ve acı bir duman geliyor dalga dalga... Halimize bak,* diye düşündü Guilford. Yaklaşık iki yüz tane yarı-insan yaşlı adam onu izliyordu, yılan derisi paltolarının, işçi tulumlarının içinde, miğfer yerine kolonyal şapkaları, mermilerin geçtiği yerlerde elma büyüklüğünde delikleriyle. Her şey bir yana ölümsüz de değillerdi. Bedenleri acıya ve büyüye bir dereceye kadar dayanabiliyordu. Bazı yaralar öldürücü olabilirdi; sırtta cansız yatanlar vardı, Belleau ormanındakiler kadar cansız.

Etinin çoğunu yitirmiş halde, taş sütunların arasında uzun adımlarla koşarken Guilford anımsadı.

Bana bunca yıldır ata biner gibi bindi.

Ama biz aynıyız.

Ama değiliz.

Anılar, İblis Kenti'nden dışarı buhar gibi kaynıyordu.

Bir zamanlar bu yapılar mermer gibi boş ve beyaz, yükselmiş, sahtecanın Arşiv zamanına sızabilmesinin araçları olarak donatılmış, körü körüne öldürücü ve muazzam biçimde güçlü bir tür için yiyecek deposu ve ev görevini görmüştü. Böcekler, beyinsiz inşaatçılar gibi yaşamışlardı. Yetişkinliklerinde Yaratılış Kuyusu'na atılmışlar ve ölümlü tanrılar olarak çıkmışlardı.

Burası Arşiv'in ontosferine giden yollardan biriydi. Tabii bunun gibi başka binlerce giriş daha vardı. Sahtecan hem amansız hem de yaratıcıydı.

Onları *daha önce de gördüm ve bana korku* verdiler Tanrım, *yıldızların arasında yürüyen bir adamı ne korkutabilir?*

Caroline'ı hatırlıyorum, diye düşündü kederle. *Lily'yi hatırlıyorum. Abby ve Nicholas'ı hatırlıyorum.*

Kanın yağmurla ve toprakla karıştığında neye benzediğini hatırlıyorum.

Bir milyar yıl önce ölmüş bir güneşin aydınladığı mavi gökleri hatırlıyorum.

Çok fazla gökyüzü hatırlıyorum.

Çok fazla dünya.

Kadim galaksinin bin Byzantium'unu hatırladı istemeden.

Viran sokaklara, öğle güneşinin erişemediği yerlere, karanlık okyanuslara akan birer ırmağa dönüşen gölgeliklere daldı.

Ölüyor muyum, diye düşündü.

Dünya rakamlardan yapılmışsa ölmek ne anlama geliyordu?

Tom Compton da ona katıldı, iki adam yan yana birkaç adım yürüdüler. "Gözünü aç," dedi tuzakçı. "Yakındalar."

Guilford gözünü yıldızlara yumdu, yontulmuş ve aşınmış taşlara açtı.

Şu koku, diye düşündü. Yakıcı. Solvent gibi. Berbat olmuş bir şey gibi. İlerisinde, sisin kalktığı yerde, düşmanın parlak bedenini ve ustura pençelerini gördü.

"Kendini belli etme," diye fısıldadı Tom Compton. "Kubbeye çatışmayı göze alamayacak kadar yaklaştık."

***

On bin yıl önce, ontosfer zamanı ölçerken, iblisler kuyularında hapisti.

Dünyadaki avatırları hayvanlardı. Sahtecan DNA'larına tehlikeli kodlar yazmıştı ama tanrı dokunmadığı surece Arşiv için doğrudan bir tehdit oluşturmuyorlardı. Guilford onlarla bir tanrı olarak savaşmıştı, rüzgâr gibi gözle görülmez ve güçlü.

Kuyudan aynı güçlü bedenlerle çıkacaklardı ve kuyuyu savunan iblis uğramış adamlar da aynı mantığa tabiydiler, insan bedenleri yabancı genetik programlara teslim olmuştu.

İblislerin beklediğinden daha çabuk. Yeni Turing paketleri onların zamanlamasını bozmuştu. Düşman, kendi sakar başkalaşımıyla köstekleniyordu.

Ama eğer bu tohumların birisi onun kadim hayaletini kuyunun derinliklerine taşımazsa, her şey boşuna olacaktı.

Guilford Law, ölümlü Guilford'ın korkusunu hissetti; ne de olsa o da kendisiydi. Kendinin bu küçük kopyasına, dünyanın üzerinde döndüğünden habersiz bu eksene acıdı.

Cesaret, küçük kardeşim.

Bu düşünce Guilford'la Guilford'ın arasında özürlü aynalar arasındaki bir ışık huzmesi gibi gidip geldi.

İblis uğramış adamlar -tüfek tutamayacak kadar değişmiş olanlar bile- hâlâ ölümcül biçimde tehlikeliydi. Şimdi bile, yaralanmış olmasına rağmen, Guilford yaşamını sürdürebilmesi için harcanan muazzam enerjinin farkındaydı.

Top ateşinin gümbürtüsü batıya kaymıştı. *Cephaneleri bitiyor*, diye düşündü Guilford. *Şimdi daha çok göğüs göğüse çarpışılacak.*

Tom ve Sullivan yanındayken, insan sesleri ve kürk yılanlarının hüznü ulumalan ve karın yumuşattığı İratlarıyla, daha makul ve düzenli bir dünyaya inanacak kadar cahil olduğumuz günlerde, kent daha farklı görünüyordu.

Sullivan'ın Darwinya mucizesine bir anlam verebilmek için çırpınışını düşündü mutsuzca; aslında o bir mucize değil, hiçbir insanın tek başına bir anlam veremeyeceği ya da izlerini fark edemeyeceği kadar ileri bir teknolojiden ibaretti. *Ama Sullivan bu hayaletti dünyadan hoşlanmazdı*, diye düşündü, *tıpkı Preston Finch gibi; bu dünya ne şüpheciler ne de bağnazlar için uygundu.*

Yakından silah sesleri geldi. İleride Tom Compton, Guilford'a üzeri yer yer yosun bağlamış kara bir duvar boyunca ilerlemesini işaret etti. Sabahın açık gökyüzü yerini düzensiz ve kurşuni bulutlara ve sağanaklara bırakmıştı. Tuzakçının hırpalanmış bedeni, gölgede belki bir mum kadar ışıldıyordu. Gece savaşı için zor bir durumdu. *Vurun beni, zaten öldüm sayılır, diye bir afiş assa daha iyi*, diye düşündü Guilford.

Ama düşman da kolayca seçilebiliyordu.

Bir düzinesi, sessiz cadde boyunca, hemen birkaç metre ötede yürüyorlardı. Guilford yıkık taşları kendine siper aldı ve onların dövülmüş bakır gibi parlayan yanın yumru sırtları ve sağa sola huysuzca salladıktan uzun başlarıyla geçişlerini seyretti. Sanki bir zamanlar olduktan canlıların birer parodisi gibi tuhaf biçimde iki ayakları üzerinde yürüyorlardı. Bazılarının kemikli kalçalarının ve omuzlarının üzerinde yırtık giysi parçaları vardı.

Guilford Law'un ölümlü yarısı korkudan kendini kaybetmek üzereydi.

Ama Guilford Law'un ölümlü yansı bu korkuyu bastırmayı becerdi.

Yıkık taş duvarlar boyunca, Kent'in merkezine, neredeyse yarım asır önceki o berbat kışta geçtikleri yoldan, bu inanılmaz dünyanın sınırına, Kuyu Kubbesine doğru ilerledi.

— OTUZ DOKUZUNCU BÖLÜM —

Mauhew Crane tavandaki lambayı söndürmüştü. Bürosunun karartılmış bir köşesinde oturuyordu. Masa lambasını açık bırakmıştı.

Masanın üzeri boşaltılmıştı. Lambanın aydınlık dairesinde tek nesne duruyordu; eski usûl bir toplu

tabanca, temizlenmiş ve yağlanmış.

Lily tabancaya baktı.

“Dolu,” dedi Maithew Crane.

Sesi peltemsi ve muğlaka. Konuşurken guruldıyordu, lily maşaya olan mesafesini kestirmeye çalışsa. Ondan önce davranabilir miydi» Bıı riski almaya değer miydi? Adam ondan ne istiyordu?

“Merak etme, Küçük Pire,” dedi Crane.

“Küçük pire mi?” dedi Lily.

“Bir şiir gelmişti aklıma. Büyük *pireleri küçük pireler ısırır ve küçük pireleri de daha küçük pireler* ve bu böyle gider Çünkü sen benim Küçük Pire'indin, değil mi, Lily?”

Lily elektrik düğmesini aradı. "Salan yapma," dedi Crane sertçe.

Lily eksi indirdi. "Neden bahsettiğinizi bilmiyorum.”

“Çok geç. İkimiz için de çok geç, korkarım. Biliyor musun, benim de casuslarım var. Küçük Pire dün müzeye gittiğinde sırtında Daha Küçük Pire'si vardı.”

Kaçabilirim, diye düşündü Lily. *Ama o zaman beni vurur mu?* Düşünmesi güçtü. Kimyasal koku onu sersemletiyordu.

“Ne olduğumuzu biliyoruz,” dedi Crane. “Bu da işleri kolaylaştırıyor.”

“*Hangi işleri?*”

“Bizi bir düşün,” dedi Crane ıslak bir sesle. Öksürmeye başladı, bir an için iki büklüm oldu, ama Lily bu zayıflığından yararlanamadan yine doğruldu. “Geçirdiğimiz bunca yıldan sonra, Büyük Pire ve Küçük Pire, nereye vardık? Ben ne elde ettim, Lily? Birkaç parti silahın yolunu çevirdim, devlet sırlarına ortak oldum, devleti savaşlarla ve siyasi tartışmalarla meşgul etmekte üzerime düşeni yaptım ve şimdi savaş başladı işte...” Karanlıkta omuz silkmeye benzeyen bir hareket yaptı. “Buradan çok uzakta. Tanrım, beni niçin yalnız bıraktın?”

“Bu hiç komik değil.”

“Bence de. Ben değişiyorum, Küçük Pire ve nedenini de bilmiyorum.”

Ayağa kalktı ve ışığa, tabancaya biraz daha yaklaştı.

Pardösüsünün omuzlarından düşmesine izin verdi. Koku daha da yoğunlaştı. Lily yırtık pırtık gömleğin altındaki taşlı deriyi, akan çıbanları, pelür kâğıt gibi dökülen yüzünü gördü. Crane'in kafatası yeni bir şekil almaya başlamış, çenesi öne doğru çıkmış; kan, saç ve sarı renkli koyu bir plazmanın altından kıpırdayan beyin zarı seçilir olmuştu.

Lily nefesini tuttu.

“O kadar kötü ha, Küçük Pire? Aynam yok. Ama evet, sanırım o kadar kötü.”

Lily'nin eli kapıyı aradı.

“Kaç,” dedi Crane, “kaç ki seni vurayım, Gerçekten. Şerefim üzerine, iyisi mi şunu bir oyuna çevirelim.”

Lily hiç korkmadığı kadar korkuyordu... Fayetville'deki o berbat gecede korktuğu kadar. O zaman en azından düşman insana benziyordu. Crane ise öyle değildi, artık değil, bu loş ışıkta bile.

“Bir oyun mu?” diye fısıldadı.

“Nasıl görüdüğümü boşver, Küçük Pire. Bunun olmaması gerekiyordu, sanırım, en azından henüz

değil. Bunu kontrol edemiyorum. Ne tuhaf, tanrım da edemiyor."

"Ne tanrısı?"

"Benim kaçak tanrım. Kaçak. Sorun da bu işte. O sakın, hafif ses sustu. Başka yerde işi olduğundan şüpheleniyorum. Beklenmedik acil işler. Senin adamlarının marifetleri. Ama bu... iş..." Kabarcıklar içindeki elini uzattı. "Acıyoı; Küçük Pire. Biraz geçmesi için dua ediyorum.. ama dualarıma yanıt gelmiyor."

Öksürmek için durakladı, boğulurcasına uzun uzun öksürdü. Pembe ve ıslak bir şey sıçradı masaya, halıya, Lily'nin bluzüne.

Şimdi, dedi Lily içinden ama bacakları felç olmuş gibiydi.

"Çok geçmeden," dedi Crane, "artık kendim olmayacağım. Bilmem gerekirdi. Tanrılar, diğer her şey bir yana, çok da açlar. Her şeyden önce. Matthew Crane'in sağ kalmasını da senin yaşamandan daha çok istemiyorlar sanırım, Küçük Pire. İçine düştüğüm durumu görüyor musun?"

Sallanarak bir adım daha yaklaştı. Bacakları yanlış yerlerinden bükülüyordu. Her adımında eti yarılıyordu; gömleğinin yenlerinden aşağı sarı bir safra sızıyordu.

"Bir yarışma. Tabanca dolu ve ateşlenmeye hazır. Parmaklarım şu çirkin halleriyle bile bir tetiği çekebilir. Tabii, seninkiler de. Eskisi kadar çevik değilim, Küçük Pire, ama sen de genç sayılmazsın. Sanırım bir kadının hayatındaki korseli ve ortopedik ayakkabılı döneme girmişsindir, doğru mu? Belki rutubetli gecelerde mafsalların sızlıyordun Şu sıralarda otobüse yetişmek için koşamıyorsun."

Hepsi doğruydu.

"Bir oyun. Adına 'tabancayı kap' diyorlar. Sanırım şanslarımız aşağı yukarı eşit. Ama benim/ırla dememi bekleme."

Lily beklemedi. Derhal harekete geçti, öfkeli adımlar atmaya başladı, ama sanki bir düşte koşuyordu; ayaklan kurşun gibi ağırdı; su altında gibiydi.

Işık çemberindeki tabancayı gördü, masanın üzerindeki parlak siyahı, silahın lambanın takımıyıldızlar gibi ışıldattığı köşelerini, açılarını.

Crane'in geçirdiği değişimin tiksindirici kokusu odayı doldurmuştu. Lily'nin belli belirsiz duyabildiği tiz ve hayvansı bir çığlık attı.

Lily'nin sağ eli tabancanın kabzasına dokundu. Tabanca parmağından bir santim öteye kaydı. Crane'i yakınında, kükürtlü bir koku halinde hissedebiliyordu.

Ama aniden tabanca onun olmuştu. Kabzayı parmaklarıyla kavradı.

Masadan bir adım geri çekildi, bir topuğu takıldı, kendini kanla lekelenmiş halının üzerinde oturur halde buldu, tabancayı titreyen iki eliyle birden tutup bir haç gibi kaldırdı.

Matthew Crane -bir zamanlar Matthew Crane olan şey-Lily'nin karşısına dikilmişti. Masa lambası yan yatarken adamın çıbanlarla kaplı yüzünü aydınlattı. Gözleri vişne rengini almış, gözbebekleri ince iki yarığa dönüşmüştü. "*Küçük Pire!*" diye bağırdı. "*Aferin sana!*"

Lily ateş etti. Tabancasını yeterince doğrultamamıştı. Kurşun bir kaburgayı kırdı, karşı duvara kanlı bir madde püskürttü. Crane geriye sendeledi, bir Meclis dosyalan yığınının tutunmak zorunda kaldı. Önce eğilip yarasına baktı, sonra Lily'ye.

Lily dikkatle ayağa kalktı.

Crane güdük dişlerini göstererek, eğer buna gülümseme denebilirse, gülümsedi.

“Durma şimdi, Küçük Pire,” diye fısıldadı. “Tanrı aşkına, durma şimdi.”

Lily durmadı. Kurşunu bitinceye, Matthew Crane’den geriye kalan şey yerde hareketsiz yatmcaya dek ateş etti.

— KIRKINCI BÖLÜM —

Bir havan topu salvosu Kuyu Kubbesi’nden kalanı da çökertti. Büyük kaya parçalan sonbahar havasına toz sütunları yükselterek düştüler ve parçalandılar. Guilford molozların arasında, tüfeği elinde ilerledi. Yaralan ağırdı ve acıyla, kesik kesik nefes alıyordu. Ama kollan ve bacakları çalışıyordu ve zihni bu koşullar altında olabildiğince açıktı.

Dağlardan doğru bir bulut duvan gelmiş, günü ıslatıp soğutmuştu. Çisenti kenti üşütüyor ve yıkılan kasvetli, kaygan bir siyaha boyuyordu. Guilford bir avuç çamurla yüzünü kararttı ve bu kırık kayaların köşeleri arasında seçilemeyeceğini hayal etti. Düşman savaş düzenini büsbütün terk etmişti ve davetsiz misafirlerini gelişigüzel avlamaya çalışıyordu. Hangi köşenin bir iblis sakladığını kestirmek mümkün olmadığından bu etkili bir taktik olmuştu. Onları ele veren sadece kokulandı.

Guilford sağlam kalmış bir temel taşının kenarından baktı ve on metre kadar ilerisinde canavarlardan birini gördü.

Bu defaki insanlığın son izlerini de çoktan terk etmişti. Değişim neredeyse tamamlanmıştı; iki metreden daha uzundu, yuvarlak kafatası ve ustura gibi dişleri Sullivan’ın

Tuhaflikler Müzesi’nde ona gösterdiği örneklerle aynıydı. Pençesine düşmüş bir adamın kollarını ve bacaklarını sırayla koparmakla meşguldü; teselliden sayılmasa da en azından Guilford’ın tanıdığı biri değildi, iblis, adamı jilet gibi doğrayıp parçaları inceledikten sonra atarken Guilford tiksintisini bastırdı ve dikkatle nişan aldı. Canavar yeni bir parça insan etiyile doğrulduğunda ateş etti.

Suluk renkli ve hassas karnından tam isabetle vurmuştu. Canavar sendeledi ve düştü. Ölmemiş, yaralanmıştı ama sırtüstü yatıp havayı pençelemekten öte bir şey yapamıyor gibiydi. Guilford, silah sesinin yeni canavarları oraya çekmesinden endişe ederek, granit tozuyla kaplı bir açıklıktan çökük Kubbe’ye doğru koştu.

Tom Compton’ın yıkık bir duvarın ardına çömelmiş halde, eliyle boğazını tutmakta olduğunu gördü.

“Piçler az daha kafamı uçuracaklardı,” dedi tuzakçı. Toza kanlı bir topak tükürdü.

Hâlâ kanayabiliyoruz demek, diye düşündü Guilford. Belleau ormanında kanadığımız gibi. İnsanken kanadığımız gibi.

Tom’un kolunu tuttu. “Yürüyebilecek misin?”

“Umarım. Kahrolası ruhu teslim etmek için çok erken.”

Guilford kalkmasına yardım etti. Boğazındaki yara derindi ve tuzakçının diğer yaraları da aynı derecede ciddiydi. Vücudundan dışarı hafif bir ışık sızıyordu. Kırılgan bir büyü.

Tom, “Sessiz olalım,” diye uyardı.

Bu bomboş kıtanın sessizliğinde on bin yıldır ayakta bekleyen Kubbe’den geri kalan moloz yığınının tepesine tırmandılar. Kuzeyden ve batıdan telaşlı tüfek sesleri geliyordu.

Tom, “Kafanı indir,” dedi. Ağızları zımpara kâğıdına ve gırtlakları paslı borulara dönüşüncüye kadar tozlu havayı soluyarak santim santim ilerlediler. *Seni anımsıyorum,* diye düşündü Guilford; Tom Compton, onu buğday tarlasından Chateau-Thierry’ye doğru taşıyan başçavuş, çünkü o

ölüyordu... Bu keskin granit parçalarının üzerinden Kuyu'yu gördüler, Guilford'ın anımsadığından da parlak, ışıklar içinde, vahşi bir zekâyla dönen gözleriyle kenarında nöbet tutan bir çift tetikte canavarla.

Elias Vale, parmaklan kabalaşmış ve tuhaflaşmış olsa da, bir otomatik tüfeği hâlâ tutup ateş edebiliyordu. Düşünmemeyi tercih ettiği bir biçimde değişiyordu, tıpkı çevresindeki ve içlerinden bazılarının artık insanlıkla hiçbir ilgisi kalmamış diğerleri gibi. Ama bunu dert etmiyordu. O, Yaratılış Kuyusu'nun hemen yanında, kutsal ve acil bir görev yapmaktaydı. Tanrılara yakın hissediyordu kendini.

Görmesi ciddi biçimde değişmişti. Ufak hareketleri Loş ışıkta bile saptayabildiğini keşfetmişti. Diğer duyulan da değişmişti. Saldırganların tuzlanmış domuz etine benzeyen kokularını alabiliyordu. Taşlı derisini ıslatan yağmur hoş ve serindi. Tüfeklerin sesi çok yüksek geliyordu, çakılların tıkırtısı bile farklı notalan olan bir senfoni gibiydi.

İlk başta tanrılan ona çeken duyusu, insan ruhunu az da olsa görebilme yetisi de daha keskinleşmişti. Kutsal Kent'e saldıran varlıklar sadece kısmen insan sayılırlardı, kısmen de çok daha eski ve büyük bir şey, ama onların yaşam biçimlerini hissetti; her hüznü, her gerilimi ve gizli zayıflığı. Bu yetenek hâlâ işe yarayabilirdi.

Tek silahı tüfeği değildi.

Daha fazla değişime uğramış iki adam, Kuyu'nun kenarı boyunca devriye gezerlerken o granit bir bloğun arkasına çöktü. Bu yerden tarifi olanaksız bir yaşam enerjisi alıyor, yerin derinliklerinde tutsak olan tanrılar yeniden vücut bulabilmek için direniyorlardı.

Onlar bütün bir orduydular.

Kuzeyden yaklaşan iki yarı ölümsüz adamın varlığını hissetti.

Işıldayan havadan aldı adlarını: Tom Compton. Guilford Law.

Kadim ruhlar.

Vale tüfeğini iltahaplı göğsüne bastırdı ve boş boş gülümsedi.

Tom, "Ben sola doğru bir çember çizeceğim, birkaç el ateş edip onların dikkatlerini çekeceğim," dedi. "Sen de elinden geleni yap."

Guilford, yaralı arkadaşının uzaklaşmasını izlerken başını salladı.

Kuyu, ontosfere yerleştirilmiş algoritmik bir cep, Arşiv'in derinliklerine giden topluğne başı kadar bir açıklıktı. tanrı-Guilford'ın içeri girebilmesinin tek yolu fiziksel bir vücuda sahip olmaktan geçiyordu; onu içeri taşıması için Guilford'a ihtiyacı vardı ama Kuyu'nun içinde olacak savaş tanrılarının işiydi. *Ama ben yorgunum*, diye düşündü Guilford. *Acı çekiyorum*. Acı ve bitkinlikle beraber felç edici anılar da gelmişti; kendini Caroline'ı düşünürken buldu, onun uzun siyah saçlarını ve hüznü gözlerini; Lily'yi, beş yaşında, Dorothy Gale ve Tik-Tok'un etkileri altında büyülenmiş; Abby'nin sabrını ve güçlülüğünü; Nicholas'ı, hak etmediği bir güvenle ona bakarken, yakında yıkılacak bir güvenle... Onu geri getirmek, hepsini geri getirmek istiyordu ve tanrılarının Arşiv'i kurmaktaki amaçlarının zaten bu olup olmadığını merak etti: ölümlülerin geçmişten vazgeçmeye, sevgiyi dağılan atomlarda yitirmeye olan isteksizliği.

Gözlerini kapadı ve yanağını ıslak bir kaya çıkıntısına yasladı. İçindeki ateş titreşiyordu. Yaraları kanıyordu.

Tom'un tüfeğinin sesi onu uyardı.

Kuyu'nun yıkık kenarında iki canavar, kafalarını silah sesine doğru çevirdiler. Tom tekrar ateş etti ve yaratıklardan biri öfkesi ve acısıyla neredeyse insana ait denebilecek bir çığlık attı. Canavarın patlayan karnından safra yeşili bir sıvı püskürdü,

Guilford, yaratıkların dikkatinin başka yöne çevrilmesinden yararlanarak insan yüksekliğindeki granit bloklarının arasından Kuyu'ya doğru birkaç metre daha yaklaştı.

Şimdi canavarların ikisi birden harekete geçmiş, zırhlı sırtlarını hedef yaparak tüfek ateşinin geldiği yöne çapraz yaklaşıyorlardı. Olağanüstü iriydiler, belki özellikle seçilmiş muhafızlardı. İki ayak üzerindeki sarsak yürüyüşleri yavaştı, ama Guilford gösterebilecekleri hıza saygı duymayı öğrenmişti. Pençeleri ve ön kollarının kemikleri açığa çıkmış, yağmurun altında bembeyaz parlıyorlardı. Daha çok birer bıçağı andıran alt kollan huzursuzca takırdıyordu.

Yağmur, çisentiden sağanağa dönüştü, kadim kayalara dalga dalga vurdu, Kuyu'dan buhar sütunlan yükseltti.

Canavarlar yağmurdan etkilenmemişti. Durakladılar ve kafalarını telaşlı kuşlar gibi iki yana salladılar. Yağmur derilerine ya da kabuklarına cilalı bir parıltı veriyor, saklı renkleri açığa çıkarıyor, Guilford'a çocukluğunda tozdan arındırarak renklerini daha iyi görmek için derede yıkadığı çakılları anımsatacak biçimde gökkuşağı gibi ışılatıyordu.

Şimdi daha da yaklaşmıştı. Kuyu'nun sıcaklığını, yaydığı yanık kablo kokusunu hissetti.

Tom açığa çıktı ve belki de sakladığı cephanenin son mermisini ateşledi. Guilford tuzakçmm yarattığı bu fırsatı kaçırmadı ve arkasına bakarak Kuyu'nun ağzına doğru koştu. *Fırsatın varken kaç*, diye seslenmek istedi ama Tom'un sol bacağının iki büklüm olduğunu gördü. Tuzakçı tek dizi üzerine çöktü, tüfeğini doğrultmayı başardı, ama daha önce yaralamış olduğu en yakınındaki yaratık aniden üzerine çullandı.

Yaratık, Tom'un kafasını kolayca koparıırken Guilford istemsiz bir inilti çıkardı.

Perde gibi inen yağmur diğer her şeyi gizlemişti. Havada ozon ve elektrik kokusu vardı.

Durmaması gerekirdi. İkinci canavar onu görmüştü ve şimdi bir leoparınkı gibi etkin çalışan uzun bacadan üzerinde Kuyu'ya doğru korkunç bir hızla koşuyordu. Yağmurun şakırtısından sesi duyulmuyordu, ama durduğunda hayal bile edilemeyecek bir vücut kimyasının atıkları yakıcı bir buhar gibi yükseldi derisinden. İfadesiz gözlerini Guilford'a dikmişti.

Guilford tüfeğini doğrulttu ve yaratığa hızla iki el ateş etti.

Mermiler yaratığın parlak zırhından parçalar kopardılar, belki açıktaki kaburgalarından birini kırdılar, bir adım geri sendelemesine yol açtılar. Guilford tekrar ateş etti, şarjörü boşahp yaratık yerde hareketsiz yatıncaya dek ateşe devam etti.

Tom, diye düşündü.

Ama tuzakçı bir daha toparlanamayacak haldeydi. Guilford, Kuyu'ya döndü.

Kenar çok yakınındaydı. Helezon yaparak inen taş basamaklar, üzerleri taze molozla kaplı da olsa, sağlam görünüyorlardı. Fark etmezdi. Merdiveni kullanmayı düşünmüyordu. Atlayacak ve kendini yer çekimine bırakacaktı. Bu tavşan deliğinin dibi yoktu, sadece dünyanın sonuna varıyordu. Koşmaya başladı.

En çok on adım ilerisinde bir insan gölgesi belirdiğinde durdu.

Hayır, diye fark etti, insan değil, sadece yeterince değişime uğramamış bir zavallı. Özellikle yüz kısmı çok tahrip olmuş, kemikler tektonik sahanlıklar gibi iç içe geçmişti.

Bu yaratık değişiminin kasılmaları içinde titreyen kollarıyla kendi tüfeğini doğrultmaya çabalıyordu.

Guilford kemerinden dolu bir şarjör çıkarttı.

“Beni vurmak istemezsin,” dedi yaratık.

Kelimeler yağmurun şakırtısını ve uzaklan uzağa işitilen top ateşini yararak geldiler.

Ona aldırma, dedi tanrı-Guilford.

“Yanımda biri var, Guilford. Tanıdığın biri.”

Boşalan şarjörü çıkarıp attı. “Kimden bahsediyorsun?” Canavarın kendi tüfeğiyle uğraşmasını izledi. Nasıl da titriyordu. Onu lafa tutmalıydı.

Hayır, diye ısrar etti nöbetçi.

Yaratık gözlerini kapattı ve “*Baba?*” dedi.

Guilford donakaldı.

Hayır.

“*Sen misin, baba? Göremiyorum...*”

Guilford hareket edemiyor ama nöbetçinin telaşlı yalvarmalarını duyuyordu.

“*Benim, baba! Nick!*”

Hayır, Nick değil o, çünkü Nick...

“Nick?”

“*Ateş etme, baba! Ben burada, içerideyim! Yine ölmek istemiyorum!*”

Yaratık tüfeğini doğrultabilmek için kendi kasılmalarıyla mücadele ediyordu. Guilford bunu görüyor ama bir anlam veremiyordu. Oğlunun kanının canlı, korkunç güllerini hatırlıyordu.

Nöbetçi ansızın belirdi yanında, bir sis gibi.

Zaman emeklemeye başlamıştı. Kalbinin yarı hızıyla atmaya başladığını hissetti.

Canavar tüfeğini soğuk bir isabetsizlikle sallıyordu. “Beni dinle,” dedi nöbetçi. “Derhal, şimdi. O Nick de-

g*1_”

“Ölenlere ne oluyor? İblislerin eline mi düşüyorlar?”

“Bazen. O Nick değil.”

“*Nasıl bileceğim?*”

“Guilford. Onu almalarına izin verir miydin?”

“Vermedin mi?”

“Hayır, vermedim. Nick benimle beraber, Guilford. Bizimle beraber.”

Nöbetçi iki elini bir şey tutar gibi uzattı ve bir an için -tatlı ve korkunç bir an için- Nick oradaydı, gözleri kapalı, on iki yaşında ve huzur içinde.

“Her şey bunun için,” dedi nöbetçi. “Bu hayatlar için.”

“Öyle yorgunum ki,” dedi Guilford. “Nick?”

Ama Nick yine kaybolmuştu.

“Ateş et,” dedi nöbetçi sertçe.

Guilford ateş etti.

Yaratık da.

Guilford kurşunların vücudunu deldiğini hissetti. Bu kez acı dayanılmazdı. Ama önemli değildi. Az kalmıştı. Bozuk suratlı adam yere paramparça yıkılmaya dek defalarca ateş etti.

Kendi yaralı vücuduyla Kuyu'nun ağzına süründü.

Gözlerini yumdu ve düştü. Acı, sisin içinde kayboldu. Bir yağmur damlası gibi özgürdü şimdi. Hey, *Nick, bak bana!* Nick'in varlığını hissetti. Nöbetçi doğruyu söylüyordu. Nick ontosferin sonuna dek uyumak üzere, zamanın ötesine, Arşiv'in yaz kadar sıcak, okyanuslar kadar derin rakamlar denizine sürükleniyordu.

Gözlerini kırptırdı ve tanrının içinden fırladığını gördü. Fransa'daki bir savaş meydanında ölen, Binç tarafından beslenen, tanrılarla eşit güçte ve onlardan biri olan, onlardan ayrılamayan, Guilford'ın kavrayamaya bile başlayamadığı, ışık, renk ve intikamla dolu o öfkeli meleği, dünyanın ücra ve giderek silinen köşelerinde çaresizlik içinde uluyan iblisleri hapsedecek o ışıllı yaratığı.

ARA BÖLÜM —

Harap İblis Kenti'ne bakan tepelerde bir süre durdular. Gün aydınlıktı ama gökyüzü yıldızlarla doluydu.

Guilford, “Şimdi ne olacak?” diye sordu.

“Bekleyeceğiz,” dedi nöbetçi, sonsuz bir sabırla.

Guilford, daha fazla adamın tepeden yu kan tırmanmakta olduklarını gördü. Kent şimdi sessizdi, bir kez daha boşalmıştı. Guilford, sağlıklı ve gülümseyen Tom ve Erasmus'un da aralarında olduğu Yaşlı Adamlar'ı tanıdı. Yüzlerini bu mesafeden bu kadar açık görebilmesine şaşıtı.

“Neyi bekleyeceğiz?”

“Tüm savaşların bitmesini,” dedi nöbetçi.

Guilford başını kararlılıkla salladı. “Hayır.”

“Hayır mı?”

“Hayır. Benim istediğim bu değil. Ben almama izin verilmeyen şeyi istiyorum.” Nöbetçiye sert bir bakışla baktı. “Bir yaşam istiyorum.”

“İstediğin kadar yaşayacaksın... sonunda.”

“Ben bir insan yaşamını kastetmişim. Bir insan gibi yürümek, ölmeden önce yaşlanmak istiyorum. Sadece... insan gibi işte.”

Nöbetçi uzun bir süre sessiz kaldı.

Bi *tanrıyı şaşırttım*, diye düşündü Guilford.

“Bunu yapmaya gücüm yeler sanırım,” dedi nöbetçi sonunda. “İstediğinin bu olduğundan emin misin?”

“Bütün istediğim buydu hep.”

Kadim Guilford başını salladı. Anlamıştı... en azından, en eski parçası anlamıştı. “Ama ya acı?” dedi.

“Evet,” diye kesti Guilford. “Acıyı da.”

YAZ SONU, 1999

Sabah yürüyüşünden dönen Karen, koskoca bir deniz tekerinin karaya vurmuş olduğunu söyledi Guilford'a. Öğle yemeğinden sonra (verandada sandviçler, bir lokmadan fazla yiyemese de) Guilford, denizin verdiği bu harika şeyi görmek için sahile indi.

Enerjisini boşa harcamak istemediğinden acele etmedi. Sık eğrelti otlarıyla ağustos nektarları sızan çan ağaçlarının arasından geçen bir yolu izledi. Bacakları derhal sızlamaya başlamış ve okyanusu görene kadar nefesi çoktan tıkanmıştı. Oro Deltası'nın iklimi Darwinya'da olabileceği kadar ılımandı, ama yazlan genellikle bunalucu ve nemli olurdu. Bulutlar durgun Akdeniz'in üzerine mermer saraylar, yitik Avrupa'nın katedralleri gibi yığılırdı.

Önceki gecenin fırtınası deniz tekerini çakıllı sahilin yukarısına atmıştı. Guilford cisme temkinle yaklaştı. En az iki metre çapında dev bir şeydi, lekeli beyaz bir rengi vardı ve tam bir çemberden çok hatalı bir elips şeklindeydi. Bunun dışında sanki bir denizaltı kervanından arda kalmış bir at arabası tekerine şaşılacak kadar benziyordu.

Aslında bir çeşit derin su bitkisiydi ve kof simetrisiyle Darwinya için tipikti.

Buraya vurmuş, evin hemen arkasındaki sahili şerefleştirmiş olması tuhaftı. Guilford hangi gücün, suyun hangi hareketinin tekeri yatağından koparmış olabileceğini merak etti. Ya da yoksa Darwinya'yla eski dünya ekolojilerinin okyanusun mahremiyetinde bile devam eden çekişmesinin bir belgesi miydi?

Karada, Guilford'ın dönemi içinde, çiçekli bitkiler daha yavaş olan Darwinyalı eşlerine üstün çıkmaya başlamışlardı. Tilson'a giden yolun kenarında, son sıralarda, yaz gibi masmavi gündüzsefaları keşfetmişti. Ama Darwinyalı türlerden bazıları da buna karşılık vermekte gecikmemişlerdi; iskelet tülleriyle sahte dağ lalelerinin Mason-Dixon hattının güneyinde giderek çoğaldıkları söyleniyordu.

Narin bir tür olan deniz tekeri, yarın öğle vaktine kadar kararmış ve çürümüş olacaktı. Guilford eve dönmek üzere kalktı ama kaburgalarının altındaki sancı üstün geldiği için dinlenmek üzere durdu. Mendilini gelgitin bıraktığı bir gölcükte ıslattı ve denizin tuzunu dudaklarında hissederek yüzünü sildi. Zorlukla nefes alıyordu ama bu beklenmedik bir şey değildi. Geçen hafta Tilson sağlık merkezindeki doktor ona röntgen filmlerini ve karaciğeriyle akciğerlerindeki yorumu pek de zor olmayan lekeleri göstermişti. Guilford cerrahi müdahaleyle son şans radyoterapiyi reddetmişti. Bu at, kamçılanamayacak kadar yaşlıydı artık.

Biraz oturmaya zorlanmış halde, deniz tekerinin tuhaflığını, neredeyse başdöndürücü aykırılığını takdirle seyretmeye koyuldu. *Tuhaf bir sahile tuhaf bir şey vurdu; eh, bunu benden iyi kim bilecek.*

Önceki gecenin fırtınası havayı temizlemişti. Dalgasız denizin havanın mavisini yansıtmasını izledi. Kendini dönüş yolculuğuna hazır hissedinceye dek birkaç şarkı mırıldandı.

Karen bekliyor olacaktı. Doktorun dediklerini ona nakletmemişti, ama onun da bir şeylerden kuşkulandığı belliydi. Karen bunu olgunlukla karşılıyordu ama Guilford dostlardan gelecek telefonlardan korkuyor, özellikle Lily'nin kaçındırmaz biçimde aramasından ve bunun sonuçlarından çekiniyordu; son bir ziyaret, havada dilsiz kuşlar gibi asılı duran eski günahlarla hüzünler. Hani onu bir kez daha görmek istemediğinden değildi, ama Lily de bugünlerde eskisi kadar dinç sayılmazdı. En azından Lily'den çok yaşamayacaktı. *Küçük avuntular*, diye geçirdi aklından.

Bu karanlık düşüncelerin arasında ayağa kalkıp sırtını deniz tekerine döndüğünde, nöbetçiyi taşlı sahilin birkaç metre aşağısında onu bekler halde bulunca şaşırmadı.

Guilford hayalete dostça yaklaştı. Sıska ve çocuksu görünüyordu nöbetçi. Artık bu onun ikizi değildi. Bu başka bir şeydi. Daha genç. Daha yaşlı.

Hafifçe titreşen hayaleti şöyle bir süzdü. “Söylesene,” dedi, “şu eski ordu paçavralarını giymekten usanmadın mı?”

“Onlar insan olarak giydiğim son giysilerimdi. Başka bir şey giymem uygun olmaz. Hiçbir şey giymemem de dikkat çeker.”

“Epey oldu,” dedi Guilford.

“Otuz yıl,” dedi nöbetçi, “aşağı yukarı.”

“Öyleyse o filmlerdeki gibi mi olacak? Gökyüzüne giden kırmızı bir halı döşemeye mi geldin? Hasta yatağımdan doğru bulutlara ve lir müziğine.”

“Hayır. Ama seninle eve kadar yürümek istiyorum, sakıncası yoksa.”

“Burada olmanın belirli bir amacı yok mu? Yoksullan ziyarete mi çıktın? Hani seni gördüğüme memnun olmadım değil ama...”

“Sana sormak istediğim bir soru var. Ama henüz değil. Yürüyelim mi? Yürürken hep daha iyi düşünebiliyorum.”

Ağaçların arasından geçen patıkayı izlerken havadan sudan konuştular. Guilford, nöbetçiden korkmuyordu ama telaşlı bir heyecanı da bastıramıyordu. Danvinya’dan rastgele söz etmeye, kıtanın nasıl değiştiğini, kentlerin ve demiryollarının ve uçakların onu nasıl uygarlaştırdığını, ama ortadan kaybolmak isteyenler için hâlâ ne kadar çok vahşi arazi kaldığını anlatmaya başlamıştı... sanki nöbetçi bunları bilmiyormuş gibi.

“Sen sahili tercih ediyorsun,” dedi nöbetçi.

Eliyordu da. Bu ona uyuyordu. Belki de sahilden zıt öğelerin buluştuğu ve kaynaştığı bir yer olduğu için hoşlanıyordu; eski ve yeni dünyalar, denizle kara. Geçmişle gelecek.

Nöbetçi sabırla dinledi ve Guilford bir süre sessiz kaldı. Sonra işin ayırdma vardı. “Bu ilk kez olmuyor, değil mi?”

“İlk kez ne?” dedi nöbetçi.

“İlk hasta ziyareti, ihtiyar piçe kuyruğu titretmeden önce bir uğramak.”

“Bu bir hasta ziyareti değil.”

“O zaman neden...?”

“Geçmişini düşün,” dedi nöbetçi. “Otuz yıl önce, Guilford, sana benimki gibi bir yaşam önermiştim.”

“İblisleri hapsedtikten sonra,” diye katıldı Guilford. “İkimiz de ölmüşken.”

“Ne yanıt verdiğini anımsıyor musun?”

“Kabaca.” Yalandı. Her kelimesi hatırındaydı.

“Demiştin ki, ‘Almama izin verilmeyen şeyi istiyorum. Ölmeden önce yaşlanmak istiyorum.’”

“Evet.”

“Kolay değildi. Tozdan yine kemik yaratmak. Havadan et. Yaşlanan, ölümlü bir insan bedeni.”

“Doğru. Tanıdığım çoğu insandan daha çok canlandırıldım.”

“Sana, değdi mi diye sormaya geldim.”

“Sorun bu muydu? Küçük ziyaretinin amacı bu muydu?” Eve yaklaşıyorlardı. Nöbetçi, Karen'ın onu görmesini istemiyormuşçasına, ağaçların gölgesinde kalmıştı. Koyu gölgelikte neredeyse gözle görülmüyor, gerçek bir hayalet, en fazla bir esinti kadar maddese] oluyordu.

“Ben bir insan olarak doğmuştum,” dedi nöbetçi. “Ama yıldızların gençliğinden bu yana *sadece* bir insan değilim. Sen benim hiçbir zaman yapmadığım bir şeyi yaptın. Yaşlandın. Yaşlanmayı *seçtin*. Öyleyse söyle bana. Değdi mi?”

Guilford ne diyeceğini bilemiyordu. Kendini methetmekten nefret ederdi. Ölüm ilanları gibi şeylerin başkalarına bırakılması en iyisiydi. Ama son savaştan beri sürdürdüğü hayatı düşündü, hem bir bütün olarak hem de ayrıntılarıyla... kızı Lily'yi tanınmasını, Karen'la evlenmesini ve ona bir yuva kurmasını, bebeklerin doğmasını, hayatların yitirilmesini, insanların umarsız ve hüzünlü bir şekilde kendilerini keşfetmelerini düşündü. *Ben 1898 yılında doğdum, bir asırdan da önce.*

Bu bir tanrı için çok değildi, ama Guilford'ı fazlasıyla etkiliyordu.

Basit bir soru, basit bir yanıt.

“Tabii ki değdi.”

Nöbetçiye bakmak için döndü, ama nöbetçi gitmişti, sanki ağaçların arasında gün ışığıyla gölgelerden başka bir şey hiç olmamış gibi.

Doktorun dediklerini duyunca Karen ağladı, ama akşam olduğunda ve Guilford onun gözyaşlarını sildiğinde toparlandı. Ne de olsa dedi, o henüz yaşıyor. Ölümünden sanki bir tefecinin elindeki senetmişçesine söz ediyordu, ödeneceği kesin olmayan bir borç.

Guilford, ondaki bu sertliği taze bir elmanın ekşi lezzeti gibi seviyordu. Karen özel günler için sakladığı yerel viski şişesini çıkardı -nikâh ve cenaze şişesi diyordu ona, bu gece olmasa da- ve yatağa yönelmeden önce hatm sayılır bir kısmını içti. Guilford onu hiç bu kadar sevmemiş olduğuna hükmetti.

Ama uy uyamadı.

Verandada yalnız başına oturdu ve yıldızları seyretti.

Ufuktaki şu nokta Mars mıydı? Gökyüzüyle ilgili işlerden hiçbir zaman pek anlamamıştı. Astronomi, işte bu Dr. Sullivan'ın hobilerinden biriydi. Dr. Sullivan ona Mars'ı gözünü kırpmadan gösterebilirdi.

Mars yakında dert olacaktı. Geçen yılki sondanın gönderdiği fotoğraflar derdi sadece işaret etmişti. Mars'ta psionlar kuyularından dışarı çıkmıştı ve yerlileri köleleştirmekle meşguldü. Nasıl ve neden olduğunu bilmesede Guilford onların yumuşak huylu, neredeyse insan denebilecek canlılar olduğundan haberdardı. Yardıma ihtiyaçlan olacaktı. Dünyanın sonu gelmeden önce daha fazla hapsetmeler gerçekleşecekti ve dünyanın nasıl sona ereceğini tanrılar bile kesin olarak bilmiyorlardı.

Marslıların yardıma ihtiyaçlan vardı, ama Guilford bunu sağlayamazdı. Savaş bu kez onsuz gerçekleşecekti.

Eğer göğsümde gelişen agn bir savaş borusu değilse, diye düşündü. Eğer ölürse belki Nick'i, Caroline ve Abby'yi bulacaktı (eğer birbirleriyle konuşuyorlarsa), bir de Tom Compton'u... Belleau ormanından yıldızlara giden uzun yolu yürüyecekti. Bir tanrı olacak ve tanrılar savaşa çağılacak ve bu da...

İçini çekti ve böceklerin gecenin içinde vızıldaınalarını dinledi. Pervaneler bir günden de kısa süren hayatlarıyla, verandanın ışığını yoklamaya geliyorlardı; nesiller boyunca, karanlığa atılmış oklar gibi. *Bütün ırmaklar denize akar, ama deniz henüz dolmadı...*

Deniz, diye düşündü Guilford, yaşamlarla dolu.

Kedere zaman yok ve yapılacak çok şey var. Dinlenmek, gözlerini yummak, uyumak için ise sadece bir an.